

Møte torsdag den 4. oktober 2007 kl. 10

President: *Thorbjørn Jagland*

Dagsorden (nr. 1):

1. Hans Majestet Kongens tale til det 152. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring
2. Referat

Presidenten: Presidenten i New Zealands parlament, Margaret Wilson, er på offisielt besøk i Norge. Hun og hennes delegasjon er til stede på galleriet, og det er en stor glede for meg å ønske dem velkommen til Stortinget. New Zealand og Norge er langt fra hverandre geografisk, men vi står nær hverandre på alle andre måter, og det vil sikkert dette besøket bekrefte.

Velkommen skal dere være! (Applaus i salen)

Representantene Morten *Høglund*, Heidi *Sørensen*, Erling *Sande* og Sigvald Oppebøen *Hansen*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentant for Finnmark fylke, Kirsti *Saxi*, har tatt sete.

Det foreligger to permisjonssøknader:

- fra representantene Jan Arild *Ellingsen* og Per Ove *Width* om permisjon i tiden fra og med 4. oktober til og med 10. oktober – begge for å delta i NATOs parlamentariske forsamlings 53. sesjon i Reykjavik
- fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe om velferdspermisjon for representanten Jan-Henrik *Fredriksen* fra og med 5. oktober og inntil videre

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Finnmark fylke: Bjørn Sturla *Odden*
For Nordland fylke: Torill Ø. *Hanssen*
For Vestfold fylke: Jan Fredrik *Vogt*
3. Jan Fredrik *Vogt* innvelges i Lagtinget for den tid han møter for representanten Per Ove *Width*.

Presidenten: Torill Ø. *Hanssen* og Jan Fredrik *Vogt* er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges to settepresidenter for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Sigvald Oppebøen *Hansen* og Gunn *Olsen*.

– Andre forslag foreligger ikke, og Sigvald Oppebøen *Hansen* og Gunn *Olsen* anses enstemmig valgt som settepresidenter for Stortingets møte i dag.

Statsråd *Helga Pedersen* overbrakte 1 kgl. proposisjon (se under Referat).

Presidenten: Representanten Martin *Engeset* vil framsette et representantforslag.

Martin Engeset (H) [10:03:45]: På vegne av representantene Øyvind *Halleraker*, Trond *Helleland*, Kari Lise *Holmberg* og meg selv har jeg gleden av å fremme forslag om å ta vannveiene inn i Nasjonal transportplan.

Presidenten: Representanten Trond *Helleland* vil framsette et representantforslag.

Trond Helleland (H) [10:04:15]: På vegne av representantene Erna *Solberg*, Øyvind *Halleraker* og meg selv har jeg gleden av å fremme et forslag om å innføre minstegrense for reasfaltering.

Presidenten: Representanten Inge *Lønning* vil framsette et representantforslag.

Inge Lønning (H) [10:04:47]: På vegne av representantene Martin *Engeset*, Sonja Irene *Sjøli* og meg selv har jeg gleden av å fremsette forslag om tiltak for å sikre raske helsehjelp og redusere sykefravær.

Presidenten: Representanten Elisabeth *Aspaker* vil framsette et representantforslag.

Elisabeth Aspaker (H) [10:05:17]: På vegne av representantene André *Oktay Dahl*, Jan Tore *Sanner*, Kari Lise *Holmberg*, Peter *Skovholt Gitmark* og meg selv har jeg gleden av å fremme forslag om bedre forebyggende tiltak, tidligere og tydeligere reaksjon overfor barn og unge som er i risikozonen for å utvikle en kriminell løpebane.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Hans Majestet Kongens tale til det 152. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring

Presidenten: Presidenten vil foreslå at debatten ordnes slik:

Debatten åpnes med et innlegg fra statsministeren på inntil 20 minutter. Deretter får hvert av opposisjonspartiene et innlegg på inntil 10 minutter. Etter disse innleggene gis det adgang til replikkrunde på inntil fem replikker. Fem statsråder gis en taletid på inntil 5 minutter med etterfølgende replikkrunde på inntil tre replikker. Dessuten fordeles 49 innlegg på inntil 5 minutter på gruppene som følger:

Arbeiderpartiet 18 innlegg, Fremskrittpartiet elleve innlegg, Høyre sju innlegg, Sosialistisk Venstreparti fire innlegg, Kristelig Folkeparti tre innlegg, Senterpartiet tre innlegg og Venstre tre innlegg. Etter to av femminuttersinnleggene fra hver gruppe gis det adgang til replikkrunde på inntil tre replikker.

Til slutt blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover de fordelte innlegg, får en taletid på inn-til 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:07:01]: I forrige uke hadde jeg gleden av å delta på FN's generalforsamling i New York. Sakene som ble drøftet der, er blant de viktigste sakene i vår tid – miljø og utvikling. Det mest brutale uttrykket for verdens urettferdighet og verdens fattigdom er at nær ti millioner barn dør hvert eneste år. Ekstra meningsløst er dette fordi veldig mange dør av sykdommer de enkelt kunne vært reddet fra. Billige vaksiner, myggnett mot malaria og morsmelk kan redde millioner av barneliv.

Barns helse er nær knyttet til mors helse. Hvert eneste minutt dør det en kvinne i barsel et sted i verden. Vi kan ikke forestille oss den fortvilelse og redsel en kvinne føler for å miste sitt eget liv den samme dagen hun bringer et nytt liv til verden. I Norge er sannsynligheten for at en mor skal miste livet i forbindelse med fødsel 1 til 3 000. I Afrika sør for Sahara vil én av 16 kvinner miste livet i barsel. I verdens fattigste land, slik som Afghanistan og Sierra Leone, vil én av seks kvinner ende sine liv mens de føder et barn. I mange land er den farligste dagen i en kvinnes liv den dagen hun føder. De blør i hjel, og de dør av infeksjoner de får av skittent utstyr. Flere jordmødre, sterile instrumenter og antibiotika vil redde millioner av kvinners liv. Barn og mødre dør i lukkede rom. Mange steder er fordommer og fornektelse i seg selv en årsak til død. Kvinners helse oppfattes ikke som viktig nok. Åpenhet og oppmerksomhet vil redde liv.

Norge har stilt seg i spissen for at verdenssamfunnet skal trappe opp innsatsen for å bekjempe barne- og mørdredelighet. Det handler om mer penger, om å bruke pengene bedre, og det handler om mer oppmerksomhet og mer åpenhet. Det er en stor styrke for den norske innsatsen at det er bred politisk enighet om den, noe som bl.a. kom til uttrykk ved at representanten Dagfinn Høybråten sitter i styret for det globale vaksinefondet og deltok ved lanseringen av den globale helsekampanjen i New York forrige uke.

I forkant av FN's generalforsamling ble det avholdt et toppmøte om klima. Det er i seg selv viktig at et slikt møte blir avholdt, fordi det bidrar til å øke det politiske presset for å få til en ny internasjonal avtale om reduksjoner i utslippene av klimagasser.

Det haster med å få til en ny avtale. Flere land i Afrika rammes av tørke, og polisen smelter enda raskere enn forskerne først anslo.

Norge er sammen med EU og en del andre land en pådriver i det internasjonale klimaarbeidet. Vi mener at en ny internasjonal klimaavtale bl.a. må bygge på følgende prinsipper:

1. Den globale oppvarmingen skal ikke overskride 2 grader. Dersom temperaturen stiger mer enn dette, må vi regne med at det settes i gang selvforsterkende prosesser i naturen. Utviklingen kan komme ut av kontroll.

2. Verdens utslipp av klimagasser må reduseres med minst 50 pst. innen 2050. Det vil kreve en langt mer omfattende og langt tøffere avtale enn dagens Kyoto-avtale. Den nye avtalen må få bred global deltakelse; alle de store utslippslandene må med. I tillegg må viktige sektorer som internasjonal flytrafikk og internasjonal skipsfart med i en ny klimaavtale.

3. De rike landene, de som har hovedansvaret for klimaproblemet, må finansiere mesteparten av utslippsreduksjonene. Vi må derfor både betale for tiltak i våre egne land og betale for tiltak i fattige land.

Det er dette klimavoter handler om. Det handler ikke om å kjøpe seg fri, men om å gjøre opp for seg.

Markedskreftene er også i miljøpolitikken en svært dårlig herre, men de er utmerkede tjenere i miljøpolitikken. Markedet må reguleres og styres. Det må koste å slippe ut klimagasser. Tilsvarende må det gjøres lønnsomt å redusere utslippene av CO₂ og andre klimagasser. Derfor må CO₂ få en pris. Vi vil arbeide for et globalt klimamarked med en felles pris på utslipp av klimagasser.

Regjeringens klimamelding bygger på disse prinsippene. Regjeringen vil sikre reduksjoner i de norske utslippene av klimagasser gjennom mange ulike virkemidler, som f.eks.:

- tilslutning til EUs kvotesystem – dette vil gjøre det lønnsomt for industrien å redusere utslippene
- mer enn dobling av satsingen på fornybar energi gjennom bl.a. Enova
- nye byggeforskrifter som sikrer lavere energibruk i bygninger – det kan bli dyrere å bygge, men utgiftene til oppvarming vil gå ned
- satsing på jernbane – jernbaneinvesteringene er allerede økt med 50 pst.
- et mer miljøvennlig skattesystem

Dette og mange andre tiltak skal sørge for at vi reduserer utslippene i Norge med tilsvarende om lag halvparten til to tredjedeler av de målene vi har satt oss innen 2020. I tillegg til betydelige tiltak hjemme går Regjeringen inn for at Norge skal påta seg ansvaret for omfattende utslippsreduksjoner i andre land. På denne måten oppnår vi større og raskere reduksjoner i utslippene av klimagasser, samtidig som det overføres kapital og teknologi til fattige land. Da blir det lettere å bekjempe fattigdom og styrke mødres og barns helse.

I Regjeringens klimamelding skjerper vi forpliktelsene for norsk klimapolitikk:

- Før klimameldingen ble lagt fram, var Norges klimamål å øke utslippene med 1 pst. fram til 2012. Nå skal vi skjerpe Kyoto-forpliktelsen med 10 pst. fram til 2012. Dette er spesielt viktig fordi tidlig kutt gir mye større effekt enn reduksjoner som kommer sent.
- Før var det ingen målsettinger utover perioden for Kyoto-avtalen fram til 2012. Nå er det enighet om at vi innen 2020 skal redusere de globale utslippene tilsvarende 30 pst. av Norges utslipp. Dette skal skje både gjennom tiltak i Norge og gjennom tiltak i andre land.

– Før var det knapt noen som snakket om karbonnøytralitet. Nå er det enighet om at Norge skal bli et karbonnøytralt land.

Noen er redde for at det vil bli for dyrt for verden å redusere utslippene av klimagasser. Til det er det to ting å si. For det første: Kostnadene ved å la være å handle er langt større enn kostnadene ved å handle. Skadene klimaendringene påfører oss, kommer til å beløpe seg til langt større beløp enn kostnadene ved å gjennomføre tiltak for å unngå klimaendringer. For det andre: Kostnadene reduseres vesentlig dersom vi handler raskt og setter inn tiltakene der de gir størst effekt.

For to år siden fikk landet en flertallsregjering, en regjering med handlekraft og som vil stå ansvarlig overfor velgerne. Ved halvgått løp ser vi at vi på mange områder har kommet langt. Vi har gitt landet en ny retning – med mer fellesskap og mer rettferdighet. Den grunnleggende forskjellen er at vi har valgt fellesskap framfor skattelette.

Under den forrige regjeringen var det kutt og trange tider, spesielt i Kommune-Norge. Ved å stoppe Bondevik II-regjeringens forslag til skattelette har vi sørget for 50 milliarder kr mer til skole, barnehager, omsorg og andre viktige formål i fireårsperioden.

Vi gjennomfører det vi lovet i Soria Moria-erklæringen. Vi er i rute, men vi er ikke i mål. Vi skal videre.

Vi skal sikre full barnehagedekning. Vi skal ruste opp skolen, omsorgen og helsevesenet. På fredag legger vi fram en oppfølging av Omsorgsplan 2015, der vi bl.a. styrker eldreomsorgen gjennom et nytt investeringstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger og øker innsatsen rettet mot eldre som har demens.

Vi skal gjennomføre Kunnskapsløftet i skolen, utvide timetallet og arbeide for tilbud om leksehjelp til alle barn.

Vi skal skape et inkluderende samfunn og utjevne sosiale forskjeller.

Gratis kjernetid i barnehagen, egne minoritetsrådgivere på skoler med mange med innvandrerbakgrunn og styrket norskopplæring vil gjøre Norge til et rikere og mer mangfoldig samfunn.

Arbeid for alle og et arbeidsliv for alle er vårt viktigste bidrag til å bedre levekårene til dem som har minst.

Regjeringen vil fortsette opptrappingen av satsing på forskning og kunnskap, og vi vil føre en ansvarlig økonomisk politikk for å sikre arbeid og verdiskaping i hele landet.

Vi står midt oppe i arbeidet med å lage et bedre og mer rettferdig pensjonssystem. Vi følger opp pensjonsforliket i Stortinget, og det er en styrke for arbeidet med pensjons-spørsmål at det er bred politisk enighet om prinsippene.

Ordnningen med avtalefestet pensjon skal sikres, men den må legges om fordi det innføres fleksibel alderspensjon for alle fra 62 år i folketrygden.

Det skal lønne seg å jobbe, og det skal bli lettere å kombinere arbeid og pensjon. Som et første skritt vil Regjeringen allerede fra 2008 fjerne avkortingen av pensjon mot inntekt for 67-åringene. Målet med pensjonsreformen er at denne avkortingen skal fjernes for alle fra 2010.

Det er satt i gang et stort arbeid for å vurdere statskirkeordningen. Regjeringen vil søke bred enighet i Stortinget om en framtidig organisering av forholdet mellom stat og kirke.

Regjeringen vil legge fram en felles ekteskapslov som skal gi alle mulighet til å inngå ekteskap. Hvem du er glad i, skal ikke begrense muligheten til å ha trygge rammer rundt samlivet.

Regjeringens innsats for å styrke velferden handler ikke bare om mer penger og antall plasser, men det handler også om kvalitet og innhold. Vi skal være på hvileløs jakt etter forenklinger av systemer, få bort unødvendig byråkrati og tørre å forandre når behovene er forandret. Vi skal effektivisere og fornye for å sørge for at tilbudet er godt og at vi bruker fellesskapets penger best mulig.

Vi skal bruke de store pengene på de store oppgavene. Men vi som er velferdssamfunnets fremste forsvarere, skal også være velferdssamfunnets fremste fornyere.

Vi har nylig avsluttet et kommunevalgkamp. Jeg ser og hører at de politiske partiene her i Stortinget nå har flyttet blikket mot stortingsvalget i 2009.

Foran stortingsvalget i 2005 gikk Senterpartiet, SV og Arbeiderpartiet sammen om et felles regjeringsalternativ. Vi var tre selvstendige partier med tre ulike programmer. Men vi var enige om å utgjøre et klart alternativ til den daværende regjeringen. Vi hadde avklart viktige saker vi skulle satse på, som arbeid, miljø, skole, barnehager, distrikt og mange andre felles saker. Men vel så viktig, ja kanskje enda viktigere, var at vi også hadde avklart de viktigste sakene hvor vi tradisjonelt hadde vært uenige, hvor vi tradisjonelt hadde stått lengst fra hverandre. Vi var enige om hvordan vi skulle håndtere utenrikspolitikken, forholdet til NATO og EU, skattenivå og bruk av oljepenger. Dermed hadde vi et troverdig regjeringsalternativ som vi presenterte for velgerne før valget fordi vi hadde avklart de viktigste, vanskeligste uenighets sakene oss imellom. Dette kan man ikke si er tilfellet for dagens opposisjon. Alternativet til dagens regjering er svært uklart.

Debatten om trontalen blir ofte kalt opposisjonens debatt. Jeg hilser velkommen en debatt blant opposisjonspartiene om hva som er alternativet til dagens flertallsregjering. Hvilke saker, hvilke standpunkter og ikke minst hvilke partier som de ulike regjeringsalternativene skal bestå av, har velgerne krav på å få vite i god tid før valget i 2009.

Jeg ser fram til en god diskusjon om de politiske forskjellene og de politiske utfordringene i dagens debatt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Siv Jensen (FrP) [10:21:58]: Trontalen inneholdt ikke ett eneste ord om fattigdom i Norge. Og heller ikke i statsministerens innlegg nå kom det noe håp for alle de menneskene i vårt eget land som har det vanskelig. Bare i Norge er det over 200 000 minstepensjonister som lever under fattigdomsgrensen.

I dagens VG kan vi lese om en dragkamp i Regjeringen, hvor en såkalt kilde i Regjeringen sier at man vurderer det dit hen at det var større politisk gevinst for Regjeringen å satse på uendrede barnehagepriser enn å gjøre noe for de aller fattigste i eget land. Da blir mitt spørsmål

til statsministeren: Er denne regjeringen virkelig så kynisk i sin vurdering av hvilke tiltak man kan fremme for å gjøre livet litt lettere for dem som har aller minst i et samfunn som ellers er preget av mye velferd?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:23:09]: For det første var det et viktig budskap i mitt innlegg at vi skulle gjøre mer for å utjevne sosiale forskjeller. Det handler ikke minst om å hjelpe dem som har minst. Det handler bl.a. om det aller viktigste virkemiddelet, nemlig å redusere arbeidsløsheten. Aldri før har flere mennesker vært i lønnet arbeid i Norge enn i dag. Arbeidsløsheten har gått kraftig ned. Antallet som mottar sosialhjelp, er blitt redusert. Vi er ikke fornøyd med det, vi skal videre. Derfor er en av de store reformene vi nå gjennomfører, en stor reform av trygde- og arbeidsforvaltningen nettopp for å få utjevnet sosiale forskjeller, hjelpe dem som har minst.

Når det gjelder oppslaget i VG, har kommunalministeren gjort det helt klart at sjelden har hun sett et oppslag som inneholder flere feil. Det er feilaktig det som står der. Denne regjeringen har prioritert kampen mot fattigdom, men vi har også prioritert arbeidet for full barnehagedekning og billigere barnehager. Det er en viktig del av Soria Moria-erklæringen, som alle regjeringspartiene stiller seg bak.

Erna Solberg (H) [10:24:20]: Det er slik at det finnes mange anledninger for å utforske uenighetene både mellom regjering og opposisjon, mellom partier i regjering og mellom partier i opposisjon. Men jeg har lyst til å fokusere på én ting som jeg tror velgerne forventer av oss, nemlig at vi klarer å bli enige om noen av de store og viktige utfordringene fremover. En av utfordringene med dagens regjering er at den sier den vil søke samarbeid og forlik med opposisjonen, men at den i liten grad klarer å levere når den kommer her i salen.

Denne høsten kommer vi til å få to prøvesteiner på dette. Det ene er om statsministeren kommer til å innfri det han forsøkte å si i valgkampen, at han var åpen for et samarbeid og et forlik om en forpliktende opptrappingsplan for eldreomsorgen. Det andre er om han er enig i og kommer til å strekke seg langt for å nå et klimaforlik med opposisjonen på Stortinget. Min utfordring til statsministeren er: Er han innstilt på å gi denne høsten for å ta de langsiktige problemene alvorlig?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:25:30]: Jeg er enig i at selv om vi har en flertallsregjering som i utgangspunktet har flertall for alle saker her i Stortinget, er det en målsetting i enkelte saker å prøve å få til bredere flertall. Derfor er jeg glad for at vi fikk et bredt flertall bak pensjonsforliket. Jeg er glad for at det ble et bredt flertall for loven om privatskoler. Selv om Høyre ikke var med der, var det andre partier som deltok. Jeg er glad for, slik jeg nevnte i innlegget mitt, at det f.eks. er bredt flertall i Stortinget for den satsingen vi gjør for mødres og barns helse internasjonalt.

Så ønsker vi selvfølgelig å få til enighet bl.a. om statskirke, klima og eldreomsorg. Det skal vi sette oss ned og

begynne å forhandle om i Stortinget. Jeg tror den minst egnede forhandlingsform er å foreta den type forhandlinger i stortingssalen, i offentlighet. Ønsker vi enighet, må vi sitte i ro og mak i Stortingets møterom og andre steder og søke å komme fram til enighet. Vi ønsker enighet, men ikke i noen av sakene for enhver pris. Det må være vilje til reell kompromissvilje både fra posisjon og opposisjon.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:26:44]: Statsministeren markerte i sitt innlegg enighet med Kristelig Folkeparti når det gjelder kampen mot fattigdom internasjonalt. Jeg skulle ønske han hadde lagt et like stort personlig engasjement i kampen mot fattigdom nasjonalt som jeg vil anerkjenne at han gjør på det globale plan. Samtidig varslat han også full konfrontasjon med Kristelig Folkeparti når det gjelder ekteskapsloven. Det er det nok mange som vil merke seg.

Statsministeren inviterte til bredt samarbeid både når det gjaldt pensjon og stat–kirke. Pensjon er vi allerede om bord i et forlik på. Stat–kirke vil vi veldig gjerne være med og skape en bred enighet om, slik at det faktisk blir en reform av statskirkeordningen. Det må jo grunnlovsmessig flertall til.

Jeg vil minne statsministeren om at han i valgkampen avgav et veldig konkret løfte til landets eldre og deres pårørende om at vi i Stortinget skal sette oss ned, etter at statsbudsjettet er lagt fram, og lage en bred og forpliktende satsing over år framover i eldreomsorgen. Jeg vil spørre konkret, i forlengelsen av Erna Solbergs replikk, hvordan statsministeren har tenkt å følge opp det løftet.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:27:58]: Vi har tenkt å følge opp det løftet ved at vi legger fram en plan for styrking av eldreomsorgen i forbindelse med statsbudsjettet i morgen, med konkrete tiltak og også tallfestede tiltak på en del områder. Så vil vi, her som i andre saker, invitere til drøfting om den planen. Så vil vi søke å komme fram til bredere flertall, forlik, i Stortinget. Men igjen, det er jo ikke slik at forlik er viktigere enn alle andre hensyn. Det er innholdet i forliket som er avgjørende, enten vi snakker om stat–kirke, klima, eldreomsorg, privatskolelov eller andre temaer hvor vi har søkt å få til forlik. Vi har et ønske om forlik, men det er først når vi setter oss ned og begynner å forhandle om de enkelte punkter, at vi ser om det er mulig å få til. Det er også viktig at opposisjonen i forhandlinger om forlik i den ene og andre sak tenker gjennom om dette er noe de ønsker å stå inne for også i posisjon, for det er viktig at vi vedtar ansvarlige og gjennomførbare ting på alle områdene.

Lars Sponheim (V) [10:29:11]: Mediene har i det siste vært preget av nye rykter og historier om korrupsjon i et av våre flotte industrilokomotiv hvor staten er en dominerende eller stor eier. Vi vet at for en del måneder siden innrømmet Statoil betydelig korrupsjon og betalte svimlende milliardbeløp i et forlik, hvor de også måtte innrømme den korrupsjonen. Og det er bare noen dager siden vi fikk nyheten om at det også delvis statseide flyselskapet SAS er dømt for industrispionasje mot en min-

dre, privat konkurrent. Det synes å være et spor av at viljen til å tøye grenser over til det ulovlige preger altfor mange av de selskaper som staten er en eier i. Eier-skapsmeldingen gav lite oppmerksomhet til dette fenomenet.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Vil statsministeren, med kraft, ta initiativ overfor disse selskaper til å rydde opp, og også i hele statens tilnærming til sitt eierskap med tanke på at dette ikke bør skje? Det bør heller være motsatt i selskaper hvor staten er eier.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:30:17]: Jeg er enig med representanten Sponheim i at selskaper der staten er eier, og spesielt selskaper der staten er en stor eier, bør sette ekstra store krav til seg selv når det gjelder å holde høye etiske standarder, og unngå å komme i situasjoner der man kan beskyldes for å begå ulovligheter. Det er formidlet tydelig fra statens side til selskapene. Vi kan gjerne gjenta det, finne former og måter å gjøre det på, men vi er altså for det første opptatt av at selvsagt skal alle selskaper respektere loven. Korrupsjon er forbudt, industrispionasje er forbudt. I tillegg mener vi at statlige selskaper skal ha en høyere etisk standard enn andre. Mange av dem har også utformet egne retningslinjer og regelverk som vi, like mye som de, er opptatt av etterleves.

Per Sandberg (FrP) [10:31:14]: Trontalen bærer preg av at Regjeringen ønsker å videreføre sin politikk på nesten samtlige områder. Det er en politikk som medfører at vi har et enormt forfall i offentlig sektor. Det siste vi har hørt nå, er at universitetene våre har et enormt forfall. Et etterslep på over 7 milliarder kr fører til at universitetene våre nesten står i fare for å ramle sammen.

Det andre er infrastrukturen vår, som forfaller med nærmere 1 milliard kr hvert eneste år. I dag registrerer vi at utbyggingsdirektør Aksnes i Vegvesenet sier at neste år, altså i 2008, må man påregne mindre penger til å bygge og vedlikeholde veier i Norge, på grunn av kostnadsnivået. Det er for lite konkurranse, og det er rett og slett for lite attraktivt å komme til Norge og gi anbud på å bygge norsk infrastruktur. Sannsynligvis er det fordi vi bare lapper på infrastrukturen vår.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Hva vil Regjeringen gjøre nå for at store utenlandske entreprenører kommer og bygger norsk infrastruktur i store korridorer og bruker prosjektfinansiering?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:32:25]: For det første er jeg enig i at det trengs betydelige investeringer i offentlige bygninger, virksomheter og offentlig infrastruktur. Det er jo grunnen til at denne regjeringen ønsker å videreføre den politikken vi har satt i gang, nemlig å øke offentlige investeringer: 2 milliarder kr mer på samferdsel hvert eneste år enn det som den forrige regjeringen la opp til, og økte investeringer f.eks. i sykehus. Da vi startet møtet, la fiskeriministeren fram en egen proposisjon om å investere i et nytt informatikkbygg på Universitetet i Oslo. Vi investerer altså i offentlig virksomhet. En grunn til at

vi sier nei til skattelette, er at vi heller vil bruke de pengene på investeringer i offentlig virksomhet.

Så ser vi dessverre at problemet nå er at når det gjelder veldig mange av de investeringsprosjektene vi har i offentlig sektor, er det kostnadsoverskridelser, og det er et uttrykk for at det nå er høyt press i norsk økonomi. Vi inviterer jo selvsagt utenlandske entreprenører til å delta i anbudskonkurranser i Norge. Vi er veldig opptatt av det. Vi ønsker dem hjertelig velkommen, og hvis noen ikke har oppdaget det, så sier jeg det høyt og tydelig nå: Lever inn anbud, bidra til konkurranse, press ned prisene på offentlige byggeprosjekter i Norge. Hjertelig velkommen!

Presidenten: Replikorkordskiftet er omme.

Siv Jensen (FrP) [10:33:56]: En trontale blir ofte generell, og derfor blir det kanskje mer interessant for Stortinget å se det statsbudsjettet som kommer i morgen, hvis det er noen nyheter igjen etter alle de budsjettlekkasjer som er kommet gjennom kommunevalgkampen.

I fjorårets trontale fremhevet Regjeringen satsing på integrering. I år var dette fullstendig utelatt fra trontalen, og det er mulig at det betyr at Regjeringen nå anser seg ferdig med integreringsarbeidet i Norge. I så fall er det en grov feilvurdering av tingenes tilstand. Mange av våre nye landsmenn kan fortsatt ikke norsk, mange barn møter skolehverdagen dårlig forberedt, og det er fortsatt mange kvinner som ikke får muligheten til å oppleve gleden av å bo i et fritt demokrati. Derfor kan ikke Regjeringen avlyse integreringsarbeidet. De burde snarere tvert imot fokusere sterkt på dette. Det foregår dessverre kjønnslemlestelse av barn med minoritetsbakgrunn. Dialog og samtaler har vist seg ikke å være særlig vellykket. Her må det andre virkemidler til. Fremskrittspartiet fremmer derfor i dag forslag om å innføre obligatorisk helseundersøkelse for jenter, nettopp for å avdekke kjønnslemlestelse. Vi håper på støtte fra Stortinget til dette.

Regjeringen har nå varslet opprettelsen av et nytt statlig utreiseseenter i Nannestad, fordi det er fullt på Trandum, og fordi Regjeringen ser ut til å være helt uegnet til å sende folk ut av landet. Det er med andre ord blitt utreisese, og dette burde vi ikke være bekjent av.

Trontalen var også helt blottet for tiltak for å redusere fattigdom i Norge, dette til tross for at denne regjeringen ved gjentatte anledninger har snakket varmt om fattigdomsbekjempelse. I dag lever over 200 000 minstepensjonister under OECDs fattigdomsgrense, og det er helt uforståelig når de samtidig bor i et av verdens rikeste land. Mange som er varig utenfor arbeidslivet på grunn av sykdom og andre lidelser, sliter tungt med å møte hverdagens forpliktelser. Det er en mager trøst for disse når Regjeringens eneste svar på fattigdomsbekjempelse er å legge til rette for at flere skal komme i arbeid. Jeg er enig i at det er viktig, men for alle dem som ikke har arbeid som et alternativ, dreier fattigdomsbekjempelse seg om økonomiske ytelser som gjør det mulig å leve et verdig liv i rike Norge. Derfor fremmer vi i dag også forslag om en heving av minstepensjonen og en statlig fastsettelse av minstepensjoner for sosialhjelpen i Norge. Stortinget har med andre

ord i dag sjansen til å vise handlekraft i fattigdomsdiskusjonen, der hvor Regjeringen bare prater.

Regjeringen misbruker de sjansene den har til å bedre det norske samfunnet nå som vår økonomi er på topp. I tillegg skjer det svært lite i arbeidet med å gjøre Norge til det moderne velferdssamfunn som det burde være for fremtiden. Hvor blir det av visjonene? Hvor blir det av handlingen? Regjeringen varslet hele 16 stortingsmeldinger i trontalen. Det gir sjelden konkrete resultater. Spørsmålet er om det skyldes intern uenighet i Regjeringen eller mangel på visjoner og gjennomføringsevne.

Gjennom lang tid har vi vært vitner til større og større økonomiske problemer i helsevesenet. Her kan mange ting gjøres. I dag fremmer Fremskrittspartiet forslag om å dekke opp inneværende års driftsunderskudd. Men på lengre sikt må vi skape et mer forutsigbart finansierings-system for landets sykehus. Det kan ikke være slik at man med knappe økonomiske rammer må velge mellom pasientbehandling og helt nødvendig vedlikeholdsarbeid. Helseforetakene må sikres en stabil finansiering som i større grad skiller mellom pasientbehandling, vedlikehold, utstyrsanskaffelser og nybygg.

Vår sterke økonomi gir oss muligheter, ikke minst til å investere i vår egen fremtid. Vi må nå bort fra tankegangen om at veibygging er en ren utgift for samfunnet. Investering i infrastruktur er fornuftig. Det gir økt verdiskaping og mer effektive transportløsninger. Derfor fremmer vi forslag om etablering av et infrastrukturfond, slik at vi kan få fart på veibyggingen i Norge. I tillegg er det god miljøpolitikk å ha god trafikkflyt. Det å avvikle køer er en investering i et godt miljø for våre barn og våre barnebarn. Vi blir heller ikke verdensmester på miljø ved å ha verdens høyeste miljøskatter. I fjor satte Regjeringen ned engangsavgiften på diesalbiler for å stimulere til overgang fra bensinbiler. I år ser det ut som om disse bilistene skal straffes gjennom den varslede økningen i dieselavgiften. Det er direkte lureri.

Kortsiktig er det beste å kjøpe kvoter i utlandet. På lang sikt er det selsagt mye vi også kan gjøre innenlands, som bl.a. å forske på thorium som energikilde og teknologiutvikling. Den norske CO₂-avgiften går rett i statskassen og har således lite med miljø å gjøre. CO₂-avgiften på bensin tilsvarer en kvotepris på ca. 1 800 kr pr. tonn. Det er 18 ganger dyrere enn det CO₂-kvoter koster internasjonalt. De pengene som innbetales i CO₂-avgifter for flyreiser, kunne dekket kvoter for alle som reiser med fly. Men i stedet for å bruke disse pengene på miljøtiltak ber Regjeringen folk kjøpe egne kvoter, og putter pengene rett i statskassen. Vi fremmer derfor i dag forslag om å øremerke CO₂-avgiften til miljøformål og energiforskning.

Jeg har fått med meg at Venstre nå foretrekker en arbeiderpartiregjering fremfor en regjering der Fremskrittspartiet deltar. Det må bety at Venstre ikke lenger er i opposisjon til den sittende regjering, at Venstres velgere nå har fått beskjed om ikke lenger å stemme Venstre. De som er enig med Venstres leder, kan faktisk tryggest stemme Arbeiderpartiet. Det vil være en bedre garanti for en fortsatt arbeiderpartiregjering. Det skjønnte Venstres velgere forrige gang Venstre ville gifte seg med Arbeiderpartiet. For

de av Venstres velgere som faktisk ønsker en borgerlig regjering, er det altså tryggest å stemme på de ikke-sosialistiske partiene som vil ha et regjeringsskifte, og som vil samarbeide med hverandre for å få det til. Det samarbeidet ønsker Fremskrittspartiet å delta i, fordi vi ønsker et regjeringsskifte i Norge etter stortingsvalget i 2009.

Jeg la merke til at statsministeren snakket om behovet for fornyelse av offentlig sektor. Det er jeg glad for. Men jeg håper at det vil gi seg utslag i konkret handling, for konsekvensene av et omfattende, dyrt byråkrati i Norge er at alt annet blir dyrere, og ikke minst er konsekvensen at folk må betale regningen for det. I tillegg får de konsekvensene av å miste stadig mer råderett over sitt eget liv. Jo mer omfattende lovverk og regelverk vi har, jo mer omfattende byråkrati vi har, jo mindre råderett har vi som enkeltmennesker til å ta beslutninger om vår egen hverdag. Derfor er det viktig å redusere byråkrati og offentlig administrasjon der hvor det er mulig å gjøre det. Derfor er det viktig å frigjøre helt unødvendig og meningsløs offentlig pengebruk til andre og viktigere oppgaver, som faktisk kan bedre velferden i Norge og gi enkeltmenneskene større frihet over sitt eget liv. Jeg håper derfor at statsministerens ønske om å modernisere samfunnet nå gir seg utslag i konkret handling. Det var jo slik at da Stoltenbergs første regjering ble til, ble det varslet et omfattende moderniseringsprogram. Det ble avlyst fordi Stoltenberg på det tidspunktet ikke var enig med LO om gjennomføringen av det. Det er lenge siden sist jeg hørte statsministeren snakke om dette. Jeg er glad for at han nå har funnet frem igjen de tankene, men jeg er kanskje overrasket over at han får med seg SV i kampen for å redusere offentlig byråkrati og administrasjon.

Norge har et betydelig større byråkrati enn vi burde hatt sammenlignet med folketallet. Vi vil støtte forslag fra Regjeringen som innebærer en kamp mot et altfor stort offentlig byråkrati, slik at vi kan redusere skatter og avgifter og gi vanlige folk tilbake råderetten over sitt eget liv.

Helt avslutningsvis tar jeg opp de forslag som Fremskrittspartiet i dag fremmer i salen. Jeg håper at Stortinget bruker denne anledningen til å vise handlekraft, ikke minst i spørsmålet om fattigdomsbekjempelse i Norge. Nå har vi snakket om dette i debatt etter debatt, i valgkamp etter valgkamp. I dag har Stortinget anledning til å gjøre noe med det.

Presidenten: Representanten Siv Jensen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Hill-Marta Solberg (A) [10:44:13]: I 2005 ble Fremskrittspartiet det største opposisjonspartiet på Stortinget etter stortingsvalget. Representanten Siv Jensen ble etter hvert partiets formann og har gjentatte ganger i den egenskap tatt til orde for samtaler mellom partiene på borgerlig side, med sikte på å avklare et borgerlig regjeringalternativ til dagens regjering. I de siste dager har dette tema vært til dels mye debattert, ikke akkurat i stortings-salen, men i diverse studioer og medier. Det kunne ha vært interessant også her i Stortinget å høre hvordan re-

presentanten Jensen i dag ser på resultatet av dialogen så langt, og hva slags regjeringskonstellasjon på borgerlig side representanten Jensen i dag kan se for seg.

Siv Jensen (FrP) [10:45:09]: Så langt i denne stortingsperioden har de ikke-sosialistiske partiene i Stortinget samarbeidet på langt flere politikkområder enn de tre nåværende regjeringspartier kunne skilte med på tilsvarende tid for fire år siden. Sånn sett har vi kommet langt.

Samtidig er det et faktum at ingen partier kan tvinges til å samarbeide med hverandre. Men Fremskrittspartiet har i mange år hatt som mål å arbeide for et borgerlig samarbeid. Vi har invitert både Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre til et slikt samarbeid, og jeg har registrert at Høyre har kommet til den samme erkjennelsen. Det er bra. Det betyr at det i hvert fall er to partier blant de ikke-sosialistiske partiene som ønsker et regjeringsskifte etter valget i 2009, og som er villig til å samarbeide for å få det til. Da er det opp til velgerne å avgjøre hvordan Stortinget skal sammensettes, og ikke nødvendigvis opp til oss som deltar i debatten.

Inge Ryan (SV) [10:46:20]: Det var interessant å høre representanten Jensens angrep på Venstre i sitt innlegg – den framtidige samarbeidspartner. Vi vet jo at Siv Jensen har ønsket seg inn i regjering. Hun har sagt at Fremskrittspartiet skal inn i regjering etter neste valg dersom det blir et borgerlig flertall. De kan ikke tenke seg å støtte en regjering dersom de ikke deltar i den sjøl.

Så har vi fått tilbakemeldinger bl.a. fra Venstre og Kristelig Folkeparti, som sier at det er helt uaktuelt. Nå ser vi at det er full krig på borgerlig side. Er det ikke slik at representanten Jensen nå må innrømme at et borgerlig regjeringalternativ etter neste valg er urealistisk, og at vi herved kan erklære det som dødt?

Siv Jensen (FrP) [10:47:07]: Jeg skjønner at dette åpenbart inngår i Inge Ryans nattlige drømmer, men det blir ikke nødvendigvis et sterkere sosialistisk flertall i Stortinget etter 2009 av den grunn. Det dette handler om, er hva slags styring av Norge vi ønsker. Fremskrittspartiet mener like mye i dag som vi gjorde i går, og før Lars Sponheims uttalelser, at det er ønskelig med et samarbeid mellom de ikke-sosialistiske partiene. Det ligger fast. Men vi vil ikke for enhver pris inn i regjering. Vi vil i regjering for å gjennomføre Fremskrittspartiets politikk i så stor grad som overhodet mulig, men i forståelse og samarbeid med andre partier som vi i så fall skal samarbeide med. At Venstre ikke ønsker å delta i dette, er jo en ryddig avklaring fra Venstres side, men det betyr ikke at det er full krig og full krangel på borgerlig side, som Ryan så gjerne vil fremstille det som. Det betyr at Venstre har gjort en avklaring. Andre ikke-sosialistiske partier har fortsatt som mål å arbeide for et regjeringsskifte i 2009. Det gjelder også for Fremskrittspartiet, og det betyr at vi kan klare å etablere realistiske alternativer til den sittende regjering i 2009.

Björg Tørresdal (KrF) [10:48:23]: Ethvert regjeringssamarbeid må handle om hva slags politikk en skal

føre. På veldig mange områder står Fremskrittspartiets politikk milevis fra Kristelig Folkepartis.

I Fremskrittspartiets budsjettforslag for 2007 foreslo de dramatiske kutt i bistanden til verdens fattige land. De foreslo kutt i overføringer til landbruk i en størrelsesorden som ville ha radert ut norsk landbruk i store deler av landet. Og Fremskrittspartiet foreslo kutt i alkoholprisene, som ville ført til langt større alkoholskader enn det vi ser i dag.

Jeg skal ikke spørre om begrunnelsen for denne politikken, for det vil vi få stor anledning til å diskutere, men jeg vil spørre: Mener Fremskrittspartiet at deres syn i akkurat disse sakene skal være en del av et eventuelt tenkt framtidig politisk samarbeid i en regjering der Fremskrittspartiet er representert?

Siv Jensen (FrP) [10:49:18]: Jeg tror ikke Björg Tørresdal er tjent med at vi her og nå påbegynner eventuelle regjeringsforhandlinger mellom ikke-sosialistiske partier. Jeg regner med at siden Björg Tørresdal representerer Kristelig Folkeparti, er det i hennes interesse at vi går igjennom de viktige sakene som kan danne grunnlag for et eventuelt samarbeid. Da dreier det seg om å ta utgangspunkt i det man er enige om. Det dreier seg om å fokusere på grunnleggende verdier som frihet for enkeltmennesket, som valgfrihet i hverdagen, som retten til å velge mellom ulike skoletilbud, som retten til å ha muligheter i et velferdssamfunn. På alle disse områdene mener jeg at Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet har en grunnleggende felles interesse. Da er jo spørsmålet: Ønsker Kristelig Folkeparti å bidra til et regjeringsskifte etter valget i 2009? Og hvis de gjør det, hva mener de er alternativet – slik at vi kan få en ikke-sosialistisk regjering? Den tiden da man vurderer Fremskrittspartiet som ikkeeksisterende, er forbi. Det blir ikke noe borgerlig flertall i dette landet uten å hensynta Fremskrittspartiet.

Lars Peder Brekk (Sp) [10:50:46]: Jeg vil utfordre Siv Jensen på eierskap til norske naturressurser.

Etter at dommen i den såkalte hjemfallssaken falt i EFTA-domstolen i sommer, uttalte representanten Jensen til Dagsavisen 28. juni i år at hun og Fremskrittspartiet ville vurdere statlige oppkjøp av private vannkraftverk for å sikre nasjonal kontroll. Etter den tid har Regjeringen lagt fram en ny og forbedret hjemfallsmodell som nettopp bidrar til nasjonal kontroll og til å hindre at private og utenlandske investorer kjøper opp norske vannkraftverk.

Mitt spørsmål til representanten Jensen er: Kan vi forvente oppslutning fra Fremskrittspartiet om Regjeringens løsning, som sikrer vannkraftverkene i offentlig eie gjennom en forbedret hjemfallsordning? Eller vil Fremskrittspartiet fortsatt stå på sitt program, der de vil avvikle hjemfallsretten og legge landet og norske energiverk åpent for oppkjøp fra private og utenlandske storselskaper?

Siv Jensen (FrP) [10:51:46]: Jeg tror jeg skal minne representanten Brekk på at nasjonal kontroll ikke nødvendigvis er det samme som nasjonalt eierskap. Vi kan med andre ord legge mange premisser for produksjon av energi

i Norge gjennom skatt på naturressurser. Det er altså mange ulike virkemidler vi kan ta i bruk. Jeg synes det er viktig at Regjeringen tar den situasjonen som er oppstått i forhold til hjemfallsretten, på alvor, og foreslår ulike tiltak for Stortinget, slik at vi kan finne en varig og god løsning på dette for fremtiden. Men en slik løsning må jo for det første innebære at man ikke forskjellsbehandler aktørene i markedet. For det andre bør den innebære at vi også har en plan for hvordan vi kan øke energiproduksjonen i Norge. Vi er jo i ferd med å komme i den absurde situasjonen at vi som produserer verdens reneste energi, likevel må importere kullkraft på grunn av at vi ikke produserer nok. Det burde være en større hodepine for en regjering som snakker om miljø, men som ikke klarer å produsere mer energi.

Lars Sponheim (V) [10:53:01]: Siv Jensen brukte mer tid på Venstre enn på klimaspørsmål i sitt innlegg i trontaledebatten. Jeg vet ikke om jeg skal være beåret på vegne av Venstre, eller om jeg skal være lei meg på vegne av miljø og klima.

Jeg har lyst til i det minste å få opplyse Stortinget om at i løpet av de siste ti år har Venstre deltatt i regjeringer som har erstattet arbeiderpartiregjeringer, i ikke-sosialistiske regjeringer – i seks og et halvt av ti år. For velgerne er nok det viktigere enn noen besvergelses fra representanten Siv Jensen.

Venstre vil også bidra til at landet får en ny regjering – så langt vi kan – etter valget i 2009. Men poenget med å bytte regjering er jo nettopp å bytte til en regjering som fører en politikk i en riktig retning: bedre klimapolitikk, for det trenger vi for å løse de store klimautfordringene, få til et flerkulturelt samfunn som er velfungerende og ønsket og samtidig i stand til å ta opp i seg økt arbeidsinnvandring, og føre en økonomisk politikk som fører til lavest mulig rente og ikke jager industriarbeidsplasser ut av landet. Derfor har Venstre sagt vi ikke kan sitte i noen regjering med eller støtte en regjering med Fremskrittspartiet.

Siv Jensen (FrP) [10:54:14]: Jeg venter fortsatt på spørsmålet – men det er nå en gang sånn at når vi skal diskutere regjeringsspørsmål i Norge, bør vi ta utgangspunkt i en helt grunnleggende forutsetning, og det er hva velgerne faktisk ønsker.

Jeg registrerer at sist Venstre satt i regjering, klarte de det kunststykket å få to stortingsrepresentanter og tre statsråder. Det er imponerende, men det er ikke nødvendigvis i veldig stor grad i samsvar med velgernes ønske.

Hvis velgerne setter sammen Stortinget på en slik måte at de ber om mer ikke-sosialistisk politikk, ja, da er det det de skal få. Jeg synes at et samlet politisk Norge i mye større grad enn tidligere bør respektere det velgerne sier ved valg. Det sitter mange mennesker ute i Kommune-Norge og rister på hodet etter konstitueringen i mange av landets kommunestyre fordi konstitueringen ikke avspeiler valgresultatet. Da har vi som politiske ledere en utfordring: Vi må i større grad respektere de valg velgerne tar.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Erna Solberg (H) [10:55:38]: Regjeringen kom til ferdig dekket bord økonomisk sett i 2005. Økonomien var snudd, utsiktene til sterke oppgangstider var store.

Veksten er fortsatt solid, og arbeidsledigheten er lav. Rentene er riktignok stigende, og kronekursen er bekymringsfull for mange i næringslivet, men likevel har Norge sannsynligvis verdens heldigste regjering. Aldri har en finansminister hatt en lettere jobb. Aldri før har noen regjering hatt et så godt økonomisk utgangspunkt for å bygge et enda sterkere velferdssamfunn som både kan gi nye muligheter og større trygghet for stadig flere mennesker.

I gode tider må man investere for fremtiden, prioritere de store oppgavene først og sørge for en bærekraftig utvikling i årene som kommer. Regjeringen må utnytte det unike handlingsrommet den nå har, til å gjøre det den sier at den skal gjøre, men aldri har gjort – å bruke de store pengene på de store oppgavene. For sannheten er at Regjeringen har prioritert ned det som er viktigst, smurt pengene tynt utover til de av oss som klarer seg godt fra før, og latt de store utfordringene stå uløst. De som trenger velferden mest, har fått minst ut av Regjeringen. Vi har en regjering som er mer opptatt av å gjøre de rike fattigere enn av å gjøre de fattige rikere.

Selv om økonomien aldri har vært så god som nå, har fire år med merkbar nedgang i sykehuskøene og ventetiden blitt snudd til 20 000 flere i kø og lengre ventetid.

Selv om økonomien aldri har vært så god som nå, kuttet det i rehabiliteringstilbud, til tross for at 700 000 mennesker i arbeidsfør alder står utenfor arbeidslivet og mange trenger rehabilitering for å komme tilbake i jobb.

Selv om økonomien aldri har vært så god som nå, nedprioriteres kunnskap, forskning og utvikling, til tross for at forutsetningen for kunnskapssamfunnet vi skal leve av i årene fremover, nettopp er en satsing på dette.

Og selv om økonomien aldri har vært så god som nå, er støtteordningene til fornybar energi så dårlige at selv det statseide Statkraft velger å satse på fornybar energi i Sverige fremfor i Norge.

Et av Regjeringens store problemer er at den setter ideologi foran gode resultater og fornøyde innbyggere. Derfor nedprioriteres private og frivillige alternativer som kunne bidratt til at flere fikk behandling og tilbud om rehabilitering. Offentlig kø er åpenbart bedre enn privat behandling. Et offentlig finansiert mangfold i helse- og omsorgssektoren innebærer faktisk å gi valgfrihet til flere enn dem som har mest fra før.

Å investere for fremtiden betyr bl.a. å satse langsiktig på å bedre kvaliteten i det offentlige tjenestetilbudet. Da er det ikke bare nødvendig å satse på flere ansatte. Vi må også gi omsorgsarbeidere mulighet til å styrke kompetansen gjennom etter- og videreutdanningstilbud, gi dem friheten til å organisere tilbudet slik de mener er best, og sørge for at det er attraktivt å jobbe med omsorg for eldre og pleietrengende. Men ikke minst må vi måle kvaliteten, ikke bare hoder og hender. Vi må måle, vi må evaluere, vi må gi tilbakemelding, vi må offentliggjøre resultater, om vi skal bygge en bedre velferd fremover. Og så må vi gi de omsorgstrengende både bytterett og valgfrihet, ikke bare klagerett.

Det å investere for fremtiden innebærer fremfor alt å satse på kunnskap, på kompetanse, på forskning og på utvikling. Kunnskap er fremtidens olje. Ingenting er en bedre investering i fremtidens velferdssamfunn enn å skjerpe kravene og kvaliteten fra grunnskolen og videregående skole til høyskoler og universiteter. En barnehageplass er viktig og bra, men i kunnskapssamfunnet er det ingen erstatning for en god skole.

Høyre har presset på for å få mer satsing både på høyere utdanning og på forskning. Regjeringen har så langt svart med å kutte 275 mill. kr i bevilgningene til høyere utdanning og innført et hvileskjær i forskningsinnsatsen. Det holder ikke. Hvileskjæret må ikke bare avlyses; det må tas et skikkelig fraspark for igjen å komme i rute med økt satsing på skole og forskning.

Jeg regner med at Regjeringen i morgen vil levere det de lovet, istedenfor å fortsette å love mer enn de leverer. Fremtidens arbeidsliv krever nemlig at vi satser mer på kunnskap. For verden endrer seg raskt, og vi må endre oss med den. Hvis ikke kommer vi som nasjon og vår økonomi til å sakke akterut. Og vi kommer til å ha mindre evne til å hjelpe dem som trenger det mest.

Kunnskap, forskning og utvikling er noe av det aller viktigste vi som politikere kan bidra med for å legge fundamentet for fortsatt vekst og fremgang. Det dreier seg om å skape en skole som har ambisjoner, som har drømmer, og som har mål på vegne av alle barn. Vi kan ikke forvente at fremtidige finansministere skal ha like enkel jobb som dagens finansminister har!

Fremtidens arbeidsplasser krever det. Men det kreves også at vi fører en god næringspolitikk som lar de mange små og mellomstore bedriftene blomstre og utvikle seg, som premierer dem som tør å satse og realisere gode ideer, og som gir oss en konkurransedyktig industri med stor omstillingsevne.

Svaret er ikke da å legge enda flere egg i den samme kurven, å satse flere titalls milliarder på å styrke statens eierskap i bedrifter den allerede er tungt inne i. Det er gårsdagens næringspolitikk.

Når lederen for Regjeringens reiselivssatsing trekker seg i protest mot Regjeringens politikk for næringen, er det et tegn på at Regjeringen er så opptatt av de store statsdominerte bedriftene at den helt glemmer knoppskytingen i en av våre viktigste distriktnæringer, som altså kan danne grunnlaget for fremtidens suksessbedrifter, arbeidsplasser i distriktene og en bedre utvikling i hele landet.

Morgendagens næringspolitikk er derfor ikke å gjøre det Regjeringen gjør, men å skape gode rammebetingelser, satse på kunnskap, forskning og utvikling, på en førsteklasses infrastruktur og en moderne, kompetent og serviceinnstilt offentlig sektor. Hvis vi gjør det, ruster vi landet for fremtiden.

Det er noen utfordringer vi har felles med andre land, ja med alle andre land i verden. En av dem er klimaendringene. Statsministeren har uttalt at Regjeringen har verdens mest ambisiøse klimamål. Nå er det fint med store mål, men det er enda bedre med handling. Store ord må omsettes i konkrete tiltak og reelle resultater, og der har Regjeringen mye å gå på.

Regjeringen har lagt frem en tannløs klimamelding. Høyre savner de gode støtteordningene som kan bidra til at vi kan realisere det enorme potensialet som ligger i fornybar energi. Vi må ikke bare være ambisiøse. Vi må også være konkrete med hensyn til hvordan vi skal kutte klimautslippene lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

Regjeringen skrapet et felles marked for grønne sertifikater med Sverige. Høyre mener at når vi ikke får det, kan det være en god – men ikke like god – erstatning å doble fondet for fornybar energi, fra 20 til 40 milliarder kr, slik at vi øker støttebeløpene til alternativ energi. Vi må bruke markedet i miljøets tjeneste for å gjøre vårt levesett mer klimavennlig.

Klimautfordringene er et felles ansvar som må møtes med gode nasjonale tiltak og forpliktende internasjonalt samarbeid. Det er ingenting å utsette på statsministerens retorikk, men det er langt igjen før det faktisk skjer noe.

Jeg mener det er bra at Norge kjøper klimavoter ute, men det kommer aldri til å være noe annet enn et supplement til reelle endringer her hjemme. Hvis ikke vi, i et av verdens rikeste land, klarer å tenke, leve og forbruke mer klimavennlig, hva tror vi da sjansen er for at langt fattigere land enn Norge skal kunne klare det i årene fremover?

Dette er de store oppgavene som jeg mener vi sammen burde finne gode løsninger på. Regjeringen er etter min mening dessverre mer opptatt av å ri ideologiske kjepphester og oppnå kortsiktig politisk profitt enn av å prioritere de store oppgavene. Vi bør heller finne gode løsninger til innbyggernes og fellesskapets beste – gjøre det sammen på de områdene der det er naturlig, og gjøre det hver for oss gjennom å fokusere. Uten å fokusere på fremtiden og skape en mer moderne, fremtidsrettet og ikke minst kunnskapsbasert politikk, er denne perioden misbrukt i verdens heldigste land med verdens heldigste minister.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hill-Marta Solberg (A) [11:06:23]: Jeg må få lov å si at jeg egentlig hørte med ganske stor undring på dette innlegget fra representanten Erna Solberg. Et øyeblikk lurte jeg på om vi bor i samme land. Maken til negativ tilnærming til og svartmaling av så godt som alle utviklingsområder i samfunnet er det ganske sjelden vi hører. Da er det jo godt å kunne få lov å bruke en replikk i en replikkveksling til å utfordre representanten Erna Solberg: Ser Høyre og spesielt representanten Solberg et eneste område i samfunnet vårt hvor det faktisk går bra, hvor det faktisk fungerer godt under den rød-grønne regjering? I et tinnutters innlegg var det ikke et snev av slike antydninger å høre.

Erna Solberg (H) [11:07:12]: Jeg har en mistenke om at den replikken ble planlagt før representanten Solberg hørte innlegget mitt. Jeg startet faktisk med å si at veksten er solid, arbeidsledigheten er lav, og det går godt i norsk økonomi. Men jeg synes at denne regjeringen misbraker sjansene som en rekordhøy skatteinntekt gir den, gjennom de prioriteringene den gjør i budsjettet. Jeg sy-

nes at denne regjeringen burde brukt mer på fattigdoms-satsing. Vi foreslo det i fjor høst, i revidert nasjonalbudsjett, og i debatten før sommeren her gav faktisk regjeringrepresentanter Høyre ros for den fattigdomssatsingen vi hadde lagt inn i revidert nasjonalbudsjett, som de selv ikke hadde funnet rom til. Det synes jeg bør være et tankekors for representanten Hill-Marta Solberg.

Jeg synes ikke at Regjeringen har mye å skryte av når det gjelder investeringer for fremtiden. Kutt i høyere utdanning og et år uten at man har bygd opp forskningsinnsatsen, synes jeg viser at utviklingen går feil vei på viktige investeringsområder fremover. Det går godt i norsk økonomi, men Regjeringen misbruker sjansene.

Lena Jensen (SV) [11:08:30]: Barnefattigdommen er den aller verste form for fattigdom vi har i Norge, at barn ikke kan delta i fritidsaktiviteter, gå på ski sammen med de andre barna, gå på fritidsklubben eller få muligheten til å gå i barnehage. Den rød-grønne regjeringen har 50 milliarder kr mer i løpet av fire år til å bruke på bl.a. barnehage, skole og kultur enn det Erna Solberg og hennes regjering hadde, fordi de prioriterte skattelette. Det å øke timetallet i skolen koster. Det å få billige barnehager koster. Det koster å ha flere lærere. Men det er verdt det, og det er viktig å prioritere det, fordi vi ønsker å redusere fattigdommen og gi alle sammen en real sjanse.

Har Erna Solberg innsett at Høyre, med de kommunebudsjettene som hun i sin regjering la fram, ville ha ødelagt for den viktige jobben som denne regjeringen gjør for å satse på barn og unge og for å forebygge fattigdom?

Erna Solberg (H) [11:09:26]: Denne regjeringen har i løpet av to år fått 77 milliarder kr mer fordi vi snudde norsk økonomi, og fordi de internasjonale endringer skjedde. Derfor har vi alle rom til å satse mer. Det burde vært et tankekors for representanten til SV at vi faktisk har foreslått mer til fattige barn, at vi har foreslått en større satsing på fritidstilbud for å hjelpe målrettet innenfor en fattigdomssatsing enn det SV har funnet rom til. Det synes jeg man burde tenke igjennom.

Ja, vi er for å bruke mer penger på å utvide timetallet. Den forrige regjeringen var den første regjeringen som utvidet timetallet drastisk. I løpet av den forrige regjeringens tid, i en mye vanskeligere økonomisk situasjon, prioriterte vi altså tolv flere uketimer, som er et halvt år mer på skolen for norske barn. Det er flott at de rød-grønne nå foreslår fem timer, og de kommer til å få vår støtte til det. Men det er fremdeles syv færre timer enn det vi i en mye, mye vanskeligere økonomisk situasjon fikk plass til, nettopp fordi vi satser på kunnskap og kompetanse, og på at barn skal få de største mulighetene framover, nemlig en god utdanning.

Lars Peder Brekk (Sp) [11:10:48]: Jeg har merket meg at representanter for Høyre på samme måte som representanter for andre opposisjonspartier har tatt til orde for et klimaforlik i Stortinget. Senterpartiet er positiv til det. Det er en god tradisjon i Stortinget for å søke å finne løsninger som samler bredt i store saker som krever lang-

siktig stabilitet. Hvordan vi kan håndtere klimautfordringene, er definitivt et slikt spørsmål.

Jeg er glad for Høyres engasjement for fornybar energi, og det er et engasjement som regjeringspartiene deler. Olje- og energiministeren har jo allerede også signalisert behovet for å legge til rette for bedre støtteordninger. Samtidig vil jeg minne om at Høyre i den forrige regjeringen sørget for bygging av et sterkt forurensende gasskraftverk på Melkøya/Snøhvit. Det er innsatsen til dagens regjering som har gjort at vi nå eksempelvis kan få på plass CO₂-håndtering på Mongstad. Mitt spørsmål til representanten Solberg er: Vil Høyre, som en del av et bredt klimaforlik, bidra til at alle nye gasskraftverk i Norge bygges med CO₂-håndtering?

Erna Solberg (H) [11:11:53]: Jeg mener nok at man med det prinsippet som er lagt med hensyn til å gi støtte til CO₂-håndtering på Mongstad, har lagt et likebehandlingsprinsipp for fremtiden som gjør at også andre må få støtte til det. Hvis ikke vil det bli vanskelig, eller det må komme nye reguleringer og en helt ny type teknologi. Så det tror jeg ikke kommer til å være så lett for oss ikke å skulle være med på. Jeg tror også at det viktigste vi gjør nå, er først og fremst å skaffe oss mer fornybar energi.

Ja, det er riktig at det er kommet et gasskraftverk på Snøhvit. Nå minner jeg ofte om at i enkelte debatter jeg har vært i tidligere, har dagens statsminister skrytt av at det er han som har igangsatt alle gasskraftverkene i Norge, men jeg skjønner at nå er det blitt ny politikk fra regjeringspartiene å si at det er vår skyld. Jeg tar ansvar for det, på samme måten som vi har dusinvis av gasskraftverk på norsk kontinentalsokkel som en del av vår petroleumsindustri. Mer fornybar energi vil også gjøre det lettere å gjøre noe med elektrifisering i fremtiden. Men det hjelper ikke å elektrifisere eller å øke bruken av energi fra land i forhold til kontinentalsokkelen uten at vi får mer og renere energi i Norge. Derfor henger Høyres klimapolitikk faktisk sammen. Først må vi ha mer fornybar energi, så kan vi også finne flere andre løsninger som gjør at vi kan bytte ut forurensende kilder med det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:13:30]: Det virket som om representanten Solberg forventet en replikk fra meg, men det kan hun ta med ro!

I sommer rykket senterpartiveteranene Marit Arnstad og Steinar Ness ut i Dagsavisen og erklærte sentrumsalternativet i norsk politikk for dødt. Utspillet fikk stor oppmerksomhet, og mang en politisk kommentator nikket anerkjennende til påstanden om at «Sentrum som regjeringalternativ er i dag utan politisk kraft og utan realisme».

Det er for sterkt å si at jeg ble «djupt såra og vonbrotten», men utspillet skuffet.

For Kristelig Folkeparti har det alltid vært viktig å framheve sentrum som en tredje vei i norsk politikk, en sterk politisk kraft og et realistisk alternativ til ytterfløye-

ne, først og fremst fordi det finnes et sterkt verdifelleskap i sentrum. Det merkes fremdeles godt at de tre sentrumpartiene er sprunget ut av samme rot, og at motkulturene er en del av vår felles arv.

En vilje til å bygge levende samfunn nedenfra – med utgangspunkt i enkeltmennesker, familier, lokalmiljøer, organisasjoner og næringsliv – kjennetegner det politiske sentrum. Samtidig forenes vi i respekten for menneskeverdet, solidaritet med de utsatte og ansvar for miljøet. Vi har stått for et sterkt verdialternativ i distriktpolitikk, miljøpolitikk, flyktningspolitikk, familiepolitikk og i kampen for en mer rettferdig verden.

I tillegg til verdifelleskapet har sentrumpartiene samlet en sterk oppslutning i befolkningen, selv om styrkeforholdet samlet og mellom partiene varierer. Et interessant trekk ved høstens kommune- og fylkestingsvalg var at sentrum kom styrket ut. Det er ikke minst interessant fordi valgkampen i stor grad ble preget av en klassisk toblokktenkning. Meningsmålingene etter valget har bekräftet en slik trend.

Ryktene om sentrums død er betydelig overdrevet. Verdifelleskapet og styrken viser at sentrum fortsatt er og må være et tredje alternativ i norsk politikk.

I dag er norsk politikk mer polarisert enn noen gang. Partiene på fløyene, SV og Fremskrittspartiet, setter sitt preg på debatten. Men det er ikke på fløyene det naturlige tyngdepunktet i norsk politikk og de beste politiske løsningene finnes. Det er i sentrum.

La meg slå fast: Kristelig Folkeparti er et ikke-sosialistisk sentrumparti. Kristelig Folkepartis førstevalg vil alltid være sentrum. Det er der vi hører hjemme. Ethvert framtidig regjeringssamarbeid som vi skal delta i, må ha et tyngdepunkt i sentrum.

Dagbladet meldte på valgdagen – i et omfangsrikt og rikt illustrert oppslag – nyheten om at Norge av FN var kåret til verdens beste land å bo i. Det er ikke lenger noen stor og fersk nyhet, men mye tyder på at vi kommer til å beholde vandrepokalen med inskripsjonen «Verdens beste land å bo i» i mange år framover. Kongeriket går så det suser. Levestandarden forbedres for de fleste av oss år om annet. Oljerikdommen trykker velferd og sosial sikkerhet.

Norge er en privilegert øy i verden, og det skal vi være takknemlige for. Gode velferdsordninger, stor sosial mobilitet, lav arbeidsledighet og høy verdiskaping er viktige faktorer i menneskers livskvalitet. Vi trenger noe å leve av. Likevel må vi spørre oss: Er Norge verdens beste land å være menneske i? Er det bare disse materielle indikatorene som er avgjørende for kvaliteten på livene våre?

Noen eksempler viser en annen side av medaljen:

- Tid er blitt mangelvare for mange enkeltpersoner og familier.
- Stadig flere nordmenn mangler fellesskap med andre. De er ensomme. Ikke minst gjelder dette barn som mangler voksenkontakt, og det gjelder eldre som sitter mutters alene.
- Antallet henvendelser til Kirkens SOS fra mennesker i krise øker stadig.

- Hvert femte barn vokser opp i utrygge hjem med rusmiddelmisbruk, voldsbruk eller alvorlige psykiske lidelser.

Undersøkelser viser at norske barn er verdens rikeste, men langt fra verdens lykkeligste. Viser ikke dette at vi kanskje bommer som politikere? At vi har glemt å anerkjenne noen verdier som viktige for folks livskvalitet, slike som fellesskap med familie og venner, tid til å puste, trygghet i hverdagen og et rent miljø rundt oss?

Livskvalitet kan ikke måles i kroner og øre eller omsettes i et marked. Livskvalitet kan heller ikke garanteres gjennom statlige velferdsreformer. Derfor har Kristelig Folkeparti i Stortinget tatt initiativ til en debatt om hvilke indikatorer som skal legges til grunn når vi skal måle kvaliteten på samfunnet og planlegge veien videre.

Tiden er moden for en bred debatt om konsekvensene av materialismen, forbrukskulturen og den overdrevne markedstenkningen. Tiden er moden for å ta steget fra velferdsstat til livskvalitetssamfunn.

Også i denne debatt trenger Norge et tredje alternativ. Sosialismen og liberalismen har det til felles at de begge er materialistiske i sin natur. Sosialismen har sterk tro på at økt levestandard gir økt livskvalitet, og liberalismens credo er markedsmechanismene. Slik skiller de seg fra kristendemokratiet, som er en verdiorientert sentrumsideologi uten en dogmatisk vekstfilosofi.

Overproduksjon og overforbruk i den rike del av verden er hovedårsaken til de store, globale miljøproblemer. Forbrukskulturen har skapt en alvorlig ubalanse i naturen. I løpet av de siste årene har Ola og Kari økt sitt forbruk med 40 pst., og slår prognosene til, vil vi ha doblet forbruket fra dagens nivå innen 2030.

Det er ikke bærekraftig. Det er naivt å tro at vi kan løse miljø- og klimaproblemene uten å legge om vårt forbruksmønster og vår livsstil. Vi kommer ikke utenom upopulære tiltak som koster. Her må jeg med respekt å melde si at stortingspresidentens tale ved Stortingets åpning både var mer visjonær og mer realistisk enn Regjeringens trontale.

Nye, teknologiske løsninger kan hjelpe oss et stykke på vei, men ikke hele veien, slik Regjeringens synes å tro. Etter vår mening bærer Regjeringens klimapolitikk preg av en teknologioptimisme som grenser til naivisme, og en manglende føre var-tenkning.

Å sørge for en mer offensiv klimapolitikk som tar trusselen på alvor, og setter i verk tiltak med effekt, blir vår viktigste oppgave som folkevalgte de kommende årene. Regjeringen har så langt skuffet i klimapolitikken. Klimameldingen er djerv i sine målsettinger, men den er overraskende kraftløs i sine tiltak, og det må være et tankekors at Fremskrittspartiet som ikke engang fullt ut vil erkjenne klimaproblemene, er det eneste partiet i Stortinget som har applaudert meldingen så langt. Tiltakene i meldingen er omvendt proporsjonale med svulstigheten i programmerklæringen.

I klimapolitikken trenger vi at noen tar lederskap. Det vil koste å ta ansvar og stå i bresjen for de tiltakene som er effektive for å redusere klimagassutslippene. Kristelig Folkeparti er klar til å ta ansvar for fremtiden og bidrar gjerne til å stramme opp klimameldingen i Stortinget, slik

at oljenasjonen Norge kan få en klimapolitikk å være be- kjent av. Vi har med respekt å melde en viss erfaring med å stå for upopulære ting som i det lange løp viser seg å være nødvendige.

Arbeiderpartiets partisekretær viser imidlertid en in- teressant vilje til å se realitetene i øynene. I VG 17. sep- tember sier Martin Kolberg at han har en drøm om å stan- se vekstkarusellen – av hensyn til vår felles framtid. Endelig en framtreddende representanten fra Arbeiderpartiet som tør å sette spørsmålstejn ved vekstfilosofien.

Norsk politisk debatt handler i stor grad om hvordan vi kan få karusellen til å gå enda litt fortere, og det gjelder enten finansministeren heter Per-Kristian Foss eller Kris- tin Halvorsen. Derfor trenger vi slike debatter som Kol- berg forsøker å reise. Jeg er ikke alltid like begeistret for Kolbergs initiativ til debatter, men denne debatten trenger vi.

Ser vi på jordkloden som en stor kake, har hvert men- neske i prinsippet rett på et stykke hver, en slags økolo- gisk andel. Den økologiske andelen er den delen av jordas ressurser hver enkelt kan forbruke uten at det går ut over andre mennesker eller kommende generasjoner og deres mulighet til å forbruke det samme.

Jordas tåleevne er ikke ubegrenset. I grell kontrast til Vestens overforbruk står det faktum at over en milliard mennesker lever i absolutt fattigdom. Men kloden tåler ikke at alle mennesker skal ha vestlig levestandard. Da vil den ganske enkelt kollapse. Skal vi løfte flere milliarder mennesker ut av fattigdommen, er vi nødt til å dele ressursene mer rettferdig.

Miljø- og fattigdomsproblemene er vevd inn i hveran- dre. Miljøproblemer skaper fattigdom, og fattigdom ska- per miljøproblemer. Fattigdommen holder milliarder av mennesker i lenker, og menneskeverdet krenkes på det groveste hver eneste dag. Slik er fattigdommen vår tids største etiske utfordring. Jeg er glad for at denne regjerin- gen, ved statsministeren, har valgt å ta et lederskap globalt i kampen mot fattigdom. Det gjør meg stolt. Samtidig er det viktig å si at det er ingen sak som er viktigere for oss enn å bekjempe den globale fattigdommen gjennom han- del, gjeldslette, bistand og politiske reformer. Tiden er overmoden for at vi nå oppnår det første delmålet i opp- trappingen av bistanden, nemlig 1 pst. av BNI. Jeg håper at vi får se det tallet i morgen. Det handler ikke om velde- dighet, men om rettferdighet. Ja det handler om å ta det enkelte menneskets verdighet på alvor, uansett hvor på kloden han eller hun lever.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Reidar Sandal (A) [11:23:24]: Representanten Høy- bråten nemnde i innlegget sitt at Kristeleg Folkeparti vil vere med der tyngdepunktet i norsk politikk skal vere, og etter hans oppfatning er det i sentrum. Men vi hørte lite eller ingenting om kva som skal vere innhaldet i dette al- ternativet.

For tida ser vi at det er eit skarpt skilje mellom opposi- sjonspartia og regjeringspartia når det gjeld mandatforde- ling i eit nytt storting. Meiningsmålingar så seint som i

dag er ein illustrasjon på dette. Den politiske spenninga er openberr mellom dei noverande opposisjonspartia, og det er derfor behov for ei klargjering.

Kristeleg Folkeparti har tradisjonelt markert klart and- re standpunkt i viktige politiske spørsmål som økonomisk politikk, velferdspolitik og bistandspolitik enn kva Framstegspartiet har stått for. Spørsmålet mitt til repre- sentanten Høybråten blir derfor: Er det aktuelt for Kriste- leg Folkeparti å sitje i regjering med Framstegspartiet der- som det blir fleirtal for opposisjonspartia ved valet i 2009?

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:24:39]: Jeg er både litt skuffet og litt overrasket over dette spørsmålet. For det første er jeg overrasket fordi jeg lurer på hvor representan- ten Sandal har vært de siste par årene. Vi gav jo fra Kriste- lig Folkepartis side klar beskjed før valget i 2005 om hva som var vår holdning til samarbeid med andre partier. Vi ønsker et samarbeid med tyngdepunktet i sentrum. Vi har gode erfaringer med å samarbeide i sentrum og sentrum- høyre, og det gikk vi til valg på i 2005. Det er fortsatt vårt budskap. Det er intet nytt å melde om det. Vi avgrenset oss i forhold til Fremskrittspartiet og Fremskrittspartiets politikk på det grunnlaget.

Jeg er også litt skuffet fordi representanten Sandal ikke benytter anledningen til å gå inn i den debatten jeg virke- lig utfordret Stortinget på nå, og som jeg tror Stortinget blir nødt til å ta i årene som kommer. Når vi nå er sånn midtveis i perioden, og langt unna neste valg, kunne vi kanskje bruke en trontaledebatt til å dra opp noen vyer for hvordan vi vil at samfunnet skal utvikle seg, ikke bare når det gjelder materielle standarder, men også når det gjelder livskvalitet.

Magnar Lund Bergo (SV) [11:25:52]: Represen- tanten Høybråten la i sitt innlegg vekt på respekten for menneskeverd og kamp for en mer rettferdig verden. Det er bra. I Palestina sitter det 45 parlamentsmedlemmer i fengsel etter å ha blitt arrestert av israelske myndigheter. De sitter ikke aleine. Det sitter over 10 000 politiske fan- ger i israelske fengsler. Av dem er det 320 barn, og 800 har såkalt administrativ forvaring, uten retts sak, uten lov og uten dom.

FNs generalforsamling har en rekke ganger bedt Israel om å forholde seg til internasjonal folkerett uten at landet har brydd seg. Menneskerettigheter er universelle og kan ikke rangeres etter religion eller folkeslag. Dette har med menneskesyn å gjøre. Mener representanten Høybråten at Israels neglisjering og tilsidesettelse av internasjonal fol- kerett er konstruktive bidrag for styrking av menneske- verd og en mer rettferdig verden?

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:26:54]: Jeg er glad for denne anledningen til å slå fast at Kristelig Folkeparti som utgangspunkt for sine vurderinger av Midtøsten-kon- flikten selvfølgelig legger folkeretten til grunn. Det gjel- der også i det konkrete spørsmålet som representanten Lund Bergo nå tar utgangspunkt i, nemlig håndteringen av fangespørsmålet på begge sider av denne konflikten.

Vi mener at som et ledd i den prosessen som man nå forhåpentligvis har foran seg, må det skje en frigivelse av fanger, og Israel må, som andre parter i denne konflikten, respektere de prinsipper og de menneskerettigheter som de er forpliktet på gjennom sin deltakelse i det internasjonale samfunn og sin tilslutning til menneskerettighetsbestemmelsene, som vi også fra norsk side kjemper for.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:28:01]: Sentrum er ikke dødt, og jeg er enig med representanten Høybråten i at tradisjonelle sentrumsverdier har sin berettigede plass i norsk politikk. Sentrum–periferi, frivillig sektor, motkultur og lokaldemokrati er like viktige saker i dag som tidligere. Jeg mener at dagens sentrum–venstre-regjering, med Senterpartiet, har ført mye god sentrumpolitikk. Eksempler på det er kommuneløftet på 20 milliarder kr, Kulturløftet, samferdsels- og distriktspolitikken, og at en har sikret lokalt og nasjonalt eierskap til fossekraften. Vi får til mye mellom sentrum og venstre.

Kristelig Folkeparti jublet i 2003. Det var en følelse av seier. Politikken hadde blitt bedre. Lilletun uttalte det, fylkesledere jublet, og det var stor lettelse også i Kristelig Folkeparti når de samarbeidet mot venstre.

Tror Høybråten at det hadde vært mulig å få gjennomslag for så mange gode sentrumssaker, som det historiske kommuneløftet som vi har fått til, som hjemfallssaken, som distriktspolitikken, som samferdsels- og landbrukspolitikken, hvis vi hadde gått til høyresiden og ikke til venstresiden i norsk politikk?

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:29:02]: La meg først si at jeg er glad for at en framtidens mann i Senterpartiet som Slagsvold Vedum nå trekker tilbake den dødsattesten som tidligere senterpartipolitikere utskrev her i sommer. Jeg håper at vi dermed kan diskutere på det grunnlaget.

Derne vil jeg si at denne regjeringen gjennomfører mye god politikk. Den politikken støtter Kristelig Folkeparti her i Stortinget ved å stemme for bl.a. økte bevilgninger til kommunesektoren. Men denne regjeringen er jo preget av at det er en sentrum–ytre venstre-regjering, hvor SV skal ha sin hånd på rattet. Senterpartiet må derfor svelge kuttet i kontantstøtten. Senterpartiet har måttet svelge også på andre områder i familiepolitikken, f.eks. i forbindelse med at statsministeren hadde en erklæring om ny felles ekteskapslov, som jeg vet er meget kontroversielt innad i Senterpartiet. Så det er et blandet bilde.

Kristelig Folkepartis erfaring så langt er at vi får mest gjennomslag i et samarbeid i sentrum eller sentrum–høyre, men det er selvfølgelig ingen eviggyldig sannhet. Det viktigste er at vi faktisk får gjennomslag for den politikken vi står for.

Reidar Sandal (A) [11:30:35]: Eg helsar velkomen den invitasjonen som for så vidt representanten Høybråten kom med, om debatt om alternativa i norsk politikk. Det trur eg faktisk er sunt for det levande demokratiet. Men det rår ei forvirring i vår tid. Tidlegare denne veka avviste Venstres leiar, Lars Sponheim, at hans parti skulle

sitje i regjering med Framstegspartiet, og representanten Sponheim grunn gav det reint politisk.

Jan Tore Sanner hevda i NRK i dag tidleg at det går føre seg eit bikkjeslagsmål mellom opposisjonspartia. Og Siv Jensen harselerer med Venstre. Det gjorde ho seinast i debatten her i Stortinget i dag.

Spørsmålet mitt til representanten Høybråten blir derfor: Er dette slagsmålet med på å byggje tillit på borgarleg side?

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:31:39]: Representanten Sandal bør ta utgangspunkt i at det i opposisjonen på Stortinget er ulike partier som har ulike politiske agendaer, og som er her for å fremme sin politikk og for å drive opposisjonspolitikk mot den sittende regjering. Vi har et langt stykke fram til valget i 2009. Vi har en flertallsregjering som for alle praktiske formål i hvert fall sier den har tenkt å sitte ut perioden. Jeg mener derfor det er et forkjært tidspunkt å forlange at det nå skal være et slags akutt behov for å etablere et alternativ til den sittende regjering. Jeg kan forsikre representanten Sandal om at det kommer det til å være gitt klar beskjed om før vi går til valget i 2009.

Når det gjelder bikkjeslagsmål mellom partier, synes jeg at Arbeiderpartiet og representanten Sandal bør fare litt stillere i dørene. For er det noe som har preget denne regjeringens to første år, er det jo et offentlig bikkjeslagsmål mellom regjeringspartiene som de egentlig burde tatt på kammeret.

Rolf Terje Klungland (A) [11:32:54]: Representanten Høybråten skal ha ære for at han snakket om livskvalitet. Jeg har lyst til å følge opp litt i forhold til det, for denne regjeringen har satset stort på f.eks. kommunøkonomi, som har gitt bedre omsorg, bedre skole og bedre tilbud til dem som har behov for det ute i kommunene.

Tror representanten Høybråten at det gir økt livskvalitet for dem som får omsorgen, i forhold til den regjeringen han satt i, og de arbeidstakerne som risikerte å få kutt i sine rettigheter med hensyn til midlertidig ansettelse og et svakere stillingsvern? Tror representanten Høybråten at deres livskvalitet har økt når de har beholdt den sikkerheten? Og tror representanten Høybråten at livskvaliteten er bedre når folk kan beholde ledighetstrygden på et høyere nivå enn det han selv representerte i den forrige regjeringen?

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:34:01]: Noe av mitt poeng var å understreke at vi trenger noe å leve av. Vi trenger altså de materielle godene som Arbeiderpartiet er veldig god til å snakke om, og veldig god til å kjempe for, og også god til å gjennomføre. Men hele poenget mitt – og der skyter Klungland helt på siden av mål – det var jo at vi trenger mer enn det: Vi trenger noe å leve for. Vi som politikere må evne å se at livskvalitet er det materielle, men det er også mer enn det materielle. Det er den debatten jeg hadde ønsket at Arbeiderpartiet våget å gå inn i, slik Kolbergs utspill tydet på. Replikkordskiftet etter dette innlegget tyder på at det er et stykke vei å gå, men jeg ser

fram til den dagen da finansministeren, enten vedkommende heter Kristin Halvorsen eller hva det måtte være, holder en finanstale her i salen hvor indikatorene er noe mer enn disse materielle størrelsene på om vi fører en vellykket politikk, om vi er et land som går i riktig retning.

Presidenten: Replikordskiftet er slutt.

Lars Sponheim (V) [11:35:27]: Vi har lagt bak oss et lokalvalg som for Venstres del ble meget bra. Vi gjorde vårt beste lokalvalg siden 1971 og vårt beste fylkestingsvalg noen gang. Venstre har stabilisert seg på et nivå i valg og på meningsmålinger de siste to årene som vi må 35 år tilbake i tid for å finne paralleller til.

Valgresultatet viste også at Venstre stadig styrker sin posisjon i og rundt de største byene: I de fem største kommunene fikk Venstre en samlet oppslutning på 7,7 pst., og i de 20 største kommunene fikk Venstre et samlet valgresultat på 6,6 pst. Det er nærliggende å trekke en parallell til den utvikling vi har sett i våre naboland, hvor Venstres søsterpartier, Folkepartiet i Sverige og Radikale Venstre i Danmark, også har en slik profil og et slikt velgergrunnlag som Venstre har hatt ved de siste valg.

For Venstres del lover dette godt for framtida. Jeg er frimodig nok til å mene at det også lover godt for landet, for Norge trenger et styrket, vitalt sosialliberalt sentrum skal vi få til de gode framtidsrettede løsningene for borgere, bedrifter og institusjoner i dette landet.

Er det én ting som gleder meg enda mer enn Venstres valgresultat ved det valget vi nettopp har lagt bak oss, er det at velgerne i langt større grad enn tidligere vektla lokale saker og lokale kandidater ved sitt valg. Det viser de store forskjellene som vi kan finne i nesten hver eneste kommune når det gjelder oppslutningen om de ulike partiene i henholdsvis kommunestyre- og fylkestingsvalg, eller forskjeller i partiopplutning i to nabokommuner med omtrent samme størrelse og utfordringer. Lokaldemokratiet ble på sett og vis den store valgvingeren. Derfor er det arbeidet som Martin Kolberg nå dessverre har fått Senterpartiet med på å utrede, nemlig felles valgdag for stortings- og lokalvalg, etter mitt skjønn helt feil. Det må legges i skuffen umiddelbart.

Man skulle jo tro at Martin Kolberg hadde lært av årets valg. Han bad om en folkeavstemming for eller mot den sittende regjering, og folket sa nei. Det er også Venstres dom: nei til den sittende regjering etter neste valg. Derfor sier vi allerede nå klart fra om at Venstre vil arbeide for et regjeringsskifte etter valget i 2009. Vi vil ikke ha et regjeringsskifte bare for skiftets skyld, men fordi vi vil ha en annen politikk og en annen politisk kurs, en kurs med utgangspunkt i et styrket sosialliberalt sentrum, bestående av de partiene som ledet landet på en utmerket måte i perioden 2001–2005.

Derfor sier vi like klart fra om at det for Venstre ikke vil være aktuelt å sitte i eller aktivt støtte en regjering hvor Fremskrittspartiet inngår, med den samme politiske begrunnelsen: Den politiske avstanden er for stor til at vi kan hefte for hverandres politikk hver eneste dag, slik man må i et forpliktende regjeringssamarbeid.

Norge trenger en ny kurs på politikkområder hvor Venstre og Fremskrittspartiet er politiske motpoler. Det gjelder i miljøpolitikken, det gjelder i synet på det rause, inkluderende flerkulturelle Norge, det handler om global solidaritet, og det gjelder ikke minst i behovet for å føre en stram økonomisk politikk for å sikre arbeidsplasser og en lavest mulig rente.

Dessuten er det viktig for styringen av landet at en regjering består av partier som har et grunnleggende sammenfall av politiske standpunkter. Det er dette som etter mitt skjønn er SVs problem, og som jeg tror forklarer partiets valgresultat: SV må i alle saker kompromisse til høyre for seg selv. Det fører til en utvannet profil og intern slitasje og uro.

Er det én ting jeg er helt sikker på, er det at folk ikke vil marsjere i gatene med krav om en flertallsregjering etter neste valg. Det som skulle bli slutt på spill og spektakkel, det som skulle bli handling, ikke forhandling, har blitt nettopp dette, og mer til: et kaotisk bilde av en regjering som er mer opptatt av symboler og interne forhold enn av norsk næringsliv og arbeidsplasser. Regjeringens håndtering av opsjonssaken i Hydro og ikke minst den famøse pressekonferansen om rederibeskatningen bare timer før den avsluttende partilederdebatte før et valg minner om alt annet enn en stødig styring av landet.

Bare for å illustrere hvor mye i utakt Regjeringen er med seg selv: Denne pressekonferansen om en betydelig skatteskjerpelse for rederiene kom bare snaue 14 dager etter at Senterpartiets nyvalgte parlamentariske leder, Lars Peder Brekk, på NHOs Småting på Hamar høyt og tydelig lovte at det ikke skulle komme noen ytterligere skatteskjerpelser for næringslivet fra den sittende regjering.

Dette er ikke handling eller slutt på spill og spektakkel, og det har ikke blitt noe særlig bedre etter valget heller. I denne uken har stortingsrepresentanter fra både Arbeiderpartiet og SV rykket ut og gjentatt sin mistillit til Eivind Reiten som styreleder i StatoilHydro, som om det skulle være deres oppgave å uttrykke en slik tillit eller ikke. Det disse representantene i realiteten gjør, er å uttrykke mistillit til den ansvarlige statsråd for selskapet, Åslaug Haga, som gjentatte ganger etter at hun ble olje- og energiminister, har uttrykt full tillit til Reiten, en tillit senterpartileder Åslaug Haga derimot ikke hadde i NRKs partilederspørning før valget. Slutt på spill og spektakkel? Ikke akkurat.

Venstres vekst og plassering i det politiske landskapet forstyrrer åpenbart det bildet mange andre partier ønsker å tegne: rødt mot blått, snilt mot slem, enten skattelette eller fellesskap.

Både statsministeren og finansministeren så det som sin oppgave i valgkampen – foran et lokalvalg – å påstå at en stemme til Venstre var en stemme til Fremskrittspartiet, mens Fremskrittspartiets leder Siv Jensen har brukt denne uken og sin tale i dag til å hevde at en stemme til Venstre er en stemme til Arbeiderpartiet. Det er vanskelig å tolke dette annerledes enn at Venstre kommer til å bli et svært viktig parti som det blir vanskelig å komme utenom fram mot valget i 2009.

En regjerings trontale burde være et dokument om de viktige utfordringene vi som nasjon står overfor i de kommende årene, og ikke en smørbrødtype over hvilke punkter i Soria Moria-erklæringen som skal følges opp med en stortingsmelding, slik Regjeringen serverte oss på tirsdag. Det er jo nettopp derfor Stortinget har trontaledebatten før statsbudsjettet er kjent. I så måte var det stortingspresident Jagland og ikke Regjeringen som bidrog til at vi løftet blikket ved å peke på de viktige utfordringene vi sammen står overfor når det gjelder kamp mot fattigdom og klimaproblemene. Jeg vet ikke om det er uærbødig, president, men det kunne kanskje være en tanke at Kongen neste år bør få æren av å lese stortingspresident Jaglands tale.

Stortingspresidenten påpekte også noe helt åpenbart, men som det dessverre ikke synes som Regjeringen har tatt helt inn over seg, da han viste til at vi «får som regel de gode løsningene hvis de som har flertallet, lytter til flere enn seg selv». Så langt har Regjeringen utvist en utstrakt vrangvilje mot å samarbeide med «flere enn seg selv». Det er bare i sakene om det framtidige pensjonssystemet at vi har fått til et bredt politisk kompromiss i Stortinget. Det var et kompromiss som bare ble til på grunn av særdeles utstrakt godvilje fra de tidligere regjeringspartiene Venstre, Høyre og Kristelig Folkeparti. Det er et kompromiss som er lite verd dersom Regjeringen ikke med stø hånd klarer å få på plass en erstatning for dagens AFP-system som ikke undergraver hovedelementene i det nye pensjonssystemet om at det skal lønne seg å arbeide lenger.

Vi trenger brede kompromisser på flere områder. Jeg vil peke på to åpenbare: Vi trenger et felles løft for dem som virkelig sliter, dem som vi ser litt for mange av bare vi beveger oss noen få meter fra stortingsbygningen, de ordentlig slitne rusmisbrukerne som ofte har psykiske problemer i tillegg. Vi må få en rus- og psykiatriinnsats med utgangspunkt i dem som sliter, ikke en teknokratisk reform som først og fremst handler om institusjonelle formål. Vi må få en reform som river ned de usynlige skottene mellom de ulike etater og institusjoner, mellom stat og kommune, mellom rus og psykiatri.

Og vi må få på plass en klimapolitikk som er bedre og mer forpliktende enn det forslaget fra Regjeringen som ligger til behandling i Stortinget. Vi skylder våre barn og barnebarn å finne de beste løsningene for vår tids største utfordring, effektive klimatiltak som nødvendigvis må merkes.

Regjeringens trontale var så godt som blottet for gode nyheter for forskning, for næringslivet og dem som sysler med tanken på å investere i norsk næringsliv og norske arbeidsplasser. For Venstre er det avgjørende viktig at vi får en forpliktende satsing på forskning. Et av Norges konkurransefortrinn er «rimelig» arbeidskraft med høy utdanning. Derfor må vi legge til rette for at de nye bedriftene som etableres, gjør det med utgangspunkt i kompetansebasert høyteknologi – gjerne innenfor miljøteknologi. Jeg frykter at det budsjettet som legges fram i morgen, ikke på noen måte tar inn over seg denne erkjennelsen, og at Norges forskningsinnsats igjen blir

budsjettaperen. Jeg håper jeg tar feil, men jeg tror det dessverre ikke.

I fjorårets trontaledebatt tok jeg opp noen ideologiske skillelinjer mellom partiene utenfor og innenfor Regjeringen. Etter den tid har Venstres landsmøte vedtatt et nytt prinsippprogram, «Frihet og rettferdighet», der vi ytterligere klargjør den sosialliberale plattformen. Det handler om enkeltmenneskers frihet og personlige vekst, om sterke fellesskap i god balanse mellom sivil sektor, regulert markedsøkonomi og politisk styring gjennom det offentlige. Vi tenker individ, marked og stat i den beste balansen, der vi mener de røde og de blå bikker for mye i hver sin skadelige retning. Denne sosialliberale borgerlige plattformen er det beste grunnlaget for utvikling av framtidssamfunnet. Mer sosialisme eller mer mørkeblå politikk er ikke svaret – definitivt ikke.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sverre Myrli (A) [11:45:43]: Sponheim har flere ganger denne uken og også i dag sagt at det ikke er aktuelt for Venstre å støtte ei regjering der Fremskrittspartiet er med. Jeg syns Venstres leder fortjener ros for slik klar tale.

Nå foregår det forhandlinger rundt i landets kommunestyre og fylkesting om hvem som skal styre de neste fire årene. Mange steder er Venstre i en nøkkelposisjon. Om Fremskrittspartiet skal få posisjoner, og om Fremskrittspartiet skal få politisk innflytelse, avgjør mange steder Venstre.

Spørsmålet mitt er: Hva er partileder Sponheims syn på lokalt å støtte regimer der Fremskrittspartiet er med og får posisjoner og politisk innflytelse? Det er altså ikke greit å gi Fremskrittspartiet innflytelse nasjonalt. Er det greit lokalt i forhold til hva partileder Sponheim har sagt, eller vil han nå bare si at det er helt opp til partiets lokale folkevalgte å bestemme det?

Lars Sponheim (V) [11:46:48]: Jeg har alltid hatt et grunnleggende slagord i min partiledelse av Venstre på dette området, og det er at vettet er bra jevnt fordelt i Venstre. En må kunne foreta de fornuftige avveiningene selv lokalt ut fra lokale forhold. Jeg registrerte at også Myrli's partileder sa det samme i partilederdebatten. Tenk selv, sa han, til sine egne representanter, og det er jeg sikker på at de er i stand til.

For meg er det viktig å skille klart mellom de kommuner som har parlamentarisme, og de kommuner som har formannskapsprinsippet, som har mye valgteknisk samarbeid for å få ulike brøker i fordelingen til å gå opp. Det er grunnleggende annerledes enn der hvor det foreligger forpliktende fireårige politiske avtaler. Derfor har jeg også gitt uttrykk for at situasjonen i Oslo og i Bergen – hvor Venstre har gjort det klart på lokalt plan det samme som det jeg har gjort klart på nasjonalt plan – er annerledes, fordi en der har en byregjering, en har forpliktende parlamentarisme og en binder hverandre opp i et regjerings-samarbeid som gjør at man også hefter for hverandres politikk. Det er den store forskjellen.

Øyvind Korsberg (FrP) [11:47:55]: Sponheim brukte en god del av sitt innlegg til å skryte av Venstres valgresultat. Derfor vil jeg starte med å få lov til å gratulere med valgresultatet og den økte selvilliten som Sponheim har fått. Det trodde jeg for så vidt nesten ikke var mulig. (Munterhet i salen)

Det som har skjedd i de to siste årene her på Stortinget, er jo at opposisjonen har hatt et godt samarbeid i en rekke saker. Grønne sertifikater er en sak, og jeg kunne ha nevnt en rekke andre saker. Det som blir interessant framover, blir å se hvor Venstre og Sponheim har tenkt å plassere seg politisk når det gjelder saker som skal behandles her på Stortinget, bl.a. når det gjelder Regjeringens forslag om å kjøpe seg opp i StatoilHydro og bruke milliarder på det.

Jeg vil stille et spørsmål om den nye sosialistiske kursen Sponheim og Venstre har valgt: Hvem skal Venstre samarbeide med på Stortinget? Er det de rød-grønne, der han ikke har innflytelse, er det de borgerlige, bare fram til 2009, eller skal han plassere seg i et politisk ingenmannsland?

Lars Sponheim (V) [11:49:07]: Det er ganske fascinerende å oppleve at jeg etter de mange årene jeg har tilbrakt i denne salen og de mange gangene jeg har stått på denne talerstolen, skal bli kalt for sosialist. Det er nok ikke så mange utover dem med de retoriske øvelser som nå øves inn i Fremskrittspartiet, tror jeg, som syns noe særlig om det. Det er iallfall ikke korrekt. Samtidig aksepterer jeg heller ikke å bli tillagt å være på en høyreside i norsk politikk, for sentrum er en naturlig størrelse. Det har det alltid vist, og der er både jeg og Venstre.

Så kan jeg forsikre om at Venstre kommer til å stå fast på sine standpunkter når det gjelder den viktige felles borgerlige plattformen som er knyttet til begrenset statlig eierskap, ting som er bra for næringslivet osv. Vårt politiske samarbeid i denne salen kommer til å være avgrenset til sentrum og høyre. Det sier Venstres landsmøte, og det har Venstre pålagt meg å styre partiet etter.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [11:50:23]: I sin replikk til statsministeren gikk representanten Sponheim langt i å forhåndsdomme Hydro for korrupsjon. Det syns jeg representanten skal være forsiktig med. Et godt rettsprinsipp er at man er uskyldig inntil det motsatte er bevist, også når det gjelder folk man ikke liker.

Ifølge media har representanten Sponheim foretatt en genistrek ved å klargjøre at han ikke vil støtte flerpartier i regjering. Da vil jeg minne om at et av hovedskillene mellom Stoltenberg I- og Stoltenberg II-regjeringene er miljøpolitikken, et område som representanten sier han er veldig opptatt av. Skal vi klare å møte framtidens utfordringer i forhold til miljø, så forutsetter det en gigantisk omstilling av norsk næringsliv, en omstilling til større bærekraft. Her er SV drivkraften i Regjeringen. Landet og framtiden trenger SV. Ser Venstre at også miljøet trenger SV?

Lars Sponheim (V) [11:51:17]: For det første må jeg si at jeg stiller meg undrende til utgangspunktet for denne

replikken. Jeg har ikke forhåndsdomt Hydro på noe vis. Jeg har registrert at det nok en gang har kommet en skadelig debatt om at det kan ha skjedd noe som er ulovlig. Vi vet at det har skjedd noe meget ulovlig fra Statoils hånd, som de har innrømt, som de har måttet betale milliarder for å komme seg ut av, og vi vet at det foreligger en dom når det gjelder SAS. Det vil jeg tro at SV burde ta mer alvorlig, at delvis statlig eide selskaper bryter loven, eller kanskje har brutt loven.

Så vil jeg også understreke at jeg var næringsminister og forvaltet statens eierskap i mange år i Hydro, også på det tidspunktet hvor Saga ble oppkjøpt. Jeg var veldig glad i det selskapet, fordi det betydde så mye for Norge. Derfor er jeg svært lei meg for at denne debatten kommer rundt dette selskapet, og også for den usikkerhet om disse selskapene som bl.a. replikanten har bidratt til ved å svekke autoriteten til lederen for Hydro og på annet vis snakke ned disse selskapenes kommersielle hensyn. Jeg mener vi trenger disse store selskapene, og jeg er for et statlig eierskap som sikrer at selskapenes hovedkontor blir i Norge.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [11:52:33]: Representanten Sponheim har fått mye oppmerksomhet for sitt sentrumsinitiativ. Det er interessant at han løfter fram sentrum i norsk politikk når vår regjering – sentrum–venstre-regjeringen – har regiert i to år og har levert sentrumspolitikk som aldri før. Det er verdt å nevne f.eks. en styrket kommuneøkonomi, et historisk kulturløft, en gjennomarbeidet frivillighetspolitikk, en samferdselsatsing, en distriktspolitikk og hjemfall – saker som den forrige regjeringen ikke greide å gjennomføre.

Sponheim uttalte i forbindelse med Venstres valglederlag – for det har partiet også lidt, men det var i 2001 – til Bergens Tidende 16. september 2001:

«Det var godt å slippe den politiske klaustrofobi som vi følte da vi satt innelåst med Senterpartiet.»

Hvem er det Sponheim vil gjennomføre sentrumspolitikken sammen med?

Lars Sponheim (V) [11:53:36]: I dag består sentrum i norsk politikk av to partier som er i opposisjon til den rød-grønne regjering. Det er, etter mitt skjønn, Kristelig Folkeparti og Venstre. Både Kristelig Folkeparti og Venstre har vist i denne sal og i denne debatt så langt at de framstår som en selvstendig kraft, og vil bidra til en sentrum–høyre-regjering hvis velgerne gir mulighet til det etter valget.

Men når man tar på seg den ærefulle oppgave det er å kalle seg sentrum i politikken og et sentrumsparti, er man også noe mer nyansert med hensyn til å svart-hvitt – tegne norsk politikk. Jeg mener norsk politikk ikke består av to blokker, hvor den ene er snill, og den andre er slem. Jeg innrømmer at den regjeringen som Rune J. Skjælaaen støtter, gjør mye bra også når det gjelder sentrumspolitikk. Men det er definitivt mye jeg savner, ikke minst innenfor det som handler om verdiskaping, om det å gjøre det lettere for de små i næringslivet, og andre sider ved den økonomiske politikk, hvor sentrum står for noe annet enn det Senterpartiet bidrar til i dag.

(Sponheim)

Men jeg tror det er håp for Senterpartiet. (Munterhet i salen)

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:54:52]: Det er underlig å høre representanten Sponheim forelese i historie. Hvis man ser på alle de tre sentrumspartiernes utgangspunkt – i motkulturene, i sentrum–periferi-konflikten, i troen på lokaldemokratiet istedenfor på statlig overstyrer – har vi fortsatt ganske mye felles tankegodt. Jeg tror heller ikke at Venstre definerte seg som ikke å være et sentrumsparti i forrige periode, da de valgte å foreta et historisk brudd med dette trepartisamarbeidet og å gå i regjering med Høyre.

Det er tre sentrumspartier i Norge. Vi har nå valgt forskjellig veier. Jeg er helt overbevist om at vi vil få mer gjennomslag for god sentrumspolitikken ved å gå til venstre enn ved å gå til høyre. Det viser erfaringene fra forrige periode. Jeg tror at Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre sammen bør avslutte kampen om å definere hvem som er et sentrumsparti, og hvem som ikke er det. Vi har valgt forskjellige veier. Jeg er sikker på at veien til venstre vil føre til bedre politikk når det gjelder de tradisjonelle sentrumssakene og periferien.

Lars Sponheim (V) [11:55:46]: Jeg vil gjerne bidra til en god tone med Senterpartiet i denne debatten – og i framtidige debatter – så jeg vil ikke være veldig hard når det gjelder dette.

Jeg vil allikevel gi uttrykk for at noe historisk *brudd* i samarbeidet mellom sentrum og høyre i forrige periode var det vel ikke. Jeg tror at i den tiden representanten og jeg har levd og kanskje har fulgt med på politikk, har vel Senterpartiet vært oftere i en sentrum–høyre-regjering enn det Venstre har vært. Jeg vil si at det heller ikke på de tidspunktene var noe historisk brudd.

Jeg håper at Senterpartiet vil finne hjem til sentrum, et sentrum basert på en ideologi hvor samfunnet skal bygges nedenfra, hvor det er enkeltmennesker som er det sentrale, og ikke basert på systemer som skal bygges, noe som har vært sosialdemokratiets tradisjonelle profil. Senterpartiet vil være velkommen hjem igjen. (Munterhet i salen)

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Hill-Marta Solberg (A) [11:57:03]: To år har gått siden regjeringsskiftet. Vi er halvveis i denne stortingsperioden og kan gjøre opp status ved halvgått løp. Flertallsregjeringen styrer mot de målene som ble satt i Soria Moria-erklæringen, og svært mye er gjennomført på to år.

Regjeringen har bidratt til at flere tusen mennesker har kommet i arbeid. Sysselsettingen er rekordhøy. Ledigheten er den laveste på nesten 20 år. De aller fleste sektorene i næringslivet går faktisk så det suser.

Vi er i rute med de 10 000 flere ansatte innen eldreomsorgen. Vi har foreslått at det skal bygges 12 000 nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger fram til 2015.

Det bygges barnehager som aldri før. Målet om full barnehagedekning blir nådd i de aller fleste kommunene. Foreldrebetalingen er redusert.

Kommunesektoren har fått flere milliarder kroner ekstra siden 2005. Dette er penger som brukes til en bedre skole, til bedre omsorgstjenester, til mer kultur og til flere miljøtiltak.

Nordområdesatsingen gir resultater og optimisme. Økt satsing på samarbeid med Russland, på forskning og utvikling og på økt studentutveksling er konkrete eksempler. Kystvakta er blitt betydelig styrket. Det gir synlige resultater med hensyn til å kontrollere fisket i Barentshavet.

I årene som kommer, vil Arbeiderpartiet legge vekt på fire hovedområder:

- en bærekraftig miljø- og klimapolitikk
- arbeid til alle og et arbeidsliv for alle
- å skape verdens mest inkluderende samfunn i Norge
- trygghet og fornyelse av velferdssamfunnet

Punktene om arbeidsliv og om et inkluderende samfunn utgjør kanskje de aller viktigste tiltakene i kampen mot fattigdom.

Jeg vil her vie det første punktet, klimapolitikken, spesiell oppmerksomhet. Arbeiderpartiets og Regjeringens klimapolitikk har i realiteten fått bred tilslutning. Nå er alle *for* å overoppfylle Kyoto-avtalens målsetting for 2012. Det var ikke tilfellet før Regjeringen og Arbeiderpartiet foreslo dette.

Det er bred enighet om kutt tilsvarende 30 pst. av utslippene i 2020. Målet om karbonnøytralitet har også fått tilslutning. Ingen snakket om karbonnøytralitet før Regjeringen foreslo det.

Klimaendringene er den største utfordringen vi står overfor. Det erkjenner samtlige partier – etter hvert kanskje også Fremskrittspartiet. På ett tidspunkt må partiernes konkurranse når det gjelder klimasaken, vike for seriøse forhandlinger, der vi på bakgrunn av alt det som vi faktisk er enige om, kan komme fram til omfattende tiltak som Norge skal påta seg – både her hjemme og ute. Da først – gjennom seriøse forhandlinger – får vi se om opposisjonens retorikk mot Regjeringens klimapolitikk er mer enn retorikk.

Her i Stortinget er trontaledebatten en av de anledningene opposisjonen har til å gi sine tilsvarende svar til Regjeringen. Denne uka har vi så langt bivånet en veldig spesiell opposisjonsdebatt, nemlig opposisjonspartiernes debatt med hverandre.

Høsten 2005 ble det sagt at de borgerlige partiene skulle bruke de neste fire årene til å bygge et troverdig regjeringalternativ fram mot 2009. Vi kan i dag konstatere at de etter to år ikke er *ett* eneste skritt nærmere et troverdig og samlet borgerlig regjeringalternativ, snarere tvert imot!

Venstre vil ikke sitte i regjering med Fremskrittspartiet. Kristelig Folkeparti vil ikke sitte i regjering med Fremskrittspartiet. Fremskrittspartiet vil ikke støtte en regjering de selv ikke sitter i. Høyre vil sitte i regjering med alle de tre nevnte partiene. Etter Sponheims uttalelser på mandag, gjentatt her i salen i dag, kan vi også slå fast at et

avklart borgerlig regjeringsalternativ faktisk ikke eksisterer.

Selv om det foreløpig er uklart hva som blir alternativet til den sittende regjering ved valget i 2009, er det nok av store og viktige saker som innen den tid bør finne sin løsning, også på tvers av partiblokkene.

La meg derfor avslutte med en oppfordring til opposisjonspartiene. La oss i tiden framover samarbeide om å finne gode og brede politiske løsninger der dette er mulig og helt nødvendig. Klimasaken er allerede nevnt av flere enn meg i dag. Jeg tenker videre på utformingen av den nye folketrygden, på kirke-stat-saken og på de store spørsmålene i utenriks- og sikkerhetspolitikken. Alt dette er saker der det påhviler oss et stort ansvar for å finne samlende og brede politiske løsninger her i Stortinget.

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Børge Brende (H) [12:02:18]: Jeg merket meg at statsministeren her i dag i sitt innlegg brukte mye tid på og gav en bred omtale av fattigdomsutfordringene globalt. Det samme ble gjort i trontalen. Det synes jeg er bra, og det har Høyres støtte.

Likevel blir kontrasten stor mellom den omtalen som har vært av den globale fattigdommen – og viktigheten av bekjempelsen av den – og den manglende omtalen av hvordan vi skal lykkes med å bekjempe fattigdommen nasjonalt. Det var ikke mange tiltak i trontalen, og jeg synes heller ikke det var veldig mange konkrete tiltak i statsministerens innlegg i dag. Og dette var ett av de viktige løftene fra de rød-grønne.

Er det slik at representanten Hill-Marta Solberg også har føyd seg inn i rekken med bl.a. finansminister Kristin Halvorsen, som den 5. juni 2007 sier til Dagbladet:

«Vi når ikke Soria Moria-erklæringens mål om å utrydde fattigdommen i Norge.»

Kommer man ikke til å nå målene i Soria Moria-erklæringen her? Er det løftet lagt til side?

Hill-Marta Solberg (A) [12:03:35]: Jeg tror alle partiene – i hvert fall alle som har hatt muligheten til en gang å være i regjering, slik representanten Brendes parti har vært – erkjenner at selv i et rikt land som Norge er det en krevende oppgave å bekjempe og utrydde fattigdom. Det er en meget krevende oppgave. Derfor må vi også gå løs på den med krum hals.

Den sittende regjering har gjort en betydelig innsats for å redusere fattigdom i vårt samfunn, ikke minst når det gjelder kampen mot arbeidsledighet, og kampen for å integrere de som er utstøtt av arbeidslivet, som kanskje er de viktigste tiltakene for å få folk ut av fattigdom. Det er også lagt fram en handlingsplan mot fattigdom i forbindelse med statsbudsjettet for inneværende år. Så Regjeringen har på en rekke områder iverksatt tiltak for å møte den utfordringen det er i samfunnet at selv et rikt land som Norge dessverre har folk som er fattige.

Anders Anundsen (FrP) [12:04:38]: Trontalen og trontaledebatten skal jo handle om fremtiden og om fremtidsvisjoner, og en fokusering på fremtiden er en fokusering på forskning og utvikling. Det er viktig for Norges fremtidige plass i verdenssamfunnet, både politisk og næringsmessig. Det er helt avgjørende for fremtidig nasjonal vekst og næringsutvikling. Det kan bidra til løsningen på klimautfordringene internasjonalt, på energiutfordringer og på mat-, vann- og helseutfordringene i u-land – for å nevne noe.

Vi står nå midt oppe i en situasjon hvor Regjeringen leder et land som er dårligst på forskning i Norden – ikke på kvalitet, men på ressursbruk. I 2005 brukte Norge 30 milliarder kr på forskning, Sverige brukte 99 milliarder. Regjeringens statsbudsjett siden den gang har ført til en realnedgang, og i utgangspunktet er målet at vi skal bruke 3 pst. av BNP på forskning. I dag bruker Norge 1,5 pst.

Er den parlamentariske lederen for det største regjeringspartiet fornøyd med denne jumboplassen?

Hill-Marta Solberg (A) [12:05:46]: For det første vil jeg si at jeg er enig i at veldig mye av framtidens utfordringer skal finne løsninger gjennom ny kunnskap. Da er også forskningsinnsats utrolig viktig. Derimot er jeg veldig uenig med opposisjonspartiene når de har brukt store deler av 2007 til å fortelle det norske folk og mange andre at vi i Norge kutter i forskning. For inneværende år var det en økning i bevilgningene til forskning på 900 mill. kr, altså nesten 1 milliard. Det er veldig godt gjort å framstille det som kutt i forskning.

Regjeringens ambisjoner når det gjelder målene for forskningsinnsatsen, står ved lag. Det vil også komme til uttrykk gjennom de framtidige budsjetter.

Hans Olav Syversen (KrF) [12:06:37]: Representanten Hill-Marta Solberg kom med en klar invitt til samarbeid. Det noterer vi i Kristelig Folkeparti oss med interesse. Jeg regner også med at det gjelder for det budsjettet som fremmes i morgen, at det ikke nødvendigvis må gå gjennom denne sal uendret.

Så trakk Solberg opp bærekraftig miljøpolitikk som det viktigste fundament for Regjeringen. Det bringer meg over til noe Hill-Marta Solbergs partifelle Martin Kolberg sa til VG for et par uker siden. Han sa at «vi kan ikke lenger fortsette et system som fører til at alle skal forbruke stadig mer». Det ligner jo mye på den debatten Kristelig Folkeparti i våres trakk opp om livskvalitet, og at det å ha noe å leve av ikke nødvendigvis er synonymt med det å ha noe å leve for.

Mitt spørsmål til Hill-Marta Solberg er: Er Kolbergs uttalelser på egne vegne, eller kan vi regne med å se et systemskifte i faktisk politikk ut fra det Kolberg har sagt?

Hill-Marta Solberg (A) [12:07:53]: Ikke minst i lys av det som ikke bare den norske politiske debatten er blitt preget av, nemlig klimautfordringene, men ut fra de store globale utfordringene vi har gjennom den stigende temperaturen på kloden, tror jeg alle veldig lett kan komme til den erkjennelsen at det er én ting som i hvert fall ikke er

mulig, nemlig bare å fortsette som før. Ved å fortsette som før på område etter område vil vi forverre den situasjonen som kloden allerede er kommet i. Det betyr at vi er nødt til å gjøre ting annerledes. Det er gjennom internasjonale og nasjonale tiltak – ikke minst for å redusere utslippet av klimagasser – at vi kan bidra til å snu utviklingen og kanskje på den måten også redde kloden fra en temperaturøkning som vil være helt ute av kontroll, hvis den blir for stor.

Jeg deler helt og fullt Martin Kolbergs oppfatning av at vi på mange områder må gjøre ting annerledes – ellers er vi sjanseløse, spesielt med hensyn til klimautfordringene.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Inge Ryan (SV) [12:09:22]: Jeg vil i mitt innlegg ta opp tre utfordringer for framtida. Den første er den som flere har vært inne på som den desidert største utfordringa vi har – miljøutfordringa. Vi ser alle sammen at det blåser, det regner, det er mer uvær enn noen gang. I andre land i fattige deler av verden ser vi at de opplever tørke, de mister mulighetene til vann. Vi har faktisk klimaflyktninger som er nødt til å rømme til andre områder for å overleve. Vi har nettopp hatt TV-program med Børge Ousland som kommer fra nordområdene og forteller at det er en dramatisk utvikling når det gjelder issmelting rundt Svalbard og Nordpolen. Dette er den største utfordringa vi har, og den som kommer til å kreve mest også av norske politikere i årene framover. Vi vet at det er de vestlige landene som forurensar desidert mest. En nordmann slipper ut ti ganger så mye som en fra India og hundre ganger så mye som en fra Etiopia. Det er derfor vi som må ta tak i dette hvis vi skal klare å få gjort noe med de store klimautfordringene.

Det andre spørsmålet jeg har lyst til å ta opp, er utviklinga mot et ego-samfunn. Når vi er kåret til landets beste land å bo i, er det fordi vi har bygd på den nordiske velferdsmodellen der mottoet har vært: Du skal gjøre din plikt og kreve din rett. Vi opplever nå også i kommunalkampen at når diskusjoner om f.eks. eiendomsskatt kommer opp, får vi en ego-tenkning der viljen til å yte er mindre enn før. Derfor tror jeg at denne diskusjonen rundt ego-samfunnet skal vi våge å ta: Hvordan vi skal klare fortsatt å ha en stor fellesskapskake som vi alle sammen kan være med på å dele. Det er den beste måten å drive sosial utjevning på.

En avis skrev om stappmettsyndromet for noen år siden: Nå er jeg så stappmett at jeg blir irritert. Vi blir mer og mer stappmette, men likevel blir vi mer og mer irriterte. Den utfordringa må vi ta på alvor. Hvorfor blir vi det? Hvorfor blir vi som bor i verdens beste land, mer og mer irriterte? Den diskusjonen syns jeg vi skal ta.

Jeg tror at vi må ta inn over oss at det – for all del – er personer i dag som har det vanskelig, men de fleste av oss har det ufattelig godt, og vi er faktisk nødt til å være mer solidariske med hverandre i forhold til å finne gode fellesskapsløsninger.

Den tredje utfordringa er i forhold til avpolitiseringa vi ser rundt oss. Den har to sider. For det første har vi en av-

politisering som vi egentlig har vært skyld i sjøl de siste tjue-tretti årene ved at vi har flyttet politisk makt fra politikere til både embetsverk og organer utenfor det politiske systemet. Det er vi skyld i sjøl og kan faktisk gjøre noe med, sjøl om det er krevende. Men den mest alvorlige avpolitiseringa er den som skjer ved at folk opplever politikk som spill og spetakkel og mindre som politisk håndverk. Vi får nemlig politikerforakt på den måten. Vi som er satt til å ta en del viktige grep, klarer ikke ta de grepene fordi det er spillet som får fokus. Legitimiteten vår blir svekket så lenge det er spillet som står i fokus og ikke det politiske håndverket. Derfor tror jeg vi er nødt til å ta en diskusjon om politikerrollen og hvordan vi skal bekle den framover.

For å snakke mer om det som skjer framover: Jeg tror vi er nødt til å bli langt mer modige politikere. Vi er nødt til å ta mer modige valg som et samlet kollegium. Jeg synes Helmut Kohl tok et modig valg ved Tysklands samling – sjøl om skattene økte vesentlig for vesttyskerne, tok han et modig valg. Dagens regjering i Norge tar også modige valg. I forhold til klimaspørsmål og andre ting er man i ferd med å ta en del modige valg som faktisk også krever en god del av hver enkelt av oss. Vi må kunne si til norske innbyggere: Vi er nødt til å ta en del modige valg. Men det vil også kreve en del av oss som bor i dette landet dersom vi skal lykkes med de valgene. Det er denne regjeringa i ferd med å gjøre. Vi snakker ofte om Einar Gerhardsen og Erik Brofoss som bygde landet. Dem er vi stolte av, og det skal i fortsatt være. Denne regjeringa er i ferd med å bygge om landet, og det krever politisk mot. Vi er i ferd med å gjøre det, men vi trenger også støtte fra et samlet Stortinget i en slik jobb.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ulf Leirstein (FrP) [12:14:22]: Jeg registrerte at parlamentarisk leder i SV omtalte tre temaer som han var særdeles opptatt av. Et av de temaene han ikke omtalte, var faktisk å finne en løsning på fattigdomsproblemet i Norge. Før valget i 2005 var SV kanskje det partiet som snakket mest om å finne løsninger på fattigdomsproblemet. Men så har vi altså sett at etter at SV kom i regjering, har bl.a. partilederen til representanten Ryan på mange måter avblåst hele dette løftet og sagt at dette er det ikke mulig å nå. Det er en dårlig nyhet for mange av de menneskene i dette rike landet som faktisk har en vanskelig hverdag.

Hva vil Inge Ryan formidle til alle disse menneskene som nå inngår i fattigdomsgruppen? Hva kan de forvente av SV når det gjelder å fokusere på dette i forhold til løftene de faktisk gav før valget i 2005?

Inge Ryan (SV) [12:15:17]: For det første er jeg glad for at Fremskrittspartiet er opptatt av fattigdom. Det syns jeg er flott.

Jeg vil bare understreke det som statsministeren sa i sitt innlegg om at det gjøres ting med hensyn til fattigdommen, men man når aldri helt fram slik at man kan si at fattigdommen er avskaffet hundre prosent i Norge. Det

viktigste grepet som er gjort, er at vi har fått mange mennesker i arbeid. Mange i arbeid gjør at folk kommer ut av fattigdomssituasjonen; de får inntekt hver eneste måned. Så er det en del grupper som vi fortsatt ikke har fått i arbeid, men det jobbes det hardt for.

Det handler også om at vi skal ha én dør. Mange av dem som opplever fattigdom i dag, sliter med å springe fra kontor til kontor når de skal ha hjelp. Vi tror vi skal få NAV-reformen på plass, og at den vil fungere godt i løpet av året som kommer. Da vil det bli langt lettere å få den hjelpen man trenger. Men jeg er enig med representanten Leirstein i at vi skal fokusere på dette, og det står fortsatt en del igjen før vi har kommet i mål.

Martin Engeset (H) [12:16:34]: Det er nylig avholdt et lokalvalg i Norge, et valg som ble et katastrofevalg for SV. Nå lærte jeg riktignok som liten gutt at en ikke skal sparke den som ligger nede, og det har jeg heller ikke tenkt å gjøre, men det kan vel neppe herske noen særlig tvil om at mye av årsaken til SVs dramatiske tilbakegang er velgernes opplevelse av at SV i regjering i sak etter sak blir valset over av et maktarrogant arbeiderparti. Trontalen nevnte ikke fattigdomsbekjempelse i Norge med ett eneste ord, og i Aftenposten i dag kan vi lese at SVs miljøvernminister er den store taperen i budsjettkampen.

Da er jeg litt interessert i å høre om SVs parlamentariske leder kan dele noen av sine tanker om hvordan i all verden SV skal kunne reise seg, når partiet blir fullstendig overkjørt av Arbeiderpartiet i sine viktigste saker.

Inge Ryan (SV) [12:17:40]: Ryktene om SVs død er betydelig overdrevet. Jeg har lyst å svare til representanten Engeset at vi tidligere har ligget på 5 og 6 pst. oppslutning og kommet sterkt tilbake. Det vil vi nok gjøre igjen. Da jeg begynte i politikken i 1997 og kom inn i sentralstyret, var vi også på 6 pst., så jeg tror vi har gode muligheter til å få en oppgang igjen.

Når det gjelder det indre livet i Regjeringa, skal jeg ikke referere så mye fra det, men det er ikke slik at SV blir valset over. Jeg mener vi har en statsminister som hele tida søker å finne kompromisser mellom de tre partiene. Jeg sitter ikke sjøl i Regjeringa, men deltar på en del av møtene, og det er en grunnleggende holdning at vi skal finne løsninger som er bra for alle tre partiene. Det er klart det er harde diskusjoner noen ganger om hva som er den beste løsningen, men ingen partier blir valset over i Regjeringa. Vi har konstruktive debatter i de møtene.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:18:41]: Det er flott å høre på det engasjementet Inge Ryan viser for miljøet. Sosialistisk Venstreparti på sitt beste er når dei snakkar og kjempar for dei fattigaste og for miljøet. Men SV på sitt verste er når dei bøyer av for LO og for Arbeidarpartiet, berre for å sitje i regjering.

I dag tidleg sat eg og nikka då statsministaren snakka om at miljø og utvikling er vår tids største utfordring. Samtidig sa han òg at før valet i 2005 hadde Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV blitt einige om dei viktigaste politiske spørsmåla. Han nemnde skattepolitikk og utanriks-

politikk, men han nemnde ikkje miljø. I 2000 gjekk Kristeleg Folkeparti ut av regjering fordi me ikkje ville vere med og byggje gasskraftverk. Då sa SV sin partileiar til Stoltenberg at han misbruka moglegheitene og gjekk baklengs inn i framtida.

Korleis kan SV hevde at noko som var gammaldags i 2000 blir framtidsretta i 2007? Og korleis kan SV sitje i regjering når dei byggjer gasskraftverk og opnar for oljeleiting i nord, og ikkje kjem med nok ordningar for ny fornybar energi?

Inge Ryan (SV) [12:19:47]: For det første kommer det en rekke tiltak i forhold til ny fornybar energi. Det er lagt fram en plan for det, og det kommer en god del tiltak på det området.

Når det gjelder oljeleiting i nord, er det et kompromiss som vi har inngått ved at vi i dag leter i de områdene som er minst sårbare, mens de mest sårbare områdene er holdt utenfor.

I forhold til gasskraftverk er vi den regjeringa som faktisk setter i gang rensing på alvor – det er ikke bare snakk om at man må ha miljøtiltak, vi gjør noe med det. Det ble i budsjettet i fjor bevilget store summer, og det blir i budsjettet i år bevilget store summer, til rensing av CO₂. Jeg mener at dette er den første regjeringa som har gått fra ord til handling i miljøpolitikken. Men jeg er enig med representanten Ropstad i at det står mye igjen, og det skal vi ta tak i. Som jeg sa i mitt hovedinnlegg, må vi bli flinkere til å vise politisk mot i en slik vanskelig sak, og da ønsker vi Kristelig Folkeparti hjertelig velkommen med på laget.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Lars Peder Brekk (Sp) [12:21:17]: Senterpartiet er opptatt av å ta vare på og videreutvikle de bærebjelkene det norsk samfunnet er bygd på. Når Senterpartiet vil «ta hele Norge i bruk», bygger det på den grunnleggende tanken at vi er forpliktet til å forvalte og nyttiggjøre oss hele landet. Vi har ikke bare rike naturressurser, men vår infrastruktur og vårt bosettingsmønster gir oss mange valgmuligheter som mange andre land ikke har. Dette er utvilsomt en mektig konkurransefordel for Norge i en globalisert verden.

For Senterpartiet handler dette om å gjøre Norge til et land der folk har framtidstro, der vi utnytter naturressursene fornuftig, og der kunnskap og teknologi brukes til å skape arbeid og sikre bosetting i hele landet – et land der vi fortsatt satser på vareproduksjon og industri.

Sentraliseringskreftene i samfunnet er en trussel mot dette. Sentraliseringen er en trussel mot sentrumsverdiene. For Senterpartiet har det vært avgjørende å arbeide for nasjonale fellesskapsløsninger også med bakgrunn i våre verdisyndepunkt, om det så gjelder så ulike tema som maktfordeling, statskirke, fellesskapskole, folkeforsvar, nasjonalt eierskap og dugnadsånd.

Senterpartiet vil noe med Norge, og vi gjør noe med Norge hver dag i praktisk politikk. Før valget i 2005 gjorde vi det klart overfor velgerne at vi ville arbeide for en sentrum–venstre-regjering, med fokus på fellesskapsløs-

ninger, fordelingspolitikk, kommuneøkonomi, kultur, miljø, samferdsel og næringsutvikling i hele landet.

Nå har vi i to år gjort det vi sa til velgerne før valget. Vi har arbeidet hardt, vi har prioritert, og vi oppnår gode politiske resultat på mange områder gjennom dette regjerings-samarbeidet. Senterpartiet er i dag garantisten for praktisk gjennomføring av en vellykket sentrumspolitikk. Det har vært en betydelig og nødvendig satsing på kommuneøkonomi, en formidabel satsing på kultur og frivillighet og en historisk satsing på infrastruktur, bredbånd og samferdsel.

Sett i lys av dette, og sett i lys av at det er Senterpartiet som i dag i praktisk politikk forvalter sentrumspolitikken og er garantisten for sentrumsverdiene, blir den siste ukens diskusjoner omkring samarbeid, eller mer presist mangelen på vilje til samarbeid på sentrum–høyre-siden i norsk politikk, både utfordrende og paradoksal for oss i Senterpartiet. Jeg har lyst til å understreke at vi med meget stor interesse følger de politiske avklaringer som Venstre og Kristelig Folkeparti skal gjøre mot valget i 2009, og jeg har også lyst til å understreke at vi har respekt for de prosessene som pågår i partiene.

Jeg vil understreke at både Senterpartiet og dagens sentrum–venstre-regjering har invitert Kristelig Folkeparti og Venstre i Stortinget til nærmere praktisk og politisk samarbeid i saker der det er politisk grunnlag for det. Senterpartiet er særdeles opptatt av å styrke sentrum og sentrumspolitikken. Det går i dag kun gjennom samarbeid til venstre – et sentrum–venstre-samarbeid. Dette er da også Kristelig Folkepartis og Venstres store utfordring.

Senterpartiet har gjennom sine veivalg banet vei for en nyorientering i sentrum av norsk politikk, et veivalg som jeg oppfatter at også Venstre og Sponheim har innsett gjennom sitt klare nei til Fremskrittspartiet.

De dramatiske klimaendringene som vi har sett stadig sterkere spor av den siste tiden, viser at miljøproblemerne er globale og menneskeskapte. Miljøpolitikken har så langt ikke greid å hindre økte klimautslipp, og samtidig ødelegges det lokale ressursgrunnlaget på land og til havs. Det private konsumet vokser, og vi er alle mer eller mindre vevd inn i et livsmønster som virker negativt inn på miljøet.

Senterpartiet vil gjennom satsing på Grønn modernisering bidra til bedre forvaltning, riktigere forbruk, smartere bruk av teknologi, bedre ressursutnyttning, bevaring av natur og kulturlandskap og levedyktige lokalsamfunn. Senterpartiets miljøpolitikk har både i posisjon og opposisjon vært en miljøpolitikk med mennesket i sentrum. Etter vårt økologiske helhetssyn har mennesket og menneskelig aktivitet en naturlig plass innenfor et framtidrettet natur- og miljøvern. En grønn modernisering som ikke bygger på forvaltningstanken og mennesket i sentrum, vil uansett være mislykket.

Dersom vi skal lykkes med miljøpolitikken, må vi søke brede løsninger som på samme tid både tilrettelegger og stimulerer til endringer i forbruksmønster for den enkelte av oss, og som gjør at vi utvikler og tar i bruk den teknikk/teknologi som skal til for å redusere miljømessige skade-

virkinger av uttak, produksjon, transport og konsum til et bærekraftig nivå.

Derfor er det så viktig at vi nå snarest får på plass en miljøavtale med næringsorganisasjonene som sikrer planmessig og målrettet reduksjon av NO_x-utslippene. Derfor er det viktig at vi får på plass brede politiske forlik om klimatilstand og klimapolitikk, slik statsministeren har invitert til i forbindelse med klimameldingen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per Sandberg (FrP) [12:26:33]: En gang for lenge siden var Senterpartiet et borgerlig parti, men har etter hvert klarere og klarere havnet sammen med sosialistene.

Parlamentarisk leder i Senterpartiet, Lars Peder Brekk, og jeg er fra Trøndelag. Jeg hører jo at Brekk sier at Senterpartiet i Regjeringen og i Stortinget skal være en garantist for en omfattende satsing på infrastruktur. Jeg skal prøve å være ganske konkret i mitt spørsmål, fordi denne regjeringen hver eneste dag prøver å klargjøre at de har et historisk løft når det gjelder samferdsel: Hvor har det betydelige, historiske løftet kommet når det gjelder infrastruktur i Nord- og Sør-Trøndelag? Har det blitt en omfattende innsats på veiene i Nord- og Sør-Trøndelag? Eller har det blitt en omfattende innsats på jernbanen i Nord- og Sør-Trøndelag? Kan Senterpartiets parlamentariske leder, Brekk, svare konkret på det?

Lars Peder Brekk (Sp) [12:27:42]: Representanten Sandberg fokuserer på om Senterpartiet er et borgerlig eller et sosialistisk parti. Jeg har lyst til å understreke at Senterpartiet er et sentrumsparti. Vi har gjennom historien samarbeidet både til venstre og til høyre for oss, og vi er særdeles godt fornøyd med det samarbeidet vi har i dag, for gjennom det samarbeidet utvikler vi god sentrumspolitikk.

Denne regjeringen har gjennom sin politikk hatt et historisk løft når det gjelder samferdsel, og vi er den første regjeringen som har greid å imøtekomme Nasjonal transportplan. Gjennom de løsninger som Fremskrittspartiet har bidratt til i tidligere samarbeidskonstellasjoner, har ikke partiet fått gjennomført like mye som denne regjeringen har gjort med en samferdselsminister fra Senterpartiet.

Når det gjelder Nord-Trøndelag, har jeg bare lyst til å nevne at vi er inne i en fireårsperiode. Vi har allerede satt viktige ting på dagsordenen. Vi har bidratt til at Meråkerbanen blir satset på, og vi har satset på jernbane for bl.a. å sikre aktiviteten ved Norske Skogs anlegg på Levanger.

Torbjørn Hansen (H) [12:29:02]: I trontalen varsler Regjeringen at man skal legge fram en egen maritim strategi – dette som en del av oppfølgingen av Soria Moria-erklæringen, hvor fem næringer blir utpekt som viktige og skal få en egen nasjonal strategi.

Man skulle jo tro at det var positivt nytt å få en egen nasjonal strategi hos regjeringen Stoltenberg, men det er det åpenbart ikke. Den maritime strategien som vi fikk i går, hadde tittelen «Stø kurs». Det er fristende å legge til «stø

kurs rett på land», for det vi fikk se i går, var en skipsfarts-politisk grunnstøting. Mens næringsminister Dag Terje Andersen skryter av 252 mill. kr til økt forskningsinnsats på det maritime området, har altså Regjeringen – og Sosialistisk Venstrepartis statsråd Kristin Halvorsen – varslet et historisk angrep på det maritime næringslivet med en inndragning av 14 milliarder kr av den såkalte skattekreditten. Dette er et fundamentalt tillitsbrudd i forhold til det forliket Senterpartiet var med på i 1995.

Kan representanten Brekk garantere at Senterpartiet vil korrigere dette forslaget og være med på et bredt politisk samarbeid om denne saken?

Lars Peder Brekk (Sp) [12:30:09]: Det er overraskende at representanten Torbjørn Hansen tar opp denne saken. Vi vet jo at det også i partiet Høyre er særdeles ulike holdninger til hvordan en skal løse skatteproblematikken for rederinæringen. Alle vet at det i en koalisjonsregjering må fattes vedtak basert på kompromisser, for de tre partiene har åpenbart ulikt utgangspunkt og ulik politikk. Rederiskattesaken er en slik sak.

Den endelige løsningen er basert på disse tre hovedelementene: En ny konkurransedyktig skatteordning for rederiselskapene, en avvikling av skattekredittordningen der en del skal innbetales og en del skal settes av til miljøfond i selskapene, og til slutt den nye maritime strategien som innebærer satsing på forskning, og også satsing på nærskipfart. Dette er et kompromiss som Senterpartiet i regjering har stilt seg bak.

Dagfinn Høybråten (KrF) [12:31:09]: Jeg vil først av alt gratulere Senterpartiets nye parlamentariske leder med hans nye verv og ønske velkommen til samarbeid her i Stortinget.

For det andre vil jeg si at det er gledelig at det i denne debatten synes å være et gjennomgående tema hvordan sentrum i norsk politikk skal markere seg framover. Vi har fått avklart at den dødsattesten for sentrumsalternativet som enkelte senterpartifolk utskrev i sommer, nå er trukket tilbake. Senterpartiets parlamentariske leder snakker også om sentrumspolitikk og om den rød-grønne regjeringen som sentrum–venstre-alternativet. Og det har han for så vidt rett i. Problemet er bare at tyngdepunktet ikke ligger i sentrum, men til venstre – langt til venstre – for sentrum i denne regjeringen. Men la det gå!

Kristelig Folkeparti forsøker å styre etter Lahnsteindoktrinen, om at et sentrumsparti skal kunne samarbeide både til høyre og til venstre. Hva er Senterpartiets parlamentariske leders visjoner for Senterpartiets rolle i sentrum av norsk politikk framover?

Lars Peder Brekk (Sp) [12:32:22]: Også jeg er særdeles glad for at vi fokuserer på sentrumspolitikk og sentrumsverdier, og for at vi identifiserer felles verdier sentrumspartiene imellom, selv om vi i de siste årene har hatt ulike veivalg. Som jeg sa i innlegget mitt, valgte vi for to år siden å gå inn i et samarbeid til venstre for oss ut fra den vurderingen at det var klinkende klart at det var der vi hadde muligheter til å oppnå resultater.

Jeg oppfatter det slik at de siste ukers hendelser med klargjøring fra Venstre og representanten Sponheim, og også klargjøring fra Høybråten, av hvor de ønsker å gå, innebærer at de innser at en ikke får mer sentrumspolitikk i samarbeid med Fremskrittspartiet og Høyre. Mer sentrumspolitikk får en antakelig gjennom å samarbeide til venstre, med Arbeiderpartiet, og kanskje SV, slik vi har valgt å gjøre.

Vi er opptatt av å jobbe videre, og vi føler oss vel i dette samarbeidet. Vi føler at vi oppnår betydelige resultater innenfor kommuneøkonomi, innenfor kultur og frivillighet, som også Kristelig Folkeparti er særdeles opptatt av, og ikke minst innenfor samferdsel og infrastruktur.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:33:50]: Statsministeren sa i sitt innlegg at de sakene vi drøftet i FN i forrige uke, er de viktigste spørsmålene i vår tid. Jeg vil understreke betydningen av at slike spørsmål blir drøftet nettopp der – i FN. Det gir organisasjonen økt politisk legitimitet. Det er bra for verden, og det er bra for Norge.

Selv om det går sakte framover med helt nødvendige reformer i FN, peker flere utviklingstrekk de siste par årene mot et FN som blir mer relevant, tydeligere og møtes med mer respekt. Det kan skyldes at man har fått mer erfaring med alternativene, alenegang og konsekvensene av manglende forankring.

Det er i Norges interesse å bruke FNs rammer aktivt både for å støtte FN og for å fremme viktige sider ved vår utenrikspolitikk. Vi er FNs sjuende største bidragsyter. Derfor er det et mål og en oppgave for oss å være aktive i FN og aktive for FN. La meg illustrere dette med noen saker som opptok oss i forrige uke.

Det er første gang at klimaspørsmålene har stått så sentralt ved en generalforsamling. Det setter tonen for forhandlingene fram mot Bali-møtet i desember. Det amerikanske møtet om klimaspørsmål i Washington senere i uken gav også klare henvisninger til FN-prosessen. Det er her, med bindende avtaler som inkluderer flere – og ikke hver for seg – verdens land må finne løsninger.

I møter om Afghanistan i fjor tok Norge opp behovet for bedre koordinering og sterkere satsing på utvikling. Nå er dette godt forankret i diskusjon og planlegging i FN og i NATO. Det utfordrer den afghanske regjeringen, de regionale aktørene, men også giverlandene. Om man er for koordinering, må man også være rede til å la seg koordinere. Exit-strategien i Afghanistan må bestå i at landet gradvis styres og sikres av afghanere. Da må hjelperne utenfra være rede til å la dette skje. Her må FN spille en nøkkelrolle. FNs nærvær må styrkes, i Kabul og utover i landet. Dette er nå på gang. Det norske forslaget om å gjenutnevne en høynivårepresentant fra det internasjonale samfunnet vinner også fram.

FN har møysommelig kommet i posisjon for å gi et avgjørende bidrag til fred i Darfur. Sikkerhetsrådet har gjort sitt vedtak, og nå forberedes en historisk FN/AU-styrke. Norge er rede til å delta med en internasjonal ingeniørstyrke sammen med Sverige. Klarsignalet fra FN/AU kom

i natt. Det blir en meget krevende oppgave. Men igjen har vi sett at uten FN makter ikke verden å samle alle trådene som må falle sammen i arbeidet for ikke bare å stoppe krig, drap og fordriving, men for å sikre fred og utvikling.

I diskusjonene omkring Irak spiller også FN en sterke rolle. De humanitære utfordringene, flyktningkatastrofen og faren for oppløsning utfordrer hele verdenssamfunnet. FNs generalsekretær sa i sitt innlegg at Irak nå er hele verdens problem og utfordring. Norge tar dette på alvor, og Regjeringen vurderer nå hvordan vi kan gi vårt bidrag gjennom et hovedfokus nettopp på samarbeid med FN.

I forrige uke så vi FN på sitt beste, men vi så også noen av FNs svake sider. Sikkerhetsrådet viste seg ganske så maktesløse i forhold til de dramatiske hendelsene i Burma. Det fratok det internasjonale samfunnet anledningen til å sende kraftfulle signaler til det burmesiske regimet.

Norge fordømmer på det sterkeste vold og maktbruk mot fredelige demonstranter. Vi oppfordrer til dialog mellom regimet og den demokratiske opposisjonen. Burmas problemer kan bare løses langs en slik vei. Vi må presse på for dette og velge de virkemidler som kan bidra til en nasjonal forsoningsprosess.

Et lyspunkt var det at Sikkerhetsrådet stilte seg bak FNs spesialutsending Ibrahim Gambari og hans besøk til Burma. Jeg møtte ham før hans avreise og lovet Norges støtte til hans videre oppdrag. Vi følger situasjonen nøye og avventer hans vurdering etter besøket. La meg også nevne at det nye menneskerettighetsrådet enstemmig uttalte seg med klar kritikk av militærregimet i Burma. Det er positivt.

Jeg merket meg Fremskrittspartiets formanns uttalelser tidligere i år om at FN var «et ødeleggende organ for verdensfreden». Dette ble kontant avvist av de øvrige partiene på Stortinget. Jeg har aldri hørt en regjerings representant i verden uttrykke seg slik. Det ville bli en verdensnyhet om et slikt syn skulle fronte eller ha innflytelse på norsk utenrikspolitikk.

Vår FN-politikk har tradisjonelt hatt bred tverrpolitisk forankring. Det har også vårt engasjement i freds- og forsoningsarbeid. Slik forankring gir forutsigbarhet og skaper tillit til Norge som internasjonal aktør. Det betyr at vi kan engasjere oss i arbeid som vi vet må pågå over flere år. Vi kan være trygge på at Norge vil utvise handlekraft og tålmodighet. Viktig arbeid som én regjering starter, vil med stor sannsynlighet den neste føre videre.

Jeg håper denne kvaliteten vil vedvare. Inntrykkene fra FNs mange møter i forrige uke understreker at vi har muligheter til å gjøre en forskjell. FN blir aldri bedre enn det medlemslandene gjør organisasjonen til. Norske interesser er tjent med å arbeide for et sterkt, handlekraftig og respektert FN.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Høglund (FrP) [12:38:53]: Nordområdene har vært en av denne regjeringens viktigste satsingsområder. Imidlertid har resultatene på land i Nord-Norge vært relativt fraværende, i hvert fall så langt. Nå opplever vi

nærmest et kappløp mot Polhavet, og den politiske oppmerksomheten i mange hovedsteder rettes nordover. Regjeringens aktivitet på reisefronten og konferansesiden har vært stor i nord, og det kan være bra hvis man evner å gjøre noe mer enn bare å prate.

Kan utenriksministeren veldig kort fortelle hvilke substansielle resultater man forventer for norsk utenrikspolitikk og norske næringsinteresser når det gjelder f.eks. å forsterke fiskevernsonens og havrettstraktatens rettslige status, noe som er avgjørende for våre interesser i nord?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:39:52]: Hovedstrategien er å sikre at folkeretten gjelder i nord. Det gjør vi gjennom å følge folkeretten og være en aktiv pådriver for den. Norge har lagt fram geologiske data for utstrekningen av vår kontinentalsokkel – det er bare Norge og Russland som har gjort det i nord. Flaggplantingen har ingen juridisk betydning, men det har det faktum at Russland la fram sine data i 2001 – Norge gjorde det i 2006.

Apropos FN er det interessant at det nå pågår en aktiv debatt i den amerikanske kongressen og i Senatet for at USA skal ratifisere Havrettskonvensjonen. Bush-administrasjonen er pådriveren for det, fordi det vil gi dem virkemidler for sin politikk.

Norge er aktiv, som representanten sier, på reiser og konferanser for å spre dette budskapet, for å vise til at folkeretten gir klare retningslinjer for hvordan vi skal håndtere spørsmålet. Nordpolens områder er havområder, der gjelder et sterkt rettsgrunnlag.

Så vil jeg si at jeg ikke er enig i at det ikke er utvikling i nord. Mine reiser i Nord-Norge viser at det er optimisme, næringsutvikling, nyskaping og en søken etter å utvikle de kjente naturressursene og de nye naturressursene. Den interessen er ikke bare i Norge, men den er fra andre land som ønsker å samarbeide med Norge.

Finn Martin Vallersnes (H) [12:41:11]: Det er bra at Regjeringen har klart å samle seg om at NATO fortsatt er vårt viktigste transatlantiske forum for sikkerhetspolitikk, og at en arbeider for å styrke den politiske dialogen i alliansen. Det må selvsagt også omfatte vår største og viktigste allierte.

Jeg slutter meg også fullt ut til utenriksministerens tidligere uttalelse om at vi skal være våre venners venn, og spørsmålet er da: Når skal vi oppleve at statsminister Stoltenberg er velkommen og mottas i Det hvite hus?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:41:49]: Det er ikke en norsk utenriksminister som regulerer møteboken til den amerikanske presidenten. Vi har utstrakt kontakt med USA på alle nivåer. Statsministeren møtte den amerikanske presidenten i New York i forrige uke. Kanalene er åpne og mange. Så jeg vil ikke akkurat si at det er det som kommer til å avgjøre kvaliteten på dette forholdet. Om det blir anledning til et slikt besøk, en slik samtale, vil Norge ta imot det. Om det ikke blir anledning til det i den tiden president Bush har igjen, har vi mange andre kanaler for å forfølge disse kontaktene. Det er et

rikt, omfattende og sammensatt samarbeid vi har med USA. Det er på alle hovedområder godt. Vi har også områder der vi har ulike syn. Det har vi respekt for og kan gi uttrykk for. Det opplever jeg at to gode og erfarne allierte lever veldig godt med.

Dagfinn Høybråten (KrF) [12:42:45]: La meg først si at Kristelig Folkeparti er glad for og støtter det at vi nå ser ut til å få et norsk-svensk bidrag til en fredsstyrke i Sudan. Det er veldig bra at vi har kommet så langt i avklaringsene.

I august gikk Etiopias myndigheter til et meget uvanlig og dramatisk skritt: De utviste seks av ni diplomater ved Norges ambassade i Addis Abeba. Det har dessverre svekket Norges muligheter til innflytelse på Afrikas Horn, et viktig område både når det gjelder konfliktløsning og fattigdomsbekjempelse. UD varslet om betydelige kutt i Norges bistand til Etiopia på grunn av den reduserte bemanning ved ambassaden. Etter det jeg har fått opplyst, går størstedelen av vår bistand gjennom frivillige organisasjoner, Verdensbanken og FN, men det er også en del stat til stat-bistand.

Mitt spørsmål til utenriksministeren er: Hva gjør Norge for å hindre at den utsatte sivilbefolkningen i Etiopia blir rammet på grunn av den diplomatiske krisen som har oppstått, og hvilke andre kanaler enn den norske ambassaden vil Norge formidle sin bistand gjennom? Kan utenriksministeren bekrefte at man har funnet slike alternative kanaler for å hjelpe dem som trenger hjelp?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:43:55]: La meg først si det som vi har sagt på dannet vis, at vi finner anklagene mot Norges holdninger og handlinger grunnløse. Dette har vi formidlet til etiopiske myndigheter. Samtidig er det vårt syn at det er et ønske å ha et godt forhold til Etiopia som en viktig aktør i regionen. Derfor hadde jeg en grundig og lang samtale med min etiopiske kollega i New York under FNs generalforsamling, og jeg tror vi har funnet et spor som kan lede oss fram til et mer konstruktivt arbeid.

Norge står for noe i Afrika. Vi er ikke meglere på Afrikas Horn, men vi er et land med mange kontakter og ønsker å utnytte dem. Det betyr at vi noen ganger kan ha ulike syn, og det kan altså føre til det som nå skjedde, en situasjon som vi ikke ønsket. Jeg kan bekrefte at vårt mål er at de reduksjoner i bistanden som måtte komme fordi vi reduserte ambassadepersonellet fra ni til tre, skal kunne gjøres om, slik at bistanden når de menneskene den er ment å nå. Vi jobber med de kanalene. Jeg har ikke et fullgodt svar på spørsmålet, men noe kan være økt støtte gjennom andre lands ambassader, noe kan være økt vektlegging på FN. Den viktigste strategien er at vi kommer tilbake igjen til en situasjon hvor Norge har den representasjonen vi trenger i Etiopia, for å samarbeide både med Etiopia og med Den afrikanske union, som har sitt sete i Addis Abeba.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Per Sandberg (FrP) [12:45:26]: Parlamentarisk leder i SV etterlyste politisk mot. Det er jeg for så vidt enig i, men da må man kanskje først bli enige om hva man kan karakterisere som politisk mot. Kan det å være politisk korrekt sammenliknes med det å ha politisk mot, er jeg faktisk uenig. Noe av det som preger og ødelegger den norske politiske debatten, er jo hva som oppfattes som politisk korrekt. Nå er det altså politisk korrekt å snakke om klimaet i alle sammenhenger. I den forbindelse er Fremskrittspartiet på en måte skjøvet helt ut på sidelinjen, fordi man påstår at vi ikke har noe å bidra med i denne klimadebatten. Det synes jeg er meget interessant. Både statsministeren og andre i Arbeiderpartiet må gjerne oppfatte det nærmest som et dødskyss. Men når vi skal behandle klimameldingen, innholdet i klimameldingen, er Fremskrittspartiet enig med statsministeren og Arbeiderpartiet i at hvis man virkelig mener noe med en innsats i forhold til klimadebatten, må man ta det meste utenlands. Men det betyr ikke at Fremskrittspartiet ikke vil gjøre en betydelig innsats nasjonalt for å påvirke miljøet og redusere utslipp, ikke minst innenfor det som går på infrastruktur. Det er jo ikke politisk korrekt å snakke om at det å bygge ut infrastruktur vil være et betydelig bidrag for å redusere utslipp, selv om f.eks. SINTEF i Trondheim har utarbeidet og kommet med en forskningsrapport som sier at ved å bygge veier, slik Fremskrittspartiet har foreslått, vil man få en betydelig reduksjon av CO₂-utslipp. Vi vet at transportsektoren står for 40 pst. av CO₂-utslippene i Norge – jeg gjentar 40 pst. av CO₂-utslippene i Norge – og at veisektoren står for 60 pst. av dette, og rapporten fra SINTEF sier at hvis man bygger veier, slik Fremskrittspartiet foreslår, kan man gjennomsnittlig redusere CO₂-utslippene med 25 pst. på vei. Det er det ikke politisk korrekt å snakke om, for det er bare Fremskrittspartiet som har oppdaget denne rapporten fra SINTEF. Men når andre skal uttale seg om denne rapporten, er det slik at den har betydelige feil og må korrigeres betydelig fordi det er ingen som har politisk mot – fordi det ikke er politisk korrekt.

Da er det slik at man registrerer i dag at det er et enormt forfall når det gjelder vår infrastruktur, over alt, fra vei til jernbane, er det forfall. Dette forfallet betyr at vi får økte utslipp. Derfor er det så viktig nå at vi får på plass dette løftet på infrastruktur, særlig når det gjelder vei – for å skape sikre veier, effektive veier og miljømessig gode veier. Det er derfor jeg blir så overrasket når man fortsatt bruker argumenter som at det ikke finnes kapasitet i anleggsbransjen, og at det vil være press i økonomien. Det er fortsatt de to argumentene som brukes. Nå foretas det undersøkelser over det ganske land, og man sier nå at i løpet av ett år vil man kanskje ha en ledig kapasitet i anleggsbransjen på mellom 40 og 60 pst.

Det betyr at det er nå vi må gripe sjansen til å gjøre et løft innen infrastruktur. Man står overfor to valg: enten at anleggsbransjen må ut i enorme permisjoner og mister kapasitet, og at de som jobber innenfor anleggsbransjen finner seg noe annet å gjøre, eller at man bevilger nok ressurser nå slik at vi kan videreføre den aktiviteten vi har innenfor anleggsbransjen, utover 2007. Det gjenstår selvfølgelig å se hvorvidt Regjeringen vil gjøre noe med det

på fredag. Men jeg er stygt redd for at når utbyggingsdirektøren i Vegvesenet i dag går ut og sier at det uansett vil bli mindre penger til vei neste år, er det fordi vi ikke er gode nok når det gjelder konkurranse, det er rett og slett ikke attraktivt nok å gi anbud på prosjekter i Norge. Det skjønner jeg godt. Store entreprenører i Europa og andre steder i verden er ikke interessert i å komme til Norge og bygge to kilometer av E6, men hvis vi bygger korridoren E6 fra Oslo til Trondheim, vil nok store entreprenører vise sin interesse ved å komme hit og bygge veier. Derfor har jeg merket meg med stor interesse den oppfordringen som statsministeren kom med i avslutningen på sin replikkrunde tidligere i dag, hvor han oppfordret alle til å komme og gi anbud på å bygge veier i Norge. Jeg håper også at statsministeren da har pengene klare når det kommer en storm av entreprenører som vil bygge store prosjekter i Norge.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Berit Brørby (A) [12:50:52]: Jeg er faktisk mer opp-tatt av det representanten Sandberg ikke var innom, i og med at det stort sett var vei det gikk i.

Fremskrittspartiet liker å framstille seg som et parti for folk flest. I skattepolitikken er det derimot de aller rikeste som får hånden lengst ned i godteposen, og ikke folk flest. Politikken for arbeidsfolk som de fører, vil gi vanlige arbeidsfolk betydelig dårligere rettigheter på arbeidsplassene, og vi får et tøffere og et mer usunt arbeidsliv. I tillegg kutter Fremskrittspartiet i viktige velferdstiltak. Når en ser på helheten i Fremskrittspartiets politikk, rammer den store grupper mennesker i en negativ retning.

Mitt spørsmål til representanten Sandberg er: Hvorfor vil Fremskrittspartiet behandle folk flest på den måten?

Per Sandberg (FrP) [12:51:46]: Mitt svar til representanten Brørby er: Hvorfor er det slik at Arbeiderpartiet sprer den type usannheter? Hvorfor er det ikke slik at Arbeiderpartiet fokuserer på at da de gikk inn i regjering, var de faktisk i den første regjeringen som gav de største lettelsene til de rike i dette landet? Det første den gjorde, var å gi enorme skattelettelser til sine egne statsråder, som tjener en million i året. Så det er jo ikke riktig det som påstås av representanten her. Det Fremskrittspartiet imidlertid gjør, er at vi ser på helheten. For folk med lavere og midlere inntekter i Norge er det jo den skatte- og avgiftspolitikken som drives av den sittende regjering, som skaper forskjeller.

Jeg har bare denne uken hatt fire telefoner fra fire pensjonistektepar som har flyttet til Sverige. Deres påstand om årsaken til at de flytter til Sverige, er at de ikke greier skatte- og avgiftstrykket fra den sittende regjeringen lenger. Derfor velger de å flytte til Sverige.

Med vår politikk ville man hatt skattelettelser i bunnen. Vi gav faktisk større skattelettelser til dem med lavere og midlere inntekter i vårt alternative statsbudsjett både i 2006 og i 2007 enn det Regjeringen har prestert. Så jeg tror nok at Arbeiderpartiets representanter må se bedre i egne kort før de sprer usannheter om Fremskrittspartiets politikk.

Inge Ryan (SV) [12:53:06]: Jeg har lyst til å stille representanten Sandberg et spørsmål om landbruket.

Representanten Sandberg og jeg kommer fra samme fylke, et fylke som er avhengig av landbruk. Vi vet at Fremskrittspartiet i flere budsjettbehandlinger har foreslått å halvere landbruksstøtten. Ut fra mitt kjennskap til norsk landbruk ville det være dramatisk. Noen gårder i de mest gunstige områdene, på Jæren og rundt Mjøsa, kanskje, ville nok klare det, men i Nord-Norge og i store deler av Trøndelag og Vestlandet ville det bli dramatisk. Det ville bety at gårdbrukere som i dag sliter med økonomien – til tross for at de fikk et bra oppgjør i år, er det tøft for mange gårdbrukere – ville bli nødt til å legge ned. Det ville være dramatisk for bøndene det gjelder, men også for norsk matproduksjon og det å bevare kulturlandskapet.

Mitt spørsmål er: Er dette et seriøst forslag? Mener representanten Sandberg og Fremskrittspartiet at vi skal halvere landbruksstøtten til norske bønder?

Per Sandberg (FrP) [12:54:05]: Fremskrittspartiet mener alltid alvor med sine forslag, for de er meget seriøst og godt gjennomarbeidet.

Når det gjelder landbruket, unnlater selvfølgelig representanten Ryan å nevne den andre siden av vår landbrukspolitikk – at vi gjør noe med konsesjonslovgivningen, bo- og driveplikten og odelsloven, at vi slipper næringen litt løs i forhold til muligheten til å skape nisjeområder og til å være litt mer kreativ i forhold til samdrift osv.

Det er også slik at vi er ærlige på at det med vår politikk sannsynligvis ville bli mindre antall bruk. Men det bør ikke være noen overraskelse for representanten Ryan, for under den sittende regjering fjernes det mange bruk hver eneste dag. Antall bruk er redusert fra 60 000 til nærmere 40 000, uten at Fremskrittspartiet har vært representert i regjeringen på noen som helst måte. Så det kan ikke være noen skremselspropaganda for noen.

Det siste jeg så, var at melkebønder i Norge eksporterer melk til Tyskland med betydelig fortjeneste. Jeg håper på en sterkere utvikling i så måte.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Børge Brende (H) [12:55:49]: Vi ser nå flere skyer på den internasjonale himmelen – dramatiske klimaendringer, avtagende økonomisk vekst, som igjen kan øke den globale fattigdommen, og en mer enn reell terrortrussel, senest avdekket og avverget i Tyskland.

Klimaendringer og fattigdom henger nøye sammen. Siden Rio-toppmøtet i 1992 har de globale klimagassutslippene økt med over 20 pst. Samtidig er det fortsatt mer enn 1,6 milliarder mennesker i verden som ikke har tilgang på energi. Vi må sørge for at de 1,6 milliardene får tilgang på energi, men uten økende CO₂-utslipp. Derfor må vi ha økonomisk vekst, men den må frikobles veksten i klimagassutslippene. Det er et av dette århundrets virkelige store globale utfordringer. Uten energi, ingen utvikling. Uten at vi lykkes med å bekjempe klimaendringene, ingen utvikling. Da vil fattigdommen øke på grunn av økt

forørkning, økt skogdød, dramatiske tap i artsmangfoldet og økende vannmangel.

Heldigvis er klimaendringene løsbare og mulige å hindre. Det er et spørsmål om politisk vilje. Stern-rapporten viser at det kan koste 1 pst. av det globale BNP å gjennomføre tiltak for å stoppe klimaendringene, mens de langsiktige kostnadene hvis vi ikke gjør noe, er på 5–20 pst. Så det er faktisk både lønnsomt og riktig å stoppe disse klimaendringene.

Det er noen paradokser i trontalen på disse feltene. Den gir en god beskrivelse av klimautfordringene, men få konkrete tiltak, spesielt nasjonalt. Den gir en god beskrivelse av fattigdomsvirkningene globalt, men liten omtale av de tiltakene som er nødvendige for innsatsen hjemme i forhold til fattigdomsbekjempelse, som var en viktig del av Soria Moria-erklæringen.

Jeg håper vi i debatten får en avklaring på spørsmålet jeg stilte til representanten Hill-Marta Solberg, og som jeg ikke fikk svar på, angående finansminister Kristin Halvorsens uttalelse til Dagbladet den 5. juni i år: «Vi når ikke Soria Moria-erklæringens mål om å utrydde fattigdommen i Norge.» Jeg tror mange vil bli overrasket hvis dette er Regjeringens politikk.

Jeg merket meg at statsministeren gjorde et stort poeng av at denne regjeringen holder de løftene den har gitt. Ja, man startet altså i sommer med finansministeren som sa at man ikke skal holde løftet når det gjelder fattigdomsbekjempelsen i Norge. Det tror jeg at mange som følger denne debatten, vil bli veldig overrasket over. Så hvis vi kan få et dementi, vil det være veldig bra. Men dette er ikke det eneste løftebruddet fra Soria Moria-erklæringen. Det var vel ikke sånn at man skulle forvente en økning i helsekøene på 20 000 i løpet av to år med en rød-grønn regjering, at det var en del av Soria Moria-erklæringen – en veldig anstrengt situasjon innenfor rehabilitering i Norge? Den varme skolelunsjen har uteblitt og blitt til et eple på deling i klassen. Det er økende køer i barnevernet. De svakeste ungene i Norge kan bli utredet i mange måneder før det blir satt inn tiltak. Industrikraftregimet uteblir. Man har et hvileeskjær i forskning og utdanning og kutt overfor høyskolene og universitetene, senest anskuelliggjort med vannbøtta på Blindern, hvor det rett og slett ikke er penger til rehabilitering. At det skulle en rød-grønn regjering til for å kutte nærmere 300 mill. kr på universiteter og høyskoler, tror jeg var overraskende for mange. Jeg tror også det er overraskende i forhold til Soria Moria-erklæringen. Høyre har derfor i sine alternative budsjetter styrket helsebudsjettet. Vi har også satset mer på høyere utdanning og forskning. Vi har satset mer på skolen. Vi har også hatt gode miljøbudsjetter. Men vi har ikke hatt varm skolelunsj i våre budsjetter – det skal jeg innrømme – men så har vi heller ikke i valgkampen lovt at det skal gjennomføres.

Jeg har også merket meg at det er en betydelig bekymring blant regjeringspartiene over at det er en viss uenighet på borgerlig side. Derfor har jeg gått tilbake til trontaledebatten i 2003 og sett at det var klar uenighet mellom dagens rød-grønne regjeringspartier på sentrale politiske områder, EØS, gasskraftverk, oljeutvinning, bruk av olje-

penger og samferdselspolitikk. Slik sett er det ganske tidlig i perioden.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Svein Roald Hansen (A) [13:01:03]: Det er flott at Høyre har fått høye ambisjoner i klimapolitikken.

Nå har jo Børge Brende vært miljøvernminister, men det var før noen kom på den tanken at Norge skulle kutte utslippene med 10 pst. istedenfor å øke dem med 1 pst., slik vi kan etter Kyoto-avtalen. Det var før det var enighet om å kutte utslippene med 30 pst. hjemme og ute, og det var før noen i det hele tatt hadde tenkt tanken om karbonnøytralitet.

I dagens VG presenterer Børge Brende Høyres krav til et klimaforlik i Stortinget, og felles for de kravene er at de vil fordre mange titalls milliarder kroner. Jeg går ut fra at representanten Brende er enig i at de nødvendige klimatiltakene vil innebære et betydelig politikkskifte når det gjelder økonomiske prioriteringer i forhold til det vi opplevde under Bondevik II-regjeringen, altså den gangen Brende var miljøvernminister. Det er det ene.

Det andre jeg lurer på, er hvilke utsikter Brende ser for å føre en ambisiøs klimapolitikk i samarbeid med Fremskrittspartiet i en eventuell regjering – når vi hører Per Sandberg. Nå har Fremskrittspartiet riktignok innsett at drivhuseffekten ikke handler om gartnæringsnæringen, men dette partiets eneste hjemlige grep for CO₂-kutt var en gigantisk veiutbygging.

Børge Brende (H) [13:02:33]: Jeg vil berømme Regjeringen for å ha satt seg ganske ambisiøse mål i klimameldingen – det er ikke problemet. Men skal man nå mål, må man også ha en politikk som bidrar til at målet kan nås. Når man har for dårlige ordninger når det gjelder fornybar energi, og man sultefører forskning og utvikling innenfor miljøteknologi, når man ikke disse målene. Men det skal vi prøve å samarbeide om i Stortinget i løpet av høsten, slik at det blir realistisk å nå de ambisiøse målene som vi også er enige i.

Så tror jeg ikke vi skal bruke altfor mye tid til å snakke om snøen som falt i fjor. Men jeg er faktisk stolt av den jobben vi gjorde i Bondevik II-regjeringen på klimaområdet. Vi måtte fremme en tilleggs melding om klima etter Stoltenberg I-regjeringen, for deres var for svak. Vi fikk til et nasjonalt kvotesystem som vi ikke fikk igjennom med Arbeiderpartiets støtte, så vi måtte gå til SV. Det ble veldig offensivt. Vi fikk til en avtale med norsk industri om at de skulle kutte 20 pst. av klimagassutslippene i Norge. Det medførte at under Bondevik II-regjeringen gikk summen av klimagassutslippene i Norge faktisk ned.

Heikki Holmås (SV) [13:03:39]: Jeg synes det er grenseløst frekt av representanten Brende, som altså karete til seg makten i år 2000 nettopp for å få bygd CO₂-forumsende gasskraftverk – en mann som altså var med på å bidra sterkt til å skattesubsidiere utbygging av gasskraftverket på Snøhvit – å stå her og liksom ha de store klimavyene. Men la nå det gå. Vi gjør en ordentlig jobb for å

sørge for å få bukt med klimaproblemene på forpliktende måte.

Men jeg vil gripe fatt i det som er den andre store tingen som jeg opplever at Børge Brende toucher innom, nemlig hvordan utviklingen går i en del av de landene som kommer til å bli rammet av klimaødeleggelser, der vi har satsset på det anstendige, nemlig å bidra med økt bistand gjennom en gradvis økning av bistanden, akkurat det samme som Kristelig Folkeparti og Venstre klarte å tvinge Høyre til å være med på. Men Høyre kutter altså i bistanden, som nettopp rammer de landene som han taler så varmt for.

Børge Brende (H) [13:04:59]: Man skal iallfall spise ørene når representanten Heikki Holmås anklager noen for å være grenseløst frekke – det var vel det representanten startet med. Det er nemlig en ekspert på området som her uttaler seg, nemlig representanten Heikki Holmås. Jeg synes vi skal være litt mer saklige i dette ordskiftet.

Så til realiteten når det gjelder klimaproblemene. Det var faktisk ikke Bondevik II-regjeringen som karete til seg makten i år 2000 på grunn av gasskraftverk. Det var altså Arbeiderpartiet som da kom til makten – med Jens Stoltenberg som statsminister – gjennom gasskraftsaken.

Når det gjaldt miljøet generelt, hadde vi, som jeg sa, i Bondevik II-regjeringen et godt samarbeid med SV i Stortinget – den gangen SV faktisk var et miljøparti. Jeg måtte i denne salen da forsvare et tøft regime overfor norsk industri når det gjaldt kutt i klimagassutslipp, sammen med SV – til sterk kritikk fra Arbeiderpartiet.

Når det gjelder bistand, har jeg fått med meg at vi har bevilget like mye i bistandsbudsjettet vårt for 2007 som Regjeringen gjorde i 2006. Det må også ses i sammenheng med at vi har en annen og mer offensiv politikk når det gjelder å åpne for eksport til Norge fra de fattigste landene.

Lars Peder Brekk (Sp) [13:06:28]: Jeg registrerer at Høyre i sine kommentarer til trontalen uttaler at den er visjonløs, og at Regjeringen ikke handler. Jeg tror at velgerne ser hvem som handler og leverer resultater, og hvem som sitter på sidelinjen og kommenterer. Regjeringen handler hver dag. Vi leverer resultater i tråd med Soria Moria-erklæringen. I mitt innlegg gjorde jeg oppmerksom på at vi leverer resultater innenfor kommuneøkonomi, infrastruktur, kultur, frivillighet osv.

Vi styrker tjenestetilbudet i kommunene. Kommunene har de to siste årene fått mer enn 20 milliarder kr mer å rutte med. Vi bruker flere milliarder kroner mer til utbygging av veger og jernbane her i landet enn Høyre selv gjorde da de satt med makten. Vi skal ta igjen etterslepet fra høyreregjeringen i forrige periode, og Senterpartiet vil øke bevilgningene ytterligere i neste transportplanperiode.

Mitt spørsmål til representanten Brende er: Kan vi forvente støtte fra Høyre til fortsatt økt satsing på bygging av veger i neste periode, eller kan vi forvente at Høyre legger seg på samme lave nivå som i forrige stortingsperiode – da man var langt unna å oppfylle Nasjonal transportplan?

Børge Brende (H) [13:07:35]: Så vidt jeg husker, økte vi veibevilgningene med 21 pst. i forrige periode. Men jeg er også enig i at på veisiden trengs det mer. Vi er selvsagt med på en nasjonal dugnad for å ruste opp veiene og jernbanen i Norge. Det skulle bare mangle! Det har også en god klimavirkning.

Da vi i den pressemeldingen som jeg antar at representanten Brekk sikter til, skrev at Regjeringen var visjonløs, var det fordi trontalen ikke inneholdt noen store tanker om hvordan Norge skal greie seg i årene fremover med mye mer knallhard internasjonal konkurranse. Da må vi satse mer på forskning og utdanning. Der har man uttelt. Det er ikke bare et hvileskjær, man kutter i høyere utdanning og spesielt overfor høyskolene, som ligger i distriktene. Det burde være et paradoks for Senterpartiet.

Det er klart at man holder ikke løftene sine overfor industrien. Industrikraftregimet – hvor ble det av, da? Nå har vi ventet i to år. Vi har også ventet i to år på å få en energiplan for Midt-Norge, som står overfor en strømkrise. Nå rakk ikke den forrige statsråden det – han brukte to år. Hvis vi må vente i to år til, er det vel den neste *borgerlige* regjeringen som eventuelt må komme med en slik plan.

Presidenten: Da er replikkordskiftet over.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [13:09:02]: Jeg vil snakke om det som med god grunn omtales som den største utfordringen i vår tid, nemlig klimaet.

Jeg vil starte med å skryte av stortingspresidenten vår, Thorbjørn Jagland, som holdt en klok og visjonær tale under åpningen av det 152. storting nå på tirsdag. Etter en valgkamp som i liten grad var visjonær og framtidsrettet, var det godt å få høre en tale som tok vårt ansvar som folkevalgte på alvor. Jagland appellerte til lederskapet hos oss, og sa at demokratiets prosjekt er opplysning og framskritt, ikke først og fremst å løpe etter det som er populært akkurat nå. Det innerste i solidaritetstanken er derimot «viljen til å ofre noe for andre, i dette tilfellet mennesker som ikke ennå er født.»

Vi som er folkevalgte og beslutningstakere i dag, risikerer å få en hard dom når historiebøkene skrives. Neste generasjon kan bli nådeløs, med god grunn, men den kan også se tilbake på oss med stolthet.

Trontalen bærer bud om at Regjeringen ønsker at Norge skal være et foregangsland i klimapolitikken. Vi i SV er enig med Norges stortingspresident i at vår innsats på hjemmebane er en forutsetning for å kunne påvirke de internasjonale klimaforhandlingene i positiv retning.

SV har hele tiden ment og ønsket å gå lenger enn andre partier på Stortinget både når det gjelder vern av sårbare havområder mot petroleumsaktivitet og når det gjelder rensing av gasskraftverk. I regjering har vi fått vedtatt rensing av gasskraftverkene både på Kårstø og på Mongstad. Hadde det ikke vært for SV, ville begge disse gasskraftverkene blitt bygd uten rensing. I tillegg har vi i forvaltningsplanen fått gjennomslag for vern av Vesterålen og Lofoten. Regjeringen har vedtatt at Norge skal redusere sine klimagassutslipp med 30 pst. innen 2020. Vi setter

også av 20 milliarder kr til et fond for fornybar energi og energieffektivisering. Vi har innført verdens strengeste system for kvotehandel. I tillegg har vi økt investeringene til jernbanen med 50 pst. i 2007.

Et sentralt element for SV har vært å få på plass utslippsmål for hver samfunnssektor. På dette området er det gjort banebrytende arbeid. Her slås det også tydelig fast at hvis en sektor ikke ligger an til å nå sitt mål, må nye tiltak vurderes. Handlingsplanene er et viktig ledd for å få alle sektorer til å tenke: Hva betyr våre handlinger for klimaet på jorda? Det må bli like viktig å utrede kostnader for klimaet som følge av en beslutning, som det i dag er selvsagt at vi utreder hva tiltak og beslutninger koster i form av kroner og øre.

Klimameldinga er en marsjordre til de forskjellige samfunnsområdene om å starte arbeidet for å få ned utslippene. Samtidig varsler meldinga et betydelig løft for klimaforskning og teknologiutvikling. Klimameldinga gir SV gjennomslag for iverksetting av klimatiltak som vi har jobbet for lenge: forbud mot oljefyring i nye bygg fra 2009, støtteordning til konvertering fra oljekjel til ny fornybar oppvarming, deponiforbud for organisk avfall fra 2009, program for utvikling av teknologi for havvindmøller, styrking av rammebetingelsene for ny fornybar energiproduksjon, å vurdere opprettelsen av et organ for omstilling til miljøvennlig transport – det som kalles Transnova – krav til omsetning av biodrivstoff, øremerking av bompenger til kollektivtransport og å styrke belønningsordningen for kollektivtransport. I tillegg foregår det nå et utredningsarbeid om elektrifisering av sokkelen. Det er et stort potensial for kutt i olje- og gassproduksjonen.

I alle de årene SV var i opposisjon, ble vi konfrontert med påstander om uansvarlighet. Vi var uansvarlige fordi vi ville omfordele, investere i kunnskap om miljø – kort sagt føre en bærekraftig og solidarisk politikk. I dag tror jeg mange legger mer i begrepet uansvarlighet enn det de snevreste økonomene gjør.

Det er f.eks. lite ansvarlig å legge seg på en forståelse av kostnadseffektivitet som ikke også ser på kostnadene ved *ikke* å gjøre noe for å forebygge dramatiske klimaendringer. Det er grunn til å merke seg at orkanen Katrina kostet 125 milliarder dollar. Det er litt over hva vi totalt bruker over statsbudsjettet i Norge.

Vi må venne oss til å tenke på klimakonsekvensene av all menneskelig atferd. Som Erik Solheim sa i New York i mai i år:

«Trusselen fra global oppvarming illustrerer bedre enn noe annet hvordan menneskeheten (...) er i et skjebnefellesskap.

Den globale oppvarmingen er et produkt av den rike verdens velstand, men rammer hardest de som i minst grad har bidratt til å skape den.»

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Vigdis Giltun (FrP) [13:14:09]: Det var interessant å være vitne til at hele Inga Marte Thorkildsens innlegg handlet om klima og miljø. Selvfølgelig er det viktig, men det jeg også merket meg, var at hun ikke var innom helse

og omsorg, som vanligvis er hennes område. Jeg ønsker derfor allikevel å stille spørsmål om dette området.

Når det gjelder rehabilitering, er det slik at rehabiliteringsinstitusjonene i dag kjører med sterkt redusert bellegg. De private får så dårlige avtaler at de i mange tilfeller må legge ned. 1. oktober var vi vitne til at Kure Rehabiliteringssenter for epilepsi ble lagt ned. En behandlingssenter i Råde ble også for et par måneder siden lagt ned. Den drev med behandling av unge mennesker med rusproblemer.

I dag morges hørte vi på TV at anoreksi brer om seg blant unge jenter – helt ned i 13-årsalderen trenger de behandling. Capio Anoreksi Senter i Fredrikstad har ikke fått godkjent sykehusstatus og har nå ventet i fem måneder på svar på ny søknad.

Mener Regjeringen at det er viktigere å fase ut de private helsetilbyderne enn å ta hensyn til pasientene?

Inga Marte Thorkildsen (SV) [13:15:26]: Hensynet til pasientene er viktigst for oss. Når vi har bestemt oss for å satse massivt på det offentlige tilbudet, er det fordi vi mener at det er fornuftig å bruke alle de offentlige midlene på å utvikle tilbudet, sikre god kvalitet, sikre at de som trenger rehabilitering, skal få det, og ikke at deler av disse midlene skal gå til profitt f.eks. til kommersielle aktører. Vi skiller altså mellom kommersielle aktører og ideelle aktører på det området. Regjeringa vil også komme med en strategi for habilitering og rehabilitering.

Jeg vil likevel påpeke at det føles litt rart at vi i en trontaledebatt som skal handle om de store tingene, det som virkelig skal få oss som folkevalgte til å føle oss som nettopp det, der vi skal ta tak i det som truer oss både her og globalt, og som vi kanskje ikke har muligheten til å rette opp igjen, ender opp med at det ikke er det vi snakker om allikevel, fordi Fremskrittspartiet i bunn og grunn mener at det ikke er et viktig spørsmål.

Inge Lønning (H) [13:16:40]: Jeg merket meg også med en viss overraskelse, i likhet med representanten Giltun, at representanten Thorkildsen ikke med ett ord berørte det saksfelt som vi sammen har ansvaret for i helse- og omsorgskomiteen, til tross for at trontalen inneholder et avsnitt som handler om nettopp dette. Jeg går ut fra at det ikke skyldes at representanten ikke anser dette feltet som å tilhøre de store tingene og de store utfordringene.

Et av de mest påfallende innslagene i trontalen er at denne regjeringen nå for tredje gang har lovet at man skal komme med en opptrappingsplan for rusfeltet, altså for de aller svakeste i det norske samfunn. Synes representanten Thorkildsen at SV kan være bekjent av å sitte i en regjering som åpenbart nedprioriterer dette feltet på iøynefallende vis i forhold til det den forrige helseminister og den forrige regjering gjorde?

Inga Marte Thorkildsen (SV) [13:17:48]: Først har jeg lyst til å si at selv om vi sitter i hver vår komite, er vi allikevel valgt inn i dette stortinget som folkevalgte som kanskje forventes å spille en noe større rolle enn bare å se på sin egen lille sektor. I hvert fall har jeg fått en solid

oppvåkning når det gjelder klima, og jeg har bestemt meg for at jeg skal jammen bry meg mer om dette området framover. Det skulle jeg ønske at vi alle sammen i denne salen gjorde, uavhengig av om vi sitter i energi- og miljøkomiteen, transportkomiteen eller hvor vi nå måtte sitte. Så det er egentlig en utfordring tilbake til representanten Inge Lønning om også å bry seg mer om dette feltet, for der har vi rett og slett ingen rettetmulighet.

Så til spørsmålet. Jeg mener at vi ikke har nedprioritert rusfeltet. I de budsjettene vi har lagt fram, har vi bevilget ekstra midler til rusfeltet hvert eneste år, og vi kommer også med en opptrappingsplan nå. (Presidenten klubber.) Nå rekker jeg ikke å si mer om det, men rusfeltet er et viktig område, og ikke minst viktig for SV, og det skal vi også vise gjennom opptrappingsplanen.

Gunvald Ludvigsen (V) [13:19:08]: Eg hørde innlegget om klima, og eg synest det var eit interessant innlegg. Eg vil utfordre representanten Thorkildsen når det gjeld klimaet blant oss menneske. Vi treng jo eit felles løft for dei som verkeleg slit, og for dei som vi ser litt for mange av berre vi går utanfor stortingsbygningen – eg tenkjer spesielt på dei tunge rusmisbrukarane.

I trontalen blir det sagt at Regjeringa skal leggje fram ein opptrappingsplan for rusfeltet, slik som representanten Thorkildsen var inne på, og at opptrappingsplanen for psykisk helse skal bli følgd opp.

Vi i Venstre registrerer desse signala, men vi er ikkje trygge på om signala blir følgde opp med konkrete tiltak og løyvingar som monnar. Mitt spørsmål til representanten Thorkildsen er: Kan SV garantere at dei som treng det mest, blir prioriterte i årets statsbudsjett, slik at vi kan snakke om eit verkeleg løft for desse gruppene?

Inga Marte Thorkildsen (SV) [13:20:13]: Selv om heller ikke denne replikken handler om det jeg snakket om, vil jeg likevel si at jeg er glad for at det fokuseres så mye på rus og på dem som har det tøffest i Norge, fra flere av representantene i den komiteen jeg sitter i. Sjørl er jeg også veldig engasjert i rustemaet og i spørsmålet om psykisk helsevern og psykiatrien, som er forsømte områder gjennom veldig mange år.

Da kan jeg si det jeg ikke rakk å si i mitt svar på Inge Lønnings replikk, og det er at vi også har fulgt opp det som Ansgar Gabrielsen gikk inn for da han var helseminister, og som han skal ha ros for, nemlig at det skal være en større vekst innenfor rus og psykiatri enn innenfor somatikken. Det har vi fulgt opp.

I tillegg har vi ekstra fokus på barn av foreldre med psykisk sykdom og rusproblemer. Vi har også lagt fram en ny proposisjon for å gi en ventetidsgaranti for dem som er under 23 år og som har den samme typen problemer. Så legger vi fram en rusopptrappingsplan som skal inneholde penger, men som også skal inneholde en systemendring som gjør at det blir bedre samarbeid mellom instansene, som er noe av hovedutfordringen på dette området.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [13:21:49]: Noreg opplever ein sterk økonomisk vekst. Men veksten vil føre med seg auka ulikskap med mindre vi tek nye politiske grep for å hindre det. Klimaendringane er kronkesempel på marknadssvikt og illustrerer behovet for politisk styring på ein svært tydeleg måte. Global oppvarming viser tydeleg at vi som politikarar må ta styringa for å endre kurs.

I Dagsavisen i dag ber Velferdsalliansen Regjeringa om å endre kurs i fattigdomspolitikken. Å utjamne ulikskapar er viktig i seg sjølv av moralske grunnar, men også fordi ulikskap har mange negative sosiale konsekvensar.

Ei ny undersøking frå Statistisk sentralbyrå viser at kontantstøtta betyr mykje for barna i låginntektsfamiliar. I praksis betyr dette at vi ville hatt om lag 13 000 fleire barn i låginntektsgruppa utan kontantstøtta. Kontantstøtta betyr altså mest for dei som har minst.

Når familien er fattig, er det barna som har det vanskelegast. Gode skular og barnehagar med låg foreldrebetaling er viktig. Internasjonale samanlikningar viser at den offentlege velferdspolitikken er svært viktig for å hindre fattigdom.

Trygg oppvekst handlar i stor grad om ein god skule. Vi meiner det er viktig å satse på eit betre samarbeid mellom heim og skule for å utjamne sosiale forskjellar. Dessutan er talet på elevar som ikkje fullfører vidaregåande opplæring, alarmerande høgt. Det er viktig at vi set inn konkrete tiltak, som å skape ei betre rådgivingsteneste, for å få dette talet ned.

Regjeringa har ikkje greidd å innfri sine lovnader om full barnehagedekning innan 2007 og redusert makspris, noko som er oppsiktsvekkjande ut frå dei krasse utsegnene dei kom med då dei var i opposisjon. Dersom vi skal fange opp dei svakaste barna, må vi ta i bruk målretta verkemiddel. Barnehagen er i ein del tilfelle barnas einaste trygge haldepunkt i kvardagen. Dersom barn av rusmiddelmissbrukarar, psykisk sjuke eller fattige foreldre ikkje går i barnehagen fordi han er for dyr, er dette noko av det viktigaste vi bør prioritere. Derfor øyremerkte Kristeleg Folkeparti 25 mill. kr til inntektsgradert foreldrebetaling i sitt alternative budsjett for inneverande år. Tal frå Statistisk sentralbyrå viser at mange kommunar har skrudd opp barnehageprisane for dei familieane som har minst å rutte med. Etter at maksprisen for foreldrebetaling i barnehagane blei innført i 2004, har halvparten av kommunane som hadde inntektsgradert foreldrebetaling, no fjerna han. Dette må Regjeringa ta tak i.

Kommunal Rapport skreiv nyleg at barnevernet i mange kommunar må tvangsplassere barn i institusjon for at dei skal få hjelp, stikk i strid med målet om at flest mogleg skal hjelpast i heimen. I det statlege barnevernet er det knappleik på ei rekkje av dei tilboda som dei har ansvaret for, som institusjonsplassar, beredskapsheimar og fosterheimar. Dette skaper stor frustrasjon i kommunane. Kommuneadvokaten i Ålesund uttrykkjer det slik: Vi er lovpålagde å gi eit tilbod. Vi har ansvar for kvar enkelt unge. Men mange av barna får ikkje den hjelpa dei treng og har rettskrav på.

Barnevernet må altså av økonomiske grunnar sitje og vente på at situasjonen blir ille nok til at barnet kan bli teke med tvang og plassert på institusjon eller i fosterheim. Det er heilt uakseptabelt. Barnevernsbarn har ofte større behov for ein trygg base enn dei som har hatt ein stabil oppvekst med trygge og nære relasjonar og omgivelser.

Barnevernet må styrkjast slik at vi får nok hjelpetiltak, fosterforeldre og institusjonsplassar der vi treng det. Mange barnevernsbarn opplever å bli kasta ut i ei verkelegheit som dei ikkje er førebudde på. Derfor er det mange som også slit med ulike problem når dei er mellom 18 og 23 år, i den såkalla sviktfasen. Kristeleg Folkeparti har gjentekne gonger teke til orde for lovfesta rett til ettervern for alle barnevernsbarn fram til dei fyller 23 år. Eg håper at barneministeren vil gå på barrikadane for dei aller svakaste barna.

Til slutt vil eg nemne ei gruppe som har opplevd grov omsorgssvikt frå det offentlege: barneheimsbarna. Det er lagt ned foreldingsinnvending i ei erstatningssak som eit tidlegare barneheimsbarn har reist mot staten. Men Stortinget er her veldig tydeleg. Familie- og kulturkomiteen skreiv i Innst. S. nr. 217 for 2004–2005 at det ikkje skal gjelde i denne typen saker. Det hadde eg håpt at Regjeringa ville ta på alvor og lytte til.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Dag Ole Teigen (A) [13:27:20]: I trontaledebatten for et år siden sa representanten Høybråten seg enig i at Kristelig Folkeparti tradisjonelt har stått sammen med regjeringspartiene i en rekke fordelingspolitiske spørsmål. Han sa videre at Kristelig Folkepartis problem i forhold til Arbeiderpartiet var verdspørsmål, som kontantstøtte, friskole og bioteknologi. I dag sa Høybråten at bistand til fattige land ikke er et spørsmål om veldedighet, men et spørsmål om rettferdighet. Det er jeg enig i, og jeg lurer på om ikke rettferdighet også er et av de spørsmål som Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti er enige om.

Jeg minner også om at siden forrige trontaledebatt har Regjeringen og Kristelig Folkeparti inngått forlik om privatskoleloven, et forlik Høyre og Fremskrittspartiet ikke var en del av. I spørsmålet om bioteknologiloven var også Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti uenige. Derfor vil jeg også gjerne vite om representanten Molvær Grimstad er enig i at det er mindre som skiller Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet, og mer som skiller Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet, i dag enn det var for et år siden.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [13:28:22]: Eg takkar representanten for spørsmålet.

Kristeleg Folkeparti er eit sentrumparti og står trygt planta i sentrum. For oss har saker som trygg oppvekst, verdig alderdom og miljøet rundt oss vore i fokus og er det som vi har prioritert.

Vi er glade for at vi i saker kan greie å finne konstruktive løysingar med Arbeidarpartiet og andre regjeringsparti. Så opplever vi i andre saker at vi kan bli einige med

Framstegspartiet, Høyre eller andre. For oss er det viktigaste kven som kan vere med og gi oss gjennomslag for politikken vår. Eg veit at vi på ein del område kan bli einige. Når vi får til betre løysingar og greier å bevege Regjeringa i rett retning, er vi glade for det. Men vi ser samtidig at det er utfordringar, t.d. i samband med genteknologi og bioteknologi. Når det gjeld miljøpolitikken og Stortingets behandling av klimameldinga, er vi veldig spente på om Regjeringa vil bevege seg i rett retning. Vi er glade når vi kan finne konstruktive løysingar.

Når det gjeld familiepolitikken, håper vi at Regjeringa vil bevege seg litt meir i retning av Kristeleg Folkeparti.

Magnar Lund Bergo (SV) [13:29:31]: Jeg synes representanten Molvær Grimstad hadde et godt innlegg, som viste et stort engasjement for utsatte og svake grupper som vi i SV deler. Vi er uenige om noen av virkemidlene, men jeg må si jeg setter pris på engasjementet, og det høres jo ut som om Molvær Grimstad er glad for å ha kommet ut av sitt tidligere partnerskap i den forrige regjeringen.

Vi har mye av de samme målene, men vi er altså noe uenige om virkemidlene. Denne regjeringen har faktisk tatt 50 milliarder kr, som den forrige regjeringen ville bruke til skattelette, for å bruke nettopp på utsatte grupper, og ikke minst på kulturformål, som også Molvær Grimstad er opptatt av.

Både engasjementet og synspunktene lover godt for framtiden, for jeg må jo spørre Molvær Grimstad om hun mener at sannsynligheten for å få gjennomslag for de ideene hun har, er større med Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV enn med Fremskrittspartiet og Høyre.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [13:30:54]: Det er ei framstilling som eg begynner å bli ganske lei av, og det er at den regjeringa som sit i dag, har prioritert mykje meir til kommunesektoren. Det er vi veldig glade for, men det som var veldig viktig for Kristeleg Folkeparti då vi sat i regjering i lag med Høyre og Venstre sist, var også å få ei opprydding i den vanskelege situasjonen mange kommunar er i. Vi var igjennom tøffe omstillingar, og det er aldri populært. Ein kunne ikkje løyve så mykje pengar til gode formål som ein gjerne ønskte, men eg såg at det skjedde ei utvikling ved at næringslivet begynte å gå så det susa. Ein fekk tøffe omstillingar som gav eit godt inntektsgrunnlag for kommunane til å kunne løyve meir pengar til velferd og omsorg. Og vi vil fortsetje å ha fokus på det vidare framover, både på familiepolitikk, omsorg, miljø og eit næringsliv som skal ha gode rammevilkår. Der trur eg SV har eit godt stykkje igjen å gå, for vi må også ha ei verdiskaping viss vi skal ha inntekter å fordele i framtida.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Statsråd Helga Pedersen [13:32:08]: Norge er et av verdens aller beste land å bo i, og det er flere årsaker til det. En stor del av forklaringen er at vi har klart å skape et velferdssamfunn der en grunnleggende verdi er at alle

mennesker skal ha en sjanse og dermed også en mulighet til å ta i bruk sine evner, til beste for samfunnet.

Så har vi i Norge vært heldige, fordi vi har tilgang på rike naturressurser. Fra andre land vet vi at slike rike naturressurser som vi har i Norge, ikke er noen garanti for arbeidsplasser og tilgang på velferdsgoder for folk flest. I Norge har vi lagt til rette for næringsvirksomhet i hele landet samtidig som vi har brukt oljeinntektene til å finansiere utdanning, omsorg, barnehager, veier, jernbane og alle de andre fellesskapsløftene som gjør at Norge er et så bra land å bo i for folk flest.

Mye av Norges velstand er bygd på det som kommer fra havet, og også i årene som kommer, ligger noen av våre fremste muligheter der, enten det er i form av petroleum, havvindmøller, fiskeri, oppdrett eller bioprospektering. Disse mulighetene skal vi ta godt vare på, og en forutsetning for det er at vi tar godt vare på naturen.

I fiskeri- og havbrukssektoren ser man spesielt tydelig hvor viktig en natur i balanse og rent miljø er for nærings eksistens og utvikling. Det er selvsagt et mål i seg selv å hindre forurensning av havet, men når man vet at vi i Norge eksporterer 27 mill. fiskemåltider pr. dag, er det også god næringspolitikk å sikre og dokumentere at fisken vår hentes opp fra et rent hav. Derfor er dette et område som Regjeringen prioriterer.

Økningen i sjøtemperaturen vil være den viktigste enkeltfaktoren som påvirker livet i våre farvann. Konsekvensene av disse endringene er usikre, men vi vet at klimaendringene vil slå ulikt ut i Nordsjøen og Barentshavet. I Nordsjøen har vi sett en markant nedgang i arter som torsk, hyse og atlantisk makrell, mens mer varmekjære arter som sardin og ansjos, som normalt finnes i Biscaya-bukta, har begynt å gyte i Nordsjøen. Om den totale produksjonen av fisk i Nordsjøen kan opprettholdes, er vi usikre på. I Barentshavet og i det nordlige Norskehavet er situasjonen en annen. Klimaendringene har der ført til en høyere produksjon og større utbredelse av kaldtvannsar-ter. Denne trenden vil fortsette med en videre økning i temperaturen. Gytefeltene for skrei langs kysten er forflyttet nordover og østover. Klimaendringene vil også gi oss nye utfordringer i den videre utviklingen i havbruksnæringen. Optimale vekstforhold for laks og torsk vil forflyttes nordover, og vi vil få nye utfordringer i bekjempelse av fiskesykdommer.

Disse eksemplene viser hvor viktig det er å ta et nasjonalt og ikke minst internasjonalt krafttak i klimapolitikken. Samtidig må vi begynne å arbeide med å tilpasse oss klimaendringene. Gjennom forskning og overvåking skal vi være i forkant, se konsekvensene på økosystemet og dermed ta grep i tide for å forvalte fiskebestandene våre på en ansvarlig måte under et nytt klimaregime.

I en bærekraftig forvaltning er det helt avgjørende at fiskeriene foregår innenfor lovlige rammer. Derfor er kampen mot ulovlig, urapportert og uregulert fiske så viktig. Dette er et arbeid som Regjeringen har satt høyt på dagsordenen. På kort tid har vi fått på plass mer penger, bedre regelverk og en rekke internasjonale avtaler for å bekjempe overfiske. Dette arbeidet gir nå resultater i form av et redusert overfiske på de viktigste bestandene i Ba-

rentshavet. Men vi er ikke i mål, og vi vil holde fram med dette arbeidet til vi har fått slutt på overfisket.

I Norge er det gode tider. Det er det også i fiskeri- og havbruksnæringen, der lønnsomheten er god, og der det også i år ser ut til å bli satt ny eksportrekord. Samtidig finnes det fortsatt kystsammunn som sliter med fraflytting og høy arbeidsledighet. En fellesnevner for disse samfunnene er fiskeriavhengighet og sårbarhet på grunn av avhengigheten av én næring og et fåtall hjørnesteinsbedrifter.

Regjeringen arbeider med et bredt spekter av tiltak som kan gi langsiktige positive effekter for kystsammunnene. Det handler bl.a. om omstillingstiltak i berørte kommuner, styrking av det marine verdiskapingsprogrammet og de regionalpolitiske virkemidlene, en offensiv nordområdesatsing og tiltak for å bedre tilgangen på ferskt fiskeråstoff. Regjeringen vil følge utviklingen i kystsammunnene nøye for å se om det må settes inn ytterligere tiltak.

Vi har en etisk forpliktelse til å ta vare på våre hav- og kystområder på en ansvarlig måte, slik at vi fortsatt kan utnytte de ressursene og mulighetene havet gir, i et evighetsperspektiv, og slik at små og store steder langs kysten kan danne gode rammer for folks liv.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Korsberg (FrP) [13:37:20]: Jeg er helt enig med statsråden i at det er viktig å forvalte fiskeressursene på en god måte, og skal man gjøre det, er det viktig å få til et internasjonalt samarbeid. Men det er også veldig viktig å være til stede i de havområdene man forvalter og også skal kontrollere.

Like viktig er det å ha et godt lovverk på plass. Nylig har Høyesterett frifunnet en russisk tråler og et lastefartøy for ulovlig omlastning ved fiske ved Bjørnøya. Den dommen viser at det er store hull i lovverket, og nå har altså Regjeringen sittet i to år uten å ha gjort noe for å tette dette hullet, og har bare to år igjen.

Når vil statsråden konkret forsterke dette lovverket, slik at Regjeringen følger opp i handling det man stort sett bare framfører i vakre ord?

Statsråd Helga Pedersen [13:38:22]: I løpet av de to årene denne regjeringen har sittet, har vi satt inn en kraftoffensiv mot overfiske i Barentshavet. Vi har styrket midlene til Kystvakten, og vi har styrket ressursene til Fiskeridirektoratet for å komme overfisket til livs. Vi har fått på plass en rekke internasjonale avtaler, og vi har kommet godt i gang med å styrke regelverket. Noen eksempler på det er det nye regimet for havnestatskontroll som kom på plass fra 1. mai i år. Det forplikter både flaggstat og havnestat på en mye sterkere måte enn før. Vi har fått på plass nye, forsterkede svartelister, som gir oss adgang til å svarteliste flere fartøy. Og vi vil få på plass flere hjemler i havressursloven som snart skal legges fram.

Så er det en kjensgjerning at dess mer vi får på plass i dette arbeidet, dess mer blir vi også klar over de smutthullene som fins i lovverket. Det er et kontinuerlig arbeid med å ha et oppdatert og slagkraftig lovverk.

Ivar Kristiansen (H) [13:39:35]: Jeg er litt overrasket over at fiskeriministeren ikke i større grad brukte anledningen denne gangen til å fortelle om hva som skal bli denne regjeringens fiskeripolitikk. Man er allerede i sitt tredje av fire regjeringsår, og det er faktisk nokså mange som venter på hva høydepunktene skal bli.

Men mitt spørsmål til fiskeriministeren er om hun vil ta noe initiativ i forbindelse med sabotasjen mot hvalfangstskuta «Willassen senior», som ble senket for vel en måned siden utenfor Svolvær havn. Det er veldig mange i Fiskeri- og Kyst-Norge som nå venter på initiativ «fra Helga», for å sitere hva som er ønsket. Selv om en internasjonal miljøorganisasjon har påtatt seg ansvaret for dette, har så langt ikke politiet vært i stand til å legge frem noe bevis. En sabotasje mot norsk hvalfangst og mot norsk fiskerinæring fortjener rett og slett større oppmerksomhet. Det må ikke i dette tilfellet bli slik at eier og ansatte, ja et helt lokalsamfunn skal gå til grunne sammen med båten – til stor glede for sabotørene.

Statsråd Helga Pedersen [13:40:43]: Jeg er ikke enig i representanten Kristiansens beskrivelse av hvorvidt Regjeringen leverer på fiskeri- og havbrukspolitikken. I løpet av de siste månedene har vi lagt fram en strategi for en konkurransedyktig norsk havbruksnæring, som jeg oppfatter ble veldig godt mottatt både i næringen og blant lokalsamfunnene langs kysten. Vi har lagt fram en fersk-fiskstrategi og en stortingsmelding om kongekrabbepolitikken, og i vår fikk vi lagt på plass strukturpolitikken.

Når det gjelder sabotasjen mot hvalfangstskuta i Lofoten, er jeg veldig godt kjent med den saken. Det er selvfølgelig uakseptabelt at noen driver sabotasje på både lovlig og bærekraftig ressursutnyttelse og aktører som holder på med det. Jeg har sterk medfølelse med den familien som ble rammet. Jeg følger denne saken veldig nøye. Nå avventer jeg at rederiet og det aktuelle forsikringsselskapet skal bli enige om saken før departementet eventuelt tar noe initiativ.

Vera Lysklætt (V) [13:42:09]: Regjeringen har gitt uttrykk for store ambisjoner på miljøområdet. Gamle skipsvrak langs kysten er tikkende miljøbomber. Ifølge Kystverket ligger det 2 000 tonn olje i vrak langsmed kysten, fordelt på 18 vrak. Ifølge Kystverket representerer disse vrakene en forurensningsfare dersom de sprekker, og en har derfor anbefalt en tiltaksplan for tømning.

I den siste tiden har vi sett eksempler på tilstander som vekker uro. Ifølge kystbefolkningen i Florø lekker det fra et gammelt skipsvrak. Jeg forstår godt at befolkningen frykter konsekvensene for miljøet, dyrelivet og fiskeriene dersom oljen plutselig frigjøres fra vraket. Hvordan vil fiskeri- og kystministeren beskytte miljøet og fiskeriene langs kysten mot oljesøl fra gamle skipsvrak?

Statsråd Helga Pedersen [13:43:02]: Det er jo sånn at det ligger over 2 000 vrak langs Norskekysten. Med bakgrunn i det bad Fiskeri- og kystdepartementet Kystverket om å lage en rapport om tilstanden til disse vrakene, og hva som eventuelt burde gjøres med dem. Rapporten

fra Kystverket forelå i desember 2006, der Kystverket pekte spesielt på tilstanden til fem utpekte vrak, og sa at man burde begynne å vurdere de vrakene spesielt i 2008.

Så har vi den siste tiden fått en ny situasjon med vraket i Moss, altså «Nordvard», som er ett av de fem vrakene som Kystverket pekte ut. Kystverket har nå gjort en vurdering av vraket, og vi avventer en anbefaling fra Kystverket en av de aller nærmeste dagene. Er situasjonen akutt, må vi selvfølgelig behandle det som en akutt situasjon.

Når det gjelder de andre vrakene, skal vi selvfølgelig følge veldig nøye med på utviklingen. Folk langs kysten skal føle seg trygg på at vi har oversikt og kan sette i verk tiltak når det er nødvendig.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Carl I. Hagen (FrP) [13:44:35]: Både trontalen og statsminister Stoltenberg i dag omtaler Regjeringens og Stortingets felles mål om full barnehagedekning så snart som overhodet mulig, muligens innen utgangen av 2008. Jeg synes det er leit at Regjeringen ikke har det samme ambisjonsnivået når det gjelder sykehjemsdekning. Jeg tror ikke noen andre enn folk fra Fremskrittspartiet faktisk har sagt at vi også burde ha en målsetting om full sykehjemsdekning. Hvis vi tar utgangspunkt i det tidligere omforente, at vi trenger sykehjemsplasser for 25 pst. av dem over 80 år, mangler vi pr. dags dato omtrent 13 000 sykehjemsplasser. En av årsakene til det er selvsagt finansieringssystemet, som gjør at det er kommunene som har finansieringsansvaret for sykehjemmene. Vi har mange ganger foreslått å legge finansieringsansvaret til folketrygden og ha lovfestede juridiske rettigheter til en sykehjemsplass når det offentlige aksepterer at behovet er til stede. Nøyaktig de samme personer som i dag vurderer om en person trenger sykehjemsplass, kan gjøre det i et annet system. Vi synes altså det er leit at man ikke er mer ambisiøs enn det Regjeringen har snakket om, som er frem mot 2015. Det burde skje mye, mye snarere enn det Regjeringen har ambisjoner om.

Når vi sammenligner med barnehagepolitikken, er det også noe jeg finner meget merkelig. Regjeringspartiene har fullt ut akseptert private barnehager – private barnehager er faktisk også årsaken til at man nærmer seg målet om full barnehagedekning – mens når det gjelder den andre tjenesteproduksjonen, omsorg for eldre som trenger det, har man altså et ideologisk, absolutt nei til private løsninger. Egentlig hadde det selvsagt vært fornuftig å ønske velkommen også private til å organisere og drive sykehjem. Det er jo noen som gjør det, et stort internasjonalt børsnotert selskap, Adecco, driver Ammerudlunden sykehjem i Oslo. Det er ikke helt uten grunn at det er det som scorer best på brukerundersøkelsene i Oslo. De har også det laveste sykefraværet, på 4 pst., mens det normale for sykehjem i Norge ligger rundt 10–12 pst. Med andre ord: Private har vist at de kan produsere eldreomsorgstjenester, også sykehjemstjenester, bedre enn det offentlige gjør. Vi vet også at det er mange profesjonelle organisasjoner som raskt kunne få etablert sykehjemsplasser. Jeg er ikke i tvil om at hadde vi hatt en statlig finansiering basert på

(Hagen)

aktivitetsbaserte inntekter, som nå er under utvikling bl.a. i Stavanger kommune, hvor man altså får betalt for en sykehjems plass avhengig av hvilket aktivitetsnivå den enkelte beboer eller pasient trenger, og åpnet for det systemet, kunne noen av våre hotellkjeder raskt ha etablert en god del flere sykehjemsplasser. Så det er altså mulig å få slutt på den uverdige situasjonen vi har med betydelig mangel på sykehjemsplasser, som har medført at i mange kommuner, omtrent alle kommuner, helt uavhengig av den partipolitiske styringen, er terskelen for å få en sykehjemsplass gradvis hevet de senere år. De som er på sykehjem nå, er svakere og dårligere stilt enn det som var tilfellet for 15 og 20 år siden. Jeg skulle ønske Regjeringen i trontalen denne gang hadde varslet en målsetting om full sykehjemsdekning, ikke bare et tall, men full dekning basert på de behovene som er ute i det norske folk.

Jeg har også merket meg – jeg vil bare kort nevne det – at Regjeringen snakker veldig mye om fattigdomsbekjempelse, og at det liksom skulle være så vanskelig. Som Siv Jensen sa i sitt innlegg – og det ligger et forslag på bordet fra henne på vegne av Fremskrittspartiet – er det altså mulig å øke minstepensjonen slik at den blir høyere enn EUs fattigdomsgrense. Det er ikke vanskelig, det er bare å bruke noen av de enorme økonomiske ressursene som den norske stat rår over, til også å tilgodese dem som er eldre i dag, og ikke bare spare for dem som blir eldre en del år senere. Vi håper på tilslutning om en målsetting om snarest mulig å få hevet minstepensjonen til over EUs fattigdomsgrense. Det kan faktisk Stortinget gjøre noe med.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torgeir Micaelsen (A) [13:49:52]: Det hadde jo vært fristende å følge opp eldregeneralen i Fremskrittspartiet, Carl I. Hagen, sitt innlegg om sykehjemsplasser, men jeg tenkte vi skulle utfordre Carl I. Hagen på klimaspørsmålet. Han er jo på mange måter nestoren i partiet, og det hadde vært spennende å høre hva slags råd han nå i disse vanskelige klimatider gir i interne møter i Fremskrittspartiet. Jeg tror at de fleste partier – det har man vist i debatten her – tar klimautfordringen på alvor, og at de aller fleste av oss legger vekt på at FN's klimapanel, verdens fremste forskere, med 90 pst. sannsynlighet fastslår at menneskeskapte ting er med og endrer klimaet på jorda. Det er en svært alvorlig utfordring vi står overfor. Så vet vi gjennom de siste årenes debatt at Fremskrittspartiets representanter til de grader har omtalt dette som hysteri, som svartmaling, ja, vi har mange beskrivelser av hvordan dette egentlig henger sammen – de er helt åpenbart bedre klimaforskere enn det vi andre er. Så spørsmålet til Carl I. Hagen er: Hva slags råd gir nå Carl I. Hagen til Fremskrittspartiets stortingsgruppe? Er menneskeskapte klimaendringer en del av virkeligheten, eller er de ikke det?

Carl I. Hagen (FrP) [13:51:01]: Når spørsmålet er så enkelt, om hvilke råd jeg gir til Fremskrittspartiets stortingsgruppe internt i våre gruppemøter, skal jeg gi et vel-

dig kort og enkelt svar: Mine råd gir jeg faktisk fortsatt internt i gruppemøtene.

Inge Ryan (SV) [13:51:33]: Representanten Carl I. Hagen er opptatt av eldrepolitikk, og det er bra – det at vi skal ha nok hender til å ta vare på gamle og syke framover. Det er jeg helt enig i, det er en kjempeutfordring, ikke minst fordi antallet eldre vil øke betraktelig framover. Heldigvis lever vi lenger, på grunn av medisiner og andre ting. Men så vet vi samtidig at Fremskrittspartiet har sagt at de vil fjerne den offentlige støtte til barnehage, og at foreldrene heller skal få de pengene sjøl og bestemme over dem. Ser ikke representanten Carl I. Hagen et problem i at mange da kan velge å bli hjemme med ungene sine i stedet for å benytte seg av en barnehageplass, og at vi derfor ikke får de hendene som så nødvendig trengs i eldreomsorgen? Det gjelder både menn og kvinner, men først og fremst kvinner, som da kan velge å bli hjemme med ungene i stedet for å bruke barnehageplass. Ved å bruke barnehage kan de komme seg ut i yrkeslivet og gjøre en viktig jobb for samfunnet.

Carl I. Hagen (FrP) [13:52:26]: Jeg tror jeg vil svare slik at det i et samfunn alltid vil være arbeidsoppgaver som blir borte fordi man løser problemer på andre måter enn tidligere. Det er også mulighet til å kjøpe tjenester og varer fra andre land i stedet for å produsere dem selv. Vi har en situasjon i dag hvor vi har mange som er ansatt i IKT-næringen, som ikke i det hele tatt eksisterte for 15 år siden, hvis vi ser bakover. I gamle dager hadde vi tusener av folk som jobbet i skofabrikker og i konfeksjonsfabrikker. De arbeidsplassene er borte. Det vil alltid være endringer.

Hvis vi sørger for en finansiering av eldreomsorgen, som vi har foreslått, automatisk gjennom folketrygdsystemet basert på lovfestede juridiske rettigheter, vil vi kanskje også kunne sørge for et bedre lønnsnivå for mange av dem som arbeider i eldreomsorgssektoren. Hvis vi slipper til private, som har en helt annen dynamikk, en helt annen måte å løse tingene på, og lager attraktive arbeidsplasser, er jeg ikke nervøs i det hele tatt for rekrutteringen til eldreomsorgsyrkene.

Lars Peder Brekk (Sp) [13:53:55]: Jeg la merke til at representanten Carl I. Hagen ikke ville orientere om hvilke råd han gir sine medrepresentanter i Fremskrittspartiets stortingsgruppe, og det har jeg for så vidt forståelse for. Men da må jeg prøve å reformulere spørsmålet, og da har jeg lyst til å si: Hva mener representanten Carl I. Hagen om de menneskeskapte klimaendringene vi nå ser? Man kunne også si det slik: Er Carl I. Hagen enig i at vi ser klimaendringer som er menneskeskapte?

Carl I. Hagen (FrP) [13:54:25]: Når det gjelder klimapolitikken, har Fremskrittspartiets stortingsgruppe lagt frem et relativt omfattende dokument, som var til behandling i Stortinget i juni måned. Vi har også gitt klart uttrykk for at vi skal være med og ta våre Kyoto-forpliktelser på alvor. Vi har alltid hatt den holdningen at når

stortingsflertallet inngår internasjonale konvensjoner, skal vi også prøve å følge dem opp, som en forpliktelse, eller prøve å gå ut av dem. Det har vi ikke gjort når det gjelder Kyoto. Vi har faktisk ønsket velkommen en del av de signalene som nå er kommet i klimameldingen, og særlig fra statsministeren tidligere. Vi har i årevis sagt at det vil være galimatias å bruke enorme pengebeløp i Norge på å rense CO₂, når man for det samme beløpet kan få – jeg tror statsministeren sa 10–20 ganger mer CO₂-rensing for det samme beløpet i andre land. Det er en holdning vi alltid har stått for, og da ønsker vi den rød-grønne regjeringen velkommen etter. Vi synes det er usedvanlig fornuftig å tenke kostnadseffektivitet.

Så må jeg bare legge til at det er jo rart at Regjeringen bygger noen forurensende gasskraftverk i Tyskland, da.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Olav Akselsen (A) [13:55:50]: Det går svært bra med Noreg. Sysselsetjinga er rekordhøg. Arbeidsløysa er den lågaste på over 20 år, og enno går ho ned. Ordreserven til norske bedrifter er svært god, og norske hushaldningar har stort sett ein svært god økonomisk situasjon.

Kommuneøkonomien er i betring etter svelteføringa under den førre regjeringa. Den raud-grønne regjeringa si satsing på ein betre kommuneøkonomi har gjeve meir til barnehagar, skule, pleie og omsorg. Fleire har fått plass i barnehage. Skulane har gjeve eit betre tilbod, og fleire eldre har også fått eit betre tilbod.

Det har også vore stor vekst i løyvingane til helse, og det er i dag rekordmange pasientar som får hjelp. Me brukar stadig meir til samferdsel. Derfor er det rett å slå fast at Regjeringa leverer den politikken som dei raud-grønne partia lova før førre valkamp. Ein er godt i gang med å oppfylla Soria Moria-erklæringa.

Utsiktene framover er også svært gode. Med politisk styring er det mogleg å utvikla samfunnet vårt til å bli endå betre. Men ei positiv utvikling gjev seg ikkje sjølv. Ho er avhengig av dei vala me tek, og dei prioriteringane me gjer.

Som fleire talarar har vore inne på i dag, er Noreg igjen blitt kåra til eitt av verdas beste land å bu i. Enkelte synest å tru at dette er ei utvikling som er komen av seg sjølv, eller at me hamnar på toppen av den lista berre fordi me har store olje- og gassinntekter. Slik er det ikkje. Det å ha store naturressursar er ikkje nok. Tvert imot er det slik at veldig mange av dei fattigaste landa i verda også er dei som er rikast på naturressursar. Dersom me ser nøyare etter på den lista over kor det er gode levekår, ser me at det er dei andre nordiske landa som er med og toppar lista. Det som er felles for desse landa, er at ein har valt å satsa på å organisera samfunnet på nokolunde same måte, nemleg med små forskjellar på folk og ein stor offentleg sektor. Internasjonalt blir dette ofte kalla for den nordiske modellen. Eg vil hevda at dette er den sosialdemokratiske modellen, og ein må kunna slå fast at den modellen har lukkast svært godt. Han har gjeve gode vilkår for folk flest, og ikkje minst viser nyare forskning frå bankvesenet og andre at desse landa også er dei beste å investera i.

Det er med andre ord, etter mitt syn, ingen andre samfunnsmodellar som har gjeve eit betre resultat for folk flest. Det å satsa på fellesskapet gjev det beste resultatet for innbyggjarane i eit land. Det som har overraska meg mest i denne debatten i dag, er den enormt negative verkelegheitsbeskrivinga mange har gjeve, særleg med bakgrunn i at ein veit at dette er representantar som eigentleg ønskjer ein heilt annan samfunnsmodell enn den som har gjeve så gode resultat her i Norden.

Med dei store inntektene me har frå olje og gass, er det ikkje mangel på pengar som er vår største utfordring framover, men korleis me skal greia å bruka desse. Det er alt i dag press i økonomien, og me skal ikkje lenger tilbake enn til 2003 før me ser kor ille det kan gå. På mindre enn eit år forsvann over 20 000 industriarbeidsplassar her i landet, hovudsakleg på grunn av tapt konkurransevne, som var eit resultat av den høge kronekursen. No er renta igjen på veg opp, og det er viktig at ein ikkje gjer same feilen som sist. Både LO og NHO har åtvara sentralbanksjefen. Desse åtvaringane meiner eg Noregs Bank må ta på alvor, men ikkje minst er dette ei åtvaring til oss om sit her i denne salen. Ein overdriven bruk av pengar kan verka til å riva ned heller enn å byggja opp.

Tre dagar etter lokalvalet var utanrikskomiteen på tur til Afrika. Eg må seia at då eg stod i eit pappskur i ein såkalla shantytown i Namibia, fekk det norske lokalvalet og den norske valkampen litt andre perspektiv. Eg er i alle fall svært glad for at me i Noreg evnar å sjå utover våre eigne grenser, at me ikkje berre er oss sjølve nok, at me satsar offensivt på å vera ein aktiv internasjonal aktør, og at me bidreg til å gje støtte. Eg er glad for at den støtta skal vidareutviklast framover.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Høglund (FrP) [14:00:56]: Under lokalvalkampen ble, ifølge NRK, utenrikskomiteens leder skremt etter en debatt mellom Dagfinn Høybråten og Carl I. Hagen, og han var særlig skremt over deres holdning til den såkalte muren på Vestbredden. Jeg vil spørre utenrikskomiteens leder om han ikke er enig i at denne muren, uansett hvor beklagelig vi synes det er at realitetene tilsier at den har kommet på plass, faktisk har hatt en effekt, og at den redder liv. Burde ikke heller utenrikskomiteens leder la sin frustrasjon gå ut over f.eks. egen regjering, når den valgte å gi anerkjennelse til Hamas, en organisasjon som jo er mye av bakgrunnen for at man i det hele tatt kom i den situasjon at man så seg nødt til å bygge en slik mur?

Olav Akselsen (A) [14:01:50]: Det som var negativt med den debatten under valkampen, var at ein for å tekjast ei lita veljargruppe var villig til å gje mange prinsipp på båten. Det er altså slik at det finst internasjonale reglar for korleis eit land skal oppføra seg, og korleis ei okkupert makt skal oppføra seg, og det er ikkje tvil om at på ein god del område har Israel brote desse reglane. På eitt av dei områda det er brot på, gjeld det denne muren, som me bl.a. ser går inn på okkupert territorium.

Etter mitt syn burde det finnast heilt andre metodar å unngå valdshandlingar i dette området på. Det er ein total mangel på tillit mellom partane i området. Det er det viktig å forhindra. Eg trur faktisk den rolla som Noreg har spelt, både historisk og i dei siste åra, er med på å gjera det mogleg på nytt å få partane til å setja seg ned rundt det same bordet, og på nytt byggja opp tillit slik at ein for framtida kan ha like opne grenser her som ein har i Europa.

Peter Skovholt Gitmark (H) [14:03:06]: Jeg er helt enig med Akselsen i at overdreven bruk av penger er et problem for norsk økonomi. Problemet er bare om finansministeren ser det samme.

Over til utenrikskomiteens leders hovedområde: Redd Barnas rapport «Sist i køen, sist på skolen» viser at land som er rammet av væpnet konflikt, mottar aller minst bistandsmidler til utdanning, det til tross for at FNs tusenårsplan forplikter til å sikre alle barn utdanning innen 2015. Redd Barna sier videre at de ønsker at Norge skal øke bistanden til utdanning og prioritere nettopp dette. Videre sier Redd Barnas generalsekretær at Norge må ta en lederrolle. Ønsker utenrikskomiteens leder å følge opp nettopp det, at Norge tar den lederrollen innen utdanning for dem som er rammet av væpnet konflikt?

Olav Akselsen (A) [14:03:58]: Eg vil ønskja Gitmark lukke til med gruppemøtet i Høgre der Høgre skal koma fram med sitt alternative statsbudsjett. Ei av dei store overraskingane i fjor var at Høgre gjekk vekk frå den einigheita som har vore i Noreg om at me skal ha ei målsetjing om å bruka 1 pst. av BNI på bistandspolitikk. Og det er sjølv sagt slik at om me reduserer den delen som går til bistand, blir òg moglegheitene til å nå målsetjinga, som f.eks. å gje utdanning til folk, reduserte.

For oss i Arbeidarpartiet er det viktig å ta inn over seg dei signala me får. Me er heile tida opne for å innretta bistanden slik at han blir mest mogleg målretta. Og det er ikkje tvil om at det å bidra til utdanning er eit av dei viktigaste tiltaka for å stimulera til vekst i dei landa som ligg lågast nede på skalaen.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [14:05:09]: Om ikkje Akselsen var så mykje inne på det, så var statsministeren inne på dei to viktigaste utfordringane slik han såg det, nemleg miljø og utvikling. Begge sakene handlar om å byggje opp verdas fattigaste slik at dei slepp å døyr av fattigdom og enkle sjukdommar og me slepp at mange menneske kjem på flukt.

Kristeleg Folkeparti tok i vår initiativ til å gi endå fleire av dei fattigaste landa nulltoll, slik at dei enkelt kan få selt varene sine til Noreg. Me gjer det fordi me trur det er viktig å hjelpe dei til å hjelpe seg sjølve. Me ser òg at bistand aleine ikkje er nok.

Ein rapport frå Utanriksdepartementet som kom tidlegare i år, viste at me handlar stadig mindre frå dei fattigaste landa. Samtidig aukar importen frå f.eks. EU. Det betyr at me må gjere meir enn berre å gje dei nulltoll. Me må hjelpe dei til å komme over eksportbarrierar, slik at dei

kan få selt varene sine. Mitt spørsmål til leiaren av utanrikskomiteen er: Vil han støtte eit forslag om å bruke meir av bistanden til å hjelpe dei fattigaste landa til å bli sjølvhjelpne, og til å få selt fleire av varene sine?

Olav Akselsen (A) [14:06:21]: Først vil eg seia at det var eit prisverdig forslag Kristeleg Folkeparti fremma i vår, og det fekk òg tilslutning av ein samrøystes komite. Regjeringa gjer no det som skal gjerast for å følgja opp forslaget, og vil koma tilbake til Stortinget med det med det første.

Litt av problemet til dei fattigaste landa er at dei ikkje har noko å eksportera, og dermed er dei heller ikkje hjelpne av nulltoll. Eg er heilt sikker på at dersom me skal greia å hjelpe desse landa til i større grad å stå på egne bein, må me bidra til næringsutvikling. Derfor er det òg eit av dei områda som me må satsa mest på framover. På den måten trur eg at eg er heilt einig i det som representanten her tek opp i sitt spørsmål.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Odd Einar Dørum (V) [14:07:14]: Trontaler er ikke alltid den mest gripende saksprosa, men likevel kan det si- es: Vis meg dine verdier, og vis meg dine setninger! Regjeringen har gjort noe så fortjenstfullt i begynnelsen av trontalen, før man kommer til saksprosaen – stortingsmelding den, stortingsmelding ditt osv. – som å ta noe fra Soria Moria-erklæringen. Men for en Venstre-mann er det noe helt grunnleggende som mangler, for det første at skal man løse utviklingsutfordringene, og skal man løse klimautfordringene, må man jo stole på kunnskap og kunnskapen om forskning, at forskningen er en del av vår kulturelle identitet. Det er en del av det som gjør at vi bygger et demokrati. Det er en del av næringsutviklingen. Disse ordene finner jeg ikke. Vi finner setninger av typen: «Økt forskningsinnsats er et mål for Regjeringen.» Det minner meg om den gangen i min ungdom da det sprang maoister rundt meg og slengte rundt seg med sitater av typen «sommere er den varmeste årstid». Altså: Det er setninger som ikke gir forpliktelser, ikke gir mening og ikke gir identitet.

Så sier man noe om skole. I morgen er Verdens lærer- dag. Man skulle tro at når man skal satse på mennesker med kunnskap, kunne man sagt noe så viktig som at godt utdannede lærere og trygge lærere er en bærebjelke for å bygge en så viktig fellesinstitusjon som den norske of- fentlige fellesskolen. Nei, det finner man heller ikke.

Når jeg tar dette opp, er det fordi at når man ikke bærer disse verdiene, har vi kanskje forklaringen på hvorfor forskningen ble borte gjennom den rød-grønne regjerin- gens to første år – den ble rett og slett borte. Den er kraftig beskrevet på Soria Moria, og så har regjeringsmedlemmer i tur og orden forklart at det man gjorde med forskningen, var bra, inntil SVs landsstyre, med Kristin Halvorsen i front, noen dager etter valget sier at her bommet vi virke- lig. Det er meget mulig at man skal tape halvparten av vel- gerne for å si noe sånt. Jeg vil ikke anbefale det som en generell metode. Det er en mye bedre metode å bygge på

at forskning er helt grunnleggende for å bygge et samfunn, det er grunnleggende for den kulturelle identitet, det er grunnleggende for et demokrati, det er grunnleggende for å takle klimautfordringer, det er grunnleggende for å bære de utviklingsutfordringene som statsministeren snakket om på en sterk måte, bl.a. i dag, og det er helt grunnleggende for det ufødte næringsliv. Den type forpliktende setninger gjør at en regjering har et prosjekt, og Venstre klarer ikke å se at denne regjeringen har et prosjekt som vil løfte forskning for allmenndannelse, forskning som er grunnforskning, forskning som skaper det ufødte næringsliv. Vi klarer ikke å se det.

Nå er det mulig at det kommer til å dukke opp i morgen i form av tall, og da skal vi uttale oss om det, men i trontalens struktur og i trontalens sakprosa klarer vi ikke å se det. Jeg må si det så sterkt, fordi Regjeringen velger nemlig å signalisere sine verdier helt innledningsvis ved å bryte trontalens språkform og bruke sine verdibærende setninger. Men der er ikke de helt grunnleggende setningene som en Venstre-mann i hvert fall hadde forventet å høre fra både en SV-er og en sosialdemokrat og en senterpartist, nemlig at kunnskap er makt. Det var i grunnen det de som var før oss, bygde på. Det var det som gjorde at de bygde et samfunn som gjør at vi har noe som vi kan være veldig stolte av. Og det er det som gir oss muligheten til å forme samfunnet framover.

Men man får valgene her. Man får klare valg, som at det er viktigere å ha flere timer i skolen enn å styrke lærerne. Det er en klar prioritering. Venstre er dypt uenig. Vi vil heller styrke det lærerne skal gjøre, enn å bruke flere timer i skolen.

Det står at vi skal få en melding om forskerrekuttering. Nei, vi kan da ikke lage en stortingsmelding om forskere. Alle vi som har en viss bakgrunn med det å sitte i en regjering, vet jo at er man blakk, lager man en stortingsmelding. Har man en flertallsregjering, ja, så gjennomfører man tingene gjennom proposisjoner og budsjett. Stortingsmeldingen er den tapte statsråds sak – når man har sett Finansdepartementet så tungt inn i øynene så mange ganger at statsministeren må bryte gjennom og gi noen trøstens ord. Dette gir ikke noe løft for det å skulle ha nok mennesker som vil gå inn i forskningen som stipendiater/post.doc.-er. Når man da har tapt kampen om den lange, bedrøvelige listen som heter offentlige bygg på statens ønskeliste, 1 til 50 pluss 1 til 50 her og der, ja, så får man kanskje lov til å flytte på 200 millioner kr av et fond og si at det er et krafttak for å skaffe vitenskapelig utstyr. Det er ikke noe mer enn et prokuratorknep.

Så det Venstre sier, er at vi forventer at en regjering som har så kraftige verdier om miljø, klima og utvikling, må vedkjenne seg en grunnarv, som i hvert fall historisk forente Venstre og gammeldagse sosialdemokrater, SV-ere og senterpartister, nemlig at kunnskap er makt. Da kan man ikke snakke om dette som en slags gjennomsnittlig samfunnsøkonom som sier at en brukt krone er en tapt krone. Vi vet jo at budsjettlogikken av og til høres ut sånn. Men på dette området bruker vi kronene for å satse på framtiden. Og Venstre spør: Hvor er framtidsgløden i den-

ne regjering når det gjelder forskning, av hensyn til klima, det ufødte næringsliv og utviklingsmål?

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tore Hagebakken (A) [14:12:34]: Det nærmeste jeg skal komme forskning i det jeg nå skal si, er at jeg har gjort noen studier av partiet Venstre. Når Dørums partiledere, Sponheim, ser politikken ovenfra, vil han helst ikke ta i Fremskrittspartiet med ildtang. Men Venstre vil bygge samfunnet «nedenfra», sa den samme Sponheim, da han i likhet med Dørum tidligere i dag var ganske ovenpå. Og der byggearbeid skal skje, er ildtanga flere steder byttet ut med fadderskap og ønske om lykke på ferden.

Jeg tenker spesielt på Oslo, og jeg lurer jo på hvor oppbyggelig det er for Venstre å støtte et fremskrittsparti som da skal kunne styre med Marka-vern, grønne lunger, kollektivtrafikken og ikke minst innsatsen mot fattigdom, som vi vet Dørum er sterkt opptatt av.

Er representanten Dørum bekymret for at det vil gå nedennom og hjem med Venstres hjertesaker når Venstre, som sitter med nøkkelen, åpner døra for Fremskrittspartiets svært viktige posisjon her i hovedstaden? Bidrar dette til å bygge Oslo-samfunnet opp eller ned?

Odd Einar Dørum (V) [14:13:39]: Replikanten minner meg om min barndoms sosialdemokrater, som sa: Sett deg, Dørum, det er vi som har makta.

Det er jo slik at nå har vi gått gjennom en valgkamp hvor vi har fått høre fra arbeiderpartifolk av alle avskyninger, inkludert statsministeren, at i hovedstaden er en stemme på Venstre en stemme på Fremskrittspartiet. Og så har vi i dag hørt fra Siv Jensen at en stemme på Venstre i grunnen er en stemme på Arbeiderpartiet. Det er fascinerende å være medlem av et slikt parti, men jeg synes man skal dømme partiet på det man gjør. Og det man gjør, er at Hafslund ikke er solgt i Oslo, men sammen med en borgerlig samarbeidsallianse, med en utmerket byrådsleder fra Høyre, Erling Lae, er det skapt en ambisiøs klimapolitisk plan som kan kopieres i de fleste norske kommuner. Det er gitt et løft på kollektivtransporten som gjør at trikken er blitt et rullende fortau, og har gått over fra å være en museumsgjenstand til å bli en samferdselspolitisk effektiv ting. Man har vedtatt en hovedstadspolitikk som vedkjenner seg sitt universitet og næringslivet som springer ut av universitetet, fordi man vet at når kunnskap møter næringsliv, skapes det ideer og virksomheter. Og man vedkjenner seg at i denne flotte byen er det gründeraktivitet så det suser etter. Men sosialdemokrater er hjertelig velkommen. De bor her de også, og de er hjertelig velkommen til å være med på dette flotte bygningsprosjektet.

Kirsti Saxi (SV) [14:15:02]: Regjeringen ønsker å øke den totale forskningsinnsatsen i landet og har derfor satt seg OECD-målet, 3 pst. av brutto nasjonalbudsjett. 2 pst. av finansieringen skal være bidrag fra næringslivet selv. De største selskapene er statlig eid, som Statoil-Hydro, Telenor, Yara, Statkraft m.fl. Men disse tar ikke sin del av finansieringen. Regjeringen har derfor sagt i eier-

skapsmeldingen at man skal bruke eierskapet til å styre de statlige selskapene til å delta med sin del for å få økt forskningsinnsatsen i bedriftene.

Mitt spørsmål til representant Odd Einar Dørum er: Ser ikke Venstre behov for å gi styringssignaler til de statlige selskapene, slik at man får økt forskning og verdiskaping og samtidig også trygget framtidige arbeidsplasser her i landet?

Odd Einar Dørum (V) [14:16:02]: Siden jeg i en ikke for fjern fortid i mitt liv har vært eier av et stort statlig selskap, nemlig Telenor, skjønner jeg at man kan føre intelligent kommunikasjon med intelligente ledere og intelligente styre og hvordan man kan opptre på en slik måte at industrielle lokomotiver også bidrar til forskningsinnsats. At Regjeringen vil finne den intelligente formen på det, er jeg helt sikker på. Men det Venstre er opptatt av, er at man også skal ta vare på den intelligensen og kreativiteten som fins hos de mange små. Vi beklager veldig dypt at man har strammet inn på SkatteFUNN-ordningen for det året som vi er inne i nå, for da tar man hele underskogen i det norske næringslivet, de mange små som ofte kan ha en idé, og som trenger ubyråkratiske ordninger. Igjen opplever man at man sitter og møter finanspolitikkenes behov for ikke å ha poster som løper løpsk, som det heter. Men man hadde altså en ubyråkratisk ordning som man strammet inn. Venstre beklager dypt at den ble strammet inn, og vi vil følge nøye med når vi får lagt fram et budsjett, om man viser dette håndslaget også til de mange små i næringslivet, for dem kan man ikke overse.

I mitt liv som Venstre-politiker har jeg ofte opplevd at venstresosialister og sosialdemokrater ikke har sans for det vi kan kalle aktive eiere. De liker ofte direktører best.

Rolf Terje Klungland (A) [14:17:23]: Etter Odd Einar Dørum's innlegg kan vi vel i hvert fall være enige om at han må ha hatt en traumatisk opplevelse da han satt i regjering og skulle legge fram en melding, for da betydde det at han ikke hadde penger til å gjennomføre noe. Jeg er veldig glad for at denne regjeringen fører en annen politikk i så måte. En melding blir lagt fram for å legge ramme for de pengene som skal komme i ettertid.

Ellers er jeg litt sjokkert i forhold til at dette er opposisjonens trontale, der de skal komme med sin alternative politikk. For sånn som jeg har tolket innleggene til både Dørum og hans leder, Lars Sponheim, er det mer det å fjerne seg mer og mer fra regjeringens makt som har vært poenget.

La meg så vise til Hill-Marta Solbergs innlegg, der hun påpekte at bevilgningene til forskningen var økt med 900 mill. kr. Så er jeg enig med Dørum i at kunnskap gir makt. Da burde han kanskje hatt kunnskapen før han sier at forskningen har blitt kuttet.

Odd Einar Dørum (V) [14:18:34]: Det var ikke noe traume å sitte i en regjering. Du får en barndomsopplæring av harde sosialdemokrater som sier: Sett deg, vi har makta. Du blir dødsrealistisk når du vet hva du holder på med, så jeg vet forskjellen mellom reelle kroner og ikke-

kroner. Men det som er problemet med Regjeringen, er at stortingsmeldingene kommer istedenfor erklært politikk som er lovet i Soria Moria-erklæringen. Opptrapping av presentsatser på brutto nasjonalprodukt for å løfte forskning, opptrappingsforpliktelser på stipendiater, opptrappingsforpliktelser på vitenskapelig utstyr – det er når dette blir borte og erstattes av meldinger, at min kommentar er gyldig. Hvis man gjør alt det andre man sier, kan en stortingsmelding være livgivende fordi den skaper noe for framtiden.

Hvis jeg skal få lov til å si det kort til representanten Klungland: Representanten Sponheim har vel på en kortfattet måte sagt at Venstre ønsker verken Jens eller Jensen i regjering i Norge. Venstre ønsker som borgerlig sentrumsparti en borgerlig løsning mellom sentrum og partiet Høyre. Det har vi sagt. Det har vi sagt ganske lenge, og det kan neppe vekke noen forbauselse at vi gjentar det. Vi sier med frimodighet at vi har lov til å stå for den posisjonen. Vi er ikke sosialister, men vi ønsker heller ikke å bli med på et blått-blått forsøk styrt av Fremskrittspartiets politikk.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Liv Signe Navarsete [14:19:58]: Regjeringa la i juni 2007 fram ei stortingsmelding om norsk klimapolitikk med sektorvise klimamål. Me skal redusere klimagassutslepp frå samferdslesektoren med mellom 15 og 25 pst. samanlikna med venta utslepp i 2020, føresett ingen nye tiltak. CO₂-utslepp som skjer i transporten, kan ikkje reinsast, og eit mål om lågare utslepp krev difor at me må bruke mindre fossile drivstoff. Dette vil i praksis seie at samfunnet totalt må ta i bruk bilar og drivstoff som gjev lågare utslepp av CO₂, me må reise på meir miljøvenlege måtar eller redusere transportbehovet.

Trafikkdempende tiltak er særskilt viktige i byområda. Dei verkar fyrst når både gulrot og pisk er på plass. Me må ha ei sterk satsing på kollektivtransport og gang- og sykkelveggar og slik leggje til rette for at fleire kan la bilen stå. Lokale og sentrale styresmakter må arbeide saman, fordi me har ulike ansvarsområde. Det går ein konstruktiv debatt om å gjere bompengeringane meir intelligente ved t.d. køprising, og i tillegg forvaltar kommunane ei rad andre verkemiddel som er restriktive mot unødvendig bilbruk inn i bysentrum, særleg parkeringspolitikken og arealpolitikken. Regjeringa ynskjer å støtte opp om dette, m.a. gjennom den såkalla belønningsordninga for betre kollektivtransport og mindre bilbruk.

Regjeringa varslar i klimahandlingsplanen at me vil gjennomgå skatte- og avgiftssystemet med sikte på å fremje miljøvenleg åtferd. Me har allereie endra grunnlaget for å fastsetje eingongsavgifta. Omlegginga har ført til at gjennomsnittlege CO₂-utslepp for nye bilar har blitt reduserte med 11 pst. frå 2006 til fyrste halvår 2007. Det nyttar!

Regjeringa presenterte i samband med revidert nasjonalbudsjett eit introduksjonsprogram for biodrivstoff. I 2009 skal delen biodrivstoff i den norske marknaden vere

fem volumprosent, noko som tilsvarar reduksjonar på om lag 400 000 tonn CO₂-ekvivalentar pr. år.

Det er viktig å sikre miljø- og samfunnsomsyn ved produksjon og import av biodrivstoff. Aktuelle departement har ein dialog med oljeselskapa om korleis ein kan utvikle system for å vurdere energi- og miljøeffektiviteten i heile verdikjeda. Regjeringa vil òg auke satsinga på utvikling av 2. generasjons biodrivstoff i Noreg.

I arbeidet med klimautfordringar i samferdslesektoren legg eg vekt på ei klarare differensiering i transportpolitikken mellom by og land. Ein rapport frå SINTEF dokumenterer at betre vegar gir reduksjonar i klimagassutslepp. Medan nye distrikts- eller stamveggar fører til kortare reiser og mindre utslepp utan å skape trafikkvekst, vert klimaeffekten ved vegutbygging i byane eten opp av trafikkveksten. I og med at det er størst bilbruk og sterkest folkeauke i områda kring dei største byane, er det her vi òg har dei største miljøutfordringane i transportsektoren, og det er her det er mogleg å oppnå dei største utsleppsreduksjonane.

Regjeringa meiner det er grunnleggjande viktig å sikre gode og likeverdige posttenester over heile landet. Eine retten er ein god reiskap for å sikre det økonomiske grunnlaget for dette. At Regjeringa i 2006 fekk tilslutnad frå Stortinget om å reversere opphevinga av eineretten allerede no, sikrar stabile rammevilkår for ein likeverdig landsdekkjande postpolitikk framover. EU har no følgd opp same linje og utsett prosessen.

EU-kommisjonen la i oktober 2006 fram forslag til eit endringsdirektiv. Her var det foreslått å avvike einerettane for post i Europa frå 1. januar 2009. Etter intens diskusjon i medlemslanda, der òg Noreg aktivt har fremja synspunktet om å utsetje liberaliseringa, kom rådsrådet i EU 1. oktober 2007 fram til eit kompromiss. Opphevinga av eineretten er no utsett til tidlegast 2011, og 2013 for ei rekkje medlemsland.

Sjølv om vedtaket enno ikkje er endeleg, er Regjeringa tilfreds med at det har vore mogleg å få semje om ei slik utsetjing. Dette vil vere til stor fordel for postkundane i Noreg. Regjeringa vil framover nøye vurdere konsekvensane av endringsdirektivet og korleis me held oppe den norske postpolitikken med ei klar målsetjing om gode og likeverdige posttenester til folk og næringsliv i heile landet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Arne Sortevik (FrP) [14:24:43]: Bedre veier gir god miljøeffekt. Da må vi bygge hurtigere, og vi må bygge billigere. Nå har vi tidligere i dag hørt statsministeren invitere store utenlandske entreprenører til oppdrag i Norge. Dessverre er det slik at vi stiller oss slik at de ugjerne kommer. Vegdirektoratets egen etatsavis har i dag, 4. oktober, en leder hvor det heter:

«Mange av oppgåvene med vegbygging her i landet er for små til at store europeiske selskap finn dei interessante.»

Hva vil statsråden gjøre for at de nettopp skal finne norske veiprojekt mer interessante, slik at vi får bygget

billigere og får mer vei for pengene, og at vi faktisk setter i gang korridorutbygging over lengre distanser i stedet for å drive med den klattvise veitbyggingen som vi gjør i Norge?

Statsråd Liv Signe Navarsete [14:25:43]: Til liks med representanten Sortevik er statsråden og Regjeringa opptekne av at me skal ha fart på vegutbygginga i dette landet. Det fortener folk og næringsliv. Det denne regjeringa har gjort, i motsetnad til den førre, som òg hadde eit utstrakt samarbeid med Framstegspartiet om budsjett i tre år, er at ho har auka løyvingane til samferdsle. Det er nok det aller viktigaste. Dermed har ho i staden for å setje i gang ei mengd nye prosjekt, slik førre regjering gjorde, halde trykk og framdrift på dei eksisterande prosjekta for å få størst mogleg samfunnsnytte og for å få ferdigstilt desse. Me har med andre ord lagt oss på ei anna linje enn det førre regjeringa gjorde i samferdslepolitikken på fleire område. Regjeringa ynskjer å fortsetje denne måten å drive samferdslepolitikk på. Det vil òg medføre at me kan få større anbod som går ut, og som vil vere meir interessante for utanlandske entreprenørar å leggje inn pris på.

Trond Helleland (H) [14:26:57]: Statsråden sa at denne regjeringen vil legge seg på en annen linje. Og jeg hadde egentlig håpet det det tredje året Regjeringen går inn i nå, men linjen er akkurat den samme. Det er å skyldte på den forrige regjering, at alt som ble gjort da, var dårlig, og at det nå faktisk går så mye bedre. Da må jeg si jeg er forundret og forvirret over den samferdslepolitikken statsråden driver med. På den ene siden vil hun fiske bilister med rushtidsavgift, på den andre siden klarer hun ikke å skaffe nok personell til engang å drive de altfor få togene vi har her i Norge. På den ene siden vil Regjeringen skryte av historisk veibygging, på den andre siden setter en på båsen utradisjonelle løsninger som OPS og stopper all effektivisering i form av konkurranseutsetting. Så ser vi samtidig, som representanten Sortevik var inne på, at kostnadene nå ser ut til å gå opp. Det blir altså mindre vei for pengene.

Hvilke utradisjonelle grep vil Regjeringen nå gjøre for å få en mer effektiv satsing på veitbygging og en overgang til miljøvennlig kollektivtrafikk?

Statsråd Liv Signe Navarsete [14:28:03]: Regjeringa satsar sterkare både på kollektivtrafikk og innanfor det tradisjonelle området på utbygging av veg og jernbane. Når det gjeld bemanning innanfor NSB, finst det no ein god plan for rekruttering, så det kjem til å verte ein betra situasjon. At me har ein arbeidsmarknad som er vanskelig, gir seg utslag i sterk konkurranse om arbeidsfolk både innanfor jernbanedrift og innanfor utbygging av ulike samferdsleprosjekt. Det me har sett den siste månaden, er at det har vore færre tilbod, færre som legg inn anbod på dei ulike prosjekta, og at prisane dessverre har gått opp. Regjeringa vil leggje fram gode budsjett med gode rammer for samferdsleutbygging i åra som kjem. Ho skal og leggje fram ei evaluering av OPS og følgje ho opp vidare. Det kjem eg tilbake til.

Jan Sahl (KrF) [14:29:14]: Med statsministeren i spissen presenterte den rød-grønne regjeringen sin nordområdestrategi i Tromsø ved å samle et større antall statsråder enn det noen gang før har vært på nordnorsk jord. Dette skulle markere at hele Regjeringen har et ansvar for å få til en kraftfull nordområdesatsing. Og her fikk vi også løfter om økt satsing på infrastruktur i nord. Da synes vi det er svært skuffende, sett fra Kristelig Folkepartis synspunkt, at det faktisk stort sett bare er utenriksministeren som har tatt konsekvensen av nordområdestrategien.

Samferdselsministeren har levert gode budsjett, nesten i tråd med Nasjonal transportplan, og det har Kristelig Folkeparti applaudert. Men, dessverre, når det gjelder uttellingen for Nord-Norge, har den vært helt flat – delvis redusert. Og da er mitt spørsmål til samferdselsministeren: Når skal hun oppdage at hennes regjering faktisk har en nordområdesatsing på gang? Og når skal dette gi seg utslag i de årlige samferdselsbudsjetter?

Statsråd Liv Signe Navarsete [14:30:19]: Samferdsleministeren er seg medviten at me har ein nordområdestrategi.

Det ministeren og Regjeringa gjer, er å vere den fyrste regjeringa som nettopp følgjer opp Nasjonal transportplan. Det kan sikkert drøftast om det handlingsprogrammet som ligg der, og som då er eit resultat av den førre regjeringa sitt arbeid med Nasjonal transportplan, godt nok varetek nordområda sine behov.

Eg er òg i gang med utarbeiding av ein ny nasjonal transportplan, som Regjeringa skal drøfte og leggje fram for Stortinget i 2008. Nordområda sine behov vil heilt klart verte ein viktig del av det arbeidet, som då vil gje uttrykk for korleis denne regjeringa vil prioritere samferdslepolitikken både økonomisk og geografisk i åra som kjem.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Solveig Horne (FrP) [14:31:31]: Regjeringen skal føre en aktiv og helhetlig politikk for å bekjempe kriminalitet. Kriminalitet skal ikke lønne seg, hørte vi i trontalen på tirsdag – fine ord fra en flertallsregjering som har en justisminister som ikke holder det han lover. Som opposisjonspolitiker lofte han i bønner og spann noe han ikke har klart å innfri. Han lofte og lofte da han satt i opposisjon, men når han nå er blitt justisminister, kommer endelig sannheten fram.

Hvorfor skal vi tro ham i år, at det ikke skal lønne seg å drive med kriminalitet? Hver dag opplever vi at vi har lovløse tilstander i dette landet. De kriminelle ler av oss, og politiet står maktesløst. Politiet skriker hver dag etter flere stillinger og mer ressurser, men hva får de? Jo, de får flere oppgaver som må løses innenfor allerede stramme budsjetter. En kommer ikke langt med flere nyutdannede politifolk hvis en ikke har råd til å ansette dem.

I helgen kunne vi igjen lese om en voldtektshelg i Oslo. Mangel på ressurser gjør at etterforskningen kommer sent i gang. I sommer hadde vi en sak i Rogaland om en

som ble tatt på fersk gjerning med en stor narkotikasending. Ikke ble det etterforsket, og ikke ble han tatt – på grunn av for lite ressurser. Slik kunne jeg fortsatt hele denne talen. Ressursmangelen i politiet er prekær. Oppgavene blir flere og flere, og kriminaliteten blir bare mer og mer brutal.

Justisministeren framstår i dag som de kriminelles beste venn. Klarer politiet å løse en sak, er det ikke soningsplasser eller varetektsplasser nok til å holde de kriminelle i fengsel. Da blir det til at de går ute og begår nye kriminelle handlinger igjen. Er det slike tilstander vi vil ha i dette landet? Nå er det faktisk på tide at justisministeren er seg sitt ansvar bevisst og bevilger penger til denne sektoren.

Justisministeren har også skrytt av at soningskøene har gått ned. Vi har en regjering som de siste to årene har hatt som mål å få bort soningskøene, koste hva det koste vil. Over 300 nye fengselsplasser blir det briljert med – åpne fengselsplasser, ikke lukkede, som kriminalomsorgen trenger, og som fagmiljøet ber om. Derfor fremmer Fremskrittspartiet i dag et forslag om å få fortgang i byggingen av Indre Salten fengsel – også noe som justisministeren lofte da han var i opposisjon. Bare i 2006 ble kriminelle sluppet ut før tiden, som tilsvarer 150 år. Det er ikke rart at soningskøene går ned av slikt. Hva blir tallene i år?

Slik Fremskrittspartiet ser det, flytter justisministeren nå problemene fra innsiden av fengslene til utsiden, noe som i aller høyeste grad går ut over ofrene og pårørende.

Da Stortinget i vår behandlet en sak om å få ned soningskøene, var det å få utlendinger som satt i norske fengsler, til å sone i hjemlandet sitt, ett av tiltakene. Men hva skjer? Ingenting. Justisministeren glemmer seg bak at de er i gang med å framforhandle gunstige avtaler med EU, og vanskelige regelverk. Det sitter i dag ca. 140 litauere i norske fengsler. Oppslaget i sommer om en av de innsatte viste at de syntes de var på luksusferie i Norge og i grunnen hadde det veldig bra bak lås og slå i norske fengsler.

De kriminelle fra Øst-Europa er overrepresentert i norske fengsler. Nå trenger vi faktisk ikke flere planer. Nå trenger vi skikkelig handling. Hvorfor ikke gi en økonomisk kompensasjon til land som tar imot sine egne kriminelle som har begått lovbrudd i Norge? Dette ville virkelig hjulpet på soningskøene her i landet og virket preventivt på dem som kommer til Norge og begår kriminelle handlinger. Ved å prioritere å få hjemsendt de kriminelle utlendingene hadde vi frigjort veldig mange soningsplasser i norske fengsler.

Det blir vel aldri gitt flere valgløfter enn i en valgkamp. Det er det også gjort i denne valgkampen. Men nå er alvorret i gang igjen. Trontalen viste at Regjeringen har store planer for justissektoren. La ikke dette bare være flotte planer med ord og lovnader! Det er på tide at Regjeringen nå tar ansvar for sine lovnader. Ingenting av det justisministeren har lagt fram for Stortinget når det gjelder kriminalitetsbekjempelse, vil virke preventivt hvis det ikke følger bevilgninger med. Det må følge penger med gode ord. Hvis ikke vil statsråden for evig og alltid være kjent som en løftebruddsminister.

Thorbjørn Jagland hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Karin Andersen (SV) [14:36:17]: En større sak enn å sikre at det går an å leve på jorda vår i framtida, går det vel ikke an å ha på dagsordenen og å forplikte seg på. For di alternativet ikke finnes, må energipolitikken og forbruket vårt endres for å ta klimaansvar. Det har de fleste av SVs talere i dag snakket om. Derfor skal jeg velge å konsentrere meg om to andre saker.

Den ene saken er nesten ikke omtalt i dag. Det gjelder hvordan vi skal kunne leve sammen i en flerkulturell og globalisert verden. Det er veldig viktig. Det finnes faktisk et alternativ til ikke å tilpasse seg et flerkulturelt samfunn. Det alternativet går ut på å stenge seg inne bak murer og grenser – sitte hjemme og passe på seg sjøl og nekte alle andre å komme inn og reise ut. Det alternativet tror jeg ingen av oss vil ha. Men det betyr at vi er nødt til å håndtere det, og jobbe for å se på det flerkulturelle og ikke minst det flerspråklige som en fordel og ikke som et problem i et samfunn. Nordmenn vil jo veldig gjerne reise ut. Vi vil jobbe hvor vi vil, leve hvor vi vil, komme hjem når vi vil – ha våre rettigheter globalisert. Da er vi nødt til å ha en politikk som gjør at det blir en mulighet for flere, og vi blir nødt til å leve med det. Alternativet tror jeg ingen av oss ønsker.

Så gjelder det temaet rettferdig fordeling. På det området vil jeg gi ros til Regjeringen i jobben deres for å få til rettferdighet internasjonalt. Det har vært en stor satsing på det området fra Regjeringen, og de signalene vi har fått, lover godt for framtida. Også når det gjelder rettferdig fordeling hjemme, har kampen mot arbeidsløsheten vært ett av kjennemerkene ved denne regjeringen, og der man har lyktes bra. Det skal jeg komme tilbake til.

Det er veldig mye ugjort for dem som har det vanskeligst. Særlig gjelder det ytelsene til dem som ikke har og ikke kan få arbeid. Det er færre som lever på de laveste ytelsene nå, og det er bra. Men det hjelper veldig lite for dem som må det. Regjeringen har nå satt i gang et arbeid for å gjennomgå hele sosialhjelpen, både for å se på nivået og for å se på de uforklarlige og urettferdige forskjellene. Jeg mener at det arbeidet må resultere i statlige satser basert på et nivå det går an å leve av, likebehandling i hele landet og rettssikkerhet også for dem som lever på sosialhjelp, og som har det aller vanskeligst.

På området arbeid har Regjeringen gjort mye, og kvalifiseringsprogrammet kommer nå i gang. NAV-reformen er i gang. Veldig mye av dette vil hjelpe, og vi vet at den sterke satsingen på tiltak og attføring virker. Tiltak og attføring virker spesielt når de inneholder kvalitet og den kompetansen som skal til for at folk faktisk får jobb. Det ser vi av mange av de tiltakene som har vært rundt om i landet, og nå ser vi også at flere og flere faktisk får arbeid når de har vært igjennom attføring. Men jeg vil si at vi er nødt til å ta i bruk enda mer radikal nytenkning på dette området. Jeg vil nevne to tiltak. Det ene er kinderegget attføringsbarnehagene. Der får vi altså tre viktige ting for framtida løst på én gang. Det ene er at vi får barnehager med høy kvalitet. Det er en kjempeviktig sak for SV, for

Regjeringen og for alle småbarnsforeldre og barn i dette landet. Og vi får dem med høy kvalitet, nettopp fordi de driver med et attføringsarbeid som gjør at de spesielt har fokus på at de skal ha høy kvalitet, både for barna og på attføringsarbeidet. De sikrer at vi får arbeidskraft som blir kvalifisert for arbeidsmarkedet, både i barnehagene og ellers, for det bor svært mange velkvalifiserte mennesker i dem som er utenfor arbeidslivet i dag – bare de får en sjanse. Det tredje vi løser, er at vi får inn folk i barnehagene som ellers ikke hadde tenkt at de kunne jobbe der. Jeg har møtt både snekkere og rørleggere som i 40-årsalderen har funnet ut at dette er arbeidet de har lengtet etter. Jeg har også sett hvor vellykket det er, både for dem og for barna.

Så til sist: Jeg mener at vi må utfordre nye bransjer på dette området. Derfor har jeg tatt initiativet til og utfordret både IKT-bransjen og attføringsbransjen til å gå inn i et samarbeid for å se hvordan vi kan sikre arbeidsløse digital kompetanse som de mangler, og som arbeidsmarkedet nå mangler. Vi vet alle at spesielt ungdom er opptatt av mobiltelefoner, av lyder og av alt dette som kanskje irriterer noen av oss voksne iblant, men jeg mener at vi må ta tak i dette når vi skal se spesielt på «dropouts» i den videregående skole, og sikre at denne kompetansen, som disse ungdommene og veldig mange av de arbeidsledige ønsker, men som de mangler, blir satt systematisk i arbeid gjennom satsingen vår rettet mot de arbeidsledige og mot dem som er på attføring.

Anniken Huitfeldt (A) [14:41:42]: Rett etter jul kommer stortingsmeldingen om forholdet mellom stat og kirke. Arbeiderpartiets utgangspunkt er at staten ikke lenger bør ha en offentlig statsreligion. Så vidt jeg har registrert, er det ingen partier som argumenterer for en norsk offisiell religion i dag.

Religiøs overbevisning er en privatsak, men det norske samfunnets kulturarv og en politikk for støtte til religionsutøvelse er et offentlig anliggende.

For Arbeiderpartiet er det viktig at folkekirken har forankring hos sine medlemmer, så hvor mye staten skal gi opp sin styring av Den norske kirke, er for oss avhengig av hvordan vi kan sikre at valgene i de kirkelige organer gjøres åpnere, slik at flere deltar.

Det er viktig at ikke statens forhold til Kirken avgjøres med knappst mulig flertall. Vi vil derfor arbeide for et bredest mulig flertall for en nyordning mellom stat og kirke. Dette blir kirke-, utdannings- og forskningskomiteens viktigste sak i løpet av de to neste årene.

Men også i skolen får vi en diskusjon om religionens plass. KRL-faget har møtt motstand og må igjennom noen endringer som følge av dommen i Den europeiske menneskerettighetsdomstol. Målet med faget var å finne en balanse mellom kristendommen og andre livssyn og religioner, men ifølge Den europeiske menneskerettighetsdomstol har vi ikke funnet denne balansen i dagens fag.

La det være helt klart: Det var ikke bedre før, da det var mer kristendom for flertallet, men da de religiøse minoritetene toget ut av timene da det ble undervist i viktige deler av norsk kulturarv. Men vi må lytte mer til tros- og

livssynsminoritetene. Vi kan ikke hevde at vi har skapt et fag som inkluderer minoritetene, så lenge de vi mener å inkludere, ikke føler seg inkludert.

Vi inviterer også til et bredt forlik om skolens formålsparagraf. Mens skolens viktigste oppgave før i tiden var å forberede barn og ungdom til konfirmasjon, har vi i dag overlatt denne oppgaven til Kirken selv, og tilsvarende til andre trossamfunn i Norge.

For oss handler dette om foreldreretten, og det forundrer meg litt at de som oftest snakker om foreldreretten, er mest opptatt av at skolen skal gi én bestemt religiøs oppdragelse. Det er foreldrene selv og ikke skolen som skal gi barn og unge religiøs oppdragelse. Kunnskap om ulike religioner, om vår kulturarv og om felles verdier er derimot en oppgave for skolen.

Jeg oppfordrer derfor alle partier til å legge sine kjepphester til side og finne fram til en felles løsning. Et offentlig utvalg har kommet fram til et felles formål. Jeg mener at vi som politikere svikter vår oppgave hvis vi ender opp med større uenighet i Stortinget enn blant representanter for ulike tros- og livssynssamfunn.

Meldingen om forskerrekuttering blir også viktig. Det er ikke lenge siden den rød-grønne regjeringen sørget for tryggere ansettelsesforhold for forskere. Vi må nemlig sikre at de som velger å jobbe som forsker, får større trygghet for sine jobber. På dette området møtte vi motstand fra opposisjonen her i Stortinget.

Det er også viktig at vi får flere stipendiater for å sikre bedre rekruttering til forskningsstillinger. Men det er alvorlig når hver fjerde stipendiat ikke fullfører sin doktorgrad. Derfor må vi kreve at doktorgradsstudentene får en langt bedre oppfølging. Kvalitetsreformen skulle sikre bedre oppfølging av den enkelte student. Nå trenger vi en tilsvarende innsats for å sikre bedre oppfølging av den enkelte stipendiat og av nyansatte forskere.

Presidenten: Ine Marie Søreide – Eriksen Søreide.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [14:45:59]: Dette var litt vanskelig: Ine Marie Eriksen Søreide – det er noe presidenten kan øve på til neste gang.

Presidenten: Klokken settes ikke i gang før nå, som en kompensasjon.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [14:46:16]: Takk for det.

Av og til er det mer informasjon å hente i det som ikke står i en trontale, enn i det som faktisk står der. I debatten om den rød-grønne regjeringas første budsjett høsten 2005 sa Øystein Djupedal:

«Vi vil gjennom våre år i regjering følge opp Stortingets målsetting om 3 pst. av BNP når det gjelder videre opptrapping av bevilgningene til forskning.»

På spørsmål fra Høyre til statsråd Djupedal i forbindelse med framleggelsen av revidert nasjonalbudsjett i mai i år spurte vi om den vedtatte tverrpolitiske målsettingen om at 3 pst. av BNP skal gå til forskningsformål innen 2010, står fast. Statsråden svarte:

«Regjeringen har ikke gått inn for noen endring i disse målene.»

Gjennom sommeren har det derimot blitt skapt betydelig usikkerhet fra statstrådens side når det gjelder om målene står fast eller om de er skjøvet fram i tid, fra 2010 til 2020. Når Regjeringa ikke benytter den anledningen trontalen gir til å gi et tydelig signal om at målet om 3 pst. av BNP til forskningsinnsats står fast, er det veldig nærliggende å tolke det som at denne enstemmig vedtatte målsettingen har blitt ofret av den rød-grønne regjeringa.

Regjeringas første setning i trontalen er at Norge er mulighetenes land. Det er riktig, hvis man faktisk utnytter dem. Vi lever i eksepsjonelt gode tider, og vi har muligheter til å investere for framtida som tidligere generasjoner knapt kunne forestille seg og bare kan misunne oss. Men vi står i fare for at framtidens generasjoner vil se tilbake på oss og lure på hvorfor vi ikke grep alle de mulighetene vi hadde. Når dagens politikere skal møte historiens dom, kan vi ikke skjule oss bak at vi ikke visste bedre. For vi vet utmerket godt at det er viktig å investere i framtida når vi har økonomisk rom for det. Vi vet utmerket godt at det haster, fordi det tar lang tid å høste fruktene av investeringer i forskning som vi gjør i dag. Vi vet også utmerket godt at knapt noen investering er viktigere for framtidens velferd og velstand enn investering i høyere utdanning og forskning. I Dagbladet den 12. oktober 2006 sa statsråd Djupedal:

«Når det gjelder forskning er dette budsjettet et hvilekjær.»

Historiens dom over politikere som må ta hvilekjær før de har kommet i gang med jobben blir neppe nådig. Da er det en fattig trøst for oss andre at vi sa fra og fremmet alternative forslag der også framtidige generasjoner blir tilgodesett, fordi sviket mot framtidens generasjoner uansett blir trumfet gjennom av den rød-grønne flertallsregjeringa. Men enda mer forunderlig er det at en regjering med historisk økonomisk handlingsrom fant det fornuftig å gjennomføre dramatiske kutt i overføringene til universiteter og høyskoler. Regjeringa fant heller ikke grunn til å bevilge penger til stipendiater. Det betyr at Norge nå ligger langt etter opptrappingsplanene. Regjeringa kan altså være på vei bort fra det enstemmig vedtatte ambisiøse og nødvendige målet om at 3 pst. av norsk BNP skal gå til forskningsformål innen 2010.

Jeg går uten videre ut fra at Regjeringa i budsjettet for 2008 har lært av de to foregående budsjettene. Jeg ville se det som utenkelig at Regjeringa skulle sløse bort den muligheten de nok en gang har til å legge til rette for gode investeringer for framtida. Jeg regner også med som et minimum at de tilbakefører hele kuttet på 275 mill. kr til universiteter og høyskoler. Men det er ikke der debatten ligger nå. Debatten handler om at Regjeringa skal satse, ikke bare plastre de sår den sjøl har skapt.

I et intervju med Mandag Morgen den 1. oktober 2007 sier Øystein Djupedal:

«Universiteter og høyskoler har ikke hatt en vanskeligere økonomisk situasjon i år enn tidligere.»

Men de som er ansatte, studenter og forskere ved de institusjonene, opplever en helt annen virkelighet. De opp-

lever dårligere studiekvalitet, mindre tid til forskning og ansettelsesstopp. Det betyr også at det kuttet har medført at den kvalitetsreformen som ble innført i høyere utdanning, ikke lenger er fullfinansiert. Det var den.

Høyre forventer selvfølgelig at hvileskjæret til statsråd Djupedal har hatt effekt, og at det dermed er en sektor som har hatt en svært uthvilt statsråd til å kjempe for seg i budsjettkonferansene. For det må jo være slik at når man har hatt et hvileskjær, skal det bety at man tar igjen mer enn det tapte, når man da kommer på banen igjen.

Høyre kommer i alle fall til å fortsette den satsingen vi har hatt både i regjering og i opposisjon på forskning og høyere utdanning. Hvis Regjeringa mener alvor med at Norge skal være en kunnskapsnasjon, holder det ikke å si at økt forskningsinnsats er et mål for Regjeringa. At Norge er mulighetenes samfunn, er både en forpliktende og en historisk mulighet som ikke må skusles bort av en visjonsløs og ambisjonsfattig regjering.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingrid Heggø (A) [14:51:36]: Høgre har vore gjennom ein veldig tøff periode i det siste. Det er eit faktum at Høgre gjorde sitt nest dårlegaste kommuneval sidan 1971, det er på 36 år. Det einaste som står att av draumen om ei fleirtalsregjering er statsministerkandidatane. Regjeringsalternativet er knust. Ei trøyst må det likevel vera at ordføraropprøret iallfall er slutt, og at Høgre sine ordførarar kunne gå til val på at svelteføring av kommunane var eit tilbakelagt stadium.

Eg og Arbeidarpartiet erkjenner at ikkje alle oppgåver eller problem innan kommuneøkonomien er løyste. Men spørsmålet mitt til representanten Eriksen Søreide er: Erkjenner ho at det er skjedd ei viktig og riktig betring av kommuneøkonomien under den raud-grøne regjeringa?

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [14:52:32]: Det er interessant å merke seg at det i en tid med riktignok økte overføringer til kommunene og økte skatteinntekter er slik at skolene ikke drar nytte av det. Det er fortsatt tomme basseng rundt omkring på skolene. Det er faktisk slik at etter at den rød-grønne regjeringa kom til makten, og etter at både skatteinntektene og inntektene til kommunene ellers har økt, øker gruppestørrelsen, det puttes altså enda flere elever inn i hvert klasserom enn det ble gjort tidligere. Det forteller meg at det altså ikke er økonomi som er det eneste som betyr noe for hvordan kommunene styrer og steller. Men det betyr også at det viktigste er å ha lokalpolitikere som faktisk er opptatt av innholdet i skolen. Jeg synes det er bra at Høyre har gjort et godt kommunevalg, som betyr at vi får mange ordførere rundt omkring som skal satse på skolen, akkurat på samme måte som Høyre har gjort både i regjering og i kommunestyre i alle år.

Heikki Holmås (SV) [14:53:38]: Jeg regner med at representanten Ine Marie Eriksen Søreide er enig med meg i at hvis man har gode og viktige ambisjoner og mål for befolkningen i Norge, bør man ha like gode og mange

av de samme ambisjonene og målene for andre deler av verden. En av de viktigste visjonene som vi har i SV, og som også er nedfelt i Soria Moria-erklæringen, er ambisjonen om et grønt kunnskapssamfunn i Norge.

Jeg husker Ine Marie Eriksen Søreide, den gang bare Eriksen, som en av de råeste angriperne mot internasjonal solidaritet og mot at det skulle være mulig å ha ambisjoner i andre land, gjennom at hun var en av dem som oftest tok til orde for å kutte i bistanden. Heldigvis var Høyre sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre i fire år og tapte valgløftet sitt om å kutte i bistanden, og økte bistanden jevnt og trutt. Men med en gang Høyre er alene utenfor en regjering, går de løs på bistanden igjen.

Er det slik at de ambisjonene Ine Marie Eriksen Søreide har om økt utdanning i Norge, er ambisjoner som hun ikke ønsker å bidra med for den øvrige delen av verden?

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [14:54:55]: Dette var en veldig interessant replikk. Representanten Heikki Holmås og jeg kommer jo fra samme fylke, og vi har hatt mye med hverandre å gjøre politisk opp gjennom årene. Da synes jeg det er ganske rart at representanten Heikki Holmås ikke har fått med seg noe helt grunnleggende i min argumentasjon rundt frihandel, som jeg regner med er det han egentlig snakker om. Jeg har alltid sagt, og jeg har alltid ment, at det er en viktig sak å kombinere handel og bistand. For det har vist seg opp gjennom alle år at det ikke holder å gi bistand til land som er fattige, og som er under utvikling. Vi må også sørge for at vi åpner våre markeder her i landet for det som fattige land faktisk kan selge og faktisk kan produsere. Uten en slik type frihandel er vi med på å gjøre det vanskeligere for utviklingslandene, og ikke minst sier vi nei til de aller, aller viktigste kravene fra utviklingslandene sjøl. Derfor har det vært veldig viktig for meg og for Høyre å si at skal vi klare å få til en god utvikling av fattige land i verden, er vi nødt til å kombinere handel og bistand. Jeg synes vi har kommet langt på vei i den jobben, mye takket være den innsatsen Høyre bidrog med da vi satt i regjering.

Rolf Terje Klungland (A) [14:56:09]: Jeg synes denne trontaledebatten er i ferd med å bli en spørretime, istedenfor en trontaledebatt der opposisjonen legger fram sine alternativer.

Jeg vil spørre hva Høyre egentlig ville gjort i forhold til at denne regjeringen nå har dratt inn 12 milliarder kr i skatteletter. Etter det jeg kan huske, lofte Høyre i forrige valgkamp oppimot 40 milliarder kr i året. Det er altså en sum som i denne perioden ville tilsvart 200 milliarder kr mindre til offentlig forbruk, forskning og høyere utdanning, ikke 250 mill. kr, som Høyres representant viser til. Alle offentlige institusjoner må oppleve en bedre hverdag med denne regjeringen enn med den forrige regjeringen. Det er bare en naturlov.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [14:57:11]: Jeg synes at trontaledebatten faktisk begynner å komme seg litt nå, den begynner å ta seg opp litt. Dette begynner å bli interessant.

Det er et faktum at den regjeringa som Høyre var en del av, faktisk både klarte å gi skattelette – som var viktig for bedriftene rundt omkring, og som skapte arbeidsplasser og velferd – og samtidig klarte å ha et historisk høyt nivå på forskningsinnsats og innsatsen for høyere utdanning og utvikling av grunnopplæringa. Jeg syns derfor det er veldig morsomt å se at Arbeiderpartiets representant, som nå sitter i en regjering som strammer til skatteskruen, som gjør at bedrifter og privatpersoner ikke får bestemme over sine egne inntekter, samtidig klarer det kunststykket å kutte i forskning og kutte nesten 300 mill. kr i overføringer til universiteter og høyskoler. Det er ganske viktig å gi beskjed gjennom denne debatten om at de som nå er studenter, de som nå er ansatte og forskere ved universiteter og høyskoler landet rundt, ikke opplever en forbedring, de opplever dramatiske kutt som betyr dårligere forskningskvalitet, mindre tid til forskning og ansettelsesstopp på institusjonene.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Ola Borten Moe (Sp) [14:58:48]: Jeg skal tilbake til et av de innledende temaene i denne trontaledebatten, nemlig diskusjonen om sentrum i norsk politikk.

Heller ikke jeg tilhører dem som mener at sentrum er ferdig. Her er jeg helt enig med Høybråten i at det er mye som holder oss sammen, både historie, verdigrunnlag og dagsaktuelle politiske saker. For Senterpartiet vil et sterkt politisk sentrum være positivt, for det flytter tyngdepunktet i vår retning, og det er åpenbart bra. Prinsipielt vil det også være slik at jo mer samlet sentrum makter å opptre, jo mer gjennomslagskraft vil man klare å mønstre i norsk politikk. Den invitasjonen som Åslaug Haga kom med i Dagsavisen den 4. november i fjor til Dagfinn Høybråten og Kristelig Folkeparti, står selvsagt ved lag. Et tettere samarbeid mellom oss vil være til det beste både for Kristelig Folkeparti, for Senterpartiet, for denne regjeringen og dermed også for dette landet.

Lars Sponheim og Venstre har brukt både denne debatten og dagene i forkant til å forsøke å definere Senterpartiet ut av sentrum i norsk politikk. Dette er, etter mitt skjønn, en ufin hersketeknikk. Analysen bygger òg på to grunnleggende feilslutninger. For det første mener jeg at Sponheim mangler det historiske perspektivet. Det er Senterpartiet som har garantert for sentrumsalternativet, og som har kjempet dette fram. Dette skjedde i 1972 under dannelsen av Korvald-regjeringen. Da fikk Venstre fem statsråder med fem stortingsrepresentanter. Det er nesten like god uttelling som de hadde under Bondevik II-regjeringen. Det er heller ikke noen tvil om at det var Anne Enger Lahnsteins prosjekt som ble realisert ved dannelsen av Bondevik I-regjeringen. Det har òg vært slik at det er vår vippeposisjon som har garantert for dette alternativet. Denne posisjonen mistet vi i 2001 – da med den følgen at Kristelig Folkeparti og Venstre valgte å gå til høyre til fordel for sentrumsalternativet. Det skjedde den 11. september 2001 – uten sammenlikning for øvrig.

Hvis man tenker tilbake på det politiske testamentet fra Bondevik II-regjeringen, er det vanskelig å få øye på det

sentrumspolitiske preget. De satte i hvert fall ikke så mye preg på det som skjedde. De klareste bruddene på gamle sentrumsverdier som kom, er etter mitt skjønn angrepet på hjemfallsinstituttet, privatiseringen av fiskeressursene, kommersialiseringen av skoleverket og nedbyggingen av lokaldemokratiet og den lokale velferden som vi opplevde gjennom kommuneøkonomien. Det er mye å si om dette, men det er i hvert fall ikke etter mitt skjønn, som Lars Sponheim så vakkert uttrykte det, å bygge et samfunn nedenfra med enkeltmennesket i fokus.

Den andre grunnleggende feilslutningen fra Sponheim er jo at hele forutsetningen for å være et sentrumsparti må være at man kan samarbeide begge veier. For egen regning trekker jo Sponheim fram miljø, økonomisk politikk og det flerkulturelle Norge som grunngeving for at han ikke vil samarbeide med Fremskrittspartiet. På alle disse områdene skulle det jo være greit for Venstre å komme i mål sammen med den sittende regjering. Likevel er han altså veldig tydelig på at det ikke kommer til å skje.

Men det er med stor glede – i hvert fall for Senterpartiets del – at vi kan slå fast at vi har fått til mye i de to årene vi nå har vært med og satt preg på den politikken denne regjeringen fører, enten det gjelder kommuneøkonomi eller hjemfall. I morgen viderefører man det universelle trygdesystemet med at òg selvstendig næringsdrivende får fødselsrettigheter på lik linje med alle andre, og man har tatt en skikkelig debatt når det gjelder demokrati og oppgavefordeling mellom de ulike statsorganene, med det mål for øye at det skal desentraliseres så mye som mulig.

Jeg håper for framtiden at sentrum i norsk politikk skal klare å samarbeide noe tettere enn det som har vært status de fire siste årene. Jeg er overbevist om at det vil være til beste, også for Senterpartiet og for de verdiene som vi representerer.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [15:04:03]: La meg først benytte denne anledningen til å gratulere Ola Borten Moe med det nye vervet som leder av Stortingets næringskomite. Det er en viktig og utfordrende oppgave i et samfunn hvor det offentlige stadig tar mer rom på næringslivets bekostning.

Senterpartiet har så langt i denne stortingsperioden ikke markert seg noe særlig innenfor næringspolitikken. Partiet har nå i to år sittet med en statsråd i Landbruks- og matdepartementet som heller ikke har markert seg noe særlig, og som heller ikke har levert særlig mange saker til Stortinget.

Senterpartiet har i mange år vært en av de sterkeste talsmennene for viktigheten av å beholde en norsk skipsfart, at Norge skal være ledende innenfor skipsfarten.

I går fremla Regjeringen en strategiplan for de maritime næringer som ble svært dårlig mottatt blant de aktørene det gjelder. I morgen vil Regjeringen fremlegge et forslag hvor man skal inndra det meste av egenkapitalen i norske rederier. Er dette en situasjon som Ola Borten Moe og Senterpartiet er fornøyd med?

Ola Borten Moe (Sp) [15:05:18]: For det første takker jeg for gratulasjonen som leder i næringskomiteen. Det er en oppgave som jeg selvsagt går til med stor respekt.

Videre deler jeg ikke den virkelighetsforståelsen som Kielland Asmyhr legger til grunn, nemlig at vi ikke har vært synlige, og at vi ikke har fått gjennomslag for vår politikk.

Når det gjelder landbruksministeren, mener jeg at man har snudd en grunnleggende negativ holdning i store deler av det norske landbruket og norske distrikt, der man nå er langt mer positive enn tidligere. Vi har hatt en samferdselsminister som har lagt til rette for utbygging av infrastruktur over hele landet, noe som er helt grunnleggende for at man skal ha vekst og utvikling i hele landet.

Når det gjelder rederibeskatningen, vil jeg avslutte med å si omtrent det samme som parlamentarisk leder Brekk sa tidligere. Det er åpenbart at her er det tre partier som har gått inn i dette arbeidet med statsbudsjettet med forskjellige utgangspunkt og forskjellige ønsker. Det inngår kompromiss, og den løsningen som Regjeringen la fram, er noe som Senterpartiet har stilt seg bak.

Ivar Kristiansen (H) [15:06:40]: Siden det kan oppfattes som utidig å blande seg inn i dette senterpartiattentatet på sentrumsalternativet, er jeg nødt til å stille spørsmål om energipolitikk, som har vært Borten Moes ansvarsområde.

Jeg kommer i hu hans innlegg for ca. to år siden, da han markerte at den nye regjeringen skulle gjøre alt det den forrige regjering ikke gjorde på sektoren for fornybar energi. Han slo fast at nå skulle man få fart på biogassutvikling, man skulle få fart på vannbåren varme, man skulle få fart på ren gasskraftverktbygging i Norge, man skulle få et grønt sertifikatmarked på plass i Norge, man skulle få fart på vindkraftbygging i Norge, man skulle øke tempoet når det gjelder fornybar energi, et industrikraftregime skulle på plass, osv.

Faktum i dag er at ni av ti av disse prosjektene fortsatt ligger i skuffen på vent. Hva kommer det av at Senterpartiet i posisjon har sørget for at denne politikken fortsatt ligger i stabilt sideleie?

Ola Borten Moe (Sp) [15:07:51]: Det er ikke første gang jeg diskuterer dette med Ivar Kristiansen.

Det har skjedd veldig mye de to siste årene. Man skal huske på at for to år siden var vi på et absolutt nullpunkt når det gjaldt norsk energipolitikk. Det fantes ikke støtteordninger for fornybar energiproduksjon. Man var derimot i ferd med å radbrekke hjemfallsordningen. Det har vi ordnet opp i, sikret eierrettighetene der til beste for fellesskapet for all framtid. Det er etablert et energifond som skal opp på inntil 30 milliarder kr innen 2012.

Vi iverksetter nå nye regler gjennom plan- og bygningsloven, som fører til at vannbåren varme blir påbudt. Det blir også påbudt med en grad av fornybar energiforsyning. I den delen av landet jeg kommer fra – Trondheim – åpnet man forrige torsdag en voldsom utvidelse av fjernvarmeanlegget. Det bygges også vindmøller, og vi vet at

NVE sitter med et problem på saksbehandlingssiden, fordi det er så mange som ønsker å bygge ut småkraftverk. Så det å kalle energipolitikken til denne regjeringen en skandale er å trekke det altfor langt. Når det er sagt, vil jeg si at det selvsagt også vil være muligheter for å forbedre en allerede god politikk, og det regner jeg med at vi får muligheter til å gjøre gjennom bl.a. et bredt klimaforlik.

Leif Helge Kongshaug (V) [15:09:23]: Jeg vil også stille meg i rekken av gratulanter med gratulasjoner til den nye lederen av næringskomiteen, og jeg håper på et konstruktivt samarbeid i tiden som kommer.

God sentrumspolitikk når det gjelder næring, er å legge til rette for et nyskapende næringsliv, og Venstre vil hele tiden ha søkelyset på en bedre politikk for småbedrifter og selvstendig næringsdrivende. Dessverre har de forslagene som vi har fremmet de siste årene, blitt nedstemt av regjeringspartiene, deriblant av Senterpartiet.

Tidligere leder av næringskomiteen, Lars Peder Brekk, sa følgende om Regjeringens skatteopplegg, som rammet småbedrifter, i forbindelse med statsbudsjettet for 2006: «Det er særdeles ubehagelig, for å si det rett ut.» Vil representanten Ola Borten Moe arbeide for at Senterpartiet nærmer seg sentrum i næringspolitikken og stemme for de forslagene som blir fremmet bl.a. fra sentrumspartiet Venstre, slik at den nye lederen ikke får det «særdeles ubehagelig», men heller behagelig, i komiteen?

Ola Borten Moe (Sp) [15:10:34]: Selvsagt vil jeg kjempe for at både Senterpartiets og Regjeringens næringspolitikk skal legges så tett inn mot sentrum som overhodet mulig. Om det er definert som å stemme på de forslagene som Venstre til enhver tid fremmer, er jeg mer usikker på. Men jeg ber representanten legge merke til det som Regjeringen gjør i statsbudsjettet som blir fremmet i morgen, der man gir utvidet rett til fødselspenger, slik at man nå likestiller selvstendig næringsdrivende med dem som er ansatt på vanlig vis. Det er jo et stort løft som gjør det betydelig lettere å drive egen næringsvirksomhet, og som sidestiller viktige grupper i det norske samfunnet – altså et godt eksempel på god sentrumsorientert næringspolitikk som denne regjeringen fører.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Anders Anundsen (FrP) [15:11:51]: «Menneskene er samfunnets viktigste ressurs. Derfor er satsing på barn, utdanning og forskning noe av det viktigste vi som samfunn kan gjøre. Både for å gjøre samfunnet rikere, men også for å gjøre menneskenes liv bedre.

Regjeringen har som en av sine viktigste prioriteringer å satse på utdanning og kunnskap.»

Det er knakende godt sagt, men det er ikke mine ord, selv om jeg er enig i hovedinnholdet i dem. Sitatene er fra Soria Moria-erklæringen.

Trontalen bar dessverre ikke bud om at det skal satses sterkt på utdanning og forskning i tiden som kommer, til tross for at Norge ligger dårligst an på forskningssiden i Norden. Når kunnskapsministeren blir utfordret på års-

ken til at vi nå har en lavere andel av BNP som går til forskning, svarer han at veksten i BNP er så stor. Det er riktig at vi har stor vekst i BNP i Norge, men det forklarer ikke hvorfor Norge er så svakt i forhold til våre naboland – både i andel av BNP og i kroner. Mens Norge i 2005 brukte 30 milliarder kr, eller 1,53 pst. av BNP, på forskning, brukte Danmark 40 milliarder kr, som tilsvarer 2,4 pst. av BNP, Finland 49 milliarder kr, som tilsvarer 3,5 av BNP, og Sverige 99 milliarder kr, som tilsvarer 3,9 pst. av BNP. Senere budsjetter har overhodet ikke rettet opp dette.

Denne regjeringen evner altså ikke engang å konkurrere med våre nærmeste naboer om forskning og utvikling, og da blir det tynt å hevde at utdanning og forskning skal være et av de viktigste satsingsområdene for Regjeringen.

Norge ligger håpløst langt etter nabolandene når vi ser på hvor mye vi bruker på forskning i forhold til BNP, sier Egil Kallerud fra NIFU STEP til Aftenposten 2. oktober i år. Når Regjeringen så tirsdag stolt meldte til Stortinget at forskningsinnsatsen er betydelig styrket, så er det faktisk feil! Riktignok er det en nominell økning i forskningsinnsatsen på 923 mill. kr, men i reelle forskningskroner, altså korrigert for kostnadsvekst, er dette ingen satsing i forhold til 2006. Derfor ble jeg ganske overrasket over at Arbeiderpartiets tidligere finanspolitiske talsmann, nå parlamentarisk leder, Hill-Marta Solberg, i sitt svar til meg tidligere i dag ikke visste forskjellen på nominell og reell økning av budsjettet. Det blir ingen økt forskningsinnsats dersom en ikke bevilger mer enn det som skal til for å fylle opp kostnadsveksten. Derfor er det ikke så vanskelig å vise at det ikke har skjedd noen satsing på forskningen med denne regjeringen. Det er bare å forholde seg til reelle tall. Det er bekymringsfullt at Regjeringen på den ene siden hevder viktigheten av forskning, mens den på den andre siden ikke forholder seg til verken økte bevilgninger reelt sett eller sammenlikner forskningsinnsatsen med andre land. Norge er dårligst i Norden. Regjeringen gjør ingenting.

Universitetene har fått trangere kår etter at regjeringskiftet trådte i kraft i 2005. Og for å være konkret – for vi snakker ofte i overordnede rammer fra denne talerstolen – vil jeg vise til konkrete kuttforslag ved juridisk fakultet ved Universitetet i Oslo som er foreslått for 2008. Der er det vedtatt en redusert timeramme for fagkurs, færre valgmuligheter i valgfag, færre timer i kriminologi og retts sosiologi, utsatt prøve tilbys ikke, og, verst av alt, eksamenstiden reduseres fra åtte til seks timer på 1.–4. avdeling og fra seks til fire timer på valgfag. Det må med respekt å melde være ganske kraftig i strid med Klunglands naturlov, som ble presentert her tidligere i dag. Dette vil ha store konsekvenser for studentene. Det rammer alle. Jeg vil gjerne se dem som hevder at en kan få en bedre oversikt over kunnskapsnivået gjennom et studium ved å redusere eksamenstiden fra noe som allerede er kort, til noe som er vesentlig kortere. Det er altså ikke sant at denne regjeringen satser på kunnskap og forskning.

Til slutt vil jeg benytte anledningen til å gjøre noe det sjelden er grunnlag for, og det er å takke Verdens Gang. I dag har de nemlig et stort oppslag i sin avis som viser hvordan de ulike ungdomsskolene plasserer seg i forhold

til eksamensresultater – det til tross for at denne regjeringen har satt sin prestisje inn på at det ikke skal foregå rangering av skoler basert på faglige resultater. Jeg tror det er viktig at Verdens Gang har et tilsvarende oppslag hvert halvår, slik at alle skolene får se hvordan det ligger an med det faglige nivået, og hva som skal til for at de skal bli bedre. Så for en gang skyld gjør ikke VG bare en god jobb, men de gjør en utmerket jobb, som Regjeringen burde ha gjort. Jeg oppfordrer VG til å holde fokus på å rangere skolene, slik at skolene selv får vite hvordan de ligger an. De skolene som ligger dårligst an i denne undersøkelsen, er også positive til å få vite hvor de ligger. Her er det en sterk oppfordring både fra oss og fra VG til Regjeringen.

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [15:17:12]: Regjeringa Stoltenberg har etter to år snudd kursen til ein langt meir aktiv og offensiv næringspolitikk. Nye verkemiddel og auka løyvingar skaper nye arbeidsplassar, og Regjeringa satsar på dei områda som me som nasjon er gode i. Resultatet er at det går godt i norsk næringsliv, og at arbeidsløysa går ned. Aldri før har det vore fleire sysselsette her i landet enn det som er tilfellet i dag. Arbeid til alle og eit arbeidsliv for alle står i fokus for denne regjeringa.

Staten sitt oppkjøp av Aker-aksjar er eit god døme på den raud-grøne regjeringa sin aktive næringspolitikk. Dette er ei historisk avtale som gjev Aker Kværner langsiktigheit på eigarsida, og som medverkar til ei nasjonal forankring av sterke norske kompetansmiljø. I denne saka har Regjeringa fått til noko som den førre regjeringa aldri var i nærleiken av å klare. Samanslåinga av Statoil og Hydro er ei anna stor og viktig sak som Regjeringa stiller seg bak.

Statleg eigarskap er viktig. Det sikrar råderett over våre felles naturressursar og nasjonal forankring av viktige selskap. Det er stor støtte blant folk flest for å sikre eit sterkt og offentleg norsk eigarskap. Regjeringa sin eigarskapspolitikk gjer staten til ein aktiv, langsiktig og føreseieleg eigar i viktige norske selskap. I eigarskapsmeldinga var me tydelege på at statlege selskap skal ha andre mål for auget enn berre kortsiktig børsgevinst. Derfor skal me vere svært konkrete og detaljerte i dei krava som me stiller til selskapa, m.a. krav om forskning og utvikling, krav om miljø og krav om mangfald i leiinga. Gjennom det offentlege eigarskapet vil me medverke til å utvikle også andre delar av næringslivet.

Det har i lang tid vore mykje fokus på leiarlønner i dei statlege og halvstatlege selskapa. Det er ei enkel årsak til det. Opsjonsordningane, som har breidd om seg i dei siste åra, også i statselskapa, har bringa lønene heilt ut av proporsjonar. Opsjonssaka i Hydro viser svært tydeleg kor viktig det er at Regjeringa har sett fokus på dette. Fleire representantar frå den førre regjeringa har brukt store ord i denne saka, men sjølve gjorde dei ingenting for å hindre slike opsjonsavtaler da dei sat med makt til å gjere det. Det står i sterk kontrast til det Stoltenberg-regjeringa har gjort ved å seie klart og tydeleg at slike lønsordningar skal bort! Stortinget har som kjent vedteke ei lov som gjer at me unngår slike opsjonsavtaler i framtida. Sjølv sagt skal

me ha konkurransedyktige leiarlønner, men dei skal ikkje vere lønsleiarande. Toppleiarar, ikkje berre i staten, men i heile næringslivet, har ei plikt til å vise samfunnsansvar. Dei er eit førebilete i kraft av sin posisjon, og må vere seg den rolla bevisst.

Statsministeren gjekk tidlegare i haust ut og sa at det å vere toppleiar i eit statseigd selskap må oppfattast som eit tillitsverv. Dette har blitt latterleggjort av børsmiljøet, og opposisjonen har vore kritisk. Men det må vere heva over all tvil at det å leie eit selskap som forvaltar fellesskapet sine verdiar, t.d. olje, vasskraft og infrastruktur, er ei stor og viktig oppgåve. Som leiar i eit slikt statseigd selskap har ein moglegheit til å vere med på å bygge og prege samfunnet, ikkje berre i dag, men også for framtida. Det er for meg opplagt at dette er eit tillitsverv i utvida forstand.

Enkelte kritiserer den raud-grøne regjeringa for å utøve eit for aktivt eigarskap, mens andre meiner at Regjeringa er for passiv. Eg vil hevde at me har funne ein god balanse. Med raud-grønt offentleg eigarskap sikrar me at staten er ein tydeleg og krevjande eigar som forvaltar eigarskapet på ein profesjonell og ryddig måte.

Til slutt vil eg framheve havbruks- og fiskerinæringa som ei god og framtidsretta næring. Denne næringa er først og fremst ei distriktsnæring som er lokalisert langs heile kysten. Ei kystbasert næring kan medverke til framtidstru i små kystsamfunn, og motverke fråflytting og nedlegging av arbeidsplassar i utkantområda. Det er store eksportverdiar og ringverknader i fiskeri- og havbruksnæringa. Derfor er denne næringa svært viktig for mange lokalsamfunn langs heile kysten. Konkurransedyktige rammevilkår vil da vere avgjerande for at verdiskaping og arbeidsplassar langs kysten blir sikra i framtida. Det vil sjølvstendig Regjeringa medverke til ved å føre ein fiskeripolitikk som har både god miljøforvaltning og god ressursforvaltning i fokus.

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF) [15:22:39]: Utan næringslivet stoppar Noreg. Næringslivet skaper arbeidsplassar og gjev grunnlag for velferd. Dette skjer i eit samspel mellom verksemdar og styresmakter. Politikarane si rolle er ikkje å vedta arbeidsplassar, men å leggja til rette for eit solid næringsliv med god omstillingsevne.

Me har eit godt utgangspunkt. Noreg er eit av verdas mest verdiskapande land. Ei viktig årsak til dette er at me gjennom utdanning og forskning har ei god utnytting av dei menneskelege ressursane. Arbeidskrafta, eller noverdien av den framtidige arbeidsinnsatsen, står ifølgje Finansdepartementet for nesten 90 pst. av nasjonalformuen, medan petroleumsformuen står for 4 pst.

Arbeidskrafta må ytterlegare foreldast ved god kunnskapsformidling i skulen, ved fleire stipendiatstillingar på universiteta og ved vidareutvikling av SkatteFUNN-ordninga.

Oppfinnaren Thomas Alva Edison hadde eit oppslag utanfor laboratoriet sitt der det sto følgjande: Me har ingen reglar! Me prøver å oppnå noko! Me treng reglar, men Edison har eit poeng. Vert det for mange og kompliserte reglar, skjema og rapporteringssystem, går det ut over verksemdene sin kreativitet og ståpåvilje.

Kristeleg Folkeparti vil følgja opp tanken bak «Eit enklare Noreg» med ei praktisk tilnærming i dialog med næringslivet.

Kristeleg Folkeparti er òg på andre vis oppteke av små og mellomstore verksemdar. Mange av desse selskapa er familieeigde. Dei er ofte bygde opp gjennom generasjonar ved at eigarane har pløgd store delar av overskotet tilbake i verksemda. Slik langsiktig tenking skal løna seg. Kristeleg Folkeparti vil derfor fjerna arveavgifta når neste generasjon driv familieverksemda vidare i minst ti år.

Tilgangen på risikokapital kan òg vera ei utfordring, spesielt i distrikta. Me vil derfor gje næringslivet moglegheit til skattefri fondsavsetjing av inntil 10 pst. av overskotet i gode år, for å sikra midlar til vidareutvikling i «magrare år». Stabile og pårekelege rammevilkår er avgjerande for verksemdene. Ikkje minst gjennom lang tid i regjering har Kristeleg Folkeparti vist at me er ein garantist for ein ansvarleg økonomisk politikk.

Bondevik II-regjeringa førde ein politikk som la grunnlaget for låg rente, kontroll med kronekursen og dermed òg for betre konkurransevne, ikkje minst for eksportretta verksemdar i distrikta.

Eg er generelt ikkje oppteken av å kritisera Regjeringa unødig, men me kan ikkje stikka under stol at noverande regjering på ei rekkje punkt slett ikkje har levd opp til det som dei same regjeringspartia lova i valkampen for to år sidan. Som eksempel her nemner eg kort at eit nytt industrikraftregime enno ikkje er på plass. Med brei penn vart det slege fast at det skulle vera «a piece of cake». Ingen ting har skjedd – og no hastar det!

Landbruksorganisasjonane meiner at Regjeringa enno er langt unna å ha oppfylt løftet om «ny kurs». Landbruket treng konkret handling, ikkje berre fine ord.

Kristeleg Folkeparti er oppteke av heile mennesket. Det finst faktisk viktigare ting i livet enn høgt privat forbruk, kvitevarer i stål, designklede og SUV-bilar.

For å sikra ein god balanse mellom arbeid og fritid, tid til familie og vener og det å kunna nyta frisk luft og vakker natur vil me gje sjølvstendig næringsdrivande gode trygdeordningar i samband med svangerskap og fødsel. Me vil utvida pappapermisjonen, og me reiser ein brei samfunnsdebatt om livskvalitet og om det å ha andre mål for det gode liv enn berre dei materielle og økonomiske måla.

Kristeleg Folkeparti vil ha ein betre miljø- og klimapolitikk. Kjøpefesten sine problematiske sider er svært tydelege. Klimatrusselen er ei av dei største utfordringane i vår tid. Me meiner at mennesket har eit avgjerande ansvar for ei klok forvaltning av ressursane på kloden. Det er viktigare enn nokon gong at den økonomiske veksten er berekraftig. Kunnskap og utvikling av framtidsretta teknologi er ein viktig nøkkel.

Kristeleg Folkeparti vil stilla strenge miljøkrav, men me vil òg leggja til rette for at gode og framtidsretta løysingar skal løna seg. I tida som kjem vil bedrifter som satsar på miljøteknologi, ha ein konkurransefordel. Det å leggja til rette for miljøvenleg produksjon og produksjon av miljøvenlege produkt som f.eks. solceller og vindmøller osv. er bra ikkje berre for miljøet; det er òg god næringspolitikk.

Kristeleg Folkeparti ønskjer med andre ord ein aktiv næringspolitikk som legg til rette for størst mogleg berekraftig verdiskaping, ein politikk som tek utgangspunkt i at næringslivet i første rekkje skal byggjast opp nedanfrå, og ein politikk som tek omsyn til heile mennesket, ved at viktige verdier som tid til familie og vener, avkopling, kulturopplevingar og naturopplevingar skal stå sentralt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anna Ljunggren (A) [15:27:56]: Flere representanter fra Kristelig Folkeparti har så langt i debatten berømt Arbeiderpartiet for Martin Kolbergs oppgjør med tradisjonell økonomisk vekst basert på økt materielt forbruk. Jeg har bl.a. merket meg at Høybråten skryter av Kolberg for at han setter denne debatten på dagsordenen, og det er skryt jeg mener er helt berettiget.

Flere aktuelle saker viser også at våre to partier står hverandre nær på flere områder i næringspolitikken. Jeg har merket meg at representanten Sørffonn berømmer Regjeringen for å bidra til langsiktig stabilitet i eierskapet i Aker Kværner gjennom oppkjøp av aksjer og derved å sikre at selskapet fortsatt blir ledet i Norge.

Vil representanten Sørffonn si at Regjeringen er på rett kurs i næringspolitikken? Og: Er det egentlig noen store skillelinjer mellom våre to partiers næringspolitikk?

Ingebrigt S. Sørffonn (KrF) [15:28:52]: Ja, dette var eit interessant spørsmål, som det er vanskeleg å svara på i løpet av eit minutt. Problemet er at både Kristeleg Folkeparti og opposisjonen elles nok har litt problem med å finna ut kva som er Regjeringa sin kurs i næringspolitikken. Me ser enkelte grep som me er positive til, medan me ikkje er positive til andre, m.a. den samfunnskontrakten som ikkje er oppfylt. I skattereformen – som rett nok vart innført i førre periode – skulle det vera ei veksling mellom at næringslivet aksepterte utbytteskatt mot å få ein reduksjon i formuesskatten. Dette har Regjeringa slege ein strek over. Det er ganske alvorleg.

Mitt tips er her – det er eit lite, venleg tips – å sjå nærmare på fritak for formuesskatt på arbeidande kapital, og innfri den samfunnskontrakten som trass alt er inngått.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [15:30:00]: Først vil jeg gi honnør til representanten Sørffonn for mange kloke ord.

Kristelig Folkeparti har tidligere i år støttet Regjeringen i at vi må ha større ambisjoner når det gjelder omfanget av forskning i Norge, gjennom at selskaper som staten er eier i, mer enn i dag bør utnytte muligheten de har til å øke forskningen, og dermed bidra til at vi også har noe å leve av i framtiden. Jeg vil gi honnør til Kristelig Folkeparti for dette med tanke på at det i første rekke er industrien som ligger etter når det gjelder målene som både SV og Kristelig Folkeparti har vært enige om, nemlig at forskningen i næringslivet skal opp til 2 pst. av BNP. Jeg tror likevel at Kristelig Folkeparti er i ferd med å sage av beina på krakken de sitter på, for Kristelig Folkeparti har også uttrykt at de ønsker å selge ut mange av de samme

selskapene. De støtter nemlig Høyre og Fremskrittspartiet når det gjelder å styrke det private eierskapet og dermed redusere det offentlige eierskapet. Kristelig Folkeparti ønsker altså å bruke statselskapene til å øke forskningen, men hva er egentlig kursen når Kristelig Folkeparti samtidig vil foreta et utsalg?

Ingebrigt S. Sørffonn (KrF) [15:31:07]: Når det gjeld våre forslag om utsal, var dei rimeleg beskjedne om ein går tilbake til meldinga me behandla før sommaren. Men det er ein klår samanheng i vår politikk, for forskning og utdanning er kjempeviktig. Når det gjeld statlege selskap, eller selskap der staten er ein betydeleg eigar, er det viktig at desse går føre og viser veg. Men me kan ikkje stoppa der. Derfor er Kristeleg Folkeparti veldig oppteke av SkatteFUNN, som er ei god, treffsikker og ubyråkratisk ordning, som næringslivet sjølv set veldig pris på. Me vart skuffa i fjor då SkatteFUNN-ordninga vart stramma litt til. Me syntest at signala skulle gått i motsett retning. Så me kjem til å stå på for forskning, utvikling, SkatteFUNN og andre gode tiltak som skal lyfta vår kompetanse.

Lars Peder Brekk (Sp) [15:32:22]: Representanten Ingebrigt S. Sørffonn nevner i sitt innlegg at landbruksorganisasjonene ikke er fornøyd med den landbrukspolitikken som den nåværende regjeringen fører. Det er i hvert fall sånn jeg oppfatter innlegget. Et av spørsmålene jeg da har lyst til å stille representanten Sørffonn, er om han i litt større grad kan klargjøre hva Kristelig Folkeparti ønsker med norsk landbrukspolitik. Og ikke minst: Hva gjorde Kristelig Folkeparti da de satt i regjering i forrige periode? Jeg har bare lyst til å påpeke at denne regjeringen har gått langt utover den inntektsøkningen som den forrige regjeringen greide å få til, og vi har også gjeninnført skogpolitikken. Jeg vil spørre om Ingebrigt S. Sørffonn ser at det har skjedd positive endringer, at vi er på vei til å skape et bedre grunnlag for en framtidig, god landbrukspolitik.

Ingebrigt S. Sørffonn (KrF) [15:33:26]: Landbrukspolitikken er kjempeviktig både når det gjeld busetnad rundt om i landet vårt, og når det gjeld å ta vare på kulturlandskapet. Det ser me mange praktiske eksempel på. Når eg seier at landbruksorganisasjonane ikkje er nøgde, refererer eg til det landbruksorganisasjonane sjølve seier. Det vart skapt veldig store forventningar om ein ny kurs. Landbruksorganisasjonane seier at dei førebels ikkje ser denne nye kursen.

Når det gjeld Kristeleg Folkeparti si haldning, både i regjering og utanfor regjering, har me vore, er me og vil me vera frontkjemparar for ein aktiv landbrukspolitik, for eit allsidig landbruk, slik at òg familiebruket skal ha ei framtid, og slik at det ut frå aktiv drift på gardane, levande gardar, kan vera busetnad i heile landet vårt.

Aller sist vil eg berre streka under det eg sa innleiingsvis: Det å ta vare på kulturlandskapet vert ei større og større utfordring som vi er nøydd til å ta på alvor.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Ingrid Heggø (A) [15:34:48]: Ved valet i 2005 bad veljarane om ein ny kurs. Veljarane sa nei til eit kaldare samfunn og ja til eit varmare samfunn, ja til meir fellesskap og ja til meir rettferd.

Det var tronge tider og kutt i Kommune-Noreg då vi tok over i 2005. Ved å stoppa Bondevik-regjeringas framlegg til skattelette har vi faktisk sørgt for 50 milliardar kr ekstra til skule, barnehage og eldreomsorg. Det monnar. Det finst ikkje ein ordførar, uansett parti, som ikkje ønskte denne satsinga på kommunane våre velkommen. Det paradoksale som skjedde i valkampen, var at ordførarar frå Høgre og Framstegspartiet stod fram med stor pondus og skrytte av at dei leverte. Ja, det er jo takka vera den raud-grøne regjeringa – vi sosialistane – som dytta pengane på dei.

Den raud-grøne regjeringa har, som sagt, valt fellesløysingar framfor privatisering, marknad og anbod. Vi rustar opp våre felles velferdsordningar, som fleire tilsette i eldreomsorga og utvida skuledag. Vi har stansa privatiseringa av skulen og seier nei til privatisering av pensjons-systemet. I fellesskap med dei andre partia har vi sørgt for eit breitt forlik om ei ny pensjonsreform som skal sikra rettferd, moglegheit til å stå lenger i jobb og moglegheit for ein verdig avgang frå arbeidslivet for slitarane. Og vi jobbar med partane i arbeidslivet, ikkje mot, for å få på plass ei god utforming av framtidens AFP-ordning – ei god ordning som skal gjelda alle. Og eg vil presisera at vi har valt arbeid til alle framfor å fortsetja brutaliseringa av arbeidslivet.

Trontalen omhandla m.a. justispolitikken. Også her har Regjeringa gjort mykje. Eg vil dra fram fire ting.

Det første er gjengkriminalitet. Vi har sett at kriminelle bandar er godt organiserte og er involverte i alt frå vinningskriminalitet og økonomisk kriminalitet til våpenhandel, narkotikasmugling og drap. Gjengane rekrutterer yngre gutar som vert freista av kjøpe pengar, og som ser opp til gjengleiarane med gullkjeder og dyre, flotte bilar.

På same vis har vi sett at hallikverksemda har vore svært godt organisert, med eit internasjonalt apparat for menneskehandel og kvitvasking av pengar. Skal vi ta bakmennene og kunna gå til aksjon mot dei som fungerer som navet i den organiserte kriminaliteten, må det systematisk etterforsking og samarbeid til mellom dei ulike aktørane. For eksempel var gjeng- /bande-prosjektet i Oslo og den nyoppretta STOP-gruppa mot menneskehandel heilt sentrale i aksjonane i vår mot både B-gjengen og menneskehandelligaen med tilknytning til Bulgaria.

Det skal ikkje lenger vera slik at gjengleiarane så snart dei kjem ut av fengsel, kan fortsetja sine luksusliv og ha makt i det kriminelle miljøet på grunn av økonomisk styrke. Nei, den makta skal vi ta frå dei. Økonomiske midlar som er skaffa til vegar gjennom kriminell verksemd, skal no verta inndregne.

Dette viser at det at vi organiserer politiet på ein ny og betre måte, gjev gode resultat når det gjeld å kjempa mot kriminalitet.

Regjeringa jobbar òg med å få på plass overføringsavtaler for å kunna overføra utanlandske fangar til soning i eige heimland.

Det er lett å merka at opposisjonen sitt svar i alle samanhengar innanfor justispolitikken er fleire politifolk. Men det hjelper ikkje å ropa på nye politistillingar viss vi ikkje har nok utdanna politifolk som kan gå inn i jobbane. Det må utdannast fleire politifolk, og eg er stolt over å seia at Regjeringa har sytt for at vi no har eit rekordhøgt inntak på Politihøgskulen.

Det tredje området eg vil dra fram innanfor justissektoren, går på vald i nære relasjonar. Her har ein sett fokus på problemstillingane og lyfta dei fram i lyset. Dette seier eg sjølv om eg veit at mørketala er store. Men grepet med bistandsadvokat, uansett om ein melder eller ikkje, og omlegging av finansieringa til krisesentra er viktig i denne samanhengen.

Det fjerde poenget som eg vil trekka fram, er tilbakeføringsgarantien som vi jobbar med, og som skal vera på plass i kriminalomsorgsmeldinga som kjem i 2008. Her startar vi eit prøveprosjekt i Årdal i Sogn og Fjordane der vi fokuserer på å finna, få og behalda ein jobb. Slik kan vi få bukt med gjengangarane.

Det er sagt mykje om kursendringa frå den førre regjeringa sin politikk til den raud-grøne politikken, og noko av det viktigaste er sjølv sagt betringa av kommuneøkonomien og fokus på miljø.

Opposisjonen påpeikar at vi enno ikkje er i mål på alle punkt, og det er sjølv sagt riktig. Sjølv sagt er vi ikkje i mål etter berre to år. Men eg vil understreka at vi absolutt er i rute med omsyn til å nå måla våre, og vi skal vidare.

Harald T. Nesvik (FrP) [15:40:15]: Det var ikke uventet at også årets trontale var svært lite konkret og nærmest blottet for visjoner og nye tiltak for å rette opp de problemene og utfordringene som samfunnet står overfor. Det er nemlig slik at til tross for at mye går bra i samfunnet, er det ikke alle som får ta del i denne velstandsutviklingen. Jeg vil i mitt innlegg konsentrere meg mye om helsetesen.

I trontalen uttaler Regjeringen bl.a. følgende:

«Regjeringen vil fortsatt styrke sykehusenes økonomi. Ventetidene skal holdes nede. Nødvendig fornying av dagens sykehusbygg og sykehusutstyr skal sikres.»

Dette har vi hørt mange ganger før. Det har dessverre en tendens til å bli mange ord som ikke følges opp i handling. Og det er slik at hvis disse lovnadene våre ikke følges opp med midler, blir det nettopp bare lovnader, og det vil til syvende og sist skape politikerforakt.

Hva er dagens situasjon i helsetjenesten nå når det har gått to år av den perioden Norge skulle styres etter Soria Moria-erklæringen? Jeg vil bruke noen eksempler.

Egenandelene har aldri vært høyere til tross for løftet om at disse skulle reduseres og holdes på et lavt nivå. Det står i Soria Moria-erklæringen. Bare det siste året har ventelistene for å få behandling i spesialisthelsetjenesten økt med 20 000 personer. Dette står i sterk kontrast til lovnadene og det som ble sagt i trontalen, som ble presentert her for noen dager siden.

Flere av de regionale helseforetakene varsler om store driftsunderskudd til tross for at både storting og regjering

(Nesvik)

har krevd at helseforetakene økonomisk skal gå i balanse, og at statsråd Brustad tidligere har uttalt at man nå er på rett vei. Står dette til troende? Noe av det siste vi hørte, var at Helse Øst, eller Helse Sør-Øst, som det nå heter – også kalt Helse Størst – varsler om et driftsunderskudd på 1,4 milliarder kr. Dette kommer i tillegg til de problemer vi allerede har fått rapportert om fra Helse Midt-Norge og Helse Nord. Det eneste som gjenstår, er å få tallene fra Helse Vest. Jeg frykter at vi kommer til å se store tall til slutt.

Man skulle sikre fødetilbudet – og det skjer samtidig som vi nå har bak oss en sommer med veldig mange sommerstengte fødeavdelinger. Man skulle bevare lokalsykehusene, samtidig som vi ser en evig kamp om nedskjæringer og nedbemanninger og store problemer knyttet til rekruttering, og dermed faktisk også fare for et dårligere tilbud hvis man bor ute i distriktet.

Alt dette viser at Regjeringen ikke har vært i stand til å ivareta syke menneskers behov på en tilfredsstillende måte.

Den siste saken fra Regjeringen som vi nå har til behandling i helse- og omsorgskomiteen, gjelder en behandlingsgaranti for barn og unge innenfor psykiatrien. Jeg må bare si at dersom Regjeringen når den legger fram budsjettet i morgen, ikke samtidig kommer opp med et betydelig antall øremerkede midler for å følge opp denne behandlingsgarantien, står faktisk Regjeringen heller ikke til troende når det gjelder psykiatrien, for det har vært et uttalt ønske fra dette hus å følge opp det som tidligere helseminister Ansgar Gabrielsen begynte på, nemlig at psykiatrien skulle løftes opp og få en skikkelig og verdig plass innenfor spesialisthelsetjenesten. Da er det viktig at man følger opp dette.

Det må snart kunne forventes at Regjeringen kommer med en pakke – en pakke om hvordan man skal møte framtidens utfordringer innenfor helsevesenet. Det som foreløpig ligger her, er tomme ord og lite handling.

Tore Nordtun (A) [15:45:47]: Denne høsten vil bli preget av arbeidet med klimameldingen her i Stortinget. Det er vår tids viktigste sak – det gjelder vår felles framtid.

Regjeringen har satt seg ambisiøse mål. Vi skal overoppfylle Kyoto-forpliktelsene med 10 pst. Vi skal redusere klimautslippene tilsvarende 30 pst. av våre utslipp innen 2020, og vi skal være klimanøytrale senest i 2050.

Nettopp av den grunn har vi startet et stort prosjekt for utvikling av miljøvennlig og lønnsom gassteknologi på Mongstad. Derfor har vi opprettet et grunnfond for satsing på fornybar energi som skal være på 30 milliarder kr innen 2012. Det blir fra nyttår innført det strengeste klimavotesystem i Europa for industrien, og vi har startet en omlegging av bilavgiftene samt innført nye og strengere byggeforskrifter som tar mer omsyn til miljøet. I tillegg til alt dette er våre kommunale folkevalgte i full gang med klimaarbeid lokalt. Vi har bare så vidt startet, og dagens arbeid er bare i startfasen. Mye arbeid gjenstår i årene som kommer.

Poenget er ikke at tiltak skal svi mest mulig, men at de skal virke best mulig. Vi må imidlertid våge å ta alle miljøkostnadene med i betraktningen når vi tar beslutningene våre. Jeg er usikker på om dette faktisk blir gjort i dag.

Vil strenge miljøkrav gå ut over vår verdiskaping? Er det verdiskaping om kostnadene knyttet til forurensingen overstiger verdien av det framstilte produktet? Mitt svar på dette er nei. Alle miljøkostnader, både nåværende og framtidige, må på bordet, og vi må foreta noen viktige valg. Dette må være styrende for våre framtidige miljøvalg.

Som jeg sa, la Regjeringen rett før sommeren fram en veldig ambisiøs og god klimamelding som vi skal arbeide med nå. I denne meldingen blir det lansert en ny og spennende satsing på offshore vindkraft. Dette er også en satsing jeg er veldig positiv til. Vi vet at vindmøller på land er veldig omstridt mange plasser. Ved å satse på vindmøller til havs vil disse konfliktene bli borte. Norge har etter min mening et kjempestort potensial på dette området. Vi er en nasjon med store offshorekunnskaper. Det er derfor naturlig, sett fra mitt ståsted, å søke å videreutvikle denne kunnskapen på nye områder. Havbasert vindkraft kan bli vårt nye energieventyr.

Politikerne kan ikke løse klimakrisen, hevder mange. Jeg mener at vi som driver politikk, har en viktig rolle som tilrettelegger og regulator. Vår oppgave er å utforme et regelverk slik at det å forurense får konsekvenser, et regelverk som bygger på føre var-prinsippet. I tillegg har vi politikere en viktig oppgave i å legge til rette for forskning og teknologiutvikling. Et aktivt samspill mellom marked og myndigheter må til for å løse klimautfordringene. Hver for oss får vi ikke til dette, det er fellesskapet som må løse utfordringene.

Det påhviler oss alle et stort ansvar her. Hensynet til våre barn og barnebarn gjør at vi må arbeide med denne saken på en best mulig måte. Partipolitisk prestisje må legges til side. Dette er ikke et tema som passer seg for å skåre billige poeng i tabloidpressen. Vi kan heller ikke debattere dette spørsmålet i en skoledebattaktig stil. Vi må få dette til i en samlet politisk innstilling som kan stå seg framover.

Gode forslag i denne saken vil bli tatt godt imot. Det er bedre at flere stikker hodene sammen. Arbeiderpartiet kommer til å bygge sin politikk på fellesskapsløsninger også på dette området.

Jeg håper vi kan komme til felles enighet om en politikk som er minst like god som den klimameldingen Regjeringen har lagt fram – der vi vedtar ambisiøse tiltak for å redusere klimautslippene. Det er det som må til framover.

La oss derfor ta hensyn til klimaet og sørge for et godt samarbeidsklima også i Stortinget i høst. Bare på denne måten kan vi løse de framtidige utfordringene når vi skal ta vår endelige beslutning før jul.

Finn Martin Vallersnes (H) [15:51:12]: Det var positivt at statsministeren i morges åpnet med så bred omtale av våre internasjonale forpliktelser, ikke minst gjennom FN.

FN-charteret åpner med ordene «We the peoples». I FN møter regjeringene som folkets representanter, selv om demokratisk valgte parlamenter er de som mest direkte og legitimt representerer folket. Når regjeringen er avhengig av tillit fra flertallet i parlamentet, er ikke det noe problem. Jeg tror at befolkningene i de fleste land har tillit til at egen regjering ivaretar deres interesser, men vi vet dessverre også at det er flere eksempler på det motsatte.

FN er det organet som i en global sammenheng klarest har formulert innholdet i menneskerettighetene gjennom charteret og en rekke konvensjoner, som f.eks. kvinner og barns rettigheter eller politiske og sosiale rettigheter. Medlemslandene har i ulik grad signert og ratifisert de enkelte konvensjonene. Det sier mye om tilstanden i det enkelte land. Når en som oss har anledning til å reise verden rundt og diskutere slike tema, er det enda mer oppsiktsvekkende at praktiseringen er så ulik – også blant de landene som faktisk har signert.

Når befolkningen utsettes for makthaveres overgrep – og det ser vi jevnlig – hjelper det dem lite at landets myndigheter har signert verdens beste avtaler og konvensjoner. Det som teller, er implementeringen og praktiseringen. Noen enkle forhold betegner hvordan tilstanden er:

For det første: Er konvensjonens intensjoner tatt opp i landets egen lovgivning? Og for det andre: Blir loven praktisert? Da er det ofte et spørsmål om domstolene er frie, uavhengige av innflytelse fra makthaverne, og om de er ukorruperte. I en rekke land lider folket fordi nettopp dette siste punktet svikter. Typisk er dette også land der parlamentene har minst kontroll med regjeringens politikk, og hvor valgene gjerne er minst demokratiske.

Menneskerettighetene er ikke relative! Menneskerettighetene er absolutte!

Det kan hende vi ikke har klart entydig nok å formulere dem, og tidvis møter vi krav om at menneskerettighetene bør kokes ned til sin kjerne – «core elements» – som alle strikt måtte respektere. Men det kan også være en farlig vei å gå, fordi det medfører en gradering, hvor noe blir mindre viktig enn noe annet.

Utenrikskomiteen tar opp menneskerettighetsspørsmål regelmessig i land hvor enkeltmenneskers rettigheter står svakt. Motpartene hevder gjerne at en må tilpasse for-

skjeller i kultur, historie, tradisjoner eller religion. For Høyre som mener at FNs konvensjoner om menneskerettigheter er universelle, er dette uakseptabelt.

Nå har ikke FN gode eller systematiske reaksjonsmåter overfor avvikerne. Det nyskapede Human Rights Council vakler like ustøtt av gårde som sin forgjenger Human Rights Commission. Regjeringen har åpenbart et solid mandat med seg fra Stortinget for at man her må etablere planlagte og systematiske kriterier og rapporteringsrutiner.

For i mangel av prosedyrer for rapportering og reaksjoner er det desto viktigere at vi selv, Stortinget og Regjeringen på våre vegne, er klinkende klare på hva vi står for. Og anledningene til å gjøre det er mange, både hjemme og ute. Vi kunne ta eksempler fra Russland, Hviterussland, Burma, Iran og mange flere, men jeg skal ta et par andre eksempler: Vi fikk i sommer presentert Regjeringens Kina-strategi. Den inneholder mye bra, også om menneskerettighetene. Et overskyggende hensyn er likevel et utvidet økonomisk samkvem med vekt på økt markedsadgang for norske varer og tjenester. Vel og bra, men oppfordringen til Regjeringen må være at en ikke lar appetitten ta overhånd og fortrenger de verdiene vi vil skal være vårt internasjonale varemerke.

1. juni hadde vi her i salen en interpellasjonsdebatt om menneskerettighetssituasjonen i Vietnam. Fokus var på menneskerettighetsforkjempere i landet, men også på vietnamesiske myndigheters overvåking av norske statsborgere her i Norge. Utenriksministeren sa da at det er «en informasjon jeg vil ta med meg».

Han fortsatte:

«Det er selvfølgelig noe vi finner uakseptabelt, og vi må finne egnede former for å finne mer ut av det.»

Om to uker kommer Vietnams president på Norgesbesøk. Interpellasjonsdebatten gav Regjeringen klare meldinger om hva Stortinget synes er viktige tema.

Det dreier seg om å vise oss tilliten verdig fra «We the peoples».

Presidenten: Den reglementsmessige tiden for formiddagens møte er straks omme. Møtet blir nå hevet, og nytt møte settes kl. 18.

Møtet slutt kl. 15.55.

Møte torsdag den 4. oktober 2007 kl. 18President: **T h o r b j ø r n J a g l a n d**

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 1)

Man fortsatte behandlingen av

s a k n r . 1

Hans Majestet Kongens tale til det 152. storting ved dens åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring

Statsråd Heidi Grande Røys [18:00:52]: Klimaendringane er vår tids største utfordring. Viss vi erkjenner det, må klimaperspektivet inn i alle sektorar, og vi må ha ein grøn revolusjon i offentleg forvaltning. Berekraftperspektivet er viktig i Soria Moria-erklæringa, og det er sentralt i Regjeringa sin strategi for fornying av offentleg sektor. Noreg skal gå føre i miljøpolitikken, og ei rekkje tiltak som vil fornye offentleg sektor, vil òg skape betre miljø. Difor har fornyingsstrategien i seg tiltak som reduserer miljøpåkjenninga frå offentleg verksemd.

Det er ein offensiv strategi. Han gir grunnlag for både auka velferd og betre tenester. Strategien er både ein ideologisk og ein politisk plattform for det fornyingsarbeidet som offentleg sektor skal og må drive med.

Regjeringa sitt syn på offentleg sektor skil seg vesentleg frå synet til regjeringa før oss, som hadde som mål å gjere offentleg sektor mindre ved konkurranseutsetjing og privatisering. Utgangspunktet vårt er den nordiske modellen. Dei nordiske landa skårar høgt både når det gjeld velferd, og når ein rangerer land etter kven som er mest konkurransekraftig, kven som har størst omstillingsevne, og kven som har størst evne til innovasjon. Dei nordiske landa skårar altså høgt på både det å fordele og det å skape, høgt på velferd og høgt på produktivitet. Difor har Regjeringa gitt kommunane meir pengar til å gi barnehageplassar til fleire, betre undervising i skulen og fleire hender til omsorg og pleie for dei eldre.

Fornyng er ikkje konkurranseutsetjing eller privatisering, men det er å skape ein offentleg sektor som gir innbyggjarane dei viktigaste velferdstenestene, tilpassa innbyggjarane sine behov, f.eks. gjennom elektroniske tenester. Vi manglar folk til å gjere dei viktigaste velferdsoppgåvene. Vi veit at næringslivet manglar folk til sine prosjekt. Difor må vi sørge for at offentleg forvaltning er så effektiv og moderne som i det heile mogleg. Som statsministeren sa før i dag:

«Men vi som er velferdssamfunnets fremste forsvarere, skal også være velferdssamfunnets fremste fornyere.»

Det viktigaste fornyingsarbeidet dei komande åra vil skje ved at vi tek i bruk ny teknologi, utviklar nye sjølbetningsløysingar og skapar ei brukarvennleg og døgnopen elektronisk forvaltning. Er det éin ting eg får høyre frå innbyggjarar, frå leiarar og tilsette i det offentlege, er det nett-

opp dei moglegheitene som IKT gir oss. Difor har strategien i seg ei rekkje nye elektroniske tenester, som søknad om fri rettshjelp. Det blir arbeidd med å kunne melde enkle forhold til politiet elektronisk. Mot slutten av året skal ein kunne søkje spelemidlar til idrettsanlegg elektronisk. Ein startar pilotprosjekt på visumsøknad elektronisk. Vi får e-reseptar og pålegg om at allmennlegar og spesialistar skal bruke elektronisk kommunikasjon ved legeerklæringer, sjukemeldingar og legerekningar. Når vi flyttar helserefusjonane frå NAV til Sosial- og helsedirektoratet, skal tenesta samtidig gjennomgå digitalisering og ei betydeleg forenkling. Dette er noko folk opplever som forenkling, som fornying, i sin kvardag. Lista er sjølv sagt ikkje uttømmende, men det viser at fokus på elektroniske tenester og elektronisk saksbehandling er framtida med omsyn til å spare tid og å spare ressursar. I tillegg skal som kjent alle relevante tenester som har innbyggjarane som målgruppe, vere tilgjengelege på MiSide innan utgangen av 2009.

Lat meg understreke kor viktig det er at desse tenestene vert universelt utforma. Regjeringa har varsla at vi vil leggje fram eit lovforslag om dette i haust. Det er ikkje akseptabelt at vi i dette landet set funksjonshemma eller andre utanfor å bruke dei elektroniske tenestene fordi vi ikkje har teke ansvaret med å gjere dei universelt utforma.

Så fornyar og omstiller Regjeringa offentleg sektor på lag med dei tilsette. For oss er det ikkje eit mål å kutte i opparbeidde rettar for dei tilsette. Vi går motsett veg. Vi spelar på lag med dei tilsette. I lag arbeider vi for å nå dei måla vi har sett oss. Når vi skal tilpasse offentleg sektor til vårt mangfaldige samfunn, gjer vi det i lag med dei tilsette. Vi må gå føre og ha ein mangfaldig arbeidsstyrke og rekruttere frå grupper som elles ikkje kjem lett inn på arbeidsmarknaden. Difor etablerer vi eit toårig forsøk med moderat kvotering for personar med innvandrarbakgrunn. Difor har vi ei traineeordning og ein tiltaksplan for å tilsetje fleire personar med nedsett funksjonsevne. Difor har vi innført sekstimarsdag for utvalde grupper av seniorar. Ikkje berre må vi ha ein arbeidsstokk som speglar mangfaldet, vi må heller ikkje sløse med ressursane til dei personane som ønskjer å jobbe, men som ikkje får jobb, fordi vi ikkje kan tilby dei jobb. Det gjer Regjeringa noko med.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torbjørn Hansen (H) [18:06:15]: Det har vært forholdsvis stille på konkurranseområdet den siste tiden. Statsråden sa heller ikke noe om dette i sitt innlegg. Jeg tar det som et positivt signal, i forhold til den litt turbulente starten som var i denne stortingsperioden på dette området.

Høyre fremmet i fjor et Dokument nr. 8-forslag om å sikre konkurranse på like vilkår mellom offentlig og privat virksomhet. Derfor er det positivt at Regjeringen nå varsler regelendringer for å begrense problemer med dobbeltroller i kommunalt eide virksomheter, som vi leste i Aftenposten i går. Derimot er det til bekymring både for næringslivet og for velferdsproduksjonen at Regjeringen har lovet å heve terskelen for anbudsplikt, fra dagens

grense på 500 000 kr opp mot EU-nivå på 1,8 mill. kr. Forslaget vil rasere konkurransen om offentlige innkjøp og gi grobunn for kameraderi, korrupsjon, forskjellsbehandling og økte offentlige utgifter.

Mitt spørsmål til statsråden er: Kan statsråden nå etter halvått løp avklare om forslaget blir skrinlagt, eller om en slik svekkelse av konkurransen om offentlige innkjøp faktisk er aktuelt for denne regjeringen?

Statsråd Heidi Grande Røys [18:07:20]: Representanten Torbjørn Hansen kan ikkje ha følt mykje med dersom han synest at det har vorte stille på konkurranseområdet. Tvert om har vi sett oss høge mål. Vi har auka løyvinga til KOFA, slik at vi har redusert saksbehandlingstida. Eg har pålagt KOFA at innan hausten er omme skal dei ha tre månaders saksbehandlingstid. Det er noko representanten Torbjørn Hansen var veldig oppteken av i fjor. Vi har gjort jobben. Vi har fått ned saksbehandlingstida, og vi har sagt at maksimum skal vere tre månader. Det er aktiv konkurransepolitikk.

Så har vi denne hausten innført forbod mot opptening av bonuspoeng på innanlands flyreiser. Vi har bedt Konkurransetilsynet spesielt følgje IT-bransjen dette året. Det ventar vi på tilbakemeldingar på. Og det siste eg har gjort, er å be Konkurransetilsynet sjå på om dei fylkeskryssande ekspressbussane er i strid med konkurranselova eller ikkje – ein masse nye oppdrag til Konkurransetilsynet nettopp fordi vi har ein aktiv konkurransepolitikk.

Når det gjeld det forslaget som Torbjørn Hansen etterlyste, har vi ikkje lagt det på is, men vi har sagt at vi gjennomfører evalueringa av korleis den førre terskelhevinga har fungert, før vi kjem med nytt forslag.

Odd Einar Dørum (V) [18:08:40]: Statsråden startet fortjenestefullt med å snakke om klima. Det betyr noe overalt. Når man er opptatt av klima, er man også opptatt av kunnskap, og da bør man også være opptatt av forskning, nemlig å finne kunnskapen om det vi ikke vet, eller den kunnskapen som vi kan bruke for å dra det vi vet, noen viktige skritt videre.

Jeg legger til grunn at alle statsråder i den rød-grønne regjeringen står fast på Soria Moria-erklæringen. Jeg legger til grunn at SVs statsråder i særdeleshet står fast på de erklæringene som dekker forskningsområdet. Min undring, etter å ha kommet så langt i en trontaledebatt, er hvor lite forskningen – som kulturbærer, identitetsbærer, som det å forme framtidens samfunn og ikke minst møte klimautfordringen – har preget denne debatten.

Mitt spørsmål til statsråden er: Kan statsråden bekrefte at Regjeringen står fast på alle forpliktelsene i Soria Moria-erklæringen med å trappe opp til 3 pst. av brutto nasjonalprodukt? Og kan hun bekrefte at dette vil vises igjen i Regjeringens prioriteringer?

Statsråd Heidi Grande Røys [18:09:39]: No utfordrar Dørum feil statsråd, for det er Øystein Djupedal som er kunnskaps- og forskningsminister. Han utfordrar vel òg det som skal kome i statsbudsjettet i morgon. Eg har ikkje tenkt å gå korkje Øystein Djupedal eller finansministeren

i næringa, men det eg kan stadfeste, er at denne regjeringa er veldig oppteken av forskning. Det viser òg dei auka løyvingane som denne regjeringa har gjort på forskningssida. Eg la sjølv fram ei stortingsmelding i fjor som viste at IKT-forskinga har stått på staden kvil. Sjølv om det i førre periode var eit forskingsområde, har det stått på staden kvil. Eg trur at IKT er grunnleggjande òg på forskningssida. Når vi er gode og kan utvinne olje i Barentshavet, er det nettopp fordi vi er gode på kunnskap, vi har forska fram og brukt ny teknologi. Når vi er gode på andre klimaområde og no skal satse på det store prosjektet på Mongstad, er det nettopp fordi vi torer å satse på kunnskap, forskning og ny teknologi som berebjelke i det å ta nye steg. Så eg trur representanten Dørum kan vere heilt trygg på at både SV og heile regjeringa står på stø og trygg grunn i forhold til Soria Moria-erklæringa og dei lovnadene som ligg der.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [18:10:55]: Det totale antall mennesker i arbeidsfør alder i Norge er 2,7 millioner. Av disse lever ca. 700 000 på en eller annen form for trygd eller sosial ytelse. Antall ansatte i offentlig sektor er 730 000. Det betyr at det er i underkant av 1,3 millioner arbeidstakere i verdiskapende virksomhet i privat sektor, og dette tallet er relativt sett synkende. Samtidig roper det private næringsliv etter arbeidskraft.

Er statsråden enig i at dette er en bekymringsfull utvikling? Og er statsråden enig i at vi nå bør redusere antallet ansatte i offentlig sektor, slik at vi frigjør arbeidskraft i privat virksomhet for å skape mer velferd på sikt? Eller er dette ikke et mål for statsråden?

Statsråd Heidi Grande Røys [18:11:46]: Utfordringa som Tybring-Gjedde tek tak i, løyser vi på ein heilt annan måte enn det Tybring-Gjedde sitt parti ville ønskje. Framstegspartiet – som førre regjering – har som einaste formål å få offentleg sektor ned som del av BNP, og dermed konkurranseutsetje og privatisere. Men eg vil seie at å hevde at ein hjelpepleiar i kommunal sektor ikkje driv med verdiskapande arbeid, men med ein gong ho vert ein hjelpepleiar i privat sektor, så er det verdiskaping, det meiner eg er å undervurdere den jobben som alle dei offentleg tilsette damene gjer, og som byråkratane varetek. Er det noko som kjem til å føre til fleire byråkratar, er det Framstegspartiet sin velferdspolitikkk med å statleggjere all verdas utbetalingar til enkeltpersonar. Dermed får vi eit byråkrati som skal sitje og passe på at anbudsprosessane er riktige, at konkurransegrunnlaget er riktig, og i ettertid må sitje og kontrollere at folk får det dei har betalt for. Det kjem til å verte eit uendeleg byråkrati i motsetning til det denne regjeringa satsar på: omstille offentleg sektor som offentleg sektor.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Helge Solum Larsen (V) [18:13:10]: FN's klimapanel har slått fast at klimaendringene allerede er i gang, og at konsekvensene kan bli svært alvorlige dersom vi ikke handler nå. Folk kan bli drevet på flukt på grunn av natur-

katastrofer som flom, sult og tørke. Vi står i fare for å miste vesentlige deler av artsmangfoldet. Havnivået kan stige. Store områder også i vår egen verdensdel står i fare for å bli ørken. Det haster med å redusere de globale utslippene av klimagasser. Dette er et moralsk spørsmål – ja et etisk spørsmål.

Å redusere de globale utslippene krever internasjonalt samarbeid om en ny og ambisiøs klimaavtale. Venstre vil at Norge skal ta en lederrolle i dette arbeidet. Vi må vise vei, vi kan ikke sitte og vente, vi må være ambisiøse og bidra til at andre strekker seg etter de mål og de tiltak vi gjennomfører.

Det har derfor vært pinlig å være vitne til at Regjeringen har blitt kraftig satt på plass av EU i forbindelse med forhandlingene om Norges tilpasning til EUs kvotedirektiv. Det er positivt at EU velger å ta mer av tiltakene på hjemmebane, ved å begrense Regjeringens ønske om økt handel med kvoter utenfor EU.

Den rød-grønne regjeringen har gjennom klimameldingen presentert sin plan for å redusere utslippene. Konsekvensene av Regjeringens opplegg er at klimagassutslippene i Norge i 2020 skal være på omtrent samme nivå som de var i 1990. Det er for lite ambisiøst i et land som ifølge Regjeringen selv skal være en ledende miljønasjon.

Regjeringen har som mål å kutte utslippene med 30 pst. innen 2020, og at Norge skal framstå som et land uten netto utslipp av klimagasser innen 2050. Gjennom fraværet av tiltak i klimameldingen er det klart at Regjeringen baserer seg på omfattende kjøp av kvoter fra utlandet for å nå sine mål. Dette er moralsk tvilsomt, for det bærer preg av avlat. Norge blir ikke CO₂-nøytralt av at vi betaler for reduserte CO₂-utslipp i andre land.

Regjeringen ønsker å fortsette i samme gamle spor, med store utslipp i Norge, uten å ta fatt på den omstillingen som er nødvendig for å gå fra fortidens utslippssamfunn til framtidens miljøsamfunn. Det er åpenbart at det er Arbeiderpartiets politikk som vinner fram i Regjeringen. Dette vil føre til at Norge blir akterutseilt. Det framtidorienterte næringslivet, som vi er helt avhengige av hvis vi skal klare omstillingene til et bærekraftig samfunn, vil da gå glipp av store muligheter. Det bør være pinlig for regjeringspartiene at Fremskrittspartiet er det eneste opposisjonspartiet i dette storting som er begeistret for den framlagte klimameldingen.

Venstre vil strekke seg langt for å medvirke til et klimaforlik i Stortinget. Et slikt forlik vil være viktig for å få en langsiktighet i klimapolitikken og for å få tyngde bak de viktige og vanskelige beslutningene som må tas. Men skal det bli et klimaforlik mellom regjeringspartiene og Venstre, må klimapolitikken tilføres et mer offensivt innhold enn det som er lagt fram. Det må settes måltall på norske utslipp. Kvotekjøp skal være et supplement og ikke et hovedtiltak. Et klimaforlik må inneholde flere konkrete tiltak og mindre av vente-og-se-holdningen som preger Regjeringens klimapolitikk til nå.

Vi trenger en massiv satsing innen kollektivtrafikk, spesielt i byene. Det er interessant at befolkningen er klar for denne typen satsing. Vi trenger en storsatsing på for-

nybar energiproduksjon, for økt innsats for utvikling av klimateknologi – da må det et løft til i forhold til forskningen – og vi må ha tiltak for å få ned utslippene fra olje- og gassvirksomheten. På alle disse områdene har Lavutslippsutvalget allerede pekt på løsninger som kan iverksettes straks, og på teknologiske løsninger som allerede er tilgjengelige.

Venstre ønsker å forandre Norge til et framtidorientert miljøsamfunn. Venstre håper på at de kreftene i Regjeringen som er enig i Venstres prioriteringer, vinner fram, og at vi kan få et samarbeid med regjeringspartiene. Vi tror ellers at alternativet vil være at klimameldingen blir vedtatt slik den foreligger, med applaus fra Fremskrittspartiet. Da tror vi at dette storting vil ha misbrukt og sviktet et alvorlig historisk ansvar.

Marit Nybakk (A) [18:18:06]: For sju år siden vedtok FN tusenårsmålene. Innen 2015 skulle fattigdommen i verden halveres og barnedødeligheten reduseres med to tredjedeler – ambisiøse mål. Tida er knapp. Vi har alle et ansvar.

Jeg ble veldig glad for statsministerens innlegg i salen i dag. Norge har tatt på seg et spesielt ansvar for de tusenårsmålene som dreier seg om barnedødelighet og mødrehelse gjennom økt bistand, flere vaksiner, økt satsing på forskning og produksjon av nye vaksiner. Jeg må gi ros til den norske regjeringen og det arbeidet som gjøres, som er formidabelt når det gjelder å nå FNs tusenårs mål. I forrige uke, ifølge en kilde, var statsminister Jens Stoltenberg så framtreddende i britiske medier at britene sukket og lurte på hva Gordon Brown kunne gjøre for å oppnå tilnærmet samme oppmerksomhet. Årsaken? FNs generalforsamling. Jens leder – sammen med Mosambiks statsminister – FNs høynivåpanel for reformer i FN. Og Norges statsminister brukte Bill Clintons veldedighetsmesse til å intensivere kampen for å berge livene til spedbarn og fødende kvinner. Regjeringen bidrog med 1 milliard dollar fordelt over ti år for å nå tusenårsmålene om redusert barnedødelighet gjennom vaksiner og tiltak for å hindre at flere kvinner dør i barsel. Og så ledet han jo klimasesjonen i tillegg.

Når vi legger så stor vekt på vaksiner, på reproduktiv helse, tiltak mot hiv/aids og bekjempelse av kjønnslemlestelse, henger det naturligvis sammen med det verdigrunnlaget som Regjeringen er tuftet på: internasjonal solidaritet, internasjonal fordelingspolitikk, en verdensorden med et sterkt FN, der bærekraftig utvikling og godt styresett står i sentrum, og der kampen mot fattigdom er helt sentral.

Utenrikskomiteen har nettopp vært i Angola. I hovedstaden Luanda finnes en av verdens verste fødestuer, der fødende kvinner og nyfødte dør på grunn av elendige sanitære forhold og mangel på jordmødre og leger. Samtidig er skatteinntektene fra norske selskaper til den angolanske staten alene nesten like store som Norges samlede bilaterale bistand til Afrika.

Det sier oss lite grann om at utviklingspolitikk ikke bare er bistand. Det dreier seg også om politiske prioriteringer i det enkelte u-land. Derfor hilser jeg velkommen

Regjeringens aktive og mer profilerte utenrikspolitikk i Afrika, slik det bl.a. kommer til uttrykk i plattformen for en helhetlig Afrika-politikk.

Lypunktet fra besøket i Angola var besøket til mikro-kredittfirmaer. Kvinner – og noen menn – har etablert firmaer støttet av bl.a. FN-organisasjoner og Norsk Folkehjelp. Dette er målrettede tiltak som skaper arbeidsplasser og verdier – små midler, store resultater.

I Namibia ble vi imponert over hvordan den unge staten hadde etablert et fiskeriforvaltningsregime nesten på høyde med det norske, selvsagt ved hjelp av norsk kompetanse. Bistand er ikke alltid de store pengene. Like viktig er overføring av kunnskap og strukturer for å sikre kontroll med naturressursene og bidra til utvikling i bredden.

Regjeringen ønsker å bidra til at u-land skal oppnå vekst og utvikling gjennom økt deltakelse i internasjonal handel. Forbedrede handelsvilkår inkludert økt markedsadgang er viktig i den forbindelse. Norge vil spesielt jobbe for at handelspolitikken bidrar til økt tilgang til økonomiske ressurser for kvinner, og at den er bærekraftig.

Regjeringen vil derfor legge fram en handlingsplan for handelsrettet utviklingssamarbeid, også kalt «Aid for trade».

Bakgrunnen er naturligvis at markedsadgang alene ikke er nok for å sikre de fattigste landene eksport til våre markeder. Landene vil ikke være i stand til å dra fordel av et åpent og regelbasert internasjonalt handelsregime uten betydelig og effektivt utviklingssamarbeid. Derfor trenger vi infrastrukturtiltak, derfor trenger vi støtte til utvikling av småindustri, og derfor trenger vi å styrke støtteapparatet for landbruk, så vi kan få til produksjon som også fører til handel, slik at landene kan fungere innenfor handelsregimet.

Vi kan – og vi skal – gjøre mye innenfor bistand for å nå tusenårsmålene. Likevel: Bistand er nødvendig – men politikk er viktigere. Varige strukturelle endringer er en forutsetning for en vellykket utviklingspolitikk.

Torbjørn Hansen (H) [18:24:06]: Trontalen slår fast at landet er i en økonomisk høykonjunktur med lav arbeidsledighet og høy vekst i økonomien. Dette er positivt, og slik har det vært siden lenge før Stoltenberg II-regjeringen overtok.

Høyre mener at de gode tidene bør brukes til å investere for framtiden, slik at vi også i årene framover kan nyte godt av et høyt offentlig og privat velferdsnivå. Derfor må Regjeringen også i oppgangstider prioritere en politikk som gir grunnlag for å skape, ikke bare fokusere på å bruke og fordele.

Det har vært 13 renteøkninger siden Stoltenberg II-regjeringen overtok. I Dagens Næringsliv i går gir et samstemt panel av fagøkonomer et klart råd til Regjeringen om å være varsom med finanspolitikken. Det er en lærdom fra 2002 og 2003 at et økende rentenivå lett fører til økt kronekurs og svekket konkurranseevne. Dersom det kun er Norges Bank og pengepolitikken som skal stå for ansvarligheten, vil det påføre husholdningene høyere rentenivå og bedriftene sterkere kronekurs enn nødvendig.

For distriktsnæringslivet vårt innenfor reiseliv, fiskeri, maritim virksomhet og industri er sterkere kronekurs en betydelig trussel. De fleste som bor langs kysten, vet hva som skjer når kronekursen stiger. Det handler om permisjoner, oppsigelser, ordretørke, utflagging av virksomhet og usikkerhet i områder med få andre jobbmuligheter.

Derfor må Regjeringen gjøre alvor av finansministerens prat om ansvarlighet og legge seg på en varsom bruk av oljeinntekter. Revidert budsjett var ikke et bidrag til bedre konkurranseevne, 2008-budsjettet bør bli bedre.

Et virkemiddel for å investere for framtiden er å satse på forskning, utvikling og utdanning. Her har Regjeringen vært for kortsiktig. Hvileskjæret på forskning er et løftebrudd og viser fram kortsiktigheten i den rød-grønne næringspolitikken. I stedet for å bygge opp kunnskapsnivået har Regjeringen heller brukt pengene på andre formål. Det blir mer velferd nå, men mindre i framtiden. For en konservativ politiker er dette en kardinalsynd. Vi må, i et av verdens rikeste land, klare å bygge ut gradvis og skape verdier slik at neste generasjon kan overta samfunnet i en bedre tilstand enn det man selv overtok det i.

Regjeringen lovet for to år siden en såkalt aktiv næringspolitikk og pekte ut fem strategiske næringer som man ville satse spesielt på. Det skulle bli nasjonal strategi for maritimt næringsliv, for marint næringsliv, for reiselivet, for energi og for miljø. Dette er blitt et av de største løftebruddene til Stoltenberg II-regjeringen. Kåringen av strategiske næringer er blitt et svarteperspill, hvor vinneren får økte skatter, økte avgifter, strengere reguleringer og svekket konkurranseevne.

Fiskerinæringen har bak seg to år med strukturfrys. I to år ble det knapt investert i ett eneste fiskefartøy, og det var stor usikkerhet knyttet til grunnleggende rammebetingelser.

Da strukturpolitikken kom opp til stortingsbehandling i vår, var det heller ingen interesse for å sikre et bredt forankret vedtak i Stortinget. Regjeringspartiene vedtok sitt eget forslag med marginalt flertall. Statsministeren sa tidligere i dag, som svar på en replikk fra Erna Solberg, at Regjeringen søker et bredere flertall i enkelte saker. Strukturpolitikken var ikke en slik sak. Dette blir kortsiktig, og det er ikke godt nok for en næring som skal investere store penger i et langsiktig perspektiv.

I 2007 lanserte Regjeringen en ny næringspolitisk bombe, NO_x-avgiften, som gjør fiskeri og skipsfart til en ny finanspolitisk melkeku. I stedet for å gjennomføre en politikk for å få ned NO_x-utslippene, brukes miljøet som et argument for å øke skattene på selektiv basis.

Det blir spennende å se hvilken løsning Regjeringen foreslår for NO_x-avgiften i morgen. Her har Arbeiderpartiet og Senterpartiet skapt betydelige forventninger. Det kom ut et signal i valgkampen om at saken hadde fått en avklaring på høyt nivå i Regjeringen. Jeg håper for kystnæringslivets del at dette ikke bare var nok en taktisk avledningsmanøver.

En annen valgkampsak som SV fikk gjennomslag for, er å konfiskere milliardverdier fra skipsfarten. I morgen skal Regjeringen fremme forslag om at to tredjedeler av den såkalte skattekreditten skal inndras, noe som er et

fundamentalt tillitsbrudd og et stort tilbakeslag for en av landets viktigste kystnæringer.

Det blir puslete og nesten litt komisk at næringsministeren legger fram et strategidokument for det maritime næringslivet, «Stø kurs», hvor hovedpoenget er 252 mill. kr til forskning, samme uken som denne viktige sektoren for norsk næringsliv får et 14 milliarder kroners skattesjokk.

Det er også kort tid siden Regjeringens prosjektleder for reiselivsstrategien sluttet i protest mot manglende kompetanse og engasjement i Regjeringen.

Samtidig er eierskapspolitikken preget av uryddighet, med politiske personangrep på det meste av det vi har av styreledere og ledere i de statseide bedriftene. Representanten Oppebøen Hansen beskrev tidligere i dag utøvelsen av eierskapet som profesjonelt og ryddig. Det er jeg ganske sterkt uenig i.

Framtidens verdiskapere fortjener bedre. Høyre vil ha en ny kurs, en politikk som gir flere arbeidsplasser, mer verdiskaping og mer velferd i framtiden.

Torstein Rudihagen (A) [18:29:31]: I trontalen seier Regjeringa: «Den økte satsingen på en moderne veginfrastruktur i hele landet skal fortsette.» Vidare vil Regjeringa «styrke miljøvennlig transport og modernisere jernbanen for å gjøre den mer konkurransedyktig som transportmiddel».

Denne regjeringa har føreteke ein snuoperasjon og eit merkbart lyft på samferdselssektoren. Det starta for så vidt i førre stortingsperiode, da noverande regjeringsparti i hop med Framstegspartiet forkasta forslaget som Bondevik-regjeringa kom med til transportplan for 2006–2015. Stortingsfleirtalet hadde større ambisjonar, og Regjeringa følgjer opp. I år er løyvingane på nivå med føresetnadene i transportplanen, og spesielt har ein prioritert vegvedlikehald.

Det som kjenneteiknar Regjeringas samferdselspolitikk, er ei heilskapleg tilnærming med satsing både på veg, jernbane og annan kollektivtransport, luftfart og sjøfart. For vi må utnytte fortrinna til dei ulike transportmidla.

Så har vi store utfordringar framover som òg krev heilskapleg tilnærming. For det fyrste har vi mykje større trafikkvekst enn det som var føreset. Frå fyrste halvår i fjor til fyrste halvår i år er trafikkveksten på 3,8 pst., og det som verkeleg er krevjande, er at tungtrafikken aukar med 10 pst. Det medfører auka slitasje, sprengd kapasitet og større ulykkesrisiko. Nullvisjonen om ingen drepne eller alvorleg skadde står fast. Derfor må vi auke innsatsen på trafikk sikring. I årevis har vi prata om å få gods over frå veg til bane. No lykkast vi med det. For eksempel går 50 pst. av godstrafikken mellom Oslo og Trondheim no på bane, mellom Oslo og Bodø er det 80 pst., og mellom Oslo og Bergen 60 pst. Men no er kapasiteten sprengt. Når næringslivet endeleg vil bruke jernbanen, må vi bygge ut jernbanen til å ta imot meir.

For det andre er det mykje å ta att på vedlikehald på veg og bane etter mange års manglende satsing. Dette krev ei prioritering av vegvedlikehald og jernbanevedlikehald og drift.

Den tredje utfordringa eg vil nemne, er at no blir anlegga dyrare enn planlagt, slik at vi får gjort mindre for pengane. Dette gjer det vanskelegare å halde tidsplanen for gjennomføring av prosjekt.

Den fjerde utfordringa er at transportsektoren faktisk står for ein tredjedel av CO₂-utsleppa, og utsleppa frå transport aukar meir enn på andre sektorar, nettopp på grunn av den nemnde trafikkveksten. Eg vil dvele litt ved denne siste utfordringa. Klimaendringane får stadig større og nødvendig merksemd, og transportsektoren må ta sin del av kutta. CO₂-avgifter, kjøretøyavgifter, tilskott til kollektivtransport og gang- og sykkelveggar og arealpolitikk er viktige verkemiddel som allereie er tekne aktivt i bruk. I klimameldinga foreslår Regjeringa i tillegg ei rekkje tiltak. Miljøvennlege bilar med ny teknologi, utvikling og bruk av miljøvennleg drivstoff og langt større satsing på jernbane og andre kollektivtilbod er viktige delar av løysinga. Blant dei tiltaka som kan vise seg å ha størst verknad, er arbeidet for å inkludere internasjonal luftfart og skipsfart i kommande klimaavtaler. Dette var heilt klart eit sentralt punkt da statsministeren talte på FN's klimamøte i førre veke, slik det òg var i innlegget hans i dag. Vi kan ikkje både løyse klimatrusselen og samtidig halde fram med utsleppa.

Eg er glad for at stortingspresidenten i sin tale etter at han hadde motteke trontalen, nettopp understreka det leiaransvaret vi har i forhold til å gjere noko med klimautfordringane, sjølv om tiltaka ikkje støtt er like populære. Det er jo her da lett å nemne køprising, eller det som ofte blir kalla rushtidavgift, som eit eksempel på eit tiltak som ikkje er populært, men som kan vere effektivt, og som vil få større tilslutning når folk ser resultatata i form av reduserte utslepp og ikkje minst redusert kø for dei som må kjøre bil og lastebil. Så vil eg leggje til at ein klar føresetnad er at ein fyrst har eit godt utbygt kollektivtilbod, slik at folk har eit alternativ, og det må vere lokalpolitisk tilslutning.

Innsatsen vår på heimebane er ein føresetnad for å kunne påverke dei internasjonale klimaforhandlingane i positiv retning. Det er mange tiltak på heimebane i klimameldinga når det gjeld transportsektoren, bl.a. endring i bil- og drivstoffavgiftene, og på dette området er vi allereie godt i gang. Men vi må òg vere pådrivarar i det internasjonale arbeidet, og i klimameldinga står det at Regjeringa vil vere ein pådrivar i det europeiske arbeidet for stadig strengare krav til kjøretøy. Målet er at bilar som blir selde etter 2015, i størst mogleg grad skal gå på klimanøytrale eller utsleppsfrie drivstoff.

Vi må betre kommunikasjonen – framkommelegheit, trafikk sikkerheit. Men det må vere eit overordna mål i samferdselspolitikken framover å redusere utsleppa. Set vi ikkje inn kraftige tiltak her, vil utsleppa faktisk heller auke formidabelt i tida framover.

Kenneth Svendsen (FrP) [18:34:54]: For fattige i Norge var trontalen en skuffelse, noe statsministeren fulgte opp i dag. Som så mange ganger tidligere satser Regjeringen på å hjelpe fattige alle andre steder enn her hjemme i Norge. Bekjempelse av fattigdom i Norge ble ikke nevnt med ett ord, selv om det i valgkampen var et hett tema

som regjeringspartiene heftig debatterte. Hvor blir det av gjennomføringen av disse valgløftene? Det blir patetisk når statsministeren i svar til Siv Jensen i dag sier at for å hjelpe folk ut av fattigdom må en først og fremst gi dem arbeid. Vel, det er nok viktig. Mitt spørsmål blir da: Skal de 200 000 minstepensjonistene som lever under EUs fattigdomsgrense, begynne å arbeide? Er det slik at en 80 år gammel minstepensjonist må ut i arbeid for å slippe å leve et liv i fattigdom?

Siden den rød-grønne regjeringen overtok, har det blitt stadig flere fattige. Ja undersøkelser viser at en stadig større del av de som mottar minstepensjon som alderspensjonister eller uføretrygdede, blir fattigere. I budsjettet for 2007 og i forbindelse med årets trygdeoppgjør foreslo Fremskrittspartiet å løfte denne gruppen og de som mottar uføretrygd, opp til et nivå som ligger over EUs fattigdomsgrense. Men nei, de rød-grønne syntes tydeligvis at minstepensjonistene kunne klare seg med langt mindre. Det viser seg nok en gang at Fremskrittspartiet hadde rett. Flere og flere av minstepensjonistene havnet i kategorien fattige på grunn av nivået på pensjonen. Det er etter mitt syn uverdige at verdens rikeste land behandler alle de som var hjemmeværende husmødre eller som av andre grunner ikke opparbeidet seg tilleggspensjon under oppbyggingen av dette landet etter krigen, på en slik måte. Det burde både av moralske og økonomiske grunner være grunnlag for Stortinget for å heve minstepensjonen slik at den kommer over fattigdomsgrensen som EU har satt. Jeg hadde håpet at dette var en del av løftene i trontalen. Dessverre tok jeg feil.

En annen og særdeles viktig gruppe som ofte kategoriseres som fattige, og som dessverre ofte havner utenfor loven, er rusmiddelmissbrukere. Den viktigste måten å løfte denne gruppen ut av rushelvetet på, er å gi dem et tilbud om avrusing. Selv her har Norge klart å skape kø, noe som betyr at når noen er motivert til å komme seg ut av rusen, og dermed kanskje ut av fattigdommen, ja så har ikke Regjeringen råd til å hjelpe de svakeste på dette feltet heller. Jeg synes det er beklagelig at Regjeringen heller ikke satser på å hjelpe disse ut av fattigdom og det rushelvetet de lever i.

Offentlige avgifter og gebyrer er i stor grad med på å ramme fattige i dette landet, og kanskje enda verre – skape flere fattige av dem som kunne ha hatt muligheten til å klare seg selv. Men heller ikke her varsler de rød-grønne noen ny politikk.

En av de første tingene denne regjeringen gjorde etter sin inntreden i regjeringskontorene, var å heve matmomsen. Selv om dette gjorde lite utslag for dem som har industrilønn, rammer slike avgiftsøkninger dem som har minst i samfunnet, kraftigst.

I Norge har vi et utall av høye avgifter som alle lider av. Dessverre er det de som har minst, som rammes hardest, og ofte er det disse avgiftene som avgjør om en havner som fattig når en er i denne risikogruppen.

En sak er avgifter som rammer usosialt. En annen sak er skyhøye gebyrer som kreves inn, og som ofte kan være med på å ramme dem som enten er fattige, eller som står i fare for å havne under fattigdomsgrensen. Et slikt gebyr

som jeg hadde håpet at Regjeringen hadde kommet med forslag om å redusere eller fjerne, er inkassogebyrene. Ofte er det disse skyhøye gebyrene som sender folk utfor stupet, når de har kommet i en vanskelig situasjon.

Nå er det selvfølgelig slik at folk skal betale regningene sine, men ved å påføre dem store gebyrer gjør man ikke situasjonen noe lettere. I tillegg kommer selvfølgelig høye salærer fra inkassoselskapene, som til alt overmål beskattes med 25 pst. moms, noe selvfølgelig skyldneren må betale. Samlet gjør dette at svært mange som kunne klart seg selv, havner på skattebetalernes bord på grunn av at staten har krevd så mye av dem at de ikke klarer å bære byrden.

Jeg hadde håpet at alt snakket om fattigdom i valgkampen ville gitt konkrete resultater i denne trontalen, men dessverre ser det ut til at de rød-grønne vil fortsette å føre en politikk som til nå har gitt stadig flere fattige i dette landet, når man ikke har valgt å gå i motsatt retning.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [18:39:31]: «(...) 2 verdenskriger måtte til for å gjøre det klart for enhver at krig føres og vinnes med arbeidskraft og produksjonsmidler.

Dette gjelder ikke mindre om de gjenreisingsoppgaver vi står overfor i dag. Vi må fri oss fra innbildningen om pengene som grunnlag for levestandard og velferd. Hvor viktig pengeproblemet enn måtte være, må vi aldri glemme å se på realitetene bak tallene. La oss alltid ha for øye at vi lever av hverandres arbeid. Og jeg understreker hverandres, ikke andres.»

Dette var sitat fra finansminister Erik Brofoss' finans tale i februar 1946. – Godt sagt!

Slike grunnleggende fakta er det svært viktig å bli minnet på også i dag, for i dag tenker mange annerledes. Den norske stat og mange meningsdannende innbyggere har overflod med lettjente penger. Det preger sjølsagt atferden. Dette er penger som har sin basis i råderett over enorme naturressurser, hvor råderett kombinert med tidligere langsiktig samfunnsorganisering og investering gjør at vi høster der andre har sådd. Det norske folk er ved dette privilegert internasjonalt, og vi har et stort ansvar for å feie for egen dør i klimautfordringa. Slik burde vi være annerledeslandet. Slik kunne vi med større tyngde gjøre krav på å tale med ei sjølstendig stemme. Verden trenger sjølstendige stemmer.

Men fokus på finansforvaltning, aksjekurser, luksusinvesteringer og velferdsforbedringer for de bedrestilte har dessverre kommet enda mer i sentrum ettersom vår penge-rikelighet har økt. I hvilke fora skapes så dette dominerende synet? Produksjon av dagens rådende syn i landet skjer i Oslo av et forholdsvis begrenset antall mennesker i viktige posisjoner, benevnt som Oslo-eliten. Dette synet kjennetegnes ved enøyd fokus på aksjekursen, liten kontakt med og forståelse for hva som rører seg ute i landet. Deres oppfatning bygger på det som er oppfatningen i finanssentrene.

Jeg er bekymret over at det i regjeringkretser ikke rettes større oppmerksomhet mot dette syn til Oslo-eliten kontra det syn som gjør seg gjeldende utover i landet.

Sentrale samtaletemaer utover er økende økonomiske forskjeller mellom folk i arbeid, kraftig sentralisering av folks bosted så vel som produksjonslivet og sterkt økende privat luksuskonsum med tilhørende bruk-og-kast-mentalitet.

Som folkevalgte har vi et stort ansvar for å fordele de ressurser som i dag og på kort sikt er tilgjengelige. Vi har et ansvar for å legge grunnlaget for langsiktig virksomhet og verdiskaping over hele landet. Velferd og sysselsetting på lang sikt avhenger av det grunnlaget vi legger i dag.

Jeg gjentar: I dag høster vi av det som er resultatet av tidligere generasjoners langsiktige tenkning. Dagens norske velferdsnivå bygger på politisk vilje til å bygge opp produksjonsbasert virksomhet for mange tiår siden. Aktiv politikk, dristighet og vilje til å tenke langsiktig samfunnsbygging framfor kortsiktig politisk vinning har ført til at det er bygd opp flere tunge og internasjonalt konkurransedyktige næringer i Norge. Utbygging av vannkraft og vilje til å se forbi kortsiktige konjunktursvingninger gjør at vi har både treforedlingsindustri og metall- og materialindustri i Norge som er verdensledende, og som er basis for bosetting mange steder i landet.

Vilje til å ta kontroll over utvikling av oljeressursene har gjort at vi sjøl har en sterk oljeindustri og ikke bare er et filialland for utenlandske oljeselskaper. Vilje til å tilpasse rammevilkår for internasjonal skipsfart til en global situasjon har gjort at vi har en skipsfartsnæring og en maritim næring som er enestående i verden. Se på kartet hvor Norge er plassert, og vi ser Norges avhengighet av å mestre livet på havet og sjøen og derved være en viktig sjøfartsnasjon med en lønnsom, moderne skipsfart. Dette er sjølinnlysende, i hvert fall for oss som er bønder, mens de som sitter på kontorene ved de største læreanstaltene, ikke innser det, og det kan bli svært kostbart for Norge.

Rundt disse næringene er det bygd opp annen virksomhet som i sin tur har utviklet seg til å bli viktige for verdiskaping og sysselsetting over hele landet. Et fellestrekk ved de sentrale næringene er at de er vesentlige for opprettholdelse av bosetting og sysselsetting i distriktene så vel som i sentrale strøk. Tidligere tiders aktive næringspolitikk har tatt utgangspunkt i at vi er et lite land, våre naturgitte fortrinn, nasjonal kompetanse og et ønske om å opprettholde en desentralisert bosettingsstruktur. Vi står nå overfor en globalisering som er sterkere enn noen gang. Det setter oss overfor store utfordringer, og det må da føres en aktiv politikk for å hindre en forvitring av tradisjonell konkurranseutsatt industri som har basis i våre naturressurser eller vår beliggenhet.

I denne situasjonen med høykonjunktur og høye oljeinntekter er vår største fiende og neste generasjons største fare vår historieløshet og innadvendthet – historieløshet i den forstand at vi glemmer at det er tidligere tiders langsiktighet og tanker for framtida vi i dag høster av og bygger vår velferd på, og innadvendthet i den forstand at vi kun ser vår egen lille andedam og glemmer at vi på kort og lang sikt bygger vår velferd på samhandling med verden rundt oss basert på de næringsgreiner som vi har fortrinn for å drive med. Vi har store utfordringer.

Senterpartiets tidligere partileder Gunnar Stålsett sa i 1977 at vekst er ikke å forbruke mer, men å forvalte bedre. Det er til de grader et gyllent utsagn også i dag. Det gjelder til de grader i klimadiskusjonen hvor forbruksmønstre, forbruksnivå og bruk av energiressurser er helt sentralt. Det er vårt håp at dette skal prege den rød-grønne regjeringa, disse langsiktige interessene, i økende grad framover, for det er noe som er helt avgjørende for at vi kan ta det nødvendige lederskap.

Per-Willy Amundsen (FrP) [18:45:14]: I trontalen sier Regjeringen fint lite om innvandrings- og integreringspolitikken, til tross for at Norge har enorme utfordringer når det gjelder innvandring og ikke minst manglende integrering av visse grupper ikke-vestlige innvandrere. Det er bare å nevne stikkord som kjønnslemlestelse i innvandretermiljøene, tvangsekteskap, arbeidsledighet, som er langt større blant innvandrere enn blant nordmenn for øvrig, overrepresentasjon i kriminalitetsstatistikker og den kvinneundertrykkelsen som vi dessverre vet finner sted i noen av innvandretermiljøene. Men det største problemet er uansett Regjeringens manglende evne og vilje til å se de langsiktige konsekvensene av det som er en fullstendig uansvarlig innvandringspolitikk.

Forslaget til ny utlendingslov, som Regjeringen la frem i juni, bærer heller ikke bud om en åpenbart nødvendig kursendring i innvandringspolitikken – tvert om. Med SV i regjering kan vi bare vente oss enda mer naiv snillisme. Mens utfordringen vokser seg stadig større, sitter Regjeringen og statsråd Bjarne Håkon Hanssen helt i ro og nærmest håper på at problemene skal løse seg slik helt av seg selv – ikke ulikt hva skiftende regjeringer i dette landet har gjort i snart 20 år.

Istedenfor å løse problemene bruker Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Bjarne Håkon Hanssen tiden sin på å revidere språket slik at det skal bli tilnærmet umulig å sette ord på problemene. Arbeids- og inkluderingsdepartementets nye veileder for et såkalt inkluderende språk representerer så langt Regjeringens «all time high» hva angår politisk korrekthet for å bringe innvandringsdebatten til taushet. Jeg skal ta noen eksempler fra denne veilederen. Hør bare: Nå er det altså ikke politisk korrekt å bruke ord som «fremmedkulturell» eller «fjernkulturell», og «fremmedspråklig» er overhodet ikke bra. Det er heller ikke ordet «hudfarge». Ja til og med «ikke-vestlig innvandrere» er blitt et skikkelig fy-ord. Selv begrepet «vestlige verdier» eller «norske verdier» er ord som vi ikke kan ta i vår munn. Samtidig skal man altså begrense bruken av ord som «muslimer», «hjemlandet» i referanse til innvandrere og «kultur» i referanse til innvandrere. Vi skal ikke bruke begrep som «det somaliske, pakistanske eller muslimske miljøet», men dog riktignok når vi bruker det i entallsform. «Etnisk norsk» er ikke bra. Det er heller ikke «utlending». «Den muslimske verden» er ikke et bra begrep. Til og med «integrering» er ikke lenger et politisk korrekt begrep. Nå skal man bruke ordet «inkludering». Vi skal altså endre det norske språket for å tilpasse oss Regjeringens flerkulturelle teori. Hvem er det da som blir integrert – unnskyld, inkludert?

I boka «1984», som jeg er sikker på at de fleste i denne salen har lest, beskriver George Orwell et grusomt, totalitært regime representert ved «storebror», som ikke kjenner noen grenser for bruk av virkemidler for å undertrykke sine innbyggere. Ett av virkemidlene er språket, eller «Newspeak», som det heter i boka. «Newspeak» er et svært begrenset språk, et språk hvor uønskede ord systematisk er fjernet slik at det er umulig å kritisere maktthaverne eller tenke seg et alternativ til det bestående – sagt med andre ord: det ultimate politisk korrekte språket.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen har med sin «Newspeak» bidratt til å gjøre innvandringsdebatten til et politisk korrekt minefelt som mange rett og slett kommer til å vegre seg for å gå inn i. Men det var kanskje hele hensikten.

Fremskrittspartiet aksepterer ikke Regjeringens politisk korrekte pekefinger. Vi kommer til å fortsette å benytte begreper som «ikke-vestlige innvandrere». Vi kommer til å fortsette å snakke om «norske verdier», ikke bare for å trosse eliten, men først og fremst fordi det er presise begreper som det er umulig å unngå dersom man skal ha noe annet enn en skinndebatt om innvandrings- og integreringspolitikken.

I et fritt demokrati skal ingen «storebror» få lov til å sensurere debatten. Dette landet trenger en regjering som handler i innvandringspolitikken, ikke en som bare gjør det vanskelig å snakke om den.

Irene Johansen (A) [18:50:43]: Regjeringen har i trontalen varslet en fortsatt sterk satsing på gjennomføring av Soria Moria-erklæringens områder. Til grunn for prioriteringene ligger en grundig analyse og vurdering av behovene, og et politisk verdigrunnlag for fellesskapet, like muligheter og solidaritet. Trontalen og meldingen om rikets tilstand viser at vi er i gang, men vi er ikke ferdige.

Det er fortsatt mange utfordringer framover på nær sagt alle samfunnsområder, og samfunnets og innbyggernes forventning og utålmodighet i forhold til å få gjort noe med disse utfordringene, er stor. Det viste ikke minst lokalvalget som nettopp er gjennomført, med fokus på fortsatt mangler innenfor eldreomsorg, skoler og barnehage, fortsatt behov for å styrke sykehusenes økonomi, fortsatt behov for å styrke overføringene fra staten til kommunene og fortsatt behov for økt satsing på utdanning og forskning for å sikre verdiskaping og opprettholde velferdsstaten, for å nevne noe.

Alt dette er områder som Regjeringen har prioritert høyt hittil og i trontalen sagt den vil prioritere også i kommende år. Likevel overskygges dette av «de stigende forventningers misnøye». Den private rikdommen øker, og jo bedre privat økonomi vi får, jo høyere forventninger får vi til at det offentlige tjenestetilbudet skal tilfredsstillе våre individuelle behov, og jo større blir gapet mellom forventningene og tjenestene som tilbys. Dette igjen overskygger de områder der det virkelig er behov for økt innsats.

Utbygging av veger og jernbane, havner og farleder, gang- og sykkelveger og kollektivtransport er også områder med store behov i mange år framover. Noen av dem er

prioritert i dagens nasjonale transportplan. Regjeringen Stoltenberg er den første regjering som innfrir rammen i denne planen, og har bevilget over 2 milliarder kr mer i år enn forrige regjering.

Regjeringen har i trontalen varslet at den økte satsingen på en moderne veginfrastruktur i hele landet skal fortsette, og at Regjeringen vil styrke miljøvennlig transport, og modernisere jernbanen for å gjøre den mer konkurransedyktig som transportmiddel. Dette henger sammen med målet om at Norge skal være et foregangsland i klimapolitikken.

Jeg er glad for Regjeringens historiske samferdselsatsing og prioriteringen av både veger og jernbane. Gode kommunikasjoner er helt grunnleggende for vår verdiskaping og velferd, for næringsutvikling og regionalutvikling. Arbeiderpartiet sitt mål er derfor å gjennomføre flertallsvedtaket om Nasjonal transportplan i Stortinget om 1 milliard kr mer til veger og 1 milliard kr mer til bane pr. år i perioden.

Det er imidlertid et paradoks at mens vi jobber med å gjennomføre dagens NTP-vedtak, har bildet alt endret seg kraftig siden denne planen ble utarbeidet og vedtatt. Vegtrafikken har økt langt mer enn forutsatt, og vegnettet er i en dårligere forfatning. Anleggskostnadene til veg- og jernbaneinvesteringer har økt utover det som var forutsatt i prioriteringene. Samtidig vet vi at vegtrafikken er den klart største kilden til klimagassutslipp i transportsektoren. Godstrafikken på jernbanen er sprengt, og det er en sterk fokusering på utbygging av høyhastighetsjernbane, noe man ikke hadde da NTP ble utarbeidet for bare to–tre år siden.

Forventningene fra samfunnet og innbyggerne til utbyggingstakt og gjennomføringsevne har forsterket seg de siste årene. Utålmodigheten er stor i forhold til å få bygd ut veg- og jernbanenettet nå. Det merker ikke minst vi som jobber i transport- og kommunikasjonskomiteen. De stigende forventningers misnøye gjelder også her. Til tross for at Regjeringens satsing på samferdsel aldri har vært større, er oppfatningen at det er bra, men at behovene og utfordringene på dette området er store og krever mer.

Arbeidet med Nasjonal transportplan er i gang igjen. Denne planen skal legge grunnlaget for helhetlige prioriteringer av transportsystemet i landet vårt de neste ti år. Det skal sikres god framkommelighet og et bærekraftig transportsystem som bidrar til at de miljø- og klimapolitiske mål oppfylles, og at hensynet til trafikksikkerheten ivaretas.

Vi kan ikke ensidig bygge ut vegnettet eller ensidig bygge ut jernbanenettet, sjø- eller lufttransporten. I transportpolitikken må vi rette fokus mot helheten og bruke de ulike transportformenes fortrinn der det best ligger til rette for det. Da vil vi totalt sett få et smidig og effektivt transportsystem som også ivaretar miljøet. Dagens NTP er et skritt på veien mot å se transportformene i sammenheng og legge til rette for såkalte intermodale løsninger. Men fortsatt er det tette skott mellom de ulike direktoratene som har ansvar for tilretteleggingen. Fortsatt er det en utfordring å få til en sammenheng i transportplanleggingen og en helhetlig og sammenhengende utbygging av

transportsystemet i Norge som også tar opp i seg at transportpolitikken er et virkemiddel for å løse miljø- og klimautfordringene i by- og distriktspolitikken og i næringspolitikken her i landet. Den kanskje største utfordringen er at planens forutsetninger endres raskere enn planen oppdateres.

Jeg tror tiden er inne for en transportreform som legger til rette for en slik helhetlig tenkning, som møter de utfordringer og forventninger vi får undervegs. Jeg håper neste NTP kan være et verktøy for en slik reform.

Inge Lønning (H) [18:56:06]: Påfallende mange av regjeringspartienes talere i denne trontaledebatten har tatt utgangspunkt i fortiden og orientert seg i forhold til fortiden, nærmere bestemt det valget som fant sted for to år siden. Om det valget bruker man ganske store ord om at norske velgere foretok et bevisst valg. De valgte et varmere samfunn og ikke et kaldere, de valgte mer fellesskap og ikke mindre fellesskap – og en hel rekke andre honnørord.

Det er litt påfallende at man ikke synes å ha fått med seg at det har vært et valg ganske nylig. Hvis man skal anlegge den samme tolkningsnøkkelen på det, må man jo tro at norske velgere to år senere har sagt nei til det de sa ja til for to år siden. Det er helt åpenbart en vrangtolkning. Det er vel snarere slik at det norske velgere har oppdaget – de som heller ikke for to år siden utgjorde et flertall bak de tre partiene som nå sitter i regjering, selv om det var nære på – er at de er blitt lurt. Det vil si at den flertallsregjeringen vi i dag har, har lovet langt, langt mer enn den er i nærheten av å innfri. Til og med på det området hvor man har lagt seg aller mest i selen for å innfri brageløfter, nemlig i barnehageutbyggingen, er vi i en situasjon hvor Regjeringen bryter begge hovedløftene, både det tidfestede løftet om når vi skal ha full barnehagedekning, og det tidfestede løftet om hvilken makspris foreldre skulle være garantert når de har bruk for barnehage til sine barn. Begge løftene blir brutt – iøynefallende. Det er vel riktig å føye til – i parentes kanskje – at det heller ikke ser ut til at det sekundære løftet som SVs daværende partileder og nåværende finansminister føyde til, om hva som skulle skje dersom løftene ikke ble innfridd, nemlig at hun selv skulle trekke seg, kommer til å bli innfridd. Det er ingenting som tyder på det.

I Klassekampen for et par dager siden skrev lederen for SVs ungdomsparti at det nå var på høy tid at Regjeringen tok seg sammen og brøt et løfte til, nemlig løftet om hvilket skattenivå man skal opprettholde. Det interessante var at hun tok det som gitt at denne regjeringen bryter løfter. Det er bare spørsmål om å stille opp i prioritert rekkefølge i hvilken orden man skal bryte sine løfter. Det forteller ganske mye om tankegangen, og jeg tror det forklarer langt på vei hvorfor det er et helt iøynefallende stort flertall av norske velgere som ved det nettopp avholdte lokalvalg ikke fant grunn til å stemme på noen av de tre regjeringspartiene.

I trontalen er det et avsnitt som handler om helse- og omsorgspolitikken. Det er et av de feltene som man må tro kommer innunder de store utfordringene som statsminis-

teren gjentatte ganger har sagt at man skal bruke de store ressursene på. Dette avsnittet i trontalen er påfallende ambisjonsløst. Om ventetidene ved norske sykehus – der pasientkøen har økt med 20 000 i løpet av ett år, et ganske imponerende tall – sies det bare at de «skal holdes nede». Det er ikke noen antydning om at man har ambisjon om å få utviklingen til å gå i riktig retning igjen, slik som den gjorde under den forrige regjering, hvor ventetiden gikk ned hvert eneste år etter sykehusreformen. For tredje gang sier Regjeringen at man skal komme med en opptrappingsplan for rusmiddelfeltet. Hittil har ingen sett snurten av den, og ingen aner når den eventuelt kommer til å dukke opp.

Man har lagt frem et forslag for Stortinget om å innføre en ventetidsgaranti for barn og unge i psykiatrien på tre måneder. Ved valget i 2005 og i valgkampen før 2005 sa både Kristin Halvorsen og den nåværende helseminister Sylvia Brustad at en ventetid på én måned var en skandale. Nå er altså ambisjonene nedskrevet til en ventetidsgaranti på tre måneder. Det er ingen ting som tyder på at denne regjering er i stand til å prioritere de svakeste først. Og så undrer man seg over at SV har mistet halvparten av velgerne sine!

Terje Aasland (A) [19:01:34]: Trontaledebatten så langt har etter mitt skjønn prisverdig nok avklart viktige forskjeller mellom opposisjonspartiene. Den naturlige konklusjonen nå må derfor være at det egentlig er større forskjell mellom opposisjonspartiene enn mellom regjeringspartiene og flere av opposisjonspartiene.

I debatten har man også pekt på langt viktigere og langt større forskjeller. Det som har vært et sentralt tema, er forskjellene i verden. Tradisjonell bistand er svært viktig for å rette opp den urett som verdensbildet viser oss, for øvrig et område som Stoltenberg-regjeringen satser stort på. Nå har bistanden fått et viktig tilleggselement gjennom de klimautfordringer vi står overfor. At kloden er i ferd med å varmes opp, rammer først og sterkest dem som vi gjennom den tradisjonelle bistanden faktisk ønsker å hjelpe. Dette alvoret er inntatt i Regjeringens og i regjeringspartienes arbeid. Klimameldingen som ble lagt fram i juni, trontalen og ikke minst statsministerens understreking av dette spørsmålet ved en rekke anledninger framhever nettopp det alvoret som Regjeringen legger i denne utfordringen.

Jeg har prøvd å danne meg et bilde av opposisjonens rolle i den nasjonale debatten. Jeg skal ikke benytte tid på å trekke fram karakteristikk som er brukt, men bare stadfeste at min observasjon er en opposisjonell tendens som vitner om at man her er mer opptatt av retorikkens mål enn klimapolitiske forpliktelser. Det gir meg grunn til å minne om følgende: For to år siden, da vi overtok regjeringsansvaret, overtok vi også den forrige regjeringens klimamål. Arvegodset var at vi skulle øke utslippene av klimagasser med 1 pst. Nå skal vi kutte dem med 10 pst. I 2020 skal kuttene være tilsvarende 30 pst, og sist, men ikke minst, etter at Arbeiderpartiet hadde landsmøte, har «karbonnøytralitet» blitt et miljøpolitisk begrep og blir nå en miljøpolitisk forpliktelse.

For klimaet er det de samlede forpliktelsene og ambisjonene som utgjør det viktigste fundamentet, og isolert sett ikke hvor man gjennomfører tiltak får å oppfylle forpliktelsene, selv om jeg deler det moralske og viktige perspektivet at vi må vise ansvar og gjennomføre betydelige utslippsreduksjoner også nasjonalt.

I Arbeiderpartiet legger vi dette til grunn for våre klimamål og vårt klimaarbeid. Klimameldingen er således en stadfestelse av at vi ivaretar det moralske og viktige perspektivet at en betydelig reduksjon skal tas her hjemme. Jeg har tro på at vi gjennom klimaarbeidet i høst kan løfte framtidens forpliktelsene ytterligere, også de nasjonale. Men da må det være vilje til å inngå kompromisser, ikke bare fra regjeringens side, men også i den delen av opposisjonen som har et troverdig utgangspunkt i klimaspørsmålet.

Hva vi setter i verk av tiltak utenfor våre egne nasjonale grenser, har også stor betydning, både med tanke på utjevning av sosiale og økonomiske forskjeller og med tanke på hvilke vekstrammer utviklingslandene vil få. Den vestlige og industrialiserte verden må ta de tyngste bøkene i klimaarbeidet. Det er vi som må ta ansvaret for at utviklingslandene skal få mulighet for å ta del i den økonomiske veksten innenfor klodens tåleevne. Samtidig er det vi som må gi et betydelig bidrag for at land som f.eks. Kina og India vil akseptere framtidige globale miljøavtaler.

Hovedutfordringen i klimaspørsmålet er ikke nyanse mellom Regjeringen og opposisjonen. Hovedutfordringen nasjonalt er at Fremskrittspartiet som en vesentlig del av opposisjonen verken erkjenner Kyoto-avtalen og dens mekanismer eller aksepterer at vi har med menneskeskapt klimaendring å gjøre. Det bør være et alvorlig tankekors blant opposisjonens partier. Venstre har erkjent dette. Skulle Høyres forelskelse i Fremskrittspartiet ende i et ekteskap hvor kanskje også Kristelig Folkeparti blir med, kan dette kun karakteriseres som et utroskaps ekteskap sett i lys av det framtidige klimaarbeidet.

Jeg håper at vi så mange som mulig etter høstens klimaarbeid her i Stortinget, strekker oss etter de samme målene for å utnytte våre muligheter i arbeidet for å innfri forpliktelsene. De forpliktelsene vi har for framtidens generasjoner, ikke bare nasjonalt, men globalt, fortjener at vi samordner oss og viser felles ansvar. Det ansvaret påhviler enhver i denne sal, men jeg understreker: Ikke bare regjeringens partiene har ansvar i denne sammenheng, men også opposisjonens partiene.

Øyvind Korsberg (FrP) [19:06:45]: Etter to år med den rød-grønne regjeringen, er det interessant å ta et blikk på hva som har skjedd innenfor næringspolitikken og kanskje spesielt på Regjeringens eierskapspolitikk, som har vært i fokus, eller mangel på eierskapspolitikk, i alle fall en mangel på forståelse for hva en eiers rolle er. Det som har preget eierskapet til Regjeringen, har vært rot og kaos.

Jeg har lyst til å bruke dette innlegget til å trekke fram noen eksempler på det som har skjedd disse to årene.

Ved salg av statens eierskap i BaneTele valgte altså Regjeringen et bud fra Bredbåndsaliansen som lå 200 mill.

kr under det beste tilbudet. Så fikk riktignok Bredbåndsaliansen oppjustert sitt bud uten at de andre fikk muligheten til å justere sine. Dette skjedde på tross av at statsråd Odd Eriksen, som var statsråd den gang, fikk klare advarsler fra sine egne rådgivere. Det brydde han seg ikke om, og det medførte jo også at under salgsprosessen gikk hele styret av i protest, og det hadde heller ikke støtte av de ansatte i BaneTele. Så var det Telenor og opsjonsprogrammet til Telenor-sjef Baksaas. Der var altså med en gang næringsminister Dag Terje Andersen ute og kritiserte for åpen scene et opsjonsprogram som de selv hadde vært med på å vedta. Det som er ganske forunderlig er at man går ut i media og retter en kraftig kritikk i stedet for å ta slike spørsmål der de hører hjemme, nemlig i generalforsamlingen, eller enda mer riktig, at man gjør det i styre-rom, der det bør skje.

Så er det opsjonene i Hydro. Hele sommeren og halve høsten var det stort bråk rundt disse. Allerede 21. juni fikk både statsminister og næringsminister en orientering om opsjonsprogrammet til Hydro. Da gjorde de ingenting. Det gikk noen uker, så klarte media å avsløre størrelsen på dette, og da gikk de på nytt igjen ut i media og kritiserte styret og Reiten. Igjen skulle selvfølgelig dette vært tatt på helt andre områder. Jeg er forundret over at man ikke reagerte når man først fikk en orientering, men reagerte på denne saken når den var blitt avslørt i media. Da er det jo ikke til å forundres over at også de rød-grønne politikerne på Stortinget hidde seg på denne bølgen med å kritisere både styret og Reiten. Man skaper jo ikke akkurat noen god kommunikasjon når den største eieren ikke benytter muligheten der han skal gjøre det, nemlig i generalforsamlingen, men bruker det offentlige rom for å kritisere ledelsen i selskapet der han selv er den største eieren.

Jeg kunne ha sagt mye om det som har skjedd med Reiten og hans måte å gjøre det på. Det er helt klart at det opsjonsprogrammet som styret i Hydro gikk inn for, var altfor stort. Men da skulle altså Regjeringen ha reagert på en helt annen måte. At Reiten i dag trekker seg som styreleder, har jeg full forståelse for, for jeg må jo stille meg spørsmålet: Hvem i alle dager vil være styreleder i et selskap når man har så amatørmessige eiere som Regjeringen og næringsministeren er? Bare for å ta den siste saken som var oppe – dette med Hydro og Libya, at det har vært korrupsjon der – så gikk det altså ikke mange minuttene før de rød-grønne politikerne her på Stortinget var ute og krevde Reiten sitt hode på et fat. Det man gjør er rett og slett å snakke ned verdiene i selskapet. Man skremmer bort investorer, man skremmer bort samarbeidspartnere, man svekker arbeidsplassene til de hundrevis av ansatte, og man ødelegger for Hydros muligheter, Telenors muligheter og andre selskapers muligheter i utlandet for å gjøre en god jobb og for å være med og skape verdier og utvikle disse selskapene. Det er resultatene av Regjeringens eierskapspolitikk.

Marianne Marthinsen (A) [19:12:06]: Vi er kommet halvveis ut i stortingsperioden, og to år er gått siden Soria Moria-erklæringen ble lagt fram. To år er lang nok

tid til å kunne si noe om leveringsevne, og denne regjeringen kjennetegnes ved at den leverer.

Valgkampen i 2005 var i stor grad en kamp om verdier og om hvilken retning vi som samfunn skulle ta. Flere år med høyrestyre var i ferd med å ødelegge mange av de aller viktigste institusjonene i vårt samfunn. Kommunene var strupt, og kommunepolitikernes eneste oppgave mange steder var å finne stadig nye områder hvor det var mulig å kutte. Det betydde dårligere omsorg, mindre trygghet, færre barnehageplasser og dårligere skole. Og når kjerneoppgavene lider, så settes hele ideen om velferdsstaten under press. Den redningsaksjonen for kommuneøkonomien som har foregått under nåværende regjering, har dypest sett vært en redningsaksjon for velferdsstaten og noen av de viktigste ideene vårt samfunn er bygd opp rundt.

Det har ikke bare vært kommuneøkonomi. Noe av det første Regjeringen gjorde da den gikk på, var å stoppe en utthuling av arbeidsmiljøloven som ville svekket stillingsvernet og åpnet for lengre arbeidstid enn i dag. Det var en lovendring som skulle gjøre det lettere å utnytte vanlige arbeidsfolk. Vi satte en stopper for det.

Regjeringen hindret det som var i ferd med å bli en kommersialisering av norsk skole. Vi stoppet en utvikling som ville ha ført til at den beste utdanningen ble tilgjengelig bare for dem som hadde råd til å betale for det. Nå skal vi bruke alle kreftene på å gjøre den offentlige skolen så god at alle får like muligheter uavhengig av pappas bankkonto. Noen hevder at vi vil gjøre alle like. Det er grunnleggende feil. Ved å sørge for at alle får mulighet til å dyrke fram det beste i seg selv og velge en utdanning, skaper vi et samfunn med mangfold.

Så har vi gjennomført en akutt redningsaksjon for hjemfallet, og betydningen av det kan knapt overvurderes. Det er tatt grep for å sørge for at en enormt viktig og evigvarende naturressurs forblir folkets eie. Vi har sørget for at vi selv skal eie fossene våre. Det er en avgjørelse som kommer til å bli stående som avgjørende og viktig i lang tid etter oss.

Soria Moria-erklæringen er en erklæring det går gjetord om internasjonalt i miljøer som er opptatt av fattigdom og utvikling. Regjeringen har slettet u-landsgjeld, og det er et enormt viktig grep i en verden hvor det finnes fattige land som bruker mer penger på å betjene gjeldsrenter enn de bruker på helsevesen og på skole. Og det er ikke uten grunn at det har vært et viktig krav for solidaritetsbevegelser og sosiale bevegelser gjennom mange år.

Noe av det første Regjeringen gjorde, var å trekke tilbake krav om privatisering av offentlige tjenester i u-land gjennom GATS-forhandlingene. Vi trakk oss ut av krigen i Irak. Vi har økt bistandsbudsjettet. Men kanskje viktigst av alt: Vi har nå en regjering med vilje og evne til å vise internasjonalt lederskap i kampen mot klimautslipp og i arbeidet med å få på plass en ny og mer ambisøs avtale etter Kyoto-avtalen. Det er vår tids aller viktigste oppgave – det har flere sagt fra denne talerstolen i dag – og den krever alt vi har av politisk vilje og gjennomføringsevne. Får vi ikke en slik avtale på plass, blir alt annet vi som politikere holder på med, irrelevant.

Vi er politikere i en skjebnetid. Vi har kunnskapen om hva klimaendringene fører til. Ingen kan i ettertid si at vi ikke visste. Vi har teknologien vi trenger for å gjøre noe med det. Vi har pengene. Det finnes ingen unnskyldninger. Alt står og faller med vår vilje til å ta de rette valgene.

Om man følger litt overfladisk med på den politiske debatten i Norge, kan man få inntrykk av at alt dreier seg om uenighet om større eller mindre enkeltsaker, og at det er enighet om de store linjene. Det er feil. Det er enorme avstander mellom de politikere som kommer med stadige angrep på velferdsstaten og forsøker å uthule den, og de politikere som ønsker å verne om den og gjøre den enda bedre.

Dette handler om hva slags samfunnsmodell vi tror på, om vi tror på å løse oppgavene i fellesskap eller hver for oss. Og det handler om solidaritetstanken, om vi som et rikt land skal ta vårt ansvar overfor verdens fattige på alvor.

Det er kanskje pompøst å snakke om en ny kurs for Norge, om en annen samfunnsutvikling. Men når vi ser på de viktige og store grepene som er tatt de siste to årene, blir det veldig tydelig at det nå styres etter helt andre mål – mål som handler om et samfunn bygd på fellesskap og på solidaritet, som tar vare på sine innbyggere, og som gir alle mulighet til å bidra og å realisere sine egne drømmer og visjoner. Det er det samfunnet vi vil ha. Det er det samfunnet vi styrer mot.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [19:17:19]:

De menneskeskapte klimaendringene er vår tids største politiske utfordring. Som en nasjon som har bidratt sterkt til den globale oppvarmingen gjennom vår eksport av olje og gass, har Norge et moralsk ansvar for å bidra til å løse problemene. Konsekvensene av vår måte å leve på er en verden med mer tørke, flere oversvømmelser, mer uvær, smelting av polisen og av isbreene, redusert biologisk mangfold, flere flyktninger, mer fattigdom og økt menneskelig lidelse. Det paradoksale er at det er mennesker i utviklingsland som sterkest blir rammet, til tross for at størstedelen av utslippene har funnet sted i industrilandene.

Kristelig Folkepartis miljøpolitikk er forankret i forvalteransvaret. Som mennesker er vi pålagt å forvalte skaperverket i tråd med naturens tåleevne. En av dem som har sagt dette klartest i den senere tid, er tidligere statsminister i Sverige Göran Persson. Han uttalte følgende til Schrödingers katt 27. september i år:

Det er i naturen mitt engasjement starter, det er i skapelsen, innenfor denne fantastiske, helt ubegripelige komplekse skapelse, hvor hver liten detalj griper inn i hverandre, og som skaper dette skønne, dette underbare som vi kaller for naturen. Det er der engasjementet starter. Og dette holder vi på å forderve. Vi holder på å forderve det i vår generasjon. Og vi blir kanskje de første som overleverer gården til neste generasjon i en verre tilstand enn den var i da vi arvet den fra våre foreldre. Det er et tungt, moralsk ansvar, og det skal vi forsøke å endre på.

Göran Persson er sosialdemokrat, og med disse ordene demonstrerer han et sterkt slektskap med oss kristendemokrater. I sin tid som statsminister i Sverige prioriterte han en klimapolitikk som har gjort at Sverige allerede i dag har innfridd sine Kyoto-forpliktelser. Sverige har de senere år redusert sine utslipp av klimagasser, mens Norges utslipp øker.

På bakgrunn av at klimaet er vår tids største politiske utfordring, overrasket det meg at klimapolitikken ikke hadde en mer framtrødd plass i trontalen. Det kan virke som om Regjeringen er tilfreds med den presentasjonen som klimaet har fått i klimameldingen, og at det nå er tid for å konsentrere seg om andre områder. Jeg håper jeg tar feil. Jeg håper Regjeringen og stortingsflertallet lyttet til stortingspresident Jaglands understreking i denne sal tirsdag av at de gode løsningene som regel kommer hvis de som har flertallet, lytter til flere enn seg selv.

Stortingspresident Jagland var også klar og tydelig på et annet punkt tirsdag, da han understreket at skal vi lykkes internasjonalt, må vi øke vår innsats på hjemmebane. Dette er en politisk ytring fra en erfaren parlamentariker som det er verdt å lytte til.

Kristelig Folkeparti støtter Regjeringens målsetting om å redusere de globale utslippene av klimagasser med 30 pst. i 2020 og målsettingen om et karbonnøytralt samfunn i 2050. Den politiske uenigheten handler ikke om disse hovedmålene, men om hvilke visjoner disse målene avstedkommer, og hvilke konkrete tiltak som må til for å nå hovedmålene og oppfylle visjonene. Er det Regjeringens visjon at vi skal kjøpe oss fri fra krevende omlegginger i møte med det karbonnøytrale samfunnet i 2050? Eller vil Regjeringen bygge et lavutslippssamfunn som ser tempoet i oljeutvinningen sammen med utviklingen av renseteknologi, som ser fordelene av å endre og stabilisere energibruken vår, og som ser at et lavutslippssamfunn oppnår vi bare hvis vi spiller på lag med folk flest og deres eierforhold til sitt nærmiljø og naturen?

Jeg finner det naturlig å trekke fram dette etter å ha hørt landets statsminister tidligere i dag vektlegge at Regjeringen vil påta seg ansvaret for omfattende utslippsreduksjoner i andre land, for på den måten å oppnå større og raskere reduksjoner i utslippene av klimagasser. Jeg håper det finnes politikere i denne sal som de neste månedene tør være visjonære, radikale og forpliktende når det gjelder klimapolitikken – ikke for sin egen skyld, men for neste generasjons.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [19:22:49]: Politikk handlar om å gå inn i si tid, finna fram til berekraftige kompromiss og driva gjennom reformer. Men politikken er ikkje rotlaus og lausriven frå fortida. Per Sivle skriv om dette i diktet «Soga», eit slags programdikt om kor mykje vi kan læra av historia:

«Du er ei Lykt,
eit Ljos fyr vaar Fot,
der vidare fram me gjeng.»

Ikkje minst, trur eg, kan vi læra ein del av historia til Kommunal- og regionaldepartementet. Det vart oppretta ved kongeleg resolusjon av 29. oktober 1948, og – som det heiter – «trådte i virksomhet fra 20. desember samme år».

Poenget mitt er at dette departementet gjennom snart 60 år har vore med og prega den norske samfunnsutviklinga. Ein raud tråd heile vegen har vore kommunane, som etter den andre verdskrigen har fått ei stadig viktigare rolle, både som tenesteytarar og som samfunnsutviklarar. Bustadsaker vart lagde til departementet etter nedlegginga av Forsynings- og gjenreisingsdepartementet i 1950. Distriktpolitikken vart for alvor eit tungt felt i departementet i og med opprettinga av ei eiga avdeling for dette feltet i 1968.

Historia til departementet er vidare og djupare enn denne korte skissa, men kastar – for å seia det med Sivle – lys over vegen vidare. Kommunal- og regionaldepartementet har hatt og har eit overordna ansvar for Kommune-Noreg. Her blir det lagt til rette for lokal velferd i heile landet. Her er oppgåva å sikra at lokaldemokratiet fungerer. Kommunal- og regionaldepartementet har hatt og har òg det fremste ansvaret for å støtta opp om og leggja til rette for arbeidsplassar og attraktive lokalsamfunn i heile Noreg og gjera folk i stand til å velja kor og korleis dei vil bu. Eit ansvar for at alle skal kunna bu trygt og godt, ligg òg her.

Arbeidet for å fjerna bustadløyse og å betra situasjonen for dei som slit på bustadmarknaden, er ei oppgåve som er nedfelt i Soria Moria-erklæringa. Det ligg i år 3 milliardar kr til bustadtiltak. Ein framsynt bustadpolitikk er framleis avgjerande i arbeidet for mindre fattigdom, for meir utjamning og for rettferd i dette samfunnet.

Regjeringa varsla i trontalen at ein ville gå vidare langsetter den vegen som er lyst opp. Kommuneøkonomien skal styrkjast ytterlegare. Det gir meir lokal velferd, fleire og betre velferdstenester, innanfor barnehagane, i skulen, i kultur og i omsorg og pleie.

I tillegg til meir pengar er det varsla endra spelereglar og rammevilkår: Neste år blir det lagt fram forslag til nytt inntektssystem for kommunane, dessutan ein stortingsproposisjon om desentralisering av makt, myndighet og oppgåver til regionane. Til våren kjem òg ei stortingsmelding om lokaldemokratiet. Vår oppgåve, ja vår plikt, er heile tida i denne salen og i Regjeringa å arbeida for at folkestyret så å seia realiserer potensialet sitt. Då må vi samtala om demokratiet, kritisera det, for så å reformera det, nettopp fordi folkestyret gjer det mogleg for folk å leva frie liv og finna fram til betre løysingar på felles utfordringar. Lokaldemokratiet er ein spydspiss i så måte, fordi det er mest fleksibelt, mest ope for prøving og feiling.

40 år etter opprettinga av ei distriktpolitisk avdeling i Kommunal- og regionaldepartementet held Regjeringa fram som ho har stemna. Vi skal innføra ei støtteordning for nyetablerte vekstbedrifter i distrikta og oppretta eit kompetansesenter for distriktsutvikling. Og med lov skal landet byggjast, bokstaveleg talt: ein proposisjon med forslag til ny plan- og bygningslov, der kjernen er styrkt kon-

troll og tilsyn i byggjesaker og skjerpa krav til universell utforming.

Tida i politikken har lært meg at politikk tek tid. Idear skal jordast mellom folk, mange skal høyrast, fleirtal skal byggjast. Vår utfordring som folkevalde er både å lytta og å leia. Balansepunktet mellom det å vera stemme og det å vera ekko kan av og til vera vanskeleg å finna. Difor trengst slike ordskifte som det her i dag, debattar der blikket er overordna, og der meiningar om og visjonar for framtida blir borne til torgs av mange, frå alle delar av landet og frå alle parti. Der er det òg moglegheit til å varsla at ein både sentralt og lokalt tenkjer nytt, og eg har no med glede registrert det engasjementet som er i kommunane for klimaplanar og for eit arbeid for å sikra betre kvalitet på tenestene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per-Willy Amundsen (FrP) [19:28:27]: Regjerings boligpolitikk er schizofren. Den ene dagen sier Regjeringen én ting, mens den dagen etter sier det motsatte.

La meg forklare: Statsråd Meltveit Kleppas forgjenger lagde nye byggeforskrifter som gjorde det 15 pst. dyrere å bygge nytt, samtidig som produsentene av byggematerialer måtte legge om hele produksjonen i en periode da presset i dette markedet allerede var betydelig. I tillegg tvang Regjeringen kommunene til å føre en politikk som best kan karakteriseres som en politisk vedtatt tomtemangel. Resultatet var økt prispress og mindre nybygging. Meltveit Kleppas første utspill som kommunalminister var imidlertid at det skulle bygges 5 000 nye boliger til bostedsløse. Regjeringen gjør altså først alt den kan for å hindre nybygging, og så prøver den å fremstå som gode samaritaner ved å hjelpe dem som faller utenfor.

Mitt spørsmål er følgende: Vil statsråden ta initiativ til byggeforskrifter som for én gangs skyld gjør det billigere å bygge nytt?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [19:29:42]: Viss definisjonen på schizofreni er den som representanten Amundsen no la fram, må eg ta avstand frå ein slik definisjon.

Eg er veldig glad for at statsråd Haga la fram byggeforskrifter som inneber at miljøet – og energibruk – på ein heilt annan måte enn til no blir teke vare på, samtidig som det blir billegare å bu fordi ein sparar tilsvarande midlar på oppvarming. Så eg kjem til å følgja opp og forsikra meg om at desse forskriftene blir følgde.

Det er vel ikkje slik at Framstegspartiet står her i dag og på den eine sida er oppteke av å kjempa mot fattigdom og på den andre sida kritiserer ein statsråd som har teke til orde for å sikra fleire vanskelegstilte ein bustad?

Bent Høie (H) [19:30:55]: VG avslører i dag at Senterpartiet tapte kampen i Regjeringen om å prioritere de fattige gjennom den kanskje mest målrettede ordningen – bostøtteordningen. I dagens debatt har vi hørt statsministeren svare på hvorfor arbeidsledigheten er lav, men jeg regner med at den tidligere sosialminister Meltveit

Kleppa godt vet at det er grupper i samfunnet som ikke har muligheter til å komme i arbeid. Disse rammer kanskje fattigdommen aller hardest. Derfor har Høyre fortsatt i opposisjon en historisk satsing på bekjempelse av fattigdom, som vi startet i regjering. Ja, Høyre fikk til og med skryt av tidligere parlamentarisk leder i Senterpartiet Meltveit Kleppa – i debatten om revidert budsjett i vår – for vårt engasjement når det gjelder fattigdom. Det står i klar kontrast til dagens VG og ikke minst til Meltveit Kleppas uttalelse i Dagbladet om at Regjeringen må skjerpe seg i fattigdomssatsingen. Det er ikke rart, for finansministeren erklærte 5. juni i Dagbladet at Regjeringen ikke kom til å nå sine egne mål når det gjaldt fattigdomsbekjempelse.

Jeg må spørre kommunal- og regionalministeren om hun kan bekrefte eller avkrefta finansministerens innrømmelse om at Regjeringens fattigdomsmål ikke nås.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [19:32:11]: Eg kan bekrefte at Regjeringa i tråd med Soria Moria-erklæringa har som ambisjon å avskaffa fattigdom. Eg kan òg bekrefte at Regjeringa no, halvvegs i sin periode, alt har teke viktige grep t.d. for å sikra langt fleire arbeid og for å sikra kommunane 21 milliardar kr meir fast – og i tillegg 8 milliardar kr i ekstra skatteinntekter som dei fekk behalda. Ingen som kjenner Kommune-Noreg, ingen som kjenner til korleis vanskelegstilte har det, vil vera i tvil om at det er to overmåte viktige grep nettopp for å gi moglegheit til å følgja opp den enkelte vanskelegstilte langt betre.

Det er også 3 milliardar kr i årets budsjett som blir brukte til vanskelegstilte på bustadmarknaden, og vi kjem til å følgja opp vårt engasjement vidare.

Björg Tørresdal (KrF) [19:33:29]: Jeg vil først benytte anledningen til å gratulere statsråd Kleppa med en viktig post – en ny og viktig post for kommunalkomiteen.

Jeg vil òg ta utgangspunkt i nyhetene i dag der man fortalte at Regjeringen i siste budsjettsving hadde funnet at den ville ta 500 mill. kr fra bostøtteordninger til å unngå økt foreldrebetaling i barnehagene. Siden budsjettforslaget offentliggjøres i morgen, har jeg stor forståelse for at kommunalministeren ikke kan kommentere den lekkasjen – om den er riktig eller ikke. Derfor vil jeg heller helt generelt og uten referanse til lekkasjen spørre: Hva mener kommunalministeren gir størst målrettet effekt i forhold til å fjerne fattigdom – generelt lav foreldrebetaling i barnehagene eller å fortsette forbedringen av bostøtteordningen som den forrige regjering satte i gang? Jeg vet at statsråden gjerne vil si: Ja takk, begge deler. Men hva tror hun gir størst effekt av disse to tiltak?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [19:34:30]: Eg er glad for at det er forståing for at eg verken kommenterer budsjettet som kjem i morgon, eller den interne budsjettprosessen i Regjeringa. Men lat meg likevel seia at eg sjeldan har sett ein avisartikkel som inneheld så mange feil som den representanten Tørresdal viste til.

Til spørsmålet er nok min første tanke nettopp: Ja takk, begge delar. Det er òg fordi Regjeringa har gitt eit tydeleg

løfte når det gjeld foreldrebetaling i barnehagar, og når det gjeld barnehageplassar, og i tillegg har lovt å sikra ein betre situasjon for vanskelegstilte på bustadmarknaden. Vi har difor t.d. alt sikra 10 000 kr meir i bustønad til personar i dei største byområda, og vi held fram med vårt arbeid vidare på begge desse felta.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Henning Skumsvoll (FrP) [19:36:03]: I Soria Moria-erklæringen fra 2005 slår Regjeringen fast at nordområdene er Norges viktigste strategiske satsingsområde i de nærmeste årene. Grunnen til det er at nordområdene har gått fra å være et sikkerhetspolitisk område til å være et meget stort energipolitisk område. Regjeringen skriver bl.a.

«Ivaretagelse av norske økonomiske, miljømessige og sikkerhetspolitiske interesser i nord skal prioriteres høyt og sees i nær sammenheng.»

I ettertid kan det være vanskelig å se at Regjeringen har oppfylt sine målsettinger i nordområdet. Selv om Regjeringen har bevilget et større beløp til Kystvakten, viser det seg at operative operasjoner med nettopp Kystvakten ikke har økt vesentlig. Med dagens kystvakt kan ikke Norge klare å hevde sin suverenitet i nordområdet. Det så vi klart i «Elektron»-saken for et par år siden. Nordområdet er så stort at vi med dagens kystvakt ikke har noen mulighet for å overvåke alt som skjer i dette området. Våre nye fregatter vil først være operative i 2011. Hvorvidt de kommende års budsjetter er store nok til å bemanne disse fregattene, er nok det store spørsmålet. Etter Fremskrittspartiets mening er nordområdesatsingen svært laber. I Finnmark, hvor behovet for både luft- og vannrelatert forsvar er størst, har Regjeringen gjort lite eller ikke noe i det hele tatt.

På grunnlag av all lekkasjen fra Forsvarsstudien 07 nå i høst kan det se ut som om det ikke er nordområdet Regjeringen ønsker å styrke. All oppmerksomhet sentrerer seg om Bodø. Forsvarets fellesoperative hovedkvarter på Jåttå er foreslått flyttet til Bodø-området. Dette forslaget virker av to årsaker lite gjennomtenkt. Det første er at Forsvaret har brukt mellom 600 og 1 000 mill. kr på Jåttå. Det meste av denne investeringen kan neppe nyttiggjøres dersom Reitan blir Forsvarets fellesoperative hovedkvarter i framtiden. Videre – og det er kanskje det viktigste – vil NATOs Joint Warfare Centre, som nå ligger sammen med FOHK på Jåttå, sannsynligvis bli flyttet fra Norge. Videre ligger det vel i kortene at Bodø blir den ene hovedflyplassen for våre jagerfly.

I sin årlige tale i Oslo Militære Samfund i november 2006 tok forsvarssjef Sverre Diesen opp utviklingstrekkene til Forsvaret. Han pekte på det store gapet som eksisterer mellom målsettingen som Stortinget vedtar, og det årlige forsvarsbudsjettet – et beløp som Forsvarets forskningsinstitutt har beregnet til 3–4 milliarder kr årlig. Diesen pekte på utviklingen og sa at blir ikke dette gapet mellom mål og budsjett lukket, vil det om 15–20 år ikke være noe forsvar igjen i Norge. Det er meget alvorlig, og

det er å håpe at Regjeringen tar denne fagmilitære uttalelsen alvorlig.

«Langsiktighet» er et begrep som vanskelig kan sies å være gjeldende i Forsvaret. En del av skylden hviler nok både på tidligere regjeringer og på den sittende regjering.

Min påstand om manglende langsiktighet vises best med noen få eksempler:

- I omstillingsprosessen fra et mobiliseringsforsvar ble 2 000 offiserer i Hæren overtallige. I dag må Hæren skaffe 1 000 nye offiserer i løpet av to år for å tilfredsstille behovet.
- Sjøforsvaret har bestilt seks nye MTB-er i Skjoldklassen til en kostnad av ca. 5 milliarder kr, en investering som marinen forsvarer fullt ut i forhold til sitt behov i nordområdet. Ifølge lekkasjene fra Forsvarsstudien 07 er det foreslått at disse seks nye MTB-ene avhendes, antakelig på grunn av at forsvarssjefen ikke ser muligheter til å dekke driftskostnadene.

Konklusjonen når det gjelder framtiden for Forsvaret, ligger helt klart i det endelige stortingsvedtaket i 2008. Dette vedtaket vil bygge på Forsvarsstudien 07 og studien fra det bredt sammensatte Forsvarsutvalget, som skal komme med sin parallelle melding i november 2007.

Fremskrittspartiet mener at skal Forsvaret klare å utføre alle sine pålagte mål i nordområdet, utføre pålagte forsvarsoppgaver i Norge samt delta i stadig økende internasjonale operasjoner, må forsvarsbudsjettene økes betydelig. Skal de fagmilitære klare å utvikle et forsvar i tråd med Stortingets målsetting, må det skapes forutsigbarhet og langsiktighet med dertil tilstrekkelige årsbudsjetter.

Norge har, som et av verdens rikeste land, råd til å sikre landets interesser med et godt forsvar.

Asmund Kristoffersen (A) [19:41:11]: Norge skal være en miljønasjon, sies det i innledningen til årets trontale. Det er en flott ambisjon, og det er en riktig ambisjon. I egenskap av stortingsrepresentant, medlem av Stortingets energi- og miljøkomite og leder av Nordisk Råds miljø- og naturressurskomite har jeg fått muligheten til å arbeide med miljøspørsmål i eget land og internasjonalt, og jeg har benyttet mange anledninger til å se virkningene av klimaforandringer på miljø og natur både ute og hjemme.

Vi, og verden, står overfor større utfordringer enn vi noen gang har gjort. Virkeligheten er åpenbar. Jeg har ledet et internasjonalt miljøarbeid omkring bl.a. overgjødsling av Østersjøen. Østersjøen er et stort og viktig havområde, men miljøtilstanden kan best sammenliknes med Mjøsas tilstand da den var på det verste. Årsaken er utslipp først og fremst fra land, jordbruk og kloakk, men også luftbåren forurensning.

Issmelting av grønlandsisen på sommerstid øker faretruende, og måling av mengde smeltevann fra isen et sted på nordvestkysten av Grønland viser en tredobling i løpet av de ti siste årene. Jeg har vært der, og jeg har sett dette. Isbreer i Alaska i Nord-Amerika smelter i en fart vi ikke har sett før, og medlemmene i energi- og miljøkomiteen så det da vi var i Alaska i forrige uke.

(Kristoffersen)

Brearmen på Briksdalsbreen skrumper sterkt. Effekten av klimaendringer i Norge er tydelig, bl.a. gjennom dette eksempel.

Ifølge meget godt dokumenterte rapporter fra FNs klimapanel skyldes klimaendringene virkninger av menneskelig aktivitet som økt energiforbruk og dermed økning i CO₂-utslipp, økning i folketall og økning i brutto nasjonalprodukt i mange av verdens land.

Hva så? Løsningen må finnes globalt ved at verdenssamfunnet samlet og hvert enkelt land er villige til å inngå forpliktende klimaavtaler som reduserer utslipp av klimagasser, og som legger opp til en bærekraftig utnyttning av naturressursene.

Statsminister Stoltenberg har i dag igjen bekreftet at vi i Norge må ta våre forpliktelser, bl.a. ved å snu opp ned på tidligere vedtatte målsettinger, fra å kunne øke våre utslipp sammenliknet med 1990 til kraftige reduksjoner. Innen 2020 har Regjeringen satt som mål en reduksjon på 30 pst., og 100 pst. reduksjon innen 2050. Greier vi å oppnå disse tallene tidligere, er det meget gledelig.

Hva vil dette kreve av oss? Det vil kreve politisk vilje. Ja, vi må ville dette. Det vil kreve teknologiutvikling og bruk av teknologi. Det vil kreve penger. I Stern-rapporten kan vi lese at det vil koste mange ganger mer å la være å gjøre noe. Det krever noe av oss som enkeltmennesker i form av mer miljøvennlige valg i vårt forbruksmønster.

Mer konkret betyr dette bl.a.

- at vi utnytter mekanismene i Kyoto-avtalen og vår tilslutning til EUs kvotesystem, slik at vi på en effektiv, økonomisk måte bidrar til å redusere utslipp av klimagasser i verden
- at vi satser stort på ny fornybar energi, bl.a. gjennom vårt redskap Enova
- at vi legger opp til virkemidler som får mer av godstransporten på vei over på sjø
- at vi satser på biodrivstoff
- at vi gjennom nye byggforskrifter legger opp til lavere energibruk og mer miljøvennlig energibruk
- at vi følger opp Regjeringens satsing på jernbane
- at skatteregimet blir innrettet slik at det gir oss mer miljøvennlige løsninger i f.eks. valg av bil osv.

Problemerne vi ser, er skapt av mennesker. Da kan også menneskene løse dem.

En annen stor utfordring er energibalansen i Norge, ikke minst i Midt-Norge. Vi står nå i en situasjon der vi produserer mindre kraft enn vi forbruker. I Midt-Norge er situasjonen slik at vi selv i et normalt nedbørsår kan stå i fare for ikke å kunne forsyne eksisterende industri og hushold med nok kraft på grunn av for liten kraftproduksjon og et linjenett som ikke har kapasitet til å innføre nødvendige mengder kraft til regionen. Norge er inndelt i prisområder som kan gi uforvarlig høy pris på kraft i Midt-Norge om vi skulle komme i en knapphetssituasjon. Dette kan ramme industri så vel som annet forbruk. Dette krever selvsagt maks trykk på energieffektivisering og ingen sløsing, men det krever også to andre ting: mer kraftproduksjon og bedre kapasitet på overføringsnettet. For å få dette til må det tydelige politiske beslutninger til.

Borghild Tenden (V) [19:46:27]: Venstre har vært miljøpartiet i norsk politikk siden begynnelsen av 1970-årene. Fortsatt står miljøpolitikk øverst på vår dagsorden, og det er viktigere enn noen gang at flere partier blir med, ikke bare i ord, men også i handling.

Transportsektoren står, ifølge Lavutslippsutvalget, for ca. 30 pst. av klimagassutslippene våre. Derfor må også denne sektoren ta et stort ansvar. Samtidig er transportsektoren livsnerven i samfunnet vårt. Uten transport stopper verdiskapingen og folks muligheter til å møtes. Derfor er svaret noen steder bedre og tryggere veier og andre steder miljøvennlig skinnegående transport.

En av de største utfordringene vi har innenfor samferdssektoren i dag, er kjøproblemer og trengsel i byområdene. Dette er områder hvor mer vei ikke er svaret. Det er rett og slett ikke mulig å bygge seg ut av kjøproblemerne. Skal vi klare å løse kjøproblemerne i byene og den miljøbelastningen det medfører, må innsatsen innenfor kollektivtrafikken i byområdene trappes kraftig opp. Dette er også god distriktspolitikk. Næringslivet i distriktene taper årlig store beløp på at transporten av varer står i kø inn mot de store byene. En nylig framlagt undersøkelse viser en merkostnad for samfunnet i en størrelsesorden på 5 milliarder kr årlig for Oslo, Bergen og Trondheim til sammen. De største problemene er knyttet til framkommelighet og miljø. Sammen med økt satsing på kollektivtrafikk er økt satsing på jernbane viktig også for godstransporten.

I regjering satset Venstre tungt på utbygging av kollektivtrafikken i og inn mot de store byene. Jernbanen og kollektivtrafikken vil være viktige satsingsområder for Venstre også framover. Men vi har store utfordringer. På østlandsområdet har vi flere ganger i år opplevd forsinkelser og innstillinger i store deler av togtrafikken. Dette er frustrerende for folk, og konsekvensen er fallende tillit til jernbanen som et pålitelig transportmiddel.

NSB og Jernbaneverket må være godt rustet dersom vi skal lykkes med å styrke jernbanens konkurransekraft. Skal vi få mest mulig miljø igjen for pengene, trenger vi en framtidsrettet organisering av disse to statlige selskaperne.

Venstre er bekymret for dette, ettersom den rød-grønne regjeringen i sin Soria Moria-erklæring har slått fast at det ikke skal finne sted flere omstillinger innen jernbanen. Dette er et dårlig utgangspunkt for en statsråd dersom hun ønsker å utvise handlekraft overfor NSB og Jernbaneverket.

De erfaringene vi har innenfor jernbanen, tilsier at vi gjør hverandre gode gjennom konkurranse. Gjøvikbanen er et godt eksempel, hvor anbudet den forrige regjeringen gjennomførte, gav 40 pst. flere avganger og en svært positiv trafikkvekst. Jeg kan sitere hva konsernsjef Einar Enger i NSB sa til Avisenes Nyhetsbyrå i 2004:

«Jeg tror på konkurranse – og trusselen om konkurranse. Konkurranseutsetting og anbud er en gitt forutsetning som er kommet for å bli. Det er sunt for NSB å få bryne seg i konkurransen.»

Å innta en verneholdning til jernbanen, slik den sittende regjeringen med SV og Arbeiderpartiet i spissen har

gjort, svekker jernbanens stilling som transportmiddel. I etterkant av anbudsutsettingen av Gjøvikbanen ønsket Venstre å fortsette denne suksessen, og aktuelle strekninger var Bergensbanen og Sørlandsbanen. Så langt kom vi dessverre ikke.

Til slutt: Jeg er overbevist om folks vilje til å bidra for miljøet ved å reise kollektivt. Da er det opp til oss politikere å legge til rette for at dette lar seg gjøre! Venstre vil være en pådriver og vokter.

Anette Trettebergstuen (A) [19:51:05]: Den rødgrønne regjeringen er tøff i utenrikspolitikken, og vi leverer løftene våre.

Vi sendte offiserene hjem fra Irak, vi satser på nordområdene, vi fører en mer offensiv europapolitikk, vi trapper opp bistandsbudsjettet, vi setter tusenårsmålene først, vi leder an i arbeidet med å finne nye globale finansieringskilder og i arbeidet med et internasjonalt forbud mot klasebomber, og vi sletter u-landsgjeld. Vi har en regjering som tør og som syns i utenrikspolitikken, også utenfor Norges grenser.

Da amerikanerne bestemte seg for å sette en mann på månen, bare gjorde de det. Da supermaktene rustet opp militært under den kalde krigen, bare skaffet man de pengene som trengtes for å gjøre det. Hvis vår generasjon ikke utrydder fattigdommen i verden, er det ikke fordi vi ikke kan, men det er fordi vi ikke vil det nok. Vi har kunnskapen som trengs, og vi har pengene som skal til for å oppfylle tusenårsmålene. Spørsmålet er om vi og om verden har viljen. Vi er langt unna å nå de målene. Spesielt Afrika henger etter. Her trengs det en innsats. Regjeringen har da også økt vårt fokus på Afrika. Kontinentet er svært rikt på naturressurser, biologisk og kulturelt mangfold. Til tross for det sliter store deler av kontinentet med fattigdomsproblemer og oppnår ikke utvikling på grunn av interne konflikter, korrupsjon og brudd på menneskerettigheter.

For noen uker siden la Regjeringen fram en handlingsplan for en mer helhetlig Afrika-politikk. Vi har som mål å styrke det politiske samarbeidet med afrikanske land. Afrika er i endring, og kontinentet blir en stadig viktigere internasjonal aktør – politisk og økonomisk.

Sterkere innflytelse i FN og i de internasjonale finansinstitusjonene er en forutsetning for at Afrika selv skal kunne forme sin egen utvikling. De afrikanske landene er viktige i FN, og vi vil bidra til å støtte utviklingen av sterke felles afrikanske institusjoner og også samarbeidet mellom afrikanske land.

Fred, demokrati, sosial utvikling og miljø henger tett sammen. Uten det ene kan du ikke oppnå de tre andre. Vi trenger fred for å kunne få sosial utvikling, og sosial utvikling er nødvendig for stabil og langvarig fred. Når naturressursene er knappe, skapes konflikter. Når klimaendringer ødelegger folks livsgrunnlag, er økt fattigdom resultatet. Naturressurser kan like gjerne være en forbannelse for et lands befolkning som det har vært en berikelse for oss her hjemme, i form av olje.

Se bare på det rike biologiske mangfoldet, på råvarene og på naturressursene mange av de afrikanske landene

har. Afrikanske land er store produsenter av olje, gass, diamanter, fisk, metaller og andre råvarer som er viktige i verdensøkonomien. Det er også grunnen til at kontinentet er blitt gjenstand for et ressurskappløp fra omverdenen. Det ser vi tydelig i dag med Kinas økte involvering på dette kontinentet. I sin iver etter å skaffe seg ressurser investerer kineserne i infrastruktur over store deler av kontinentet. Problemet er bare at det er kineserne selv som bygger veiene og bygningene, i stedet for at afrikanerne blir satt til å gjøre jobbene. Problemet er også at kineserne er lite opptatt av å stille krav om demokratisk styresett, anti-korrupsjon og respekt for menneskerettigheter der de velger å investere.

Men verdens økte etterspørsel etter råvarer fører altså til høyere økonomisk vekst i mange afrikanske land. Problemet er bare at denne veksten ikke kommer flertallet i befolkningene til gode.

Ta Angola: Angola er et rikt land som følge av olje. Samtidig lever 70 pst. av befolkningen under fattigdomsgrensen. Korrupsjonen er enorm, og inntektene fra oljen øker og øker. Uten en bedre forvaltning av disse inntektene vil vi heller ikke se en utjevning og færre fattige i Angola.

Ordinær bistand fra Norge er ikke løsningen for Angolas fattigste. Men Norge har erfaring fra forvaltning av naturressurser som vi kan dele med f.eks. Angola når det gjelder oljerikdommen, eller med Namibia når det gjelder å bygge opp en bærekraftig fiskeriforvaltning i et land med så enorme fiskeriresurser. Å overføre kunnskap om forvaltning er kanskje det viktigste vi kan gjøre for noen av disse afrikanske landene, ved at det kan være med på å sikre at inntektene deres går til reduksjon av fattigdom.

Det er først og fremst Afrika som selv skal legge til rette for utvikling sosialt og økonomisk, men verdens rikeste land har et ansvar for å bidra med det vi kan bidra med. Det gjelder selvfølgelig bistand direkte til de fattigste, men det handler også om andre ting. Det handler om politisk partnerskap, og derfor er det viktig og helt i tråd med at vi satser på Afrika, at Regjeringen nå fører en bred og helhetlig utenrikspolitikk overfor Afrika.

Morten Høglund (FrP) [19:56:15]: Oppførselen til juntaen i Burma vekker avsky hos oss alle. Vi føler med befolkningen og de modige munkene som har tort å stå opp mot et av verdens mest brutale regimer. Vi gremmes over den manglende evne hos FNs sikkerhetsråd til å finne en vei ut av uføret, og vi leter etter måter å avhjelpe den akutte situasjonen på. Vi vil, sammen med resten av det politiske Norge, være med på alle tiltak som kan ha en effekt på denne uholdbare situasjonen.

Mange mennesker i Burma frykter nå for sine liv og forsøker å komme seg ut av landet. Thailand er hardt presset allerede, med et stort antall burmesiske flyktninger. Fremskrittspartiet fremmer derfor et forslag i dagens trontaledebatt om at norske myndigheter må ta initiativ til å hjelpe f.eks. Thailand med å håndtere de flyktningstrømmer som nå kan komme fra Burma. Vi må for enhver pris sikre oss at ingen tvangsreturneres.

Den finske utenriksministeren skulle si hva som er Finlands største sikkerhetspolitiske utfordring, og han svarte i god Martin Kolberg-stil: Russland, Russland, Russland. I Norge har vår forsvarssjef fortalt det som det er: Russlands jakt på energi og fisk kan utfordre Norge. NATO retter blikket i andre retninger og vil ikke nødvendigvis være til stor hjelp. Jobben må vi gjøre selv. Dette er de nye geopolitiske realiteter i Norden. Vår største nabo i øst blomstrer på mange felt. Etter en smertefull omstillingsperiode på 1990-tallet peker de fleste indikatorer oppover, og selvbevisstheten er stor. Russland markerer seg, og vi skal forholde oss til det.

Som inngangsport til Polhavet besitter vi et strategisk viktig område. Vi kan derfor ikke lukke øynene og ønske oss en annen virkelighet. Vi kan ikke gjøre som USA og Bush og la vårt forhold til Russland baseres på feil forutsetninger. Se bare hvordan Russland klarer å ydmyke USA i sak etter sak. Vi skal møte utfordringene, ikke truende, men med tilstrekkelig tydelighet, aktivitet og forutsigbarhet i våre vitale områder. Vi må ikke gjøre Russland til en trussel. Det er en utfordring, men ikke nødvendigvis noe som bør få oss til å skjelve i buksene. Håndtert riktig og strategisk vil Russland være en partner, både i nord og ellers. For å få til dette trengs det en bred norsk satsing på å etablere relevante samarbeidsprosjekter, men samarbeid på noen områder og tydelighet på andre områder står ikke i motstrid til hverandre – tvert imot. Vi skal si klart fra om forhold vi ikke liker i det russiske samfunnet, samtidig som vi skal erkjenne den innsats Russland nå gjør for å reise seg under Putins ledelse.

Vårt geografiske skjebnefellesskap kan utnyttes til fordel for begge, men da må vi være rustet på et nivå som gjør oss relevante. Erkjennelse av Norges utfordringer er viktig, samt evne og vilje til å ta tak i disse. Etter vår mening krever dette en fokusert utenrikspolitikk som evner å prioritere og sette de viktigste interessene først. Det er ingen tvil om at det er mye interessant å beskjefte det norske utenriksdepartementet med i den store verden. Men vi må tørre å utfordre oss selv på om vi gjør det som er mest nødvendig, og om det er riktig å engasjere seg så bredt som vi faktisk gjør. Her skiller norsk utenrikspolitikk seg fra den i våre naboland.

Det er ingenting i veien med norsk selvilde som en stor fredsnasjon, dette fremheves til stadighet og er blitt et eget satsingsområde. Allikevel er det langt mellom seirene i dette krevende diplomati. Nå skal ikke norske fredsdiplomater bebreides for manglende fred, men det må være lov å sette spørsmålsteget ved denne enorme satsingen på Norge som fredsnasjon, manglende resultater og behov for fokusering på krevende oppgaver i våre nærområder. Det skal aldri bli slik at Norge murer seg inne og ikke tar sitt nødvendige ansvar på den internasjonale arena, men det kan heller ikke bli slik at andre og mindre sentrale oppgaver for Norge får lov til å dominere ressursbruket. Disse spørsmål og flere andre viktige spørsmål knyttet til innretning av norsk utenrikspolitikk ser vi frem til å diskutere fremover, og vi forventer at den planlagte stortingsmeldingen om Norges plass i verden vil gi oss en slik anledning.

Arild Stokkan-Grande (A) [20:01:19]: Mens opposisjonen roter det til for seg selv og krangler om hvem som skal styre, hvilke posisjoner de vil ha, osv., er vi mest opptatt av å gjøre hverdagen bedre for folk. Regjeringens visjon er at vi skal skape verdens mest inkluderende fellesskap. Det er en vakker visjon, kanskje en av de flotteste en regjering noensinne har hatt. Hva er opposisjonens prosjekt, utenom det at de vil ha taburetter?

I går var kommunalkomiteen på besøk hos Kommunal Landspensjonskasse, KLP. Der ble vi imponert over hvordan de driver sin virksomhet. I et landskap hvor det er stort fokus på penger og inntjening, evner de også å ha et sterkt fokus på samfunnsansvar. De motbeviser det enkelte økonomer hevder, nemlig at det er et motsetningsforhold mellom det å tjene penger og det å ta samfunnsansvar.

Jeg vil i dette innlegget forsøke å skissere noen prinsipper som jeg mener vi kan styre etter for å nå Regjeringens visjon om å bli verdens mest inkluderende samfunn. Og da har jeg tillatt meg å stjele litt fra nettopp KLPs strategi.

For det første er det viktig å sette opp noen «veiskilt» som vi kan styre etter, vi kan kalle det atferdsverdier. Våre atferdsverdier kan være: åpen, tydelig og ansvarlig. Vi skal være åpen for det flotte mangfoldet vi har her i landet. Norge er en ung innvandringsnasjon. Derfor preges dessverre debatten fortsatt av spørsmålet om hvorvidt vi skal ha innvandring eller ikke. Arbeiderpartiet sier klart og tydelig ja til innvandring, fordi vi mener det gjør Norge til et bedre samfunn. Men da må vi være åpen for de endringene det medfører. Det betyr at hver enkelt av oss må jobbe med sine holdninger og vise toleranse.

Vi skal være tydelige. De som søker vår beskyttelse, skal få sin søknad vurdert ut fra behovet for beskyttelse. De som har behov for beskyttelse, skal få det. De som ikke har det samme behovet, må respektere avslaget og reise hjem. Vi skal ikke stille verken strengere eller lettere krav til våre nye landsmenn enn dem vi stiller til øvrige nordmenn. Alle skal behandles likt. Alle innbyggere må selv få velge hvem de vil gifte seg med. Tydelighet handler også om at vi må være nådeløse i vårt forsvar for dem som blir forsøkt tvunget inn i ekteskap.

Vi skal være ansvarlige. Norge har en liten befolkning. Innvandringen må være balansert, og vi må sørge for at alle som kommer hit, får gode muligheter til å lykkes i vårt samfunn.

I tillegg til atferdsverdiene bør vi også ha et sett med virkemidler. For det første er det etter min mening behov for en nasjonal debatt om hvilke grunnleggende verdier vi vil at samfunnet skal bygge på, verdier alle kan slutte seg til og som vi aldri skal gå på akkord med. Toleranse handler nemlig nettopp også om å være tydelig på hvilke holdninger vi ikke aksepterer. Vi skal slå hardt ned på rasisme og diskriminering, og samtidig bygge opp under og støtte de holdningene som skaper et varmere samfunn. Virkemiddel nr. én er derfor klare holdninger.

I næringslivet snakkes det mye om aktivt eierskap. Jeg ønsker at vi i denne sammenhengen får fokus på aktivt samboerskap. Alle som lever i samboerskap, vet at det

handler om å gi og om å få, å lære av hverandre og finne ut av ting sammen. Det er mye fokus på at minoriteter må tilpasse seg det samfunnet de lever i, men majoriteten må også vise vilje til å tilpasse seg minoritetene. Virkemiddel nr. to er dermed aktivt samboerskap.

Det tredje virkemiddelet er strategiske investeringer. Vi skal investere i mennesker. Folk kjenner en sterkere grad av tilhørighet dersom de føler seg verdsatt og at det er bruk for dem. Mange drar med seg en tung bagasje følelsesmessig, og språkvansker kan gjøre det vanskelig å delta i samfunnet. Regjeringen har allerede mange virkemidler i denne sammenhengen, og flere skal komme. En god offentlig skole og den barnehagepolitikken som Regjeringen fører, er forutsetninger for å lykkes med integreringsarbeidet. Det vil i sin tur føre til at flere kan delta i samfunns- og arbeidsliv. Arbeid er igjen en nøkkel for å kunne komme ut av fattigdom og for at mennesker selv kan velge sine liv. Dette er gode og lønnsomme investeringer.

Ikke bare har Regjeringen en vakker visjon, jeg har nå prøvd å si noe om hvordan jeg mener vi kan komme oss dit. Regjeringen har i sin politikk allerede mange av verktøyene på plass. Og viktigst av alt: Vi har en sterk vilje til å nå disse målene.

Elisabeth Aspaker (H) [20:06:29]: Trontaledebatten i dag har bekreftet den selvtilfredshet som har senket seg over regjering og rød-grønne representanter. I tur og orden har man fra denne talerstolen understreket at store oppgaver nå blir løst av store penger. Men dette stemmer ikke helt. Politiet har ikke de ressurser som kreves for å sikre en like god tjeneste overalt. Faktum er at Norge i dag er i ferd med å få et A- og et B-politi, der bybefolkningen får en polititjeneste av høyere kvalitet enn folk som bor i distriktene.

Knappe personellressurser har framtvunget vaksam arbeid i stadig større distrikter, med flere timers utrykningstid ved alvorlige ulykker eller ved grov kriminalitet. For det rykkes ikke ut til hva som helst lenger. Terskelen for utrykning på kveld, natt og i helgene blir stadig høyere for å unngå at de nye avspaseringsbestemmelsene skal lamme den ordinære dagtjenesten i lensmannsdistriktene.

Det som skjedde i forbindelse med dødsulykken i Øksnes i Nordland nylig, der vakhavende politi satt i nabokommunen og brukte nesten to timer før man var på ulykkesstedet, er uakseptabelt – og ville vært helt utenkelig i en by.

Jeg overdriver ikke. Jeg har besøkt flere lensmenn hjemme i Troms denne høsten. De deler mange kollegers bekymring over en utvikling der budsjetter og politikapasitet spises opp av nye arbeidstidsbestemmelser. Samtidig opplever man søkertørke til ledige jobber i mange distrikter. Lensmennene innrømmer åpent at dette går ut over servicen til publikum. Flere har også påpekt og beklaget at det forebyggende arbeidet blant barn og ungdom dessverre må bli salderingspost når tiden og personellet ikke strekker til. Straffesaksbunker på kontorpuhlen må prioriteres, og er det ikke mer tid, så er det ikke mer tid.

Mye tyder nå på at innføring av nye biometriske pass vil bety enda dårligere publikumsservice fordi passutstedelsen sentraliseres til færre steder. Den rød-grønne regjeringen sier at den er opptatt av at det skal være like attraktivt å bo i distriktene som i mer urbane strøk. Den negative utviklingen i politiet er snarere egnet til å skremme folk vekk derfra, og er i hvert fall ikke med på å underbygge påstanden om at det skal være likegyldig hvor man bor i forhold til hva slags offentlige tjenester man skal ha krav på.

Det er nesten litt bemerkelsesverdig hvor uinteressert og lite opptatt justisministeren ser ut til å være av utviklingen i politiet. Jeg har utfordret ham ved flere anledninger uten å få noe særlig svar. Høyres forslag om å styrke politibudsjettet ytterligere møtes med slagord og retorikk om at denne regjeringen har bevilget mer enn den forrige regjeringen. Statsråden er ikke villig til å ta inn over seg det faktum at både kriminalitetsutviklingen og nye arbeidstidsbestemmelser krever mer politi.

Høyre har utfordret Regjeringen på bred basis når det gjelder en mer aktiv seniorpolitikk og forenkling og effektivisering i offentlig sektor for bedre ressursutnyttelse. En aktiv seniorpolitikk i politiet der erfarne politifolk stimuleres til å stå lenger i jobbene sine, er viktig i en situasjon med økt behov for politifolk. Tiltak som elektronisk anmeldelse og sivile til å løse oppgaver som ikke krever politikompetanse, er også bedre måter å utnytte knappe politiresurser på.

Høyre har programfestet en opptrappingsplan for politiet. Derfor er vi positive og har betydelige forventninger til det bemanningsprosjektet som nå er igangsatt i Justisdepartementet. Jeg håper det arbeidet har betydelig tempo i seg. Vi har også betydelige forventninger til politisatsing i det budsjettet som skal legges fram i morgen.

Det er selvsagt bra at justisministeren er opptatt av å fjerne fengselskøen. At innsatsen der nå gir resultater, det ser vi, og det er utmerket. Men jeg skulle jo ønske at justisministeren nå var like opptatt av politiets evne til å løse sine oppgaver.

Det er ikke troverdig å forvente at politiet skal kunne ta opp kampen mot alvorlig gjengkriminalitet, overgrep mot barn via Internett, menneskehandel, organiserte øst-europeiske vinningskriminelle, oppklare flere voldtektsaker og bekjempe vold i hjemmet, om det ikke samtidig kommer en betydelig påplussing på politibudsjettet.

Bendiks H. Arnesen (A) [20:11:14]: Stortinget har fått seg presentert en frontale som forteller om stor aktivitet og et høyt tempo fra Regjeringens side. Foregående taler snakket om selvtilfredshet, men jeg opplever også stor tilfredshet ute i landet vårt med at vi har fått en bedre kommuneøkonomi og mye annet som dagens regjering har gjennomført.

Jeg forstår at det kan være en viss utålmodighet hos våre innbyggere etter å få Soria Moria-erklæringen innfridd, men dette skjer altså i sak for sak og i et høyt tempo. Jeg viser til alle viktige tiltak som er igangsatt de to siste årene, og synes at alt dette vitner om handlekraft fra Regjeringens side.

I denne situasjonen framstår ikke akkurat opposisjonen som samlet, klar og sterk – noe dagens debatt også har vist til fulle. Derfor føler jeg meg sikker på at folk omkring i landet mer og mer vil innse at vi vet hva vi har og hvilken politisk linje som ligger til grunn, mens det er helt umulig å se hva vi kan få dersom dagens opposisjon skulle vinne fram ved neste korsvei. Vi har en regjering som tar vare på fellesskapet, og som utøver handlekraft og langsiktig planlegging. Det er dette vi trenger også i tida som kommer.

Som innbygger i den nordligste del av landet er jeg spesielt glad for at nordområdene står så sentralt i Regjeringens politikk, og at dette omtales som Norges viktigste strategiske satsingsområde i årene som kommer. Ingen regjering har tidligere vært så klar om nordområdenes betydning. Regjeringen er i gang med flere konkrete og viktige saker i denne sammenheng, bl.a. innenfor kunnskap, ressursforvaltning, miljøvern, klima og næringsutvikling.

Jeg synes at opposisjonspartiene skal se på dette langsiktige og viktige arbeidet i nordområdene med positive øyne og i mindre grad snakke om alt annet som skulle vært gjort. Dette er et langsiktig arbeid som skal gjøres og som ikke bare skal skje etter innfallsmetoden. Jeg vil si det så sterkt at med dagens nordområdepolitikk har Nord-Norge fått en ny giv og gode framtidsutsikter. Derfor håper jeg på et godt samarbeid her i Stortinget om å utvikle nordområdene videre etter de strategier som Regjeringen har lagt opp til.

Regjeringen har i gang et viktig arbeid for at allierte og andre nærstående land skal bli bedre kjent med de særlige utfordringene som utviklingen i nordområdene stiller oss overfor i årene som kommer. Økt alliert treningsaktivitet i Norge, særlig i nord, omtales i denne sammenheng som et viktig tiltak.

Dette er jeg selvfølgelig enig i, og jeg er glad for at Forsvarets betydning i så stor grad er med i trontalen og i Regjeringens arbeid.

Dette er også en oppfølging av Regjeringens klare formulering i Soria-Moria-erklæringen, hvor det bl.a. sies at Forsvarets tilstedeværelse og suverenitetshevdelse i nord skal styrkes, inkludert Forsvarets bidrag til god beredskap mot miljøkriser og Kystvaktens evne til ressurskontroll og beredskap.

Forsvarets langtidsplan skal snart behandles av Regjeringen og Stortinget, og det er betryggende at vi har et så klart utgangspunkt for dette arbeidet fra Regjeringens side.

Jeg har her tatt opp en liten del av alt det arbeidet som nå pågår fra Regjeringens side. Vi har en regjering som arbeider målrettet, og som er forutsigbar.

Dette viser med all tydelighet hvor viktig det er med handlekraft, og hvor viktig det er med en flertallsregjering i disse tider.

Dagens flertallsregjering arbeider aktivt og innfrir det som velgerne har fått lovnader om. Det finnes etter min mening ingen reelle alternativ til dagens flertallsregjering.

Lena Jensen (SV) [20:15:53]: Vi som samfunn står overfor store utfordringer. Fattigdom og klimatrussel gjør

at politikkenes vesen må endre seg. Politikken må bli langsiktig i sin natur, og politiske løsninger og debatter kan ikke dreie seg om kortsiktige målsettinger. Det vi gjør i dag, blir vi målt på i morgen.

En sterk og omfattende velferdsstat er den eneste måten vi kan sikre menneskenes frihet og mulighet til å realisere sine liv på. Det er grunnlaget for rettferdighet. Vi må lykkes i å skape en skole og et utdannings- og forskningssamfunn som gir alle like muligheter til å lykkes, som gjør menneskene i stand til utvikle nye ideer og oppdagelser. Det er en betingelse for å lykkes i overgangen fra en oljesvart råvareøkonomi til et grønt kunnskapsamfunn.

Jeg er stolt over at kunnskapsministeren i regjering har våget å ta problemstillingen knyttet til frafall i skolen på alvor. Altfor mange elever faller fra i videregående. Dette er alvorlig. Det er snakk om at livet, drømmene og framtiden til unge blir lagt i grus. Årsaken til frafallet starter ofte mye tidligere. Det er derfor det er viktig å satse tidlig – gi barna hjelp før de trenger det.

Fremdeles er det slik at elevenes skolerresultater følger sosial bakgrunn, og vi ser at skolen har mislyktes i å utjevne sosiale forskjeller. Kunnskapsministeren og Regjeringen skal ha honnør for at de, i motsetning til sine forgjengere, har tatt de strukturelle hindringene for et rettferdig samfunn på alvor.

I dag har en rekke stortingsrepresentanter svingt seg høyt og sagt at det eneste denne regjeringen gjør, er å komme med stortingsmeldinger, ikke handling. Dette er fullstendig feil og direkte arrogant. Denne regjeringen kommer med stortingsmeldinger for å varsle og for å komme med tiltak for å utforme en politikk og gi en ny retning. I stortingsmeldingen om skole og sosial utjevning finner vi mange konkrete forslag. Flere av dem ble gjennomført allerede i revidert nasjonalbudsjett, og vi har all grunn til å ha forventninger til budsjettet som kommer i morgen. Det er rett og slett ikke sant at Regjeringen bare prater. Den handler.

Regjeringen er i gang med å gjennomføre sine mål og visjoner om å legge til rette for en skole som forebygger fattigdom, og som bygger på kunnskap og læring for alle. Regjeringen sikrer barnehageplass til alle for en rimelig penge og med høy kvalitet. Vi har innført gratis kjernetid i noen områder hvor dette er viktig. Regjeringen styrker timetallet i skolen fra høsten av, fordi vi trenger mer tid til å lære elevene det de skal lære. Vi trenger en skole hvor lek og læring blir sett på sammen. Det er klart at elevene skal lære på skolen, men det er unger vi snakker om. De skal pugge de viktige tingene. De skal lære å lese og skrive. De skal lære å regne. Men det er unger som går på skolen, tilnærmingen til kunnskap må også være lek, og det må være praktisk tilnærming. Regjeringen har lagt til rette for flere lærere i skolen ved å øke kommunebudsjettene. Kommunene har ikke fulgt dette opp i stor nok grad, og SV vil gjøre alt for å sikre at det kommer flere lærere ut i skolen.

Vi skal styrke rådgivningstjenesten og stimulere til at det ansettes flere lærere i skolen. Vi har avdekket hvordan en styrket rådgivningstjeneste vil redusere frafallet i sko-

len. Vi har avdekket hvordan flere lærere i skolen gir bedre læring. Våre forsknings- og empiribaserte funn og ambisjoner står i kraftig opposisjon til høyrepartiene, som brukte hele forrige stortingsperiode til å benekte sannheten om sammenhengen mellom resultat og ressursbruk.

Kunnskap er et produkt av god læring. En debatt om kunnskap i skolen er innholdsløs om man ikke i stedet diskuterer læring som en forutsetning for kunnskap. En slik læring betinges av dyktige mellommenneskelige, sosiale og kulturelt kompetente lærere, som evner å stimulere hvert barns læringsbehov og mål. Derfor er det veldig viktig for denne regjeringen, og denne regjeringen har brukt 1,4 milliarder kr på å styrke skolen og etterutdanningen av lærere bare i 2007.

Norsk næringsliv ligger bak skjemaet i forhold til forskningsinnsatsen Stortinget forventer fra landets bedrifter. Denne Regjeringen fører, i motsetning til sine forgjengere, en aktiv eierpolitikk i statlige selskaper. Og jeg regner med at disse nå er i gang med å styrke sin forskningsinnsats.

Regjeringen har styrket Forskningsfondet, med en styrke og i et tempo som mangler sidestykke i norsk historie. At en viss andel av samfunnets forskningsressurser går til særskilt aktuelle og akutte formål, er positivt – med særlig henblikk på miljø- og klimaforskning. Samtidig skal det ikke være noen tvil om at våre langsiktige målsettinger vil være å styrke universitetene og høyskolene som våre primære forskningsinstitusjoner.

Regjeringen har gjort en massiv innsats for framtidens grønne kunnskapssamfunn. Dette arbeidet vil fortsette i mange år framover. En fortsatt styrking av utdanningssektoren fra barnehage til universitet er en forutsetning for en fortsatt positiv samfunnsutvikling. Jeg er overbevist om at årets budsjett vil vise at Regjeringen fortsetter arbeidet med å forberede Norge på dagen da den siste oljetønna er solgt.

Gerd Janne Kristoffersen (A) [20:21:23]: Årets trontale var en svært positiv tale, der vi fikk vite at mange og viktige saker kommer til Stortinget i løpet av høsten 2007 og våren 2008. For min del vil jeg gjerne snakke om de utdannings- og forskningspolitiske sakene, som gledelig nok blir et av de prioriterte områdene også videre i denne fireårsperioden.

Nå i vår behandlet vi St.meld. nr. 16, der en rekke tiltak ble skissert for å bedre den sosiale utjevningen i skolen, noe også representanten Lena Jensen var inne på. Neste høst blir skoleuka for 1. til 4. klassetrinn utvidet med fem timer. Det er et viktig skritt for nettopp å utjevne sosiale forskjeller. Utvidelse av skoledagen vil gi muligheter til å organisere skoledagen annerledes, med rom for fysisk aktivitet, leksehjelp og mer tid til fag som matte, norsk og engelsk. Dette, kombinert med en sterk bedring i kommunøkonomien, gir muligheter til å ansette flere lærere, og det vil igjen bidra til at vi får en bedre skole for alle. Også midlene som går til kompetanseutvikling hos lærerne i forbindelse med Kunnskapsløftet og utvikling av lærerutdanningen ved våre høyskoler, vil bidra til, tror jeg, at vi får en skole der elevene får en tilpasset undervisning som

gjør at den enkelte elev blir mindre avhengig av sin sosiale bakgrunn for å kunne prestere godt i skolen.

Innføring av gratis skolebøker i den videregående skolen, som startet opp nå i høst, er også et godt tiltak for å utjevne forskjellene. I det hele tatt synes jeg det er mange ting som nå skjer i skolen, som gjør meg optimistisk med tanke på våre barns muligheter til å lykkes i skolen, uavhengig av sosial bakgrunn. Det viser også veldig tydelig det rød-grønne flertallets vilje til å satse på fellesskapet istedenfor skattelette til de rikeste.

Jeg vil også uttrykke tilfredshet med denne regjeringens vilje til å ta hele landet i bruk. Innenfor forskning og utvikling gir det seg flere utslag, ikke minst gjennom en offensiv nordområdesatsing, der forskning er en viktig faktor. Jeg ser også fram til å få på plass kompetansesentre for distriktsutvikling og regionale forskningsfond som vil stimulere til utvikling i nærings- og samfunnsnivå i hele landet. Dette kombinert med arbeidet som foregår i Forskningsrådet i samarbeid med alle fylkeskommunene om et eget forskningsprogram for virkemidler for regional FoU og innovasjon, gir god grunn til optimisme for vekst og utvikling i hele landet.

Når vi hører opposisjonen forsøke å framstille det som om vi ikke satser på forskning, er det feil. For inneværende år øker forskningsmidlene, og Forskningsfondet er styrket. I tiden som kommer, vil vi ha flere diskusjoner om høyere utdanning og forskning gjennom stortingsmelding om evaluering av innføringen av Kvalitetsreformen i høyere utdanning og gjennom stortingsmelding om forskerrekuttering. Ikke minst er den siste svært viktig med tanke på framtiden. Vi når ikke våre mål innenfor forskningssektoren ved bare å bevilge penger, selv om vi også gjør det. Vi må vite om det er mulig å rekruttere forskere innenfor de prioriterte områdene og hvordan vi best legger til rette for å rekruttere både innenfor og utenfor landets grenser. Vi må videre være opptatt av likestilling innenfor academia og ta hensyn til det når vi lager våre rekrutteringsplaner. Jeg gleder meg til å være med i arbeidet som nå skal foregå i det kommende året. Det vil være med på å forme en av de viktigste arenaene for utvikling av vårt samfunn i framtiden.

Jeg er tilfreds med den politikken vi nå fører i dette landet. Den styrker i aller høyeste grad fellesskapet og vår evne til å skape, slik at vi har noe å dele. Jeg synes vi går i riktig retning.

Trond Helleland (H) [20:26:10]: Et av de heteste temaene i høstens valgkamp, rushtidsavgift, avslørte Regjeringens manglende handlekraft og samtidig store paradokser i dagens samferdselspolitikk.

Høyre er enig i at vi må ta klimaendringene på alvor. Vi er enig i at en ikke bare kan bygge veier, om en skal løse trafikkaos rundt storbyene. Vi er enig i at en kraftig styrking av kollektivtrafikken er nødvendig. Men vi er imot at en skal løse disse utfordringene ved å innføre rushtidsavgift, en avgift som vil svi mest for dem som har minst.

Et av paradoksene kom tydelig fram: Mens de rød-grønne rikspolitikkerne heiet fram rushtidsavgift, opplevde

vi nok en gang et komplett kaos i kollektivtrafikkens flaggskip, eller det som burde vært flaggskipet, jernbanen. Én ting var utslitte signalanlegg og for dårlig vedlikeholdt jernbane, en annen og fullstendig uventet ting var mangelen på lokførere og konduktører som plutselig ble avdekket midt i valgkampen. Hvordan kan rushtidsentusiastene i Regjeringen forlange å bli tatt på alvor, og forventer at bilister skal ta toget, når realiteten er at når alle togene går, er det fullt, og når togene altfor ofte står, eller er kraftig forsinket, er de togene som går, overfylte? Det frister ikke passasjerene til gjentagelse.

Regjeringen kom heldigvis på bedre tanker når det gjaldt belønningssystemet for kollektivtrafikk i storbyene, men det trengs en helt annen satsing om en skal få den ønskede overgang fra privatbil til kollektivtrafikk. I stedet for å bruke pisk på bilistene, burde Regjeringen kanskje først begynne med litt selvpisking for å skaffe penger, infrastruktur, materiell og ansatte til en kraftig økt satsing på kollektivtrafikk.

Vi har fått signaler om store kostnadsoverskridelser som vil ramme allerede tamme planer for samferdsels-satsing. Samtidig evner ikke Regjeringen å endre på systemet for hvordan vi bygger infrastrukturen her i landet. Hadde vi satset mer på samarbeid med private – OPS – og bygging av infrastruktur med konsesjoner, kunne vi fått mer vei for pengene. Men Regjeringen har ideologiske skylapper som gjør at det meste går i samme tralten, spesielt etter at det varslede store grepet med prosjektfinansiering ble avlyst av Finansdepartementet etter ett år.

EU har nå vedtatt at det skal bli mer jernbanekonkurranse, men her i Norge er Gjøvikbanen det eneste lyspunktet når vi ser på persontrafikk. Bondevik II-regjeringen åpnet for konkurranse. Brukerne fikk et mye bedre tilbud og 40 pst. flere avganger på kjøpet. Høyre har foreslått å konkurransesette f.eks. Kongsvingerbanen. Det kunne kanskje vært en god idé!

Vi må våge å satse visjonært på jernbane i Norge. Ett år etter at Høyre lanserte sitt forslag om den sørnorske høyfartsringen, kan vi konstatere at jernbanedebatten lever og blomstrer.

Høyhastighetsringen ble godt mottatt her i Stortinget, og et bredt flertall bad om videre utredning. Forventningene er derfor store til de utredningene Jernbaneverket nå gjør. Høyre forventer en offensiv utredning. Seks millioner passasjerer flyr mellom byene i Sør-Norge som ligger innenfor denne høyfartsringen. I et miljø- og klimaperspektiv ville det vært fantastisk om de fleste av disse hadde valgt tog istedenfor fly. Med moderne tog kan en redusere energiforbruket betydelig selv om en øker hastigheten. Og når lederen for Jernbaneverkets miljøseksjon også kan opplyse om og garantere at jernbanen i Norge nå kun bruker fornybar energi uten CO₂-utslipp, er det vel få som vil bestride at utbygging av moderne høyhastighetsjernbane i Norge ville innebære en transport- og miljørevolusjon.

Samtidig som høyhastighetsjernbane diskuteres med stort engasjement, opplever vi dessverre at dagens jernbanenett stadig avslører sine feil og mangler. Signalfeil,

jordfeil og andre hendelser skaper irritasjon, forsinkelser og negative medieoppslag. Når NSB i tillegg sliter med mangel på lokførere med påfølgende innstillinger, tærer det på folks lojalitet til jernbanen som transportmiddel. I tillegg opplever vi en massiv vekst i godstrafikk på bane. En positiv utvikling som paradoksalt nok er i ferd med å stoppe opp på grunn av manglende kryssningsspor.

Høyre mener vi må ha tre tanker i hodet på en gang. Høyhastighetstogene skal konkurrere med fly, lokal- og regiontogene skal konkurrere med personbilen og godstogene med trailere og lastebiler. Derfor har vi nå fremmet et forslag i Stortinget om en samlet plan for nye kryssningsspor. Opprusting av dagens jernbane er helt nødvendig om den positive trenden for gods skal fortsette. Samtidig må viktige flaskehalsar i persontrafikken fjernes og arbeidet med høyhastighetstog intensiveres.

Høyre vil investere i fremtiden. Vi vil satse på en moderne infrastruktur. Da må vi løfte blikket, tenke nytt, fjerne ideologiske skylapper og satse på konkurranse.

Torfinn Opheim (A) [20:31:25]: Flere har i dag sagt at vi bor i verdens beste land. Vi lever i et velferdssamfunn. Det er nok slik at de aller fleste er enig i det. Men det betyr ikke det samme som at vi kan slappe av, lene oss tilbake og forsøke å surfe på de gode tidene.

Det er nok heller slik at det er nettopp nå vi må rette fokuset mot dem i samfunnet som ikke kjenner seg igjen i å være en del av eller nyte godt av å bo i verdens beste land eller leve i det gode velferdssamfunnet. Derfor er det heldigvis også slik at vi hele tiden jobber for at flere kan få det bedre, og vi må altså være selvkritiske.

I vår beskrivelse av samfunnet må vi likevel gjøre oppmerksom på at det er en vesensforskjell på velferd og velstand. I enkelte sammenhenger synes jeg likevel at noen blander disse begrepene, det er nemlig en himmelvid forskjell. Min oppgave retter seg mer mot å sikre velferd enn mot å skape mer velstand.

I enkelte sammenhenger trekkes også den nordiske modellen og dens suksess fram. Kjennetegnet ved den nordiske modellen er lav ledighet, vedvarende høy økonomisk vekst, stor omstillingsevne, stor evne til å ta ny teknologi i bruk og effektiv offentlig sektor, og ikke minst at vi har et godt samarbeid mellom partene i arbeidslivet. I denne beskrivelsen tror jeg nøkkelen til vår plassering i toppsjiktet i verden ligger. Ved å erkjenne dette, og samtidig fornye denne modellen, kan vi få en stabil og forutsigbar framtid.

Men vi må ikke ta det som en selvfølge. Jeg tror vi må stoppe opp og tenke litt og ikke minst legge merke til det som vi tar som en selvfølge. Som andre har sagt tidligere i dag, skal vi selvsagt leve *av* noe, men også *for* noe. Og hvordan legger vi grunnlaget for det?

La oss se for oss en distriktskommune, som det jo er flest av her i landet. Hva er det som skjer når du står opp om morgenen, gjerne en kald vinterdag? Jo, det første vi gjør, er å skru på lyset. Som oftest er dette vannkraft, og vi vet nå at over 90 pst. av produsert vannkraft er i offentlig eie. Det er det offentlige som med stor og framtidsrettet tenkning har bygd ut dette.

Så går vi på toalettet, trekker i snora, og hvem er det som står i andre enden og sørger for at alt kommer dit det skal? Det er det offentlige. Vi vasker oss i kanskje et av verdens reneste vann, som er kommunalt. Så lager vi oss frokost og spiser mat med ungene og planlegger en del av dagen. På veien ut i garasjen tar vi med oss bosset. Vi kjører på en ferdig brøytet vei – utført etter ordre fra kommunen og gjerne også av kommunalt ansatte. Så kjører vi den ene ungen i barnehagen, den andre til barneeskolen. Du sier til den eldste at han ikke må glemme å gå til tannlegen i løpet av dagen – det er fylkeskommunalt. På veien hjem henter du ungene. Selvsagt kjører du fortsatt på brøytet vei. Da er bosset tømt – av kommunen. Når du kommer inn, går du på badet igjen. Alt fungerer, rent vann både her og der. Under middagen spør du kona hvordan det gikk på svangerskapskontrollen – utført av en kommunalt ansatt jordmor. Resten av ettermiddagen blir planlagt. Den ene skal gå på bading i kulturhuset, som er kommunalt. Den andre vil gå på biblioteket, også det kommunalt. Du tenker som så at mens ungene er der, vil du gå på besøk til din søster som er funksjonshemmet og bor i tilrettelagt bolig, som er kommunal. Når kvelden endelig er der, tenker du at du må stryke skjorter, for du skal i begravelse til en gammel kjenning. Hvem står der? Jammen er det kommunen. Fra vogge til grav sørger samfunnet og velferdssamfunnet for at livet går sin gang.

Men er dette en selvfølge? Ja, vil kanskje de aller fleste si. Jeg var ordfører i seks år og kan med sikkerhet si at alt ikke er en selvfølge. Økonomien svinger nemlig. I de seks årene jeg var ordfører, var innsparing det ordet jeg brukte mest. Vi ble drillet i å tenke at vi skulle ha mer igjen for pengene, mer igjen for hver krone. Konkurransedeltaking skulle fylle hele livet, hele døgnet som svar på alt. For alt i verden skulle vi ikke i ROBEK-registeret – svartelisten. Derfor kuttet vi. Vi kuttet i kulturtilbud og i ressurser til skolen. Vi ansatte ikke nye ved ledighet osv. Vi vant – vi kom ikke i ROBEK-registeret.

I tillegg vant vi valget i 2005. Nå fikk kommunene mer penger. Selvsagt har konjunkturene hjulpet, men det er ikke tvil om at kommunene har fått mer penger nå enn tidligere. På to år snakker vi om mange milliarder kroner.

Velferd er faktisk sammensatt og fragmentert, men som et hele er det viktig. Det er viktig at vi ser både fragmentene og helheten. God velferd skaper rom for å ha masse å leve for. Det skaper rom for utvikling og livskvalitet.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [20:36:37]: I morgen presenterer Regjeringen neste års statsbudsjett. Organisasjoner og utallige særinteresser forventer at akkurat deres interesser og synspunkter får penger. Hvert eneste år opplever vi at disse interessesfærene utvides. Stadig flere finner sin plass som passive mottakere av overføringer og får på den måten et avhengighetsforhold til myndighetene.

Mens statsbudsjett i de fleste andre vestlige land inneholder de store linjene i regjeringens politikk, har statsbudsjettet i Norge utviklet seg til nordmenns felles julaf-

ten. Alle får, og får de ikke i år, så får de helt sikkert til neste år!

Årets trontale bar bud om at Regjeringen kommer til å fortsette å presentere reformer som øker det offentlige forbruket. Stadig nye grupper skal gjøres til klienter, i håp om at nye velferds-kroner gir nye rød-grønne velgere ved neste valg.

Regjeringen kaller denne politikken for fellesskap, men konsekvensen av denne årlige seansen er at kreativitet, frivillighet, skapertrang og ansvar for egne liv forvitrer.

Mens Regjeringen stadig setter nye rekorder i velferdsgiften, glemmer den samtidig å bruke de store pengene, som statsministeren ofte liker å si, på det som vil skape fremtidig velferd. Infrastrukturen forvitrer, og de institusjonene som skal fostre våre fremtidige verdiskapere, forfaller. Dette gjelder bl.a. våre utdanningsinstitusjoner og vårt samferdselsnett. Denne utviklingen er ikke bærekraftig. Kombinasjonen av en infrastruktur som forvitrer, samtidig som stadig flere har offentlige overføringer som hovedinntekt, vil gjøre oss stadig mer avhengig av overføringer fra Statens pensjonsfond til driften av Norge.

Under et besøk finanskomiteen avla i England nylig, fikk vi presentert Englands budsjettprosess. Dette var svært interessant, og jeg håper medlemmene av komiteen lyttet nøye. I England legges det frem treårige budsjetter, og det skilles helt klart mellom forbruk og investeringer. Men enda mer interessant er det at veksten i offentlig forbruk må ligge betydelig lavere enn veksten i BNP, og at regelverket ikke tillater å låne for å finansiere løpende utgifter. Videre har den britiske regjeringen besluttet årlig å kutte 5 pst. i kostnader til offentlig forvaltning. Norge har åpenbart behov for en tilsvarende reform, hvor vi ikke kan unne oss velferdstjenester vi ikke har vekstgrunnlag for å forsvare. Men da hadde luftslottet Soria Moria kollapset fullstendig.

Men dessverre, Norge har ikke et regelverk som gir incentiver for sparing i offentlig sektor. Hadde det derimot vært en sammenheng mellom muligheten til å bruke offentlige midler på velferd og vekst i økonomien, ville vi straks opplevd krav om nøkternhet og slanking i offentlig forvaltning.

Trontalen for to dager siden sa heller ingenting om behovet for å redusere antall årsverk i offentlig forvaltning, noe som ville kunne gi verdifull arbeidskraft i privat sektor. Det er akkurat nå Norge hadde hatt behov for en visjonær statsminister som hadde sett de enorme mulighetene som dagens stramme arbeidsmarked gir – en statsminister som hadde våget å handle på tvers av fagforeningens snevre krav, og som hadde fokusert på den langsiktige verdiskapingen i landet. Det er nå vi har muligheten til å slanke det offentlige byråkratiet, det er nå overflødig arbeidskraft raskt vil kunne bli absorbert inn i private virksomheter, og det er nå vi hadde trengt en handlekraftig regjering. Men dessverre har vi ikke det.

Etter å ha hørt representanten Sponheim fra talerstolen i dag, ønsker jeg å stille noen betimelige spørsmål. Som vanlig snakket Sponheim i store bokstaver, og flosklene og klisjeene satt løst. Vi hørte om enkeltindividet,

sosialt ansvar, raushet, flerkulturelt mangfold, og sentrum som liberal maktfaktor. Listen var lang, og ikke minst var den pompøs. Men er det i det hele tatt noen i denne salen som vet hva Sponheims rikspolitikkk egentlig går ut på?

Ønsker Sponheim lavere skatter eller høyere skatter?

Ønsker Venstre fortsatt vekst i offentlig sektor, eller mener partiet at denne sektoren bør reduseres?

Mener partiet at det generelle straffenivået for lovbrutere er for lavt eller for høyt, eller er det akkurat passe?

De fleste har fått med seg at Venstre ønsker å redusere skjemaveldet for næringslivet. Men hvorfor gjorde ikke partileder Sponheim noe med dette da han satt som næringsminister?

Mener Venstre at det er behov for mer disiplin i klasserommene? Mener Venstre at bevilgningene til Forsvaret bør økes eller reduseres, eller er forslaget fra Regjeringen uansett nivå akkurat passe?

Ønsker Venstre å øke eller redusere bistandsbudsjettet, eller er Regjeringens forslag uansett nivå akkurat passe?

Ønsker Venstre å redusere utvinningen av olje og gass på norsk sokkel av hensyn til klimaet? Eller er inntekter i statskassen viktigere enn å redusere klimautslippene?

Ønsker Venstre å gjøre samtlige smale kulturelle uttrykk til et offentlig anliggende, eller finnes det en grense også for Venstre?

Avslutningsvis: Ønsker Venstre ingen begrensning i innvandringen til Norge, uansett hvilke konsekvenser dette får for landet?

Jeg har forstått hvem Venstre er imot, og hvilke flokler partiet er for, men hva står egentlig Venstre for politisk?

Espen Johnsen (A) [20:42:01]: Halvvegs i denne perioden kan vi greitt slå fast at Regjeringa innfrir Kulturlyftet. 2008 skal vere eit år der vi skapar forståing for og synleggjer kulturelt mangfald i Noreg.

Denne Regjeringa hever kulturens status som samfunns- og politikkområde. Det er bra for kulturen, det er bra for politikken, men det er først og fremst bra for oss som samfunn. Aldri har vi sett ei så offensiv og kraftig kultursatsing som no. På kulturområdet, som på dei andre politikkområda, følgjer vi opp det vi har sagt vi skulle gjere, og vi held dei løfta vi har gjeve.

Med denne regjeringa, og med dette stortingsfleirtalet, opplever Kultur-Noreg gode dagar. Kultur-Noreg har lenge ønskt seg ei kulturlov. Førre perioden fekk dei ikkje det, fordi dagens opposisjonsparti var imot. No har vi vedteke kulturlova. Kultursatsing i kommunane og fylkeskommunane er større enn nokon gong.

Frivilligheits-Noreg ønskte seg ei betre og lettare samhandling med det offentlege gjennom eit eige frivilligheitsregister. No har vi vedteke frivilligheitsregisteret, som skal lette kvardagen for dei frivillige organisasjonane. Vi fører ein politikk som inneber ein ny giv for frivilligheita landet over.

Barne- og ungdomsorganisasjonane ønskte seg ein lettare økonomisk kvardag og meir tid til å drive aktivitet. Vi lettar kvardagen og betrar økonomien for barne- og

ungdomsorganisasjonane. Og slik er det på område etter område.

Vi har gjeve store og viktige lovnader, og vi held og gjennomfører løfta. Som Kongen sa: «Regjeringa innfrir Kulturlyftet.»

I ei tid då dei aller fleste av oss blir stadig rikare og rikare, og dei aller fleste av oss materielt sett har meir enn nokon gong – og har problem, kanskje, med å finne plass til alt vi har i husa våre, i hyttene våre, i bilane og båtane våre – er det behov for å lyfte andre verdiar, gjere andre prioriteringar, og skape noko anna som kan gje folk gode og meningsfulle liv. Kulturen gjer det.

Kultur har først og fremst ein eigenverdi, anten det er Nasjonalballetten eller det er det lokale skulekorpset. Men det er ingen ulempe at kulturen også bidreg til fellesskap, sørgjer for inkludering og bidreg til involvering og deltaking.

Med den kultursatsinga som Arbeidarpartiet og Regjeringa gjer, er det innført nye termar i kulturlivet. No er det snakk om milliardatsing der ein tidlegare prata om nokre titals millionar.

No er det satsing ikkje anten på musikk, på teater, innan frivillig sektor eller på film, no er det snakk om satsing på alle område av kulturlivet innan eit breitt spekter av uttrykk, som alle kan få glede av.

Fleire får moglegheit til å oppleve meir, fleire får moglegheit til å engasjere seg meir, og fleire får moglegheit til å delta meir. Og det gjeld alle – anten vi er profesjonelle eller frivillige, anten det er snakk om det lokale kulturlivet eller det nasjonale.

Eg opplever at fleire av opposisjonspartia er glade for at vi styrer, glade for at vi satsar, og glade for at vi innfrir løfta om satsing på kultur. Eg har iallfall ikkje opplevd noko koordinert og samordna angrep på frivilligheitsmillionarden vi kjem med, på filmsatsinga som no har blitt betydeleg styrkt etter at ho i førre periode blei kutta, eller på satsinga i hundremillionarklassa som vi gjer innan musikkfeltet. Eg opplever det som at ein no er tilfreds med at vi greier det ein sjølv ikkje greidde eller ville prioritere då ein sjølv hadde ansvaret.

Samtidig opplever eg at andre delar av opposisjonen – og då er det Framstegspartiet, som førre talar representarar, det er snakk om – ikkje likar Kulturlyftet, rett og slett fordi dei er imot at det offentlege skal bruke pengar på film, musikk, teater, dans, litteratur – eller kva det no måtte vere. I tillegg til den debatten ein har mellom opposisjonen og regjeringspartia, trur eg vi nok vil få ein interessant debatt opposisjonspartia imellom i tida som kjem.

Eg reknar med at Høgre og Framstegspartiet framleis kjem til å prøve å finne saman på borgarleg side, sjølv om det har kladda litt dei siste dagane. Då skal det bli spanande å sjå kor djupt det vil stikke i Kultur-Høgre når Framstegspartiet skal begynne rasinga si av kulturtilboda til folk flest. Det skal bli spanande å følgje med på om det er trua på marknadsmakta som skal vere førande òg for kulturpolitikken.

I trontala blei det lagt vekt på «landets naturgitte ressurser». Ein av desse ressursane er eit mangfaldig, eit skapande og eit utfordrande kulturliv. Vi skal føre ein poli-

tikk som legg til rette for dette mangfaldet, som involverer alle dei som ønskjer å ta del, og som verdset den utviklinga som dette gir oss.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Steinar Gullvåg (A) [20:46:56]: Bondevik-regjeringen gjennomførte en stille revolusjon i statlig eide selskaper. Konsekvent ble styreledere og styremedlemmer med tilknytning til venstresiden i politikken skiftet ut til fordel for deres egne. Samfunnsansvaret ble byttet med børsen. Aksjekursen ble med ett målet på vellykkethet i de selskapene der staten har eierandel. Følgelig har vi hatt styreledere og styrer som har syntes det har vært greit å knytte bedriftsledernes økonomiske utbytte til aksjekursutviklingen, selvsagt på toppen av skyhøye lederlønninger.

I dag ser vi resultatet av denne politikken. Vi har fått et næringsliv der bedriftslederne ikke engang slår blikket ned når de håver inn sine millioninntekter, oftest ikke som resultat av god bedriftsledelse og industriell innsats, men først og fremst på grunn av gode tider og økende råvarepriser. Slik sett er opsjonsavtalene og grådighetskulturen i næringslivet selve symbolet på høyrepartienes næringspolitikk. Derfor er visse styreledere og visse bedriftsledere fortroppen til en ytterst uheldig utvikling, som ikke bare preger store deler av næringslivet, men som har overslag til samfunnet for øvrig. I næringslivspressen er pengeflytterne og aksjemeglerne dagens helter, med årsinntekter høyere enn livsinntekten til en vanlig lønnstaker. Slik legitimeres egoismen som politisk retning.

Jeg er glad for at Regjeringen bryter denne utviklingen, og at den gjennom eierskapsmeldingen har gjeninnført samfunnsansvaret i statens eierskap. Oppgaven nå blir å sette sammen styrene i de bedriftene som staten helt eller delvis eier, slik at eierskapsmeldingens mål og prinsipper etterlevs.

Jeg la for øvrig merke til at statsministeren i replikkordskiftet med Venstres leder, Lars Sponheim, i dag understreket kravet til etikk og moral, og at dette er særlig stort i statens bedrifter. Med adresse til den pågående granskningen av korrupsjonsmistankene i det sammenslåtte StatoilHydro, som har kulminert med styrelederens avgang i dag, vil jeg vise til at også eierskapsmeldingen stiller særlige krav til etisk ledelse, åpenhet og gjennomsiktighet, nettopp for å hindre korrupsjon. På akkurat det området er det og må det være nulltoleranse.

Björg Tørresdal (KrF) [20:50:11]: Dagens trontaledebatt har tydelig vist at sentrum i norsk politikk er høyst oppgående og sentral i møte med de store utfordringer vi står overfor når det gjelder klimautfordringene, og i forhold til bekjempelse av fattigdom hjemme og ute.

For Kristelig Folkeparti handler sentrumspolitikken om vilje til å bygge et levende samfunn nedenfra – med utgangspunkt i enkeltmennesker, i familier, lokalmiljøer, organisasjoner og næringsliv. Samtidig forener respekten for menneskeverdet, solidaritet med de utsatte og ansvar for miljøet oss. Vi har stått for et sterkt verdialternativ i

distriktspolitikk, miljøpolitikk, flyktningpolitikk, familiepolitikk og kampen for en mer rettferdig verden – for å nevne noe.

Nå er tiden moden for å løfte blikket og ta en bred debatt om konsekvensene av materialismen, forbrukskulturen og den overdrevne markedstenkningen. Fokusering på sentrumspolitikken har gjennom debatten i dag blitt fulgt opp på en god måte både av Venstre og av Senterpartiet. Det er interessant at vi har fått en debatt om sentrumspartiene og et tenkt regjeringssamarbeid med Fremskrittspartiet.

Jeg sa i min replikk til innlegget til parlamentarisk leder i Fremskrittspartiet at Fremskrittspartiets politikk på veldig mange områder står milevis unna Kristelig Folkepartis. Det gjelder bl.a. i synet på bistand, innvandring, landbruk, kultur og alkoholpolitikk. Disse skillelinjene har kommet klart fram i debatten.

I tillegg har Fremskrittspartiet en grunnleggende virkelighetsoppfatning om sammenhenger i økonomisk politikk som bryter totalt med alle andre partier og med hva finansmarkedene, næringslivet og fagekspertisen på området mener er fornuftig økonomisk politikk. Selv om resten av verden er overbevist om at det vil få dramatiske, negative konsekvenser for konkurranseutsatt næringsliv over hele landet, iallfall på sikt, spyr Fremskrittspartiet ut penger til alle verdens gode formål, samtidig som de dramatisk vil svekke skatter og avgifter til fellesskapet. I denne formen for petroleumspopulisme er de på kollisjonskurs med alle, både de rød-grønne, Kristelig Folkeparti og sentrum – og ikke minst med Høyre. Det kunne være interessant å høre fra Fremskrittspartiet hvordan partiet har tenkt i forhold til et eventuelt regjeringssamarbeid på ikke-sosialistisk side. Vil Fremskrittspartiets kontroversielle syn når det gjelder dette, legges til grunn for et regjeringssamarbeid? Det holder ikke å si at man skal starte med å snakke om hva man er enige om, når grunnlaget økonomisk er så vaklevorent. Det er selvsagt også interessant å høre hva Høyre mener om dette. Hvor mye petroleumspopulisme og påfølgende smerte for norsk næringsliv er de beredt til å akseptere i et eventuelt framtidig regjeringssamarbeid med Fremskrittspartiet? Hvor går grensen for hva Høyre kan akseptere? Det er i grunnen et ganske sentralt spørsmål som flere enn sentrumspartiene nok synes vi bør få et svar på.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [20:53:30]: Regjeringen har strødd rundt seg med kostbare løfter som viser seg å bli krevende å innfri uten å øke skatte- og avgiftstrykket. De har derfor valgt å bryte med den forståelsen som har vært med rederne om rederiskatten.

Bruddet betyr en skattesmell for redere som ikke flagget ut i 1996. De som flagget ut, vil nå bli vinnere, mens de som lojalt valgte å bli i Norge, straffes. Med Regjeringens forslag får de nå en langt høyere skatt – ca. tre ganger så høy som det de hadde fått hvis de hadde valgt vanlig aksjeselskapsbeskatning i 1996 – dette fordi skatteavtalen har bidratt til at rederiene ikke har kunnet benytte seg av saldoavskrivninger på sine investeringer. Dette er viktig å ta med i den videre debatten.

Skipsfarten har vært og er bærebjelken i de maritime klyngene, der samspillet og nærhet til kundene er svært viktig. Skulle Regjeringens skattekrav resultere i at norsk shipping flagges til utlandet, er det ikke rederne som taper, men de maritime klyngene ute i distriktene. Vi snakker da om hundretusener av arbeidsplasser som vil kunne gå tapt. Rederiene har med sin tilstedeværelse bidratt til at Norge i dag er verdensledende på ny miljøbærende teknologi om bord på skip. Oppbygd egenkapital, som i dag utgjør store deler av skattekravet, har gått til å investere i nye skip med høy miljøteknologi og viktige arbeidsplasser langs kysten. Det blir som å sparke inn allerede vidåpne dører når næringsministeren nå sier at en tredjedel av skatten som kreves tilbakebetalt, skal brukes på miljøteknologi. Det gjør rederiene allerede i dag, i langt større grad enn det Regjeringen nå krever. Samme statsråd sier også at norsk skipsnæring i fremtiden skal bli verdensledende på ny teknologi.

Norske rederier er allerede verdensledende på miljøteknologi, mye takket være den gamle skatteavtalen som Regjeringen nå bryter. Miljøvernministeren varslet i Dagbladet 3. oktober storoffensiv for å få ned NO_x-utslippene i skipsfarten, og at nye skipsmotorer skal redusere utslippene med 50 pst.

Olympic Shipping i Møre og Romsdal kan allerede vise til nye hybrid offshore konstruksjonsfartøy der NO_x-utslippene er redusert med så mye som 95 pst. Samtidig kan de vise til en reduksjon i energibruk/CO₂ på 50 pst. i to tredjedeler av operasjonstiden.

Norsk skipsfart er en betydelig distriktsnæring. Den er miljøvennlig, teknologidrivende, og den bidrar til mer miljøvennlig skipsindustri. Regjeringens forslag til tvangsinndrivning av skattekredittene svekker klyngene (presidenten klubber), og mange viktige distriktsarbeidsplasser vil (presidenten klubber igjen) bli utsatt.

Det er ikke for sent for Regjeringen å gå i dialog med næringen og endre skatteforslaget som kommer i statsbudsjettet i morgen.

Presidenten: Taletiden er fortsatt inntil 3 minutter.

Svein Roald Hansen (A) [20:57:03]: Denne trontaledebatten har gitt betegnelsen «opposisjonens debatt» et nytt innhold. Fremskrittspartiets leder tok et kraftig oppgjør med Venstre og avskrev i realiteten partiet som en del av et borgerlig alternativ om to år.

Kristelig Folkepartis Bjørg Tørresdal brukte sin replikk på Siv Jensen til å understreke at Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet stod milevidt fra hverandre på viktige politikkområder, og utfordret nå også Høyre til å svare på hvordan de ser på Fremskrittspartiets petroleumspopulisme.

Kristelig Folkepartis leder, Dagfinn Høybråten, sa kort og godt at han ikke har noe nytt å melde siden han i 2005 utelukket Fremskrittspartiet fra en regjeringskonstellasjon som Kristelig Folkeparti ville delta i eller støtte.

Denne debatten har vist at veien fram til et troverdig borgerlig regjeringalternativ er svært krevende. Det er vel også derfor Venstre og Kristelig Folkeparti utfordrer

Senterpartiet i forhold til sentrums rolle i norsk politikk. Drømmen om en sentrumsregjering forsøkes holdt levende.

Men jeg tror både Venstre og Kristelig Folkeparti bør forberede seg på at også de kan komme i en posisjon etter 2009 hvor de må foreta et valg: Vil de samarbeide mot venstre eller mot høyre? Hvis de velger å samarbeide mot høyre, vil det ikke være mulig å unngå at samarbeidet også inkluderer Fremskrittspartiet.

Utenriksministeren understreket i sitt innlegg FNs betydning for løsningen av en rekke av de viktigste oppgavene vi står overfor, fra klima og fattigdom til Irak og Afghanistan.

Den andre internasjonale organisasjonen som står sentralt i løsningen av mange av de samme oppgavene, er EU. Selv om vi ikke er medlem, er vi gjennom EØS-avtalen, Schengen-avtalen og det utenriks- og sikkerhetspolitiske samarbeidet dypt integrert i EU-samarbeidet – ja vi er faktisk like mye med som Danmark og Storbritannia, som jo også har enkelte reservasjoner.

I tillegg deltar vi nå i nesten 30 ulike programmer på en rekke politikkområder. I trontalen varsler Regjeringen at vi går med i nok et program, rammeprogrammet for konkurranseevne og innovasjon for perioden 2007–2013. Det er viktig, og er en liten erstatning for at vi ikke er medlem og ikke kunne delta fullt og helt i Lisboa-prosessen for en styrket verdiskapning.

At EU-samarbeidet er viktig også for oss, kommer klart til uttrykk når vi ser hvor mye av samarbeidet vi er med på i dag i forhold til det som var situasjonen før 1994. Den gang hadde vi frihandelsavtale, og vi deltok i to programmer, ett om forskning og ett om utdanning. I dag er vi med i det indre marked. Vi er med i Schengen-samarbeidet, som stadig utvides, i FUSP og altså nær 30 ulike programmer. Denne utviklingen er skjedd fortløpende gjennom de siste ti–tolv årene, uavhengig av hvor mange såkalte nei-partier som har sittet i regjering. De fleste programmer er fornyet i år, for en ny seksårsperiode, og så vidt jeg vet, har ikke Regjeringen valgt å gå ut av et eneste ett.

I 1994 valgte vi å si nei til fullt medlemskap i EU. Men siden den gang har vi valgt å bli med der vi har fått lov, hver gang EU har utviklet sitt samarbeid, enten i form av avtaler eller programmer.

Noe sterkere uttrykk for hvor viktig dette samarbeidet med og mellom våre nærmeste naboer er, kan vi vel vanskelig tenke oss.

Arne Sortevik (FrP) [21:00:27]: Vi har en kommunevalgkamp bak oss. Et tema som opptok mange velgere i de fleste kommuner, og som fortsatt opptar svært mange velgere, er Norges veier, eller rettere sagt, Norges dårlige veier. For dårlige er de, veiene våre, og det er folk flest over hele landet smertelig klar over.

Skal stamveinetten i Norge ha en standard som kan karakteriseres som god, vil dette kreve en investering på 230 milliarder kr. Også med rød-grønne budsjetter vil dette kunne ta 50 år.

Hva er en stamvei? Jo, stamveiene er hovedpulsårene i det overordnede nasjonale veitransportssystemet. De for-

binder landsdelene med hverandre og knytter Norge til utlandet. Samtidig har stamveiene viktige regionale og lokale funksjoner. Det er på stamveinettet trafikken øker. Stamveiene vil fortsatt ha en økende betydning for næringsliv og befolkning. De er altså viktige for verdiskaping og bosetting. Det er disse hovedpulsårene som er håpløst akterutseilt. Stamveiene – hovedpulsårene i det nasjonale veitransportsystemet – trenger et «månelandingsløft» for å fremstå som et effektivt, sikkert og miljøvennlig veinett.

Trontalen gir intet løfte om månelandingsløft innenfor veisektoren. Det eneste som minner om månen innenfor veisektoren, er alle kratene i veibanen og at månen fremstår som nesten like langt unna som målet om et effektivt, sikkert og miljøvennlig veinett. Det tar lang tid å komme til månen uten effektive hjelpemidler. I trontalen sier Regjeringen om samferdsel:

«Den økte satsingen på en moderne veginfrastruktur i hele landet skal fortsette.»

Det betyr 50 nye år med dårlig vei.

Det trengs nye grep i norsk samferdselspolitikk. Fremskrittspartiet foreslår igjen et infrastrukturfond der avkastningen fra 300 milliarder av oljepengene skal øremerkes vei, jernbane og annen infrastruktur i Norge. Fremskrittspartiet vil ha egne investeringsprogrammer for å bygge moderne firefelts motorvei mellom, i og rundt de største byene. Dette må tas ut av Nasjonal transportplan og gjennomføres som egne flerårige investeringsprogrammer. Staten skal betale med folkets oljepenger.

Denne regjeringens virkemidler ser ut til å være avgift på bruk av bil og veibygging finansiert med bompenger. Ny samferdselspolitikk krever Fremskrittspartiet i regjeringsskvartalet.

Thorbjørn Jagland hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [21:03:43]: I et land må en hele tiden arbeide med å binde sammen, skape fellesskap – fellesskap på tvers av tidligere grenser.

Arbeidet med å bygge et fellesskap i en nasjon er like viktig og minst like krevende i dag som tidligere. Den samfunnskontrakten som vi alle er en del av i et velferds-samfunn, forutsetter at borgerne føler en felles forpliktelse til det samfunnet de er en del av. Det å bygge fellesskap som går utover den nærmeste familie og vennekrets, tar tid, men er helt avgjørende.

For å skape fellesskap i et mer og mer mangfoldig samfunn tror jeg at språk, kulturliv og arbeid er blant de viktigste nøklene. De utfordringene og mulighetene det gir at Norge blir et stadig mer flerkulturelt samfunn, er omfattende, og det er mye samtale og mye debatt om integrering og innvandring rundt kjøkkenbordene. Virkelighetsoppfatningen når det gjelder om vi har en vellykket integreringspolitikk eller ikke, føles ganske annerledes når jeg er i møte eller seminar i offentlig regi, enn når jeg snakker med folk. Mens man i den offentlige debatt, spesielt de av oss som er for en mer human innvandringspolitikk, ofte har en tendens til å si at alt går så bra, møter

man fort en annen virkelighetsoppfatning ute. Heldigvis er de fleste veldig åpne.

Jeg mener det er rett med en human innvandringspolitikk, men det settes mange spørsmålstejn ved om vi lykkes med integreringen, og om vi klarer å skape gode fellesskap. Noen ganger mener jeg det er en tendens til at man i etablerte miljøer undervurderer de utfordringene vi står overfor, og dermed heller ikke gjør nok. Det er farlig hvis virkelighetsoppfatningen hos dem som styrer, altså oss, og hos et flertall i folket blir for forskjellig. Det kan skape rasisme og over tid et helt annet klima i forhold til å hjelpe folk i nød.

Den viktigste forutsetningen for en vellykket integrering er at folk kommer i arbeid, og vi må ha en politikk der folk kommer fort i arbeid. Heldigvis er ledigheten på vei ned, men fortsatt er yrkesdeltakelsen i enkelte innvandringsgrupper veldig lav. I min egen hjemkommune, Stange, f.eks., bor det 125 flyktninger fra Somalia. Bare 21 pst. av dem som er over 18 år, er i jobb. For mange blir klienter og mottakere istedenfor bidragsyttere og aktive samfunnsborgere. Med dagens rekordlave ledighet er det svært bekymringsfullt at yrkesdeltakelsen er under 40 pst. i viktige innvandringsgrupper. Vi som samfunn har ikke råd til å fortsette å ha en politikk der viktige grupper blir passivisert. Vi trenger folk i arbeid, og arbeid er nøkkelen til viktige fellesskap.

For å møte de utfordringene vi står overfor, mener vi i Senterpartiet at vi må tørre å gå fordomsfritt inn i debatten og se på om vi med vårt velferdssystem låser folk inne, om vi unødvendig gjør folk til mottakere istedenfor bidragsyttere. Hvis så er tilfellet, må vi gjøre noe med det, for både den enkelte og samfunnet vil tjene på at folk går fra passivitet til aktivitet.

André Oktay Dahl (H) [21:06:49]: Å forebygge bedre er ett av justisministerens tre mantraer. Høyre deler selvfølgelig det målet fullt ut, men å ha mål om å forebygge hjelper lite når det ikke følges opp med tiltak som fungerer for å oppfylle alle de løftene som justisministeren gir på vegne av alle sine statsrådskollegaer i tillegg til alle løftene på egen sektor.

Tre ganger har Regjeringen lovet en opptrappingsplan for rusfeltet, mens man i virkeligheten nedtrapper. Å holde mennesker frie for narkotika er et av de viktigste kriminalitetsforebyggende tiltak som tenkes kan, og som Regjeringen ikke har sagt noe om i grunnlaget for denne debatten, selv om representantene Karin Andersen og Inga Marte Thorkildsen til dels lot som om Regjeringens satsing er i nærheten av de forventningene som ble skapt før valget i 2005. Det er et problem at man er mer opptatt av sukker og skrittellere enn av å forebygge kriminalitet via psykiatri og rehabilitering. Er det noe folk med narkotika- og kriminalitetsproblemer ikke trenger, er det antisukkerkampanjer og skrittellere for å måle opp hvor mange ganger de må gå frem og tilbake mellom ulike offentlige kontorer som ikke hjelper dem.

Vi har et barnevern hvor mange barn som trenger oppfølging, veiledning og omsorgsfull grensesetting, i stedet lever under forhold som ville vært regnet som omsorgs-

svikt og mangel på grensesetting hvis de hadde bodd hjemme. Det er derfor politiet i veldig mange deler av landet fortviler over at deres forebyggende jobb nærmest er bortkastet når enkelte barn kommer i institusjon. Riktig nok har jeg kanskje tenkt å benytte meg av en felles ekteskapslov når den kommer og vedtas, men jeg synes situasjonen i barnevernet burde få hakket mer oppmerksomhet, for å si det forsiktig.

Forskningsbudsjetten er heller ikke uinteressant for å forebygge kriminalitet bedre. Hvileskjæret og kuttene i forskningen går ut over de minste i samfunnet – justis' andel av forskningsmidlene er minst, og alle de som føler seg små i norske fengsler med lese- og skrivevansker, kunne med vilje til å forske på årsakene kanskje hatt en større sjans til å velge noe annet enn kriminalitet.

Det føres en økonomisk politikk som gjør det meste dyrere. Det bevilges mer penger – ja – men det blir gjort mindre fordi man ikke har en effektiv politikk som gjør noe med det grunnleggende problemet, f.eks. manko på arbeidskraft. Regjeringen bevilger mer penger – ja – til f.eks. Halden fengsel, ikke fordi det skal skape et bedre tilbud enn allerede vedtatt, men fordi det har blitt dyrere på grunn av den aktive næringsretorikken og arbeidsmarkedspolitikken som blir ført. Et utslag så vi i går: Hver meter vei med asfalt blir nå dyrere på grunn av den arbeidssituasjonen og det arbeidsmarkedet vi har i dette landet.

Det beste kriminalitetsforebyggende tiltaket ville faktisk vært om justisministeren hadde hatt like stor gjennomslagskraft i resten av Regjeringen som han har i media.

Kari Lise Holmberg (H) [21:10:12]: Årets trontale gir inntrykk av at Regjeringen totalt undervurderer de utfordringene vi har i vårt flerkulturelle samfunn. Den varslede stortingsmeldingen om arbeidsinnvandring kommer for sent, og jeg registrerer at migrasjon synes å være en trussel. Og mer blir ikke sagt.

Globaliseringen og den økende åpenheten i verden stiller oss overfor stadig nye utfordringer, og de må tas på alvor. Vi har fått og vil fortsatt få nye kulturer tett innpå oss. Vår egen kultur utfordres. Mye er berikende, men mye er også krevende. Noe er fullstendig uakseptabelt og må bekjempes.

Høyre vil møte det økte mangfoldet med en positiv grunnholdning og gjennom inkludering og deltakelse. Vi setter det enkelte menneske i sentrum. Rettigheter og krav er to sider av samme sak. Det skal stilles krav, og mennesker skal gis muligheter til å lykkes i det norske samfunnet.

Også i integreringspolitikken vil Høyre prioritere de viktigste oppgavene. Vi vil gjøre mer for dem som trenger det mest, og vi vil investere for framtiden. Da er språk viktig. Gode norskkunnskaper er en forutsetning for å kunne fungere godt. Høyre mener derfor det må stilles strenge og klare krav til å beherske norsk, med påfølgende gode tilbud for å mestre det.

Vi må øke kvaliteten i og ambisjonene for norskopplæringen. Det er etter vår mening nødvendig å utvide antallet obligatoriske timer i introduksjonsprogrammet, norsk-

timedelen. Etter 250 timer bør kunnskapsnivået testes, og dersom testen ikke består, pålegges 250 timer ekstra, altså en dobling av tilbudet. Gode norskkunnskaper er en døråpner både til arbeidsliv og til samfunnsdeltakelse.

Norskopplæringen må starte tidlig. Det er ikke akseptabelt at fremmedspråklige barn isoleres fra det norske samfunnet. Vi vil utvide tilbudet om språkkartlegging til alle fireåringer og gi tilbud om oppfølging dersom språkkartleggingen viser at dette er nødvendig.

Regjeringens utdeling av penger til språkstimulering av alle barn i visse minoritetssterke områder er utilstrekkelig og ikke målrettet. Oslo kommune ville målrette språkkartleggingen, men Regjeringen sa nei og påla kommunen å gjennomføre en generell ordning. Det lokale selvstyret bryr tydeligvis ikke Regjeringen seg så mye om.

Det er merkelig at Regjeringen ikke uttrykker bekymring over alle de unge med minoritetsbakgrunn som dropper ut av skolen og lett kan havne i kriminelle miljøer. Hvilke tiltak vil Regjeringen sette inn? Hvordan gjøre skolehverdagen bedre for minoritetsungdommer? Jeg savner sterkt Regjeringens synspunkter og lur på om dette tema har gått Stoltenberg, integreringsministeren og kunnskapsministeren hus forbi.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [21:13:32]: Dagens debatt har hatt mange gode innlegg om viktige utfordringer nasjonalt og globalt. Det fortener denne debatten å bli fylt med.

Trontalen peiker på at me er i ei tid der det går godt for Noreg, og at me er i ein situasjon der me kan gjere mykje for resten av verda. Noreg går så det suser, me har betre hus, hytte på fjellet, finare og større bilar. Men har me det betre? Me har aldri hatt så mykje å leve av. Men har me nok å leve for?

Det er flott å vere ung i dag. Me har moglegheiter som tidlegare generasjonar og ungdom i andre land berre kan drøyme om. Men samtidig ser me at talet på unge med psykiske lidingar berre aukar. Kjøane blir lengre, og gjennomsnittleg ventetid i fjor auka til 88 dagar, ni dagar meir enn i 2004.

Me kjenner alle nokre som slit med psykiske problem. Det å sjå at nokre av dei ein er glad i, må vente i lang tid før hjelpa kjem, gjer ting endå vondare. Faktisk er det slik at blant gutar på min alder er det fleire som tek sitt eige liv, enn som døy i trafikken. For meg er det ein klar parallell mellom psykiske og fysiske lidingar. Dersom ein spelar fotball og brekker foten, får ein ikkje beskjed av legen om å vente tre månader før ein kan operere. Men slik er det altså i psykiatrien. I løpet av dei tre månadene ein i gjennomsnitt må vente, kan dessverre mykje dramatisk skje. Då er gode lågterskeltilbod viktige for at unge kan bli møtt på ein trygg og god måte før dei utviklar alvorlege psykiske lidingar.

Gjennom undersøkingar på dei vidaregåande skulane har KrFU i Agder kartlagt tilgangen på skulehelsetenesta. Resultatet er skremmande. I Aust-Agder har helsesystemet berre 63 sekund i veka til kvar elev, og i Vest-Agder er snittet 98 sekund. Dette er dramatisk, når me veit kva fø-

rebygging kan ha å seie for å hindre psykiske problem. Det kan sjå ut som om kommunane ikkje klarer å prioritere denne oppgåva høgt nok, så kanskje bør ein vurdere om det er riktig at det er kommunane som har nettopp dette ansvaret. Slik det er i dag, kan det iallfall verke som om ansvaret fell mellom to stolar, der kommunane har ansvaret for helse og fylkeskommunane har ansvaret for dei vidaregåande skulane.

Eit lag er aldri sterkare enn det svakaste leddet, og samfunnet i dag utset ungdom for eit utruleg press, frå familie, frå venner, frå tv og blad. Då er det viktig ikkje berre å ha noko å leve av, men også noko å leve for, og då er det viktig å satse nettopp på det svakaste leddet.

Dag Ole Teigen (A) [21:16:46]: I trontalen Kongen leste tirsdag, heter det:

«Målene for den økonomiske politikken skal være arbeid til alle, en bærekraftig utvikling, en mer rettferdig fordeling og styrking av velferdsordningene.»

Det synes jeg er en flott oppsummering. De to siste årene har det skjedd mange forandringer til det bedre:

- 130 000 flere er i arbeid nå enn for to år siden, og 50 000 har kommet ut av ledighetskøen og over i jobb.
- Regjeringen har lagt fram en klimamelding med ambisiøse målsettinger.
- Skattenivået har økt for dem med høyest inntekt, noe som både gir mer rettferdig fordeling og mer penger til velferden i skolene, i omsorgssektoren, i sykehusene og mer. Det er ikke alt som er svart i sykehussektoren, slik en kunne få inntrykk av i debatten tidligere i dag. Det skjer også fantastisk mye bra, og aldri før har flere fått behandling enn nå.

Dette er framskritt som gjør meg glad, og jeg er håpefull både med tanke på de to årene som står igjen av stortingsperioden, og med tanke på valget i 2009.

Så vet vi alle at vi fortsatt har store utfordringer framfor oss, i Norge og i verden. Politikk handler om framtiden, og det er der vårt fokus må være.

- Virkeligheten viser at mulighetene barn har til å leve lange og gode liv, fortsatt henger svært tett sammen med deres økonomiske og sosiale bakgrunn. Det er forskjeller mellom østkant og vestkant, både bokstavelig talt og i overført betydning.
- Det er fortsatt utfordringer i sykehusene.
- Det finnes fortsatt fattigdom i Norge, og det er millioner av fattige i andre land og verdensdeler.
- Mange steder i verden er trygghet, frihet og fred fjerne verdier i dagliglivet.

Det finnes mange fortvilte mennesker ingen av oss kjenner. Det finnes mange motløse øyne vi aldri har sett.

Derfor er solidaritet og internasjonalt engasjement så verdifullt. Den norske bistanden til fattige land økte kraftig i årets budsjett. I meldingen om rikets tilstand, som ble lest av Helga Pedersen, gikk det fram at bistanden skal trappes opp videre. Det ble også vist til Regjeringens plattform for en helhetlig Afrika-politikk, til at «Krisa i Darfur representerer den største humanitære katastrofen i vår tid» og til norske bidrag til fredsoperasjonen i Darfur-provinsen.

For meg er den viktigste målestokken på samfunnets kvalitet omsorgen for dem som trenger det mest, enten det er her hjemme eller ute i den store verden. Vi skal være stolte av Regjeringens politikk og de resultatene som er oppnådd, samtidig som vi alltid fokuserer på framtiden, på å oppnå enda mer.

Trontalen gav grunn til optimisme for året som kommer, og jeg gleder meg til budsjettet som blir lagt fram i morgen.

Per Roar Bredvold (FrP) [21:20:03]: Alle land – også Norge – trenger et forsvar, både for egen sikkerhet og for å hjelpe andre om det skulle være påkrevd. Dette tror jeg alle er enige om, men størrelsen og omfanget er det stor forskjell på når en ser på de enkelte partiers prioriteringer.

For Fremskrittspartiet er det ingen tvil om at Norge trenger og må ha et forsvar det står respekt av. Norges størrelse, omfang, vår interesse i olje og fisk og ikke minst vår beliggenhet gjør at Fremskrittspartiet er skuffet over de andre partienes mindre bidrag. Fremskrittspartiet ønsker et budsjett hvor Forsvaret får mulighet til fullt ut å gjøre den jobben vi politikere setter dem til. Da må pengesekken stå i forhold til de ordrene vi gir dem. Fremskrittspartiet ønsker et tidsmessig forsvar for nasjonal sikkerhet og internasjonalt engasjement samt avdelinger med en reaksjonsevne tilpasset et større spekter på konfliktskalaen.

Så sent som i dagens VG kan vi lese om tilstanden i vårt forsvar og hvordan det kan bli i framtiden. Forsvarssjef Sverre Diesen sier ifølge VG:

«Vi er definitivt ved et veiskille. Valget står mellom et troverdig forsvar, eller en styrt avvikling over en periode på 25–30 år.»

Dette sies dagen før framleggelsen av statsbudsjettet. For Fremskrittspartiet er ikke dette noe nytt, eller noe vi blir overrasket over å lese. Dette har vi sagt og varslet om i mange år.

I en ny rapport fra Forsvarets forskningsinstitutt kan vi lese at Forsvaret koster. Ja, det har som sagt Fremskrittspartiet alltid hevdet. Fra at forsvarsbudsjettet 1990 utgjorde ca. 12 pst. av statsbudsjettet, er det i dag nede på 3–4 pst. Det er i dag en stor forskjell mellom struktur og balanse, selv om vi har hatt en stor omorganisering av Forsvaret. Mange tusen årsverk er borte. Svært mange kvadratmeter bygningsmasse er fjernet, og Forsvaret er stadig færre steder. I tillegg er vi sterkt engasjert i Afghanistan, noe Fremskrittspartiet støtter. Dette er et oppdrag som tar mye ressurser, både økonomisk, materialmessig og ikke minst menneskelig.

Det står stor respekt av den innsats både militære og sivile gjør i dette landet, men vi sliter med å få kabalen til å gå i hop. I tillegg har Regjeringen bestemt at Norge skal til Sudan. Dette blir et svært krevende oppdrag i et krevende område. Fremskrittspartiet er skeptisk til om vi makter dette.

Avslutningsvis: Jeg håper at morgendagens statsbudsjett vil gi den økte Nord-Norge-satsingen i Forsvaret som vi er blitt lovt gjennom lang tid, og at vi får et forsvarsbudsjett som det står respekt av, og ikke en styrt avvikling.

Gunnar Gundersen (H) [21:23:17]: Denne regjeringen har et utrolig handlingsrom. Konjunkturer og oljepriiser peker rett til værs. Det skal sterk rygg til å bære gode tider, heter det i ordtaket. For Norge er det et spørsmål om Regjeringen har det. Vi bruker de store pengene til de store oppgavene, sa statsministeren. Jeg noterer meg at høyere utdanning og forskning tydeligvis ikke er inkludert i de store oppgavene. Vi investerer ikke nok for framtiden. I trontalen er økt forskningsinnsats kun et mål for Regjeringen. Mer forpliktende var man ikke. Vedtatte mål som 3 pst.-målet, mål for stipendiater o.a. ble ikke nevnt. Tryggere ansettelsesforhold var representanten Huitfeldts budskap i et tidligere innlegg. Hun kunne kanskje også ha fokusert på at det er en fordel at noen har ressurser til å ansette noen først.

Jeg noterer meg at Regjeringen framstiller det som om den satser på høyere utdanning og forskning, mens media flommer over av historier om at sektoren råtner – bokstavelig talt – på rot. Vedlikeholdsetterslep og byggsituasjonen er kritisk. Ved Universitetet i Oslo har man takrenner og bøtter inne i bygg, ifølge Aftenposten. De rød-grønne må gjerne fortsette å forsøke å omskrive sektorens virkelighetsoppfatning. Det er ikke enkelt å bli troverdig på den måten.

Det er bred enighet om gratisprinsippet i norsk høyere utdanning. Men fortsetter dagens utvikling med en kunnskapssektor som råtner på rot og grunnstøter på hvileskjæret, står den rød-grønne regjering i fare for å gjøre begrepet «kunnskapsfunnet» til vår tids floskel, og de risikerer å bli den regjeringen som går inn i historien som den som undergraver gratisprinsippet. En nasjon som lever på velferdstoppen i verden, som ønsker å opprettholde den posisjonen, og som snart skal være verdens beste på de fleste områder, kan ikke leve med en kunnskapssektor som ikke er internasjonalt konkurransedyktig. Da vil de alternative løsningene bli presset fram. Det blir litt av et ettermåle for SV i Kunnskapsdepartementet.

Til sist: En flertallsregjering framstår ikke som særlig styringssterk når den ikke klarer bedre. De rød-grønne framstår som en allianse laget for å få makt, men som ikke er så opptatt av at makt må følges av målbevissthet for å ha en styrke. Derfor til representanten Hansen som var bekymret for diskusjonen på den borgerlige siden: Jeg gikk tilbake til trontalen i 2003, altså to år før det rød-grønne prosjektet ble lansert, og da framstod heller ikke de som særlig samlet. Man kan jo bekymre seg for sitt eget.

Jeg hadde forventet at Regjeringen hadde gitt et entydig signal om at hvileskjæret er over, at fjorårets kutt blir reversert, og at man var på vekstsporet igjen. Det kom ikke. Spenningen foran morgendagen er stor.

Vigdis Giltun (FrP) [21:26:39]: Regjeringen sier de vil fortsette å styrke kommuneøkonomien, og gir fremdeles et inntrykk av at de samme pengene kan brukes flere ganger, noe kommunene har erfart ikke er mulig. En del av de dårligst stilte kommunene har nå store forventninger til at inntektssystemet i kommunene skal endres. Men uansett hvordan innretningen på inntektssystemet måtte bli, vil det være en stor fare for at lokale prioriteringer

ikke tar nok hensyn til de stadig tyngre pleie- og omsorgsoppgavene.

Regjeringen foreslår at det bygges 12 000 nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger fram til 2015, men øremerkede midler til å bemanne opp disse sykehjemmene vil ikke Regjeringen komme med, noe som kan føre til at det bygges etter økonomi og ikke etter behov. Regjeringen burde ha lært av de erfaringene man sitter med på dette området. 12 000 nye sykehjemsplasser holder kanskje til å dekke dagens behov, men da må det bygges omsorgsboliger og psykiatrisboliger i tillegg. For å møte morgendagens behov trenger man en langt sterkere utbygging.

Evalueringen av rusmiddelreformen viser at det har skjedd positive endringer i tilbudet til rusmiddelavhengige, men signalene fra misbrukere og pårørende forteller at mange som er under LAR-behandling, mangler bolig, og de får ikke den oppfølgingen som de skal ha. Ventetiden på behandling og rehabilitering kan ødelegge motivasjonen til en som ønsker å komme ut av rusmiddelmissbruket. Motivasjon er ferskvare, og i verste fall kan ventetiden koste liv.

Det er stor mangel på behandlings- og rehabiliteringsinstitusjoner, og da er det meningsløst å høre om institusjoner som må legge ned driften på grunn av at de mangler klienter. Regjeringen vil legge fram en opptrappingsplan innenfor rusmiddelfeltet, men fremdeles har ikke kommunene fått noe krav om å utarbeide egne rusmiddelplaner. En av de største svakhetene er nettopp samhandlingen og manglende helhetlig oppfølging i kommunene.

Det psykiske helsetilbudet til barn og unge skal prioriteres. Ventetiden på behandling skal ned, men like viktig er kvaliteten på behandlingen. Ventetiden kan ikke reduseres ved å avkorte antallet behandlingstimer på grunn av økonomi eller ressursmangel.

På tross av at en målrettet og øremerket opptrappingsplan innenfor psykiatrien er fulgt opp, er det fremdeles store mangler og svakheter på alle områder. Det tilsier at en videre og kanskje enda tettere oppfølging med øremerkede midler bør vurderes, ikke bare når det gjelder bygging av ca. 3 000 nye psykiatrisboliger, men også for å opprettholde og styrke driften av psykiatrien generelt.

Silvia K. Kosmo (A) [21:29:41]: Jeg vil benytte anledningen til å reflektere litt over noen utfordringer vårt rike ser ut til å ha ikke bare for øyeblikket, men som flere med meg også tror vi kommer til å ha i tiden framover.

Jeg er stor tilhenger av at vi i Norge skal få utnytte våre ressurser og leve godt. Vi har vært heldige, og har jobbet hardt for det. Fremdeles er vi i vekst, og det skaper utfordringer som også kan begrense vårt potensial. Jeg tenker da spesielt på eiendomsprisene, som har hatt en formidabel vekst. Dette igjen gir ringvirkninger, som gir oss vanvittige markedspriser på bygg- og anleggsarbeid. Mange av våre byggeprosjekter på statlig og kommunalt nivå, som veier, fengsler og høyskoler, blir nå satt på vent fordi markedet er overopphetet og anbudene sprekker med store millionbeløp. Som et eksempel kan jeg bruke Høgskolen i Vestfold, der anbudet som forelå ved bevilgning for to år

siden, nå anslås til å sprekkje med over 100 mill. kr kun grunnet økning i markedsprisen.

Det å bruke tid på å revurdere prosjekter i slike pris-klasser blir ofte kostbart, og å utarbeide kuttlistar i denne størrelsesordenen vil helt klart gå utover kvaliteten. Og akkurat kvaliteten bekymrer meg. Det er stor import av ufaglærte arbeidere, og tidspresset er stort på ethvert prosjekt. Det meldes om en økning i antall forsikringssaker og en økning i antall henvendelser til Forbrukerombudet om boligsaker, samtidig som vi ønsker at folk skal investere i livsløpsstandard og miljøvennlige alternativer når de skal bygge, enten det er privat eller offentlig. Dessverre tror jeg både private bedrifter og kommunene er litt betenkt i disse dager når man ser hvor lite man får igjen for store investeringar.

Slik jeg ser det, blir vi nødt til å ta debatten framover i forhold til investeringar. Skal vi avvente store investeringar etter markedet og bli hengende etter i forhold til forventningar hos folket, eller skal vi betale det markedet krever for at vi skal holde statlige investeringar foran i køen? Det er selvsagt en debatt som kan nyanseres, men for de prosjekter som nå står på vent og venter på kutt eller nye tilleggsbevilgningar, er det en stor påkjenning.

Jeg vil jobbe for at vi skal finne løsningsar på dette framover. I bunn og grunn tror jeg at det er vi politikere selv som må kvittere ut våre løfter så vi kan fortsette på de nye som vi faktisk har forpliktet oss til.

Jeg avslutter med å si at jeg er glad for at meglerbransjen nå melder om en nedgang i boligprisene. Forhåpentligvis betyr det at sentralbanksjefens virkemidler har fått markedet til å roe seg noe ned. Kanskje det vil gi oss mer normale nivåer framover, selv om det nå kan virke litt usannsynlig.

Åge Starheim (FrP) [21:32:46]: Folket og ikkje minst næringslivet i mitt heimfylke Sogn og Fjordane er svært spente på det komande statsbudsjettet. Regjeringspartia har både i førre valkamp og no kome med store lovnader om meir statlege midlar til det meste. Til no har det vore lite pengar og mange bortforklaringar, der det heile tida vert vist til at noko skal kome. No er det to år igjen av denne perioden, og skal lovnadene haldast, må det i budsjettet for 2008 kome store løyvingar.

Vil det no kome nok pengar til vegar og rassikring? Samferdsleministeren har gått svært langt i å love mykje midlar til både nybygg, vedlikehald og rassikring av vegane i fylket.

Eg fryktar at mesteparten av midlane til samferdsle går til jernbane og kollektivtrafikk i sentrale strøk. Distrikta vert straffa med ein avgiftsauke på 20 øre pr. liter diesel, ifølgje lekkasjar frå Regjeringa.

Det største sviket frå regjeringspartia er innanfor sjukehussektoren. Underskotta aukar, køane veks, og folket i mitt fylke spør seg kvar det vert av lovnadene frå «fakkel-dronninga» Åslaug Haga.

Eg fryktar at det skjer det same her som innanfor samferdsle: Det kjem lite pengar, men derimot ein haug med bortforklaringar. Dette hjelper ikkje nedleggingstruga fø-

deavdelingar og ei pågåande nedbygging av akuttberedskapen i Sogn og Fjordane.

Kommunane i Sogn og Fjordane har fått melding om at helseføretaket har pålagt sjukehusa å skrive ut og sende heim pasientar langt tidlegare enn før. Dette er ein konsekvens av manglande statlege løyvingar til føretaka og vil påføre kommunane store økonomiske og faglege utfordringar. Eg ser i mitt fylke ei total katastrofe for bemaninga av kompetente personar innanfor pleie- og omsorgsyrke. Det må øyremerkte midlar til for å byggje opp den nødvendige kompetansen som kommunane treng for å kunne takle dei vanskane som eldrebølgja og utskrivingsrutinane til sjukehusa medfører.

Når Regjeringa har nytta øyremerkte midlar for å nå sine mål for barnehageutbygging og psykiatri, og ikkje vil nytte øyremerkte løyvingar til eldreomsorga, er dette berre tome valkamplovnader og ikkje vilje til konkret handling.

Til slutt vil eg seie nokre ord om fiskeri. Ein av dei største vanskane fiskebåtreatarane har, er å halde på kompetent mannskap som dei misser i konkurranse med oljenæringa. Eitt av krava frå næringa er å auke fiskarfrådraget. Framstegspartiet har sagt at fiskarfrådraget bør vere på minst 150 000 kr. Eg vonar Regjeringa også har teke høgd for dette i budsjettet som vert lagt fram i morgon.

Peter Skovholt Gitmark (H) [21:35:44]: La meg hjelpe statsministeren til å mimre litt tilbake til trontaledebatten i 2003, hvor Kristin Halvorsen i en replikk til Jens Stoltenberg sa følgende:

«Jens Stoltenberg skryter av Kjell Magne Bondeviks åpne og søkende holdning til EU. Det er slik som ja-folk snakker når tidligere nei-folk begynner å bevege seg i retning av et ja-standpunkt. Men det er ikke slik som ja-folk selv opptrer. For det å ha en åpen og søkende holdning til EU ligger langt fra det Stoltenbergs forhold til EU er. Han er en ihuga EU-tilhenger.»

Hun spør til slutt hva som er viktigst for Arbeiderpartiet: EU eller en flertallskonstellasjon. I svaret sier Stoltenberg:

«Jeg kommer aldri til å godta at Arbeiderpartiet, dersom vi bestemmer oss for og mener at tiden er inne til å ta opp igjen spørsmålet om EU-medlemskap, må velge mellom et forpliktende samarbeid bl.a. med SV, og å gjøre det vi mener er riktig i Europa-politikken. Jeg mener det spørsmålet like gjerne kan returneres til SV, om SV vil gjøre at EU-saken skal bli stående i veien for et forpliktende samarbeid mellom våre to partier.»

Stoltenberg svarer også Haga i en annen replikk om EU:

«For Senterpartiet er det på mange måter veldig enkelt. De vet nøyaktig hva de mener på ethvert tidspunkt, og dermed blir det også ganske kjedelig i Senterpartiet.»

Jeg er helt enig med Stoltenberg i at Senterpartiet i mange saker er forutsigbart dogmatiske, men det har også Stoltenberg blitt etter at han ble statsminister. Hvor har det f.eks. blitt av den ihuga EU-tilhengeren?

(Skovholt Gitmark)

For fire år siden var uenigheten mellom dagens regjeringspartier betydelig innen en rekke andre områder også: oljepengebruk, gasskraftverk, Barentshavet, industrikraftregime og miljø, for å nevne noen viktige områder. SVs Hallgeir H. Langeland spør Sylvia Brustad retorisk:

«... vil dei halda fram med å konkurrera med Framstegspartiet om å vera ein miljøversting?»

Rotet, uenigheten, kaoset vi så i trontalen i 2003, lever videre i beste velgående innad i dagens regjering.

Høyre vil være en garantist for en borgerlig regjering i 2009. Vi vil forsøke å finne fram til politiske kompromisser som vil kunne forene alle de borgerlige partiene, fordi Norge trenger en ny kurs.

Harald Victor Hove (H) [21:38:37]: Jeg synes det er trist at landets regjering i sin trontale ikke evner å få tak i de områdene som er av avgjørende betydning for Norges framtidige velferd. En forutsetning for at vi som nasjon skal kunne være i stand til å ta i bruk de mulighetene som ligger foran oss, er bl.a. en god og moderne infrastruktur. Regjeringen varsler rett nok at den økte satsingen på en moderne veginfrastruktur i hele landet, skal fortsette, hva nå det betyr. Den nøyer seg altså med innholdsløs retorikk framfor konkrete tiltak for å sikre en satsing som monner. Regjeringen sier nemlig ingenting om hvorvidt den er villig til å legge skylappene til side og øke bruken av OPS-løsninger i forbindelse med større vegutbygginger, en løsning som ville gitt oss mer veg, veg til avtalt pris og et mer formålstjenlig utbyggingstempo framfor dagens lappe-teppeutbygging. Regjeringen sier ingenting om hvordan den vil løse det økende vedlikeholdsetterslepet på norske veger som arbeidsfolk og næringsliv i hele landet opplever konsekvensen av hver eneste dag.

Regjeringen er uklar og uambisiøs i en rekke viktige spørsmål knyttet til samferdselsutfordringene for vårt langstrakte land. Den blir en bremsekloss for vår nasjons evne til å ta hele landet i bruk i møte med framtidens utfordringer.

Konsekvensene av Regjeringens puslete samferdselspolitikk er ikke bare at muligheter forspilles, og at nye muligheter uteblir, men vi ser også at det under denne regjeringen har vokst fram et nytt klasseskille i Kommune-Norge. Fordi Regjeringen ikke tar grep for å styrke den økonomiske rammen til NTP tilstrekkelig, ei heller kompensere for den ekstraordinære prisveksten som landet vårt opplever, ser flere og flere kommuner seg nødt til å forskuttere viktige og nødvendige investeringer i infrastruktur. Med den siste renteøkningen friskt i minne og en sterk prisvekst på toppen av det hele blir forskuttering i påvente av statlige bidrag kun et alternativ for rike kommuner. For kommuner med en mindre romslig økonomi blir dette en umulig prioritering veid opp mot viktige velferdstiltak, som flere lærere i grunnskolen og flere sykehjemsplasser, for å nevne noe. For disse kommunene, innbyggerne deres og for det lokale næringslivet er dette høyest reelle og virkelige utfordringer som Regjeringens trontale ikke gir et snev av svar på.

På tross av at dagens regjering har vunnet i Lotto hvert eneste år i denne perioden, og på tross av at statsministeren har sagt at de store pengene skal bli brukt på de store oppgavene, står fremdeles kommunene, innbyggerne deres og det lokale næringslivet og venter på ambisiøs handling på dette feltet. Dessverre uteblir svarene, ambisjonene og handlingene som ville gitt oss en framtid med nye muligheter. Denne regjeringen ser ut til å ta mål av seg til å skrive seg inn i historiebøkene som de misbrukte muligheters regjering, og med årets trontale har den tatt et stort steg i møte med nettopp den målsettingen.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [21:41:48]: Jeg skal tillate meg å komme med et sitat fra den berømte Soria Moria-erklæringen, under kapittelet skipsfart:

«Norsk skipsfartsnæring har lange tradisjoner. Skipsfarten og den maritime næringen bidrar til viktige kompetansearbeidsplasser langs hele kysten. Norge må ha ambisjon om å være verdensledende nasjon innen maritim forskning, kompetanseutvikling og nyskaping. Gjennom gode og stabile rammevilkår vil vi bidra til å sikre arbeidsplasser og vekst i de maritime næringer.»

Jeg tror hele Stortinget kan slutte seg til at dette er viktige målsettinger, og for så vidt har også hele Stortinget i flere debatter i de siste to år sluttet seg til tilsvarende målsettinger for skipsfartsnæringen og hele den maritime clusteren. Derfor er det også beklagelig, etter at representanter for regjeringspartiene i hele forrige stortingsperiode kritiserte den forrige regjeringen for å ha en uklar politikk overfor denne næringen. Jeg mener at det var helt riktig å kritisere den forrige regjeringen for en slik uklar politikk, men det blir patetisk når man ser hvordan den sittende regjeringen følger opp denne næringen, som er så viktige for landet.

I går la nærings- og handelsminister Dag Terje Andersen fram en maritim strategi med navnet Stø kurs. Dette skal altså være en strategi for Regjeringens arbeid med de maritime næringene for resten av denne stortingsperioden.

Det er vel og bra at Regjeringen legger fram en handlingsplan, en maritim strategi, men da må det være en helhetlig politikk. Det har Regjeringen beklageligvis vist at den ikke er i stand til å føre overfor denne næringen når man kommer med en politikk hvor store deler av egenkapitalen i flere av disse hjørnesteinsbedriftene blir inndratt, antakeligvis i forslag som kommer i morgen. Da har man ikke klart å føre en helhetlig politikk overfor næringen. Man har ikke klart å holde en stø kurs. Man har, som næringen selv har sagt, kommet med en politikk som er uten betydning.

Dersom man nå skal følge opp Regjeringens målsetting om å føre en aktiv næringspolitikk, er man helt nødt til å ha en politikk som er gjennomtenkt, og som er helhetlig i forhold til næringene. Da hjelper det ikke å komme med lovnader i ett dokument når man ikke klarer å følge opp i andre.

Thomas Breen (A) [21:45:03]: Det hadde vært fristende å bruke mitt innlegg til å kommentere Høyres to justispolitiske talspersoners innlegg, men jeg skal isteden prøve å være litt mer konstruktiv.

Mange har fremhevet Norge som verdens beste land å bo i, også mange fra denne talerstol i dag. Jeg tror nok at alle de som opplever å bo i et hjem fylt av frykt og vold, opplever det på en annen måte. Det er også det siste året kommet flere indikatorer på at tingenes tilstand fortsatt er ille. Ressurscenter for menn og Amnesty kom i april med en rapport om norske menns holdninger til vold mot kvinner. Den viser at vi norske menn fortsatt har en veldig lang vei å gå før vi kan si oss fornøyd. Vi har også andre indikatorer som viser det samme. For eksempel har tallet på kvinner som oppsøker krisesentrene våre, vært stabilt på ca. 2 500 siden midten av 1980-tallet. NIBRs rapport som kom i år, viser den samme situasjonen. Den sier også noe om omfanget av vold mot kvinner. Faktisk er det slik at hver fjerde kvinne opplever å være i et forhold hvor det foregår vold eller trusler om vold.

Vold mot kvinner og barn har mange uttrykk. Fra vår egen kultur kjenner vi godt til den vold som utøves i hjemmet fra partner eller tidligere partner, gjerne i forbindelse med den norske fylla. Vi har voldtekter, og sist, men ikke minst har vi fått et innslag av trafficking også i Norge. Fra andre kulturer finner vi eksempler på tvangsekteskap, omskjæring og æresdrap.

Jeg sier dette for å illustrere at vi må bekjempe vold i nære relasjoner på mange felt og med mange virkemidler. Dette har heldigvis denne regjeringen tatt på alvor. Vi har nå fått en regjering som ikke bare snakker, men som også handler – altså det omvendte av det en del i opposisjonen hevder i dag. Arbeidet på dette feltet er godt i gang. Vi har på justisfeltet fått på plass en bistandsadvokatorordning for ofre for voldtekt, vi har startet etableringer av Barnas Hus, kommet med en lovsak om utvidet bruk av DNA for bl.a. å oppklare flere voldtekter, innført en ny lov som skal sikre barn mot overgrep, særlig med tanke på internett. Vi har startet med å sette politiet bedre i stand til å håndtere denne typen saker gjennom å styrke budsjettene og utvikle kompetanse om temaet. Regjeringen har også på en rekke andre områder gjort en god jobb på dette feltet. Jeg kan kjapt nevne handlingsplan mot trafficking, hvor det er flere departementer inne i bildet, prøveprosjekt i forbindelse med svangerskapskontroll, hvor man søker å avdekke flere voldsofre, og styrking av tilbudet for ofre for seksualisert vold.

Jeg kunne nevnt mye mer. Men jeg vil dvele litt ved det viktigste vi kan gjøre, nemlig å forebygge bedre. Vi har nå en gylden mulighet til å sette dette med politiråd på dagsordenen, nettopp fordi det var et enstemmig vedtak i Stortinget da vi kom med politirolemeldingen, og fordi vi nå har fått nyvalgte lokalpolitikere ute, noe som gjør at vi sammen kan endre menns holdninger til vold mot kvinner og barn. Jeg håper at opposisjonen vil være mer positiv enn det den har vist her i dag på dette viktige feltet.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [21:48:23]: Denne regjeringen bruker store penger på store oppgaver, noe som

representanten Erna Solberg etterlyste tidligere i dag. Det er nok kort å nevne stikkordene kommuneøkonomi, Nasjonal transportplan, CO₂-rensing og fornybar energi – stikkord som skiller denne regjeringen diametralt fra den forrige. Regjeringen er i rute med leveransene fra Soria Moria.

Jeg er svært glad for at Regjeringen har opprettet et fond for energieffektivisering og fornybar energi som skal øke opp til 30 milliarder kr innen 2012. Det vil gi flere hundre millioner kroner som skal brukes til fornybare energi-tiltak hvert år. Jeg er også glad for at representanten Erna Solberg nå sier at et fond for fornybar energi er en god idé. Som en kontrast vil jeg henvise til statsbudsjettet for 2005. Der stod det å lese: «Det foreslås ingen bevilgning over statsbudsjettet til Energifondet i 2005.» Null kroner over statsbudsjettet var altså regjeringen Bondevik IIs siste hilsen til satsing på fornybar energi. Ifølge Bondevik II-regjeringen var det folket og næringslivet, eller markedet alene, som skulle stå for all støtte til utbygging og omlegging til mer fornybar energi. Historien viser dessverre ubarmhjertig, svart på hvitt, at ingen annen regjering har satset så sterkt på energiomlegging og fornybar energi som den som Senterpartiet nå sitter i.

Som representant for bioenergifylket Oppland er jeg svært opptatt av det Regjeringen gjør for å fremme fornybar varme. Grepene har så langt ført til at vi nå bl.a. opplever en fordobling av antall søknader til varmeprosjekter. Det er viktig for klimaet, og det er viktig for å frigjøre oss fra vår ensidige avhengighet av elektrisitet. Bioenergi har nå gått fra å være en mulighet for aktive og initiativrike bønder til også å være et utviklings- og forretningsområde for store energiselskaper, som f.eks. Eidsiva og Hafslund ser muligheter innenfor.

Rundt om i landet opplever vi at det nesten ukentlig «popper opp» større og mindre biovarmeanlegg. Det er optimisme i næringen, og kompetansen sprer seg. Ukens siste nytt fra mitt eget hjemfylke er et nytt biovarmeanlegg med utgangspunkt i skogsavfall og flis. Det skal fyres fra Valle videregående skole og forsyne Lena sentrum med fjernvarme.

For å utløse nye prosjekter som bidrar til energiomlegging, trenger vi en aktiv samhandling mellom stat, kommune og næringsliv. Det arbeidet har Regjeringen startet. Den har startet det gjennom et fond med en fondsavkastning som gir forutsigbare rammebetingelser, gjennom å gi investeringsstøtte til fjernvarmeanlegg, gjennom å utarbeide et eget program for infrastruktur som skal være på plass fra nyttår, gjennom å tilby kurs for alle kommuner for å lære energi- og klimaplanlegging og gjennom å gi tilskudd til kommunene for å lage energi- og klimaplaner. Regjeringen bidrar også ved å utarbeide en egen bioenergi-strategi.

Jeg konstaterer at denne regjeringen leverer.

Oddbjørn Vatne (Sp) [21:51:52]: Det er for meg forunderleg å høre Høgre seie at satsinga på samferdsel i denne regjeringa er puslete. Eg må seie at eg sat som medlem at samferdselsutvalet i Møre og Romsdal då me skulle få på plass Nasjonal transportplan for 2006–2015.

Me fekk då Bondevik II-regjeringa sine rammer, og me var fortvilte fordi me ikkje fekk på plass prosjekta våre. Så manna fleirtalet i Stortinget seg opp og plussa på desse rammene med 2 milliardar kr i året. Det var på ein heilt annan måte me fekk på plass handlingsplanen, og det var ikkje puslete den gongen. Me fekk eit skikkeleg samferdselslyft, og frå Høgre si side, lokale representantar, vart det snakka om at dette berre var luftpengar. No ser me at me er komne opp på det nivået som me i dag kallar Soria Moria-nivået. Me har fått på plass dette, og på mange måtar var denne planen som var lagd av det fleirtalet, også viktig for framtida, fordi ein tok med jernbanen i mykje sterkare grad enn før. Ein fekk altså ei miljøsatsing også inn i den nasjonale transportplanen.

Eg trur det er viktig, slik det er sagt i dag, å satse på miljøet på forskjellige felt. Dette med jernbane er svært viktig. Men lat det også vere klart at me ikkje må gløyme vegen. Vegen er det viktigaste for mykje av landet vårt. Me må også sjå på miljøsatsinga på veg. SINTEF-rapporten har vore nemnd her tidlegare i dag. Det er klart at med å beinke ut vegane, og med å breiddeutvide dei også, kan me spare vesentleg på utsleppa frå transporten. Me veit at i framtida blir vegen det viktigaste i mykje av landet både for privatmann og næringsliv. Bruk av miljøvenleg drivstoff vil vere betydingsfullt. Me veit også at nye bilar vil kome med nye motorar, og me vil då redusere utsleppa betydeleg.

For oss i Senterpartiet er det viktig å halde fokus på veg og dermed på distrikta. Dette med gul midtstripe på vegane er noko Senterpartiet verkeleg vil satse på vidare framover. Skal me få til ein god transport frå distrikta, er kanskje det den viktigaste satsingsoppgåva innanfor samferdsel. Det er iallfall slik at mykje av transporten frå distrikta må skje på veg. Me veit at lageret for mange industribedrifter ligg i bilen og i vogntoga. Og dersom vi ikkje får bruke bilen, er logistikken i bedriftene våre også øydelagd.

Vegsatsinga og den gule midtstripa er for Senterpartiet eit viktig satsingsområde vidare framover.

Anne Margrethe Larsen (V) [21:55:29]: For snart ett år siden, 1. desember 2006, lanserte Regjeringen sin nordområdestrategi. Store ord og vendinger ble tatt i bruk, bl.a. at nordområdene skulle bli Regjeringens viktigste strategiske satsingsområde. Etter lanseringen er det imidlertid lite som har skjedd. Riktignok er det gjort gledelige framskritt med hensyn til å lette grenseovergang og handel, men dette fanger ikke opp de store, nye utviklings-trekkene som vi nå ser. Jeg vil her først og fremst nevne Russland, som plantet det russiske flagget på Nordpolen i sommer, på bunnen under isen. Dette var ikke bare myntet på hjemmepublikummet i Russland. Det er også et vitnesbyrd om at Russland har sin egen nordområdestrategi hvor kampen om marine ressurser står sentralt. Russland gjør krav på store deler av Polhavet.

Videre har vi fått meldinger om at russiske bombefly regelmessig gjennomfører tokter i nord, også i områdene opp mot norskegrensen, Norskehavet og Nordsjøen. Dette har medført en rekke avskjærings- og identifiseringsopp-

drag for norske jagerfly. Parallelt ser vi en betydelig gjenopprustning og militær fornyelse på Kolahalvøya. Denne aktiviteten vitner om at Russland tar sikte på et militært nærvær i nordområdene på et betydelig høyere nivå enn det vi så på 1990-tallet.

I kjølvannet av dette har forsvarssjef Sverre Diesen pekt på Russland som en militær stormakt med store interesser i nordområdene, noe som kan bli en stor utfordring for Norge. Han peker videre på at det i framtiden kan oppstå nye uenigheter mellom Norge og Russland i kampen om fisken, oljen og gassen i nordområdene. Dette mener han er en potensiell sikkerhetsutfordring som Norge må takle på egen hånd. NATOs oppmerksomhet og ressurser vil gjerne være andre steder. Enkelte har således tatt til orde for at vi må søke nye alliansepartnere.

Jeg har i tillegg lyst til å nevne internasjonalt anerkjente rapporter som viser at politen smelter betydelig fortere enn tidligere antatt. Dette åpner for store muligheter med hensyn til transport og ressursutnyttelse. Dette medfører imidlertid også nye sikkerhetspolitiske utfordringer. Alt dette vitner om at det strategiske bildet i nordområdene er i meget rask endring.

Som et resultat av dette er Norges posisjon ikke lenger så avklart som vi kunne ønske. Regjeringens nordområdestrategi gir ikke noen svar på disse nye utfordringene, ei heller staker den ut en klar kurs eller peker i en retning som vi bør orientere oss i. Mye tyder derfor på at Regjeringens nordområdestrategi er akterutseilt på viktige punkter allerede før den feirer sin ettårsdag.

Jeg vil derfor oppfordre Regjeringen til å gjøre alvor av sine ambisjoner om å gjøre nordområdene til sitt viktigste strategiske satsingsområde.

Presidenten: Den reglementsmessige tiden er snart over. Presidenten vil derfor foreslå at vi fortsetter møtet til dagens kart er ferdigbehandlet – og anser det som vedtatt.

Robert Eriksson (FrP) [21:59:03]: Dagens debatt startet med at representanten Siv Jensen utfordret statsministeren på hva Regjeringen vil gjøre for de fattige her hjemme. Representanten Jensen viste i sitt innlegg til at vi i dag har over 200 000 minstepensjonister som lever under EUs fattigdomsgrense. Ja, ifølge departementets egne tall ville ca. 240 000 minstepensjonister og 60 000 uføreminstepensjonister, altså nærmere 300 000 kvinner og menn, blitt løftet over EUs fattigdomsgrense om man hadde økt minstepensjonen opp til 2G.

Det er direkte skuffende at Regjeringen ikke nevner fattigdom med et eneste ord i trontalen. Den 24. august var jeg til stede under Fattig-Norges høring på Youngstorget. Der var også finansministeren og arbeids- og inkluderingsministeren. Begge ministerne prøvde i en hektisk valgkampinnspurt å overgå hverandre og gjøre seg mest mulig lekker for de fattige. Med tanke på den sjarmoffensiven de da viste overfor landets fattige, hadde sikkert flere enn meg forventet at dette viktige temaet ville blitt nevnt i trontalen.

I forbindelse med behandlingen av årets trygdeoppgjør foreslo Framskrittspartiet å øke minstepensjonen til 2G.

Vi kom altså med et konkret tiltak, som ville ha hjulpet 300 000 ut av fattigdom. Her fikk Regjeringen en utstrakt hånd. Regjeringen kunne virkelig ha vist med all tyngde at den mente å avskaffe fattigdom. I stedet kappet Regjeringen av den utstrakte hånden og gikk imot forslaget. Og arbeids- og inkluderingsministeren var såpass freidig den 14. juni at han kalte hele forslaget et julenisseforslag. Så stor respekt viste Regjeringen de eldre – som har bygd opp dette samfunnet, som har levd i nøysomhet, og som i dag dessverre lever i fattigdom og kalles minstepensjonister. Regjeringen var altså ikke villig til å bruke 0,83 pst. av overskuddet på 300 milliarder kr for å løfte minstepensjonistene over fattigdomsgrensen. 0,83 pst. er hva det ville ha kostet å ta dette grepet.

Representanten Jensen utfordret statsministeren på hva han ville gjøre for å få minstepensjonistene ut av fattigdom. I den forbindelse viste statsministeren til at Regjeringen har gjort mye, og at man tross alt har fått flere i arbeid. Betyr det – med respekt å melde – at fru Nilsen på 78 år skal gå ut i arbeid for å få en bedre hverdag og et liv uten fattigdom? Hva vil den sittende regjering gjøre for å løfte minstepensjonistene ut av fattigdomsproblematikken?

Jeg konstaterer at den sittende regjeringen verken hadde tenkt å gjøre noe eller gjør noe. Den makter ikke å handle, noe som dagens utgave av både Dagsavisen og VG bekrefter. Vi strekker ut nok en hånd og håper at Regjeringen kan ta den – og ikke kapper av denne hånden også – og støtte Fremskrittspartiets forslag nr. 1.

G u n n O l s e n hadde her overtatt presidentplansen.

Anders Anundsen (FrP) [22:02:35]: Jeg vil bruke 3 minutter av mitt liv på Venstre. Det vil jeg gjøre fordi jeg egentlig har et ganske positivt syn på Venstre, selv om det kanskje har blitt noe korrigerert de siste dagene.

Jeg har lært at en skal ha respekt for de eldre – og Venstre er et gammelt parti. Jeg tror det har blitt det fordi det har tilpasset seg politiske realiteter. Og jeg har nok i min politiske naivitet forventet at Venstre denne gangen skulle vokse ut av motstanden mot Fremskrittspartiet og forholde seg til politiske realiteter – men nei.

Venstre kan ikke samarbeide med Fremskrittspartiet. Representanten Sponheim har i dag gitt fire grunner for at det ikke kan gjøre det – dvs. han har gitt én grunn, bestående av fire momenter. Den eneste grunnen er at den politiske avstanden er for stor. Det baserer han på at den politiske avstanden når det gjelder solidaritet, innvandring, miljø og bruk av oljepenger, er for stor. Han har til og med sagt at han tror på et større politisk gjennomslag for Venstre hvis de samarbeider med Arbeiderpartiet.

Jeg har en opplisting her, hvor en sammenligning mellom Venstres program og Fremskrittspartiets program f.eks. viser at Fremskrittspartiet og Venstre er enige om 24 punkter knyttet til offentlig sektor. Vi er enige om 79 konkrete punkter når det gjelder nærings- og skattepolitikk. Innenfor miljø- og energisektoren er vi enige om 21 punkter. Innenfor kriminalpolitikk og rettssikkerhet er vi

enige om 38 punkter – innenfor utenrikspolitikk 18 punkter, innenfor forsvarsvarspolitikk 19 punkter, innenfor familiepolitikk 11 punkter og innenfor helse og omsorg 33 punkter. Innenfor utdanning og forskning er det hele 44 punkter, innenfor samferdsel 12 punkter og innenfor kultur 12 punkter – til sammen 317 punkter. Og dette er ikke resultater av forhandlinger. Dette er helt konkrete likhets-trekk og likhetselementer i de to partienes partiprogram.

Hvis en da legger de fire politiske områdene som Sponheim nevnte, i den ene vektskålen og de 317 punktene i den andre, har jeg vanskelig for å forstå Sponheims resonnement, for det henger ikke sammen. Det er rett og slett utenkelig at Venstre noen gang kan få et så stort politisk gjennomslag med Arbeiderpartiet – eventuelt sammen med SV og Senterpartiet – som det vil få i et samarbeid med sentrum, Høyre og Fremskrittspartiet.

Derfor håper jeg at det vi har sett de siste dagene, er et utslag av en eller annen form for posisjonering, og at Venstre også denne gang viser at det kan vokse av seg denne typen retorikk, forholde seg til politiske realiteter, se velgerne i øynene før 2009 og si: Vi er et borgerlig parti. Vi skal støtte en borgerlig firepartiregjering.

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [22:05:57]: Vi har hatt en trontaledebatt som har dreid seg veldig mye om den hjemlige arena. Jeg vil bevege meg ut i et annet område og gi uttrykk for at Senterpartiet er særdeles glad for Regjeringens og utenriksministerens klare og tydelige utsagn når det gjelder Norges holdning til militærstyret i Burma.

Vi har via media vært vitne til en ikke-voldelig kamp for demokrati og menneskerettigheter som er blitt slått ned – og dermed blitt erstattet av en knugende taushet. Verdenssamfunnet har reagert med å foreslå at vi skal forsterke de økonomiske sanksjonene som vi har. Beklageligvis gjør to av Østens stormakter – med sine interesser i olje- og gassektoren i Burma – dette til skamme. Der teller altså økonomiske interesser mer enn menneskerettigheter.

Det er også gledelig at Regjeringen gir en klar og solid støtte til FN-utsendingen og hans arbeid i Burma. Og jeg håper at vi gjennom våre diplomatiske kanaler mot India og Kina kan prøve å overbevise og få til en situasjon i Burma som gir håp om en god, demokratisk framtid.

Utenrikskomiteen har vært på reise i Namibia og i Angola, og det er gledelig å kunne melde tilbake eksempler på vellykket norsk bistand. Vi besøkte to ressurssterke land. Det ene har betydelige mineralressurser, men ikke minst fisk – det er Namibia. I Angola er det olje og gass.

I Namibia har vi bidratt med norsk lovgivning tilpasset afrikanske forhold. Fra å være i en nullsituasjon når det gjaldt utnyttelse av fiskeressurser, tjener landet i dag 4,5 milliarder kr, og det er 40 000–50 000 mennesker i arbeid i den sektoren. De har fått kontroll over sine ressurser, og de etterspør ytterligere norsk bistand.

I Angola har to norske oljeselskap som nå er slått sammen til ett, StatoilHydro, vært med på å skape en lovgivning tilpasset – også der – afrikanske forhold, og inntektene til staten er betydelig. Og det som er ytterligere gledelig, er det faktum at vi har fått norsk sikkerhet og

norsk miljøstandard i dette området. Og begge land ber om ytterligere bistand. De ser på oss som en konstruktiv samarbeidspartner.

Jan Sahl (KrF) [22:09:45]: Jeg vil kort tilbake til en replikkveksling med samferdselsministeren tidligere i dag. Jeg påpekte at Nord-Norge ikke har fått del i den økningen som den sittende regjering har lagt inn i samferdselsbudsjettet. For de tre nordnorske fylkene har bevilgningen ligget flatt og er delvis blitt redusert.

Samferdselsministeren protesterte ikke på realitetene, men la, som hun svært ofte gjør, skylden på den tidligere regjering for våre lave ambisjoner da NTP ble rullert sist. Vi finner oss i mye, men ikke i direkte desinformasjon. Dagens bevilgningsnivå i NTP ble vedtatt av et flertall bestående av den daværende opposisjon, som nå sitter i regjering. Det betyr at samferdselsministeren selv er ansvarlig for NTPs bevilgningsnivå og ambisjonene for Nord-Norge. Jeg holder derfor fast på at det er svært skuffende at samferdselsministeren så langt skviser Nord-Norge, i en tid da hele Stortinget er opptatt av å satse på nordområdene.

Samferdselsministeren sitter ene og alene med ansvaret for utviklingen, og jeg håper at det nå er siste gang opposisjonen blir pålagt et ansvar som den ikke har.

Så vil jeg bruke resten av tiden til å følge opp det Dagfinn Høybråten gjorde til et hovedpoeng i sitt hovedinnlegg, nemlig at vi må bevege oss fra å snakke om et velferdssamfunn til å snakke om et livskvalitetssamfunn.

Arne Garborg har skrevet et svært ofte sitert dikt, med tittelen «Om pengar», og han konkluderer slik:

«Skalet av alle ting kan ein få for pengar. Men ikkje kjernen; (...).»

Dersom dette gjaldt på Arne Garborgs tid, gjelder det dobbelt i dag.

Jeg viser til et tilfeldig oppslag i Lofotposten 29. september, fra mine hjemtrakter. Der står det som overskrift:

«Kraftsalve fra politiet». – Og videre: (...) «økende problem med alkohol, dop og seksuelle overgrep blant ungdom i Vest-Lofoten». «Vilt ungdomsmiljø». «Etterlyser foreldrene.»

Så blir to unge, 17-årige jenter intervjuet, og de sier følgende:

«Vi har venninner. Vi er veldig glad for at foreldre er foreldre og ikke noe annet.»

Og så kommer utfordringen:

«Sett grenser. Vær tøff. Ikke vær redd for en kran- gel. For oss er det veldig viktig å ha foreldre som viser at de bryr seg og viser at de vil være sammen med oss.»

I morgen kommer statsbudsjettet. Da blir det viktig for Kristelig Folkeparti å prioritere de postene i budsjettet som bygger opp under livsverdier, det som styrker de sosiale relasjonene mellom oss, og det som gir kvalitet til barns oppvekstmiljø. Vi utfordrer resten av Stortinget til å være sammen med oss på det.

Olemic Thommessen (H) [22:13:05]: Ønsket om å hjelpe de svakeste er et tilbakevendende tema, men dessverre tror jeg at for dem det gjelder, er det en opplevelse

av at det ofte handler om mange fagre ord og gode intensjoner – verre er det med politisk handlekraft og resultater.

Barnevernet er et slikt område, et område som omfatter de absolutt svakeste i vårt samfunn, og dessverre et område i negativ utvikling.

Dessverre har vi behov for å minne Regjeringen om at statsråd Bekkemellem ved sin tiltredelse klart signaliserte at barnevern var et høyt prioritert område hvor det var påkrevd å iverksette tiltak umiddelbart. I dag ser vi en situasjon i barnevernet hvor det åpenbart er behov for å sette fart i arbeidet. Dels handler dette om penger, men ikke minst handler det dessverre om ideologi.

Kraftige økninger i bevilgningene til barnevernet har ikke gitt tilsvarende økning i antallet barn som får hjelp. Grunnen til dette er bl.a. en sterk og systematisk vegring mot å bruke private aktører. Regjeringen står her for en ideologisk forankret motvillighet som i praksis fører til at man velger å utsette tiltak hos private, i påvente av plass og ledig kapasitet i det statlige barnevernet.

Tross utbygging av det offentlige tilbudet ser vi at totaliteten gir mindre mangfold og dårligere tilpassede løsninger for de barna som er så heldige å få plass.

En rekke gode private kompetansemiljøer og nisjepregede tiltak tilpasset ulike grupper av barn og unge i barnevernet innskrenkes og nedlegges i disse dager. Vi kan nevne Stiftelsen Havnøy i Tønsberg og Madlaveien Bofellesskap i Stavanger, begge institusjoner drevet frem av et unikt engasjement hos ansatte og eiere og med god barnevernsfaglig kompetanse.

Dette har den alvorlige konsekvens at vi får mindre mangfold i tiltakene og snevrere kompetansemiljøer, og all barnevernsfaglig utvikling vil begrenses til forskning på og evaluering av statens egne institusjoner. Hvis man virkelig mener noe med et kvalitativt godt barnevern og et stort mangfold av tilbud tilpasset det enkelte barn, er det med undring vi ser at Regjeringen så kynisk lar gode faglige miljøer og private initiativ gå dukken i en ren ideologisk krigføring.

Ola T. Lånke (KrF) [22:15:53]: Alle kjenner vi eventyret fra H. C. Andersen om en keiser som skulle ha det vakreste antrekk noen i verden kunne tenke seg. Stolt og glad spradet han nedover byens hovedgate til jublende rop og undrende blikk, helt til en liten gutt stod fram og sa: Han har jo ikke noe på seg!

Det ligger nær å tenke på dette eventyret etter å ha hørt Regjeringens ordbruk i klimadebatten, sett i lys av mangelen på konkret innhold og strategi fra Regjeringens side. Det vi har sett hittil, holder ikke om Norge skal bli en foregangsnaasjon i klimapolitikken. Derfor har vi stor respekt for Thorbjørn Jagland som står fram både i Dagsavisen sist fredag og her i salen under Stortingets åpning. Han etterlyser en regjering som tør innføre populære tiltak som svir. Jagland er modig. Det er svært respektabelt av en i hans posisjon på denne måten å avkle keiseren, å ta et oppgjør både med dagens norske regjering og tidligere regjeringer, inkludert den han selv ledet.

Verdens fremste klimaforskere forteller oss at klokken minst er fem på tolv. Det må handles. I 2007 gikk det tre ganger så mye penger over offentlige budsjetter til forskning på fossile energibærere som til forskning på fornybar energi. Oljebransjen har støvsugd landet for ingeniørkompetanse. Norge er godt over toppen når det gjelder oljeproduksjon på egen sokkel. Selskapene retter søkelyset mot konfliktfylte områder. Våre naboland har ambisiøse mål knyttet til uavhengighet av olje og utvikling av fornybar energi, og det følges opp med handling og penger. Det tegner seg et bilde vi ikke kan leve med. Vår humankapital utarmes, vår infrastruktur forblir fossil, og vår teknologi vil være ubrukelig når oljen tar slutt. Vi tar ikke hensyn til miljø og etikk på tross av god kunnskap, og vi forbereder oss ikke på å være konkurransedyktige i fremtiden. Samtidig har vi dyktige teknologimiljøer, enorme fornybare ressurser og kapital – fortrinn vi kunne utnyttet til vår fordel i det mulighetsvinduet som i dag eksisterer.

En paradoksal kraftkrise i Midt-Norge som har vært kjent i hele stortingsperioden, er ikke løst. Kanskje får vi mobile gasskraftverk som kan bidra ved en større krise. Vi trenger en satsing på energi i dette området som ikke er basert på gårdsdagens teknologi. Nå trengs det et ambisiøst forskningsbudsjett og et bredt klimaforlik med sterk satsing på fornybar energi – ikke mer av keiserens nye klær.

Jan Fredrik Vogt (FrP) [22:19:05]: Jeg vil snakke om et tema som jeg er meget opptatt av. Det er trygghet for enkeltmennesket. Trygghet i virkelig forstand – trygghet for liv og helse, trygghet for at dersom det skjer noe, vil noen komme og hjelpe deg.

Statsministeren nevnte i talen sin at det skulle ikke lønne seg med kriminalitet. Jeg gikk nedover Karl Johan da det var pause i Stortingets møte. Hva var det jeg så? Jo, det var fri narkotikaomsetning, det var kriminalitet som foregår åpent på gaten. Hvilket signal gir det om kriminalitetsbekjempelse når politiet ikke makter å ta tak i dette? Det er ingen tvil om at det mangler politi både her i Oslo og i mitt hjemfylke Vestfold. Vi trenger mer politi i gatene for å løse problemene og skape trygghet.

Jeg synes vi har et kaldt samfunn når omkomne etter trafikkulykker blir liggende i veien flere timer fordi politiet ikke kan komme til stedet. Jeg synes vi har et kaldt samfunn når vi har voldtekts ofre som må stå fram i media og rope på hjelp fra oss politikere om at vi skal sette politiet i stand til å foreta etterforskning og få dømt voldtektsmenn. Jeg vil påstå at det ikke er ufint det som ble gjort av en representant tidligere her i dag, å omtale en viss minister som løftebruddsminister.

En kan spørre seg i forhold til det som skjer: Er dette suksesskriterier innen justissektoren? Da kommer jeg inn på et annet tema – nemlig lederlønn blant politiledere og politimesteres bonuser. Er dette kriterier man skal legge til grunn for deres bonusutbetalinger? Jeg mener det kanskje er på tide at vi får se hvilke kriterier som gjelder for deres bonuser og bonusutbetalinger. Den rød-grønne regjeringen står hardt på hver gang en næringslivstopp får en bonus – de skal vite hva det er, og vil helst ta fra ham

bonusen. Jeg vil vite hva justisministeren, Arbeiderpartiet og regjeringspartiene mener er suksesskriterier innen justissektoren. Jeg håper ikke det er at voldtekts ofre må vente i kø på etterforskning, at man har soningskøer slik at man møter voldtektsmannen ute på gaten dagen etter at man har vært i rettssalen, at man må vente to timer på politiet etter en ulykke. Det håper jeg ikke er suksesskriterier. Men jeg håper vi snart får se det, slik at folk også kan være med på å måle det politiet gjør.

Jeg mener det er tilfredshet blant innbyggerne, blant folk flest, som bør være det viktigste kriteriet til politiet – om de leverer, ikke om man holder budsjettet og går på line og holder budsjettbalansen. Det viktigste er å bry seg om mennesker og hjelpe mennesker. Da mener jeg vi må sette politiet i stand til å gjøre den jobben.

Olemic Thommessen (H) [22:22:18]: Den siste tiden har det tilflytt oss en rekke lekkasjer fra forsvarssjefens studier om den fremtidige strukturen i det norske forsvaret.

Utredningen vil først bli offentliggjort den 5. november, og en debatt om denne saken kan derfor virke litt prematurt. På bakgrunn av kommentarer i pressen later det imidlertid til at mange av regjeringspartienes representanter og lokale politikere har fått tilgang til utredningen, eller i alle fall deler av den, og vi aner klare konturer av meget drastiske forslag fra forsvarssjefens side.

Eksempelvis hører vi om nedleggelse av enheter innenfor flyvåpenet, kutt innenfor marinen og nedleggelse av Forsvarets kompetansesenter for kommando, kontroll og informasjonssystemer på Jørstadmoen.

Ikke minst som følge av at vi gjennom de senere år har hatt et mindre dramatisk fiendebilde enn under den kalde krigen, har lavere prioritering av Forsvaret vært mer politisk gangbart. Samtidig som budsjettene har vært holdt nede, har Forsvaret fått nye oppgaver, ikke minst i forbindelse med operasjoner i utlandet og oppgaver vi ser komme, eksempelvis i forbindelse med styrket overvåking av havområdene i nord.

Forsvaret er i sterk omstilling, en prosess som i seg selv er krevende nok. Da er det viktig at de politiske signalene er tydelige, og at det er sammenheng mellom politiske ønsker om aktivitet og den økonomi som stilles til disposisjon.

I den sterke teknologiske utviklingen vi er inne i, er det åpenbart at Forsvaret trenger kompetansemiljøer på aller øverste faglige hylle på dette området. Det var derfor løfterikt da man gjorde grepet med en samling av teknologisk kompetanse på tvers av våpengrenene i kompetansesenteret på Jørstadmoen. Ved siden av å være et hensiktsmessig grep for Forsvaret har også virksomheten hatt gjensidig nytte av det teknologiske miljøet i Mjøsregionen, noe som bl.a. kommer til uttrykk gjennom etableringen av et sikkerhetsstudium ved Høgskolen i Gjøvik – for få år siden et ønsket løft og en satsing på Forsvaret, nå bare to–tre år etter en foreslått nedleggelse. Vi bør spørre oss hvorfor.

Offentliggjøringen av forsvarssjefens studier og fremleggelsen av statsbudsjettet i morgen blir et interessant ut-

gangspunkt for den omfattende forsvarspolitiske debatten som nå må komme. Det er viktig allerede nå i en tidlig fase å gi signaler om hvilket forsvar vi mener Norge bør ha. Da kan ikke Forsvaret nok en gang fremstå som en salderingspost.

Odd Einar Dørum (V) [22:24:53]: Venstres oppfatning av seg selv som et borgerlig sentrumparti har jo vakt en del engasjement i løpet av debatten – ikke så mye hos Høyre og Arbeiderpartiet, som i grunnen vet hva dette er, men en del hos Fremskrittspartiet.

Representanten Tybring-Gjedde stilte ti spørsmål til Venstre om hva vi egentlig mente. Representanten Anders Anundsen har hatt en lokal kollokviegruppe og gjennomgått 300 punkter, og vel så det, hvor han har funnet svar på det. Siden det er slik at representanten Anundsen og jeg begge sitter i utdanningskomiteen og jeg har realartium, får jeg si det slik at jeg lærte om vekter i sin tid, og det er forskjell på lodd. Det er noen lodd som er små, og så er det noen som er store. Fordi Venstre tar Fremskrittspartiets program på alvor – for vi synes vi skal gjøre det i forhold til alle partier – synes vi at det loddet som handler om miljøutfordringen, er så tungt og så stort at for oss holder det ikke å smyge under lista. For oss er det slik at vi er lite fornøyd med Regjeringens opplegg om klima. Vi sier helt åpent at vi sammen med partier i Stortinget, SV og de øvrige regjeringspartiene, gjerne vil skape en bedre løsning enn den som foreligger. Vi har altså med andre ord store ambisjoner, og på det punktet er det en betydelig saklig forskjell mellom Venstre og Fremskrittspartiet, for å si det på et dattet språk.

Og så er det slik at hvis vi holder oss til det samme dannede språk, er det stor forskjell mellom det å ha en uendelighetseske av penger som stadig kommer fra de pengene vi arvet fra naturen, altså oljeformuen, og Venstres holdning til dette. Vi synes vi skal ha en nøktern oljepengebruk, for det er hele fundamentet for et sunt næringsliv. Hele fundamentet for at vi har et næringsliv som lever, er at vi har økonomien under kontroll. På dette punktet er vi saklig sett uenige.

Så har vi et forhold til et flerkulturelt samfunn med rettigheter og plikter, hvor Venstre faktisk mange ganger er i stand til å si at vi vil bekjempe den diskrimineringen som minoritetsrepresentanter utsettes for når de ikke får jobber, når de er overkompetente, men virker fremmede for dem som skal ansette dem. Det er rett og slett en strevsom elevøvelse som både representanten Sponheim og jeg har gjort overfor henholdsvis Carl I. Hagen og Siv Jensen, for å få noen av dem til å si noe positivt om dette. På dattet norsk betyr det at det er en viss politisk forskjell.

Disse punktene som representanten Sponheim har trukket opp før i dag, tar jeg opp på nytt igjen, ikke fordi vi ikke vil snakke om politikk, men nettopp fordi vi tar politikk på alvor. Når vi tar politikk på alvor, kan jeg oppsummere det med to punkter. Det er et sympatisk trekk ved norsk politikk, spesielt lokalt, at du kan finne mange punkter hvor kloke mennesker finner hverandre. Men i nasjonal politikk, som har betydning for landet som hel-

het, er det noen spørsmål som veier så tungt at skal man ta dem alvorlig, må de også presenteres på den måten.

Og så hører det med til historien, for å si det tørt, at representanten Sponheim ikke er blitt nyforelsket i sosialdemokratiet, han har bare valgt å bruke sosialdemokratiet for å markere at vi ikke har lyst til å bli kjørt over av høyrefløyen, av Høyre pluss Fremskrittspartiet samtidig. Venstre ønsker verken Jens eller Jensen som statsminister, vi ønsker en løsning mellom et borgerlig sentrum og partiet Høyre.

Dagrun Eriksen (KrF) [22:28:11]: Trontaledebatten er straks over, og trontaledebatten skal være et sted hvor partiene også viser sine visjonære og overordnede programerklæringer. På slutten av denne debatten vil jeg bare understreke Kristelig Folkepartis overordnede programerklæringer, som er presentert av våre representanter.

Vi ønsker at den velstandskarusellen vi har, skal stoppes, og at vi heller begynner å diskutere hvordan vi skal gi innhold til livet. Kristelig Folkeparti mener at lykken ikke henger sammen med velstand, men med livskvalitet. Kristelig Folkepartis programerklæring har også i dag vært at miljøkampen vil kreve både blod, svette og tårer av dette huset og av det norske folk. Men jeg er overbevist om at den innsatsen vil gi livskvalitet både for oss og for kommende generasjoner hvis vi klarer å stå kampen ut, fordi vi da vil leve i harmoni med det jorda vår kan gi oss av godt liv.

Kristelig Folkepartis programerklæringer har også vært til alle dem som ønsker at denne debatten skulle være en debatt som bare dreide seg om samarbeid her i huset. Jeg registrerer at noen av regjeringspartienes representanter har hatt innlegg som bare har konsentrert seg om det. Jeg har lurt litt på hva deres programerklæringer har vært. Men jeg kan i hvert fall si at Kristelig Folkepartis hjerte banker best i sentrum, og mer nytt er det ikke å si om det.

Kristelig Folkepartis programerklæringer i denne trontaledebatten har også handlet om at vi ønsker å forplikte oss til å være med og skape en god oppvekst, spesielt for de mest sårbare barna. Barnevernet, økonomisk støtte til fattige barnefamilier, gradert betaling i barnehage og konstantstøtte er viktige tiltak for det.

Kristelig Folkeparti har også sagt at vi nekter å godta at heldagsskolen er til for barna. Nei, den er til for de voksne og for samfunnet. Vi ønsker en skole hvor det er kvalitet og ikke kvantitet som er det gjeldende. Og så har vi hatt en programerklæring om at vi trenger et godt og aktivt næringsliv. Uten næringslivet stopper Norge. Vi har hatt en programerklæring om at vi ønsker bekjempelse av fattigdom hjemme og ute. Vi ønsker at dette huset skal samle seg om en bedre alderdom og forplikte seg på det. Og til slutt: Vi har også hatt en programerklæring om et løft for unge mennesker med psykiske lidelser.

Med denne programerklæringen går Kristelig Folkeparti til dette årets gjerning.

Erna Solberg (H) [22:31:10]: Jeg er sikker på at lykken og livskvaliteten i denne forsamlingen tilsier at vi

ikke skal dra ut debatten langt i kveld, men jeg har lyst til å knytte noen bemerkninger til et forslag som ligger på bordet. De fleste forslag som Fremskrittspartiet har fremmet, knytter seg veldig klart til budsjettspørsmål, som vi synes vi får ta når de kommer.

Men når det gjelder forslag nr. 3, berører det en kritisk situasjon knyttet til det som har skjedd i Burma den senere tiden. Men det har også en lengre historie enn det. De siste årene har både thailandske og malaysiske myndigheter gjentatte ganger truet med å deportere store grupper av flyktninger fra Burma tilbake igjen til Burma eller å internere dem i strenge flyktningleire, med mindre bevegelsesfrihet og mindre mulighet til å kunne drive aktiv hjelp for opposisjonen i Burma. Derfor er det én av grunnene til at Norge har hentet ut flere burmesiske flyktninger de siste årene, for om de skulle interneres på en strengere måte i Thailand, ville det vært et stort problem. Samtidig er det viktig at vi ikke henter ut alle, for da vil vi ødelegge mye av det motstandsarbeidet som drives, ikke minst for minoritetsbefolkningen.

Det er viktig at vi bidrar til å hjelpe naboland i flyktningkriser, ikke bare naboland til Burma, men mange andre steder, land som tar en uforholdsmessig stor byrde sammenlignet med det vi gjør når det gjelder flyktningsspørsmål. Det er også viktig, for det bidrar til at vi kan påvirke hvordan mennesker behandles. Jeg har selv sittet i møter med representanter for Thailands regjering og forsøkt å få dem til å skjønne at unge mennesker som bor i flyktningleire, og som er både andre- og tredjegeners flyktninger der, må få en mulighet til å ta utdanning utenfor leirene og en mulighet til å klare seg videre. Jeg synes det ville være leit hvis vi nå skulle stemme ned et forslag som er knyttet til at vi bør støtte opp om flyktningarbeid i nabolandet. Samtidig synes jeg at Regjeringen skal ha en mulighet til å finne en god måte å innpasse dette på.

Da er min lille bønn til Fremskrittspartiet – ikke bare på vegne av Høyre, men også på vegne av Kristelig Folkeparti og Venstre – at Fremskrittspartiet kan omgjøre forslag nr. 3 til et henstillingsforslag. Så får vi en skikkelig vurdering, og så kan vi følge opp overfor Regjeringen. Jeg tror alle i denne sal er opptatt av at vi nå i tiden fremover skal gjøre noe både for dem som flykter, og for dem som blir igjen i landet, gjøre noe for de opposisjonelle og dem som ønsker et demokrati og en annen utvikling i Burma.

Hill-Marta Solberg (A) [22:34:12]: Jeg ber også om ordet for å gi en stemmeforklaring knyttet til de forslagene fra Fremskrittspartiet som er lagt på bordet i dagens møte.

Da vil jeg starte med å si at jeg har stor sympati for det innlegget som Erna Solberg nå holdt. Jeg synes det var en veldig klok anmodning representanten Solberg kom med til Fremskrittspartiet når det gjelder spesielt forslag nr. 3.

På sedvanlig vis er regjeringspartienes holdning til instruksjonsforslag til egen regjering at det stemmer vi ikke for. Det stemmer vi mot. Men vi er også veldig glad hvis Fremskrittspartiet gjør forslag nr. 3 om til et henstillingsforslag. Det at vi stemmer mot forslag som er en instruksjon

til egen regjering, betyr jo ikke alltid at vi er dundrende uenig i alt innhold i disse forslagene.

Et annet eksempel på det er for så vidt forslag nr. 7, som er et saksområde som er under arbeid i Regjeringen. Når dette er utformet slik som her, vil vi måtte stemme mot det, men dette er et arbeid som Regjeringen faktisk har igangsatt.

Med denne forklaringen sier jeg altså at regjeringspartiene i utgangspunktet stemmer mot alle disse forslagene når de er formet som instruksjonsforslag. Men vi stiller oss bak henstillingen om å gjøre forslag nr. 3 om til et oversendelsesforslag. Hvis Fremskrittspartiet også kan tenke seg å gjøre det samme med forslag nr. 7, synes vi det ville være klokt.

T h o r b j ø r n J a g l a n d hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Siv Jensen (FrP) [22:36:05]: Jeg har ingen problemer med å etterkomme en anmodning om å omgjøre forslag nr. 3 til et oversendelsesforslag. Det er først og fremst fordi det aller viktigste jo er at ikke bare Stortinget, men også Regjeringen har et sterkt fokus på den svært akutte og dramatiske situasjonen for burmeserne i Burma, og at vi gjennom relativt enkle grep kan legge forholdene til rette for at de får en noe bedre tilværelse. Derfor vil jeg veldig gjerne utfordre statsministeren til å si noen få ord om hva Regjeringen har tenkt å foreta seg i sakens anledning. Jeg registrerer at Hill-Marta Solberg også ønsker at dette blir omgjort. Det må i så fall bety at Regjeringen har noen ambisjoner når det gjelder situasjonen i Burma, og da kunne vi kanskje få høre noen ord fra statsministeren om det.

Så la jeg også merke til at Hill-Marta Solberg bad om at forslag nr. 7 blir omgjort til et oversendelsesforslag. Jeg er også villig til å etterkomme det, basert på det Hill-Marta Solberg sa om at dette arbeidet er i gang i Regjeringen. Og da velger jeg å tro henne på det.

Statsminister Jens Stoltenberg [22:37:41]: La meg si noen få ord om Burma siden representanten Siv Jensen, og også representanten Erna Solberg, tok opp det.

For det første deler vi fullt ut de syn som er kommet til uttrykk her i debatten om fordømmelse av voldsbruken og krav om demokrati i Burma.

Når det gjelder flyktingene, er det for det første slik at Norge allerede har gitt en del økonomisk støtte til opposisjonen. Vi samarbeider med FN. Utenriksministeren møtte FNs spesialutsending i New York i forrige uke og drøftet hva Norge kan gjøre for å støtte FNs arbeid, herunder i forhold til bistand til flyktninger. Norge har økonomisk mulighet til å bidra. Vi er i dialog med FN også i forhold til hvordan vi eventuelt kan bidra når det gjelder flyktninger. Så vi vil ta et slikt oversendelsesforslag på alvor og drøfte det internt i Regjeringen og med de berørte statsråder og departementer.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 105)

Etter at det var ringt til votering, uttalte
presidenten: Stortinget skal nå gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten har Siv Jensen satt fram sju forslag på vegne av Fremskrittspartiet, og de er omdelt i salen.

Forslagene nr. 3 og 7 er under debatten omgjort til oversendelsesforslag, og ordlyden endres i tråd med dette. Forslag nr. 3 lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å iverksette tiltak, herunder ekstraordinær finansiell støtte, for å assistere Burmas (Myanmars) naboland med flyktningmottak, slik at ingen flyktninger stoppes på grensen og risikerer tvangsretur til Burma (Myanmar).»

Forslag nr. 7 lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å fremme sak om innføring av obligatoriske helseundersøkelser for jenter for å avdekke kjønnslemlestelser.»

Presidenten foreslår at disse forslagene oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Det skal så voteres over de øvrige forslagene fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen følge opp handlingsplanen mot fattigdom med bl.a. heving av minstepensjon over EUs fattigdomsgrense og statlig fastsettelse av minstesatser for sosialhjelp.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med salderingen av budsjettet for 2007 tilføre de regionale helseforetakene tilstrekkelige midler slik at inneværende års driftsunderskudd dekkes.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag slik at bygging av nytt fengsel i Indre Salten gjennomføres så raskt som mulig.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak om øremerking av CO₂-avgift til miljøformål og energiforskning.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen opprette et infrastrukturfond, pålydende 300 mrd. kr. Avkastningen øremerkes veiinvesteringer med 70 pst., jernbane- og kollektivtiltak, inkludert bussbasert kollektivtrafikk med 25 pst. og bredbånd med 5 pst.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.45.56)

Presidenten: Presidenten vil foreslå at Hans Majestet Kongens tale til det 152. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring vedlegges protokollen.

Det anses vedtatt.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 22.47.
